

GRAHAM GREENE

YIKILIŞ

Ceviren: Mina Urgan

ADAM

GRAHAM GREENE YIKILIŞ

roman

Yıkılı (The Heart of the Matter), 1973 yılında Nobel Ödülü'ne aday gösterilen çağda İngiliz yazarı Graham Greene'in başyapıtı sayılmaktadır.

Romanın başkisi, Polis Binbaşı Scobie, İkinci Dünya Savaşı yıllarında İngiltere'nin bir Batı Afrika sömürgesinde görevlidir. Dindar, dürüst bir insandır. Fakat kişisel yetenekleri ve tanıklığı onu çözümsüz sorunlarla karşı karşıya getirir ve bir yıkılışa doğru sürükler.

"Scobie, kendi yarattığı kadar insanca duyguları olan bir Tanrı'ya inanabilirdi ancak." Romanın kahramanına ilişkin bu sözler, bir yazar olarak olumlu değerleri arayışta katolikliği benimsemiş olan Graham Greene'in sancısını da özetlemektedir...

Büyük, sarsıcı bir kitap. Yaşam üstüne derin ve ince gözlemleri, geniş bilgisi olan insanı, çağda bir yazarın yapıtı. Humor, ironi, akıcılık ve yoğunluk, büyük klasiklere özgü ustalıklarla birleştirildiği bir roman.

Yıkılı'), Mina Urgan'ın seçkin çevirisiyle, dilimizde ilk kez yayımlarken kıvanç duyuyoruz.

Graham Greene

Yıkılı

Roman

İngilizce'den çeviren: Mina Urgan

Bu kitaptaki ki iliklerden hiçbirinin gerçek bir ki iyle ilgili yoktur, öykünün co rafî ortamının Batı Afrika'nın ki i sel deney sahibi oldu um bir bölgesinden alınmı olması kaçınılmazdı; fakat bu özel bölgenin, geçmi te ya da imdiki hiçbir sakinin kitabımda bulunmadı ı iyice bilinsin isterim. Hayali bir sömürge de, sözgelimi, Polis Komiseri, Sömürge Sekreteri gibi memurlar bulunabilir. Kitabımdaki ki iliklerin gerçek ki ilerle özde le tirilmelerini istemeyi imin özel bir nedeni, 1942 43 yıllarında bu sömürge de çalı tı ım sırada Sömürge Sekreterli i'nden ve Polis Komiseri'nden gördü üm çok büyük nezaket ve saygıyı anımsamakta olu umdur.

Kitabın 255. sayfasındaki iir (Türkçe basımda 321 322. sayfalarda. Ç.N.) Rainer Maria Rilke'nin J.D.Leishmann çevirisi olarak yayımlanan (Hoghart Press, 1941) Seçilmiş iir ler'inden alınmı tır.

G.G.

B R NC KISIM

B R NC BÖLÜM

1

Wilson, pembe tüysüz dizlerim demirlere dayamı , Bedford Oteli'nin balkonunda oturuyordu. Bugün pazardı; Katedral'de sabah duası çanları çalmıyordu. Bond Soka mın kar ı kaldırımın d aki okulun penceresinde, lacivert jimnastik gömlekleriyle oturan kara kızlar, bitmez tükenmez bir i e dalmı lardı: Yaylı telleri andıran saçlarını örmeye çalı ıyorlardı. Wilson, yeni bıraktı ı bıyı ım ok uyor, içece i cinin gelmesini bekliyordu.

Orada, Bond Soka ında otururken, Wilson'un yüzü denize dönüktü. Bu yüzün solgunlu undan da, kar ıdaki kız ö rencilerle ilgilenmemesinden de anla ılıyordu daha yeni denizden gelip, limana çıktı ı. Wilson, bir barometrenin geride kalan ibresine benziyordu; öteki ibre "fırtınalı hava"ya i aret ederken, bu ibre hâlâ "güzel hava"yı gösteriyordu. A a ıda sokakta, yerli küçük memurlar, kiliseye do ru gidiyorlardı. Onların mavi ve kiraz rengi atafath ö leden sonrası giysileri giyen e leri de Wilson'un ilgisini çekmedi. Balkonda,

Wilson'un falına bakmaya kalkan sakallı ve sarıklı bir Hintli- den ba ka kimse yoktu: Beyaz soydan olanlar, buralarda de- il, be mil uzaktaki kumsalda bulunurlardı günün bu saa- tinde; ama Wilson'un oraya gidecek arabası yoktu. Dayanıl- maz bir yalnızlık duygusuna kapıldı. Okulun her iki yanında- ki teneke damlar, denize do ru meylediyordu. Wilson'un te- pesindeki oluklu demire bir akbaba konunca, dam çatırdayrp angrırdadı.

Limandaki ticaret gemileri kafilesinden çıkan üç subay, rıhtımda görüldü. Okul kepleri giyen küçük erkek çocukları, hemen çevrelerini sardı onların. Bu çocukların bebe türkülerini andıran bir tempoyla söylediklerini hayal meyal duydu Wilson:

"Kaptan ister fik fik? Benim kızkarde güzel ö retmen. Kaptan ister fik fik?"

Sakallı Hintli, ka ları çatık, bir zarfın arkasına çetrefil he- saplar yazıp çiziyordu. Yıldız falına mı bakıyordu, yoksa ge- çinmek için gereken parayı mı hesaphıyordu? Wilson, bir daha a a ıya bakınca, deniz subaylarının, okul çocuklarının çem- berini yarıp kurtulduklarım gördü. imdi küçük çocuklar, tek ba ma bir denizci bulmu lar, üstüne ü ü mü lerdı. Denizciyi, bebeklerin bakıldı ı bir yuvaya götürür gibi, polis karako- luna biti ik geneleve göturdüler bir zafer havası içinde.

Kara bir delikanlı, Wilson'un cinini getirdi. Wilson'un, sı- cak ve sefil odasına geri dönüp, bir roman —belki de bir iir— okumaktan ba ka hiçbir i i olmadı ndan, içkisini çok a ır a ır yudumladı. Wilson, iiri severdi. Ama bir uyu turucu madde kullanırcasına gizlice özümberdi iiri. *Altın Hazine* adlı iir derlemesini, nereye gitse yanına alırdı. Ne var ki, ge- celeri küçük dozlar halinde ba vururdu bu kitaba. Bir parmak Longfellow, bir parmak Macaulay, bir parmak Mangan: "Haydi, anlat imdi dehanın nasıl heba oldu unu; / Dost- lukta nasıl hainli e u radı nı, a kta nasıl aldı nı..." Wilson'un romantik be enileri vardı. Ama herkesin gözü önünde Wallace 'ı okurdu ancak. Görünü te öteki erkeklerden ayırt edilememeyi tutkuyla isterdi. Onun bıyık bırakması, be

lirli bir kulüp üyelerinin e boyunba lan takmaları gibi bir eydi. Bu bıyık, en belirli ortak yanıydı öteki erkeklerle. Ne var ki, Wilson'un gözleri onu ele veriyordu. Bir köpe in kahverengi gözleri vardı onda: Bond Soka ı 'm kederli kederli gözetleyen bir av köpe inin gözleri.

Bir ses, "kusura bakmayın ama," dedi, "siz Wilson de il misiniz?"

Wilson, ba ım kaldırdı, orta ya lı bir adama baktı. Herkes gibi, bu adam da haki renk bir ort giyiyordu. Yorgun yüzü saman sarı ıydı.

"Evet, ben Wilson'um."

"Yanınıza oturabilir miyim? Benim adım Harris."

"Çok memnun oldum tanı tı ımıza Mr. Harris."

"Siz, U. A. C.'deki yeni saymansınız, de il mi?"

"Evet, öyle. Bir ey içmez misiniz?"

"zninizle bir limon suyu içeyim. Gündüzleri alkol alamam."

Hintli, oturdu u masadan kalktı; büyük bir saygıyla yakla tı:

"Beni tanırsınız, Mr. Harris. Belki dostunuza benim yeteneklerimden söz edersiniz, Mr. Harris. Belki dostunuz, elimdeki tavsiye mektuplarını okumak ister."

Kirli zarf demeti hep elindeydi Hintlinin:

"Toplumun en önde gelenleri..."

"G it," dedi Harris. "Defol, koca kerata."

Wilson sordu: "Adımı nerden bildiniz?"

Harris, "bir telgrafta gördüm," dedi. "Ben telgraf sansürüne bakarım. Ne biçim i bu? Ne biçim yer burası?"

"Mr. Harris, tarihinizde büyük bir de i iklik olaca ım uzaktan balonca bile anladım. Benimle bir dakika tuvalete gelirsiniz..."

"Defol, GungaDin."

Wilson sordu: "Niçin tuvalete gelin diyor?"

"Hep orada fala bakar. Her halde gizlice konu ulabilecek tek yer orası. Neden orada diye sormak aklımdan geçmedi hiç."

"Uzun süredir burada mısınız?"

"On sekiz ay... Berbat geçen on sekiz ay."

"Yakında yurda dönüyor musunuz?"

Harris, teneke damların üstünden limana baktı.

"Gemiler hep ters yöne gidiyor," dedi. "Ama hele yurda bir deneyim, beni hiç kimsecikler bir daha göremez burada."

Harris, sesini alçalttı; limon suyu bardağının üstünden zehir saçtı:

"Nefret ediyorum buradan. Nefret ediyorum buradakilerden. Nefret ediyorum o pis zencilerden. Ama malum ya, artık pis zenci dememeliyiz onlara."

"Bana hizmet eden, iyi bir adama benziyor."

"Bize hizmet edenler, hep iyidirler. Gerçekten zencidirler onlar... Ama unlara bakın, unlara... Boynunda tüylü bir atkı olana bakın. Bunlar gerçek zenci bile de iller. Batı Hint Adakları bunlar ve bu sahil boyunca dedikleri dedik. Dükkânlarda çalıyolarlar, belediye meclisine giriyorlar, yargıç oluyorlar, avukat oluyorlar... Hey Tanrım! Tümüyle denetimimiz altında olan bölgede sorun yok. Gerçek bir zenciye karşı da delim ben. Tanrı, kimimizi ak, kimimizi kara yarattı. Ama bunlar... Hey Tanrım! Hükümet korkuyor bunlardan. Polis korkuyor bunlardan. Hele uşağına bir bakın; Scobie'ye bir bakın."

Bir akbaba kanat çırpıp, demir damın üstünde yer de itirdi ve Wilson, Scobie'ye baktı. Bir yabancıнын sözünü dinleyerek, ilgilenmeden bakmı tı. Bond Sokağında tek başına yürüyen bu kır saçlı, kalın yapık adamın ayrıca ilginç bir yam da yokmu gibi geldi ona. İnsanın hiçbir zaman unutamayacağı anılar vardır; böyle bir amaç adı bilemezdi kusuz. O anda küçük bir yaranın izi kazılmı tı belle ine. Belirli şeyler —örneğin öle vakti cinin tadı, bir balkonun altındaki çiçeklerin kokusu, oluklu demirin angırtısı, buradan oraya konan çirkin bir kuş — birle ince, belle indeki o yara hep sızlayacaktı.

Harris, "zencileri öylesine sever ki Scobie, onlarla yatar," dedi.

"Polis üniforması mı bu?"

"Evet, yüce Güvenlik Kuvvetlerimiz. Yitirilen bir eyi bulamazlar asla... O iiri bilirsiniz."

"Ben iir okumam," dedi Wilson.

Güne 11 ma bo ulmu sokakta Scobie'yi izledi gözleriyle, Şçobie durdu; geni kenarlı beyaz bir apka giymi kara bir adama birkaç söz söyledi. Yanlarından geçen bir kara polis, fiyakalı bir selam verdi Scobie'ye. Scobie yoluna devam etti.

"Herhalde Scobie, Suriyelilerden de para sızdırıyordu."

Harris, "tam bir Babil Kulesi'dir burası," dedi. "Batı Hintlileri, Afrikalılar, gerçek Hintliler, Suriyeliler, ngilizler, Demir letmeleri bürolarındaki Iskoçyalılar. rlandalı papazlar, Fransız papazlar, Alzaslı papazlar."

"Suriyeliler ne yaparlar?"

"Para yaparlar. Yukarıdaki bölgenin tüm ma azalarını ve buradaki ma azaların ço unu onlar i letir. Elmas kaçakçılı ı da yaparlar."

"Herhalde çok yaygın bir i tir bu."

"Almanlar yüksek fiyat veriyorlar."

"Onun bir karısı yok mu burada?"

"Kimin? Ha, Scobie'nin. Olmaz olur mu? Var karısı. Benim de böyle bir karım olsaydı, belki ben de zencilerle yatarım. Yakında tanı ırsınız o kadınla. Kentin aydın ki isidir o. Sanattan ho lanır, iirden ho lanır. Gemisi batan denizciler yararına bir sanat sergisi düzenledi. Bilirsiniz ne biçim eyler oldu unu o sergide: Uçak teknikerlerinin sürgün konusunu i leyen ürleri, gemilerde ate çilik edenlerin suluboya resimleri, misyoner okullarında yapılan el i leri. Zavallı koca Scobie. Bir cin daha içecek misiniz?"

" çece im galiba," dedi Wilson.

Scobie, James Soka ı'na sapınca, Sekreterlik Dairesinin yanından geçti. Bu uzun balkonlu yapıyı, bir hastaneye ben

zetirdi öteden beri. On be yıldır hastaların ardı ardına buraya geli ini seyretmi ti. Kimi hastalar, on sekiz ay kaldıktan sonra, sapsarı ve sinir içinde.yurda geri gönderilirdi. Ba kaları onların yerini alırdı: Sömürgeler sekreterleri, Tarım sekreterleri, saymanlar, ve fabrika müdürleri... Scobie, onlardan her birinin hastalığının seyrini izlerdi: Mantık dı ı bir öfkeye ilk kez kapılı ları; fazla içmeleri; bir yıl boyunca yolsuzluklara göz yumduktan soma, ansızın belirli ilkeleri savunmaları... Kara soydan küçük memurlar, hasta idare etmesini bilen doktorlar gibi, koridorlarda gidip gelirlerdi. Güler yüzlü ve saygılı davranırlar; horlanmanın her çe idine katlanırlardı; çünkü hastanın, her zaman kendini haklı bilmesi gerekirdi.

Kö eyi dönünce, onlara dost olmayan bu deniz kıyısına yerle mek üzere gelenlerin ilk kez toplandıkları ya lı pamuk a acının kar ısında, Adliye ve Emniyet binası vardı. Güçsüz ki ilerin tumturaklı sözlerle bo una övünmeleri gibi bir eydi bu koskocaman ta yapı. Bir kaba ın içindeki kuru çekirdekler nasıl takırdarsa, insanlar da öyle takırdıyordu bu kalın yapının koridorlarında. Böylesine sahte bir yücelik, bir tek odaya girer girmez yok oluveriyordu. Scobie, arkadaki dar ve karanlık koridorda, gözaltına alınanların bulunduğu odada, hücrelerde, insanların baya ılı mının ve haksızlığının kokusunu alıyordu hep. Bir hayvanat bahçesinin, yerlere serpilene tala mın, dı kının, amonya ın ve özgürlükten yoksun kalmanın koku uydusu bu. Gerçi bina her gün temizleniyordu ama, bu kokudan kurtulmanın yolu yoktu. Sigara dumanı kokusu gibi, polislerin de, tutukluların da giysilerine sinmişti bu koku.

Scobie, büyük merdivenden çıktı; sa a döndü; gölgeli koridorda yürüyüp, odasına girdi. Bir masa, iki tahta iskemle, bir dolap, eski bir apka gibi çiviye asılı paslı kelepçeler, bir de dosya çekmeceleri vardı odada. Bir yabancıya, rahat olmayan, çıplak bir yer görünebilirdi burası. Ama Scobie için bir yuvaydı bu oda. Ba kaları, yavaş yavaş e ya biriktirerek, bir yuva yaparlar kendilerine: Yeni bir resimle sayısı gittikçe artan kitaplarla, da ılmasmlar diye kâ ıtların üstüne konulan acayip biçimli bir ta la, unutulmuş bir nedenden ötürü, unu

tu mu bir tatil gezisi sırasında satın alınmı bir kültablası gi-
bi e yalarla kurarlar yuvalarım. Scobie ise, e yadan arınarak
yuvasını kurmaktaydı. On be yıl önce, bu odaya ilk yerle ti-
i sırada, çok daha fazla e yası vardı. Karısının bir foto rafı,
yerlilerin çar ısından aldı ı parlak renkli yastıklar, rahat bir
koltuk, duvarda limanın renkli büyük bir haritası vardı. Hari-
tayı, kendinden genç memurlar ödünç almı lardı. Nasıl ol-
sa, Scobie'nin artık i ine yaramazdı o harita: Kufa Körfez i'n
den Medley'ye kadar uzanan bölgeden sorumlu oldu u için,
sömürge nin tüm sahilini ezbere biliyordu. Yastıklarla koltu a
gelince. böylesine havasız bir kentte bu çe itten rahat oturla-
cak yerlerin sıca ı büsbütün artırdı ını çok geçmeden anla-
mı tı. Bedene bir eyler de dikçe, bedeni bir eyler sardıkça,
insan daha da fazla terliyordu. Karısının foto rafım gereksiz
yapan ey de, karısının varlı ıydı: Karısı, "sahte" sava m ilk
yık buraya gelmi ti. imdiyse, buradan gidemiyordu. Çiviye
asılı kelepçeler yerinden kıpırday amadı ı gibi, karısı da yerin-
den kıpırdayamıyordu. Üstelik bu foto raf çok eskiden çekil-
mi ti. Scobie, henüz kesin bir biçim almayan, hiçbir ey bil-
medi i için dingin ve tath olan o yüzü, foto rafçının iste i
üzerine açılıp gülümseyen o dudakları anımsamak istemiyor-
du artık. Bir yüz, on be yüda kesin biçimini alır; bir insanın
ya antısı, o insanın tatlılı ını yok eder. Scobie ise, kendi so-
rumlulu unun bilincindeydi öteden beri: Karısına yol göste-
ren oydu; karısının ya antısını o seçmi ti. Karısının yüzü,
Scobie'nin bu yüze verdi i biçimi ta ıyordu.

Scobie, üstü bombo masasına oturur oturmaz, Mende
Kabilesi'nden Çav u kapıda, "hazır ol" durumunda çıkagel
di.

"Buyrun, efendim."

"Bildirece in bir ey var mı?"

"Müdür sizi görmek istiyor, efendim."

"Bir olay var mı?"

" ki zenci çar ıda dövü tü, efendim."

"Kadın yüzünden mi!"

"Evet, efendim."

"Ba ka bir ey var mı?"

"Miss Wilberforce sizi görmek istiyor, efendim. Kilisede oldu unuzu, daha soma gelmesini söyledim ama, yerinden kıpırdamadı. Yerinden kıpırdamayacağını bildirdi."

"Bu hangi Miss Wilberforce, Çavuş?"

"Bilmiyorum, efendim. Sharp Tawn'dan geliyor, efendim."

"Müdürü gördükten sonra, onu görürüm. Ama ba ka hiç kimseyi içeri alma anladın mı?"

"Ba üstüne, efendim."

Koridordan geçip, Müdür'ün odasına giderken, Scobie'nin gözü, duvara biti ik bir bankta tek ba ma oturan kıza ili ti. Dikkatle bakmadı. Genç bir Afrikalının kara yüzünü, alacalı bulacak pamuklu giysisini belli belirsiz görüp, kızı hemen unuttu. Müdür'e ne diyece ini dü ündü. Tüm hafta boyunca bunu dü ün mü tü zaten.

"Buyrun, oturun Scobie."

Müdür, elli üç ya nda ya lı bir adamdı. Ya lı bir adamdı; çünkü insanın ya 1, sömürge de gördü ü hizmet yıllarına göre hesaplanırdı. Yirmi iki yıl hizmet gören Müdür, buranın en ya lı adamıydı. Oysa altmı be ya ndaki Vali, be yıl sürece görev ba nda kalan herhangi bir memurun yanında gencecik bir adam sayılırdı.

Müdür, "Scobie," dedi, "bu denetim gezisinden sonra ben emekliye ayrılıyorum."

"Biliyorum."

"Herkes biliyor olmak."

"Adamlarımızın bu konuda konu tuklarını duydum."

"Oysa ben sizden önce ancak bir tek ki iye söyledim bunu. Yerime kimin geçece ini de biliyorlar mı?"

"Kimin geçmeyece im" biliyorlar," dedi Scobie.

"Korkunç bir haksızlık bu. Elimden geleni yaptım, Scobie. Ama dü man edinmek konusunda e iniz yoktur sizin. Dürüst Aristides gibisiniz tıpkı."

"Onun kadar dürüst oldu umu sanmam."

"Asıl sorun sizin ne yapacağını z. Gambia'dan Baker adlı

bir adam gönderiyorlar benim yerime. Sizden daha genç. stifa mı etmek istiyorsunuz, emekli mi olmak istiyorsunuz, yoksa ba ka bir yere mi atanmak istiyorsunuz?"

"Burada kalmak istiyorum."

"E iniz pek ho lanmayacak bundan."

"Burada o kadar uzun zaman kaldım ki, gidemem artık."

Scobie, kendi kendine, "zavallı Louise," diye dü ündü. " ona kalsaydı, nerede olurduk imdi?" Burada olmayacaklarını hemen kabul etti. Çok daha iyi, iklimi daha sa lıklı, parası daha bol, rütbesinin daha yüksek olaca ı bir yerde bulunacaklardı. Louise, durumları iyile sin diye her fırsattan yararlanacaktı. Merdivenleri çevik adımlarla tırmanıp, bize dokunmayan yılan bin ya asm diyecekti. Scobie, "onu ben alıp buraya getirdim," diye dü ündü. Sanki gelecekte bir ey olaca ım seziyormu da, ne oldu unu bilmedi i bu eyden so rumluymu gibi, öteden beri duydu u suçluluk duygusuna kapıldı gene.

"Burasını severim, bilirsiniz," dedi.

"Evet, bilirim. Neden acaba?"

Scobie, belirsiz bir söz söyledi: "Ak amları güzel olur burası."

"Sizi kötölemek için uydurdukları son söylentiden haberi-
niz var mı?"

"Suriyelilerden rü vet aldı ımı söylüyor olmaklar."

" imdilik o kadar ileriye gitmediler. Onu da söylerler bir süre sonra. Hayır, zenci kızlarla yattı ınızı söylüyorlar imdilik. Biliyor musunuz, Scobie, bizimkilerden birinin karısıyla cilvele meniz gerekiyor sizin. Bunu yapmadı ınız için, küçük dü ürülmü sanıyorlar kendilerini."

"Belki de bir zenci kızla yatmam daha yerinde olur. Ba ka bir ey uydurmak zorunda kalmazlar o zaman."

"Sizden önce aym görevde bulunanlardan birço u, zenci kızlarla yattılar. Ama hiç kimse oralı olmadı. Ba ka bir ey uydurdular böyleleri için: Gizlice içki içtiklerini söylediler. Kendileri uluorta içki içerken, daha rahat ediyorlardı böylece. Scobie, bunlar öyle berbat heriflerdir ki!"

"Sömürge Sekreterli i'nin Ba yardımcısı fena adam de ildir. "

"Evet, Sömürge Sekreterli i'nin Ba yardımcısı iyidir." Müdür güldü: "Yaman bir adamsınız, Scobie. Dürüst Scobie!"

Scobie, koridordan geçip, odasına yöneldi. Kız, alacakaranlıkta oturuyordu. Yaknayaktı. Ayakları, bir müzedeki heykel parçaları gibi, yan yana duruyordu. Alacak bulacak pamuklu giysisiyle bir ili kisi yoktu bu ayakların.

Scobie sordu: "Miss Wilberforce siz misiniz?"

"Evet, efendim."

"Burada otur muyorsunuz, de il mi?"

"Hayır, Sharp Town'da oturuyorum, efendim."

"Peki, buyrun içeri."

Scobie, önden geçip, kızı bürosuna götürdü. Masasına oturdu. Masanın üstünde kalem olmadı ı için, çekmeceye baktı. Burada bazı eyler birikmi ti: Mektuplar, silgiler, kırık bir tespah... Kalem yoktu. '

"Derdiniz nedir, Miss Wilberforce?"

Medley kumsalında denize girilirken çekilmi bir resme ili ti Scobie'nin gözü: Kendi karısı, Sömürge Sekreteri'nin karısı, ölü bir balı a benzeyen bir eyi havaya kaldıran E itim Müdürü, Sömürge Saymanı'mn karısı.... Bembeyaz etleriyle albinoslara benziyorlardı hepsi. Gülmekten a ızları be karı açılmı tı.

Kız, "ev sahibi kadın," dedi. "Evimi darmada ın etti dün gece. Karanlıkta geldi. Bölmeleri yıktı. Sandıktaki e yalarımı çaldı."

"Çok kiracınız var mı?"

"Yalnız üç tane, efendim."

Scobie, neler olup bitti ini iyice biliyordu: Bir kiracı, haftada be iline tek odalı bir kulübe kiralar; araya incecik birkaç bölme diker; böylece sözümona odalar yapıp, bunların her birini yarım crown'a kiralardı. Odalarda mobilya olarak, içinde biraz çanak çömlekle birkaç bardak bulunan bir kutu vardı. Ya bir i veren "arma an etmi " ya da bir i verenden a ı

rılmı tı bu çanak çömlekle bardaklar. Odalarda bu kutudan ba ka, eski kasalardan yapılmı bir yatak, bir de gemici feneri vardı. Bu fenerlerin camları bir süre sonra kırılırdı ve açıkta kalan küçük alevler, uraya buraya dökülen parafin ya ım hemen tutu turur, kontrplak bölmelere sıçrar, ikide birde yangın çıkarırdı. Arasına bir ev sahibi, kendi evine zorla girip, bu tehlikeli bölmeleri yıkardı. Arasına da, kiracılarının lambalarını çalardı. Bunun üzerine, kiracılar da ba kalarının lambalarına el koyarlardı. Böylece ba layan lamba hırsızlı ı gittikçe yayılır, sonunda Avrupalıların mahallesine kadar ula ır; kültüpte bir dedikodu konusu olurdu. "Ne yaparsak yapalım, lambalarımız yok oluyor," denilirdi.

Scobie sert konu tu: "Ev sahibi kadına göre, sen bir ba belasıymı sm. Fazla kiracın varmı , fazla lamban varmı ."

"Hayır, efendim. Lamba i i de il."

"Kadın i i mi? Sen kötü bir kız mısın?"

"Hayır, efendim."

"Niçin buraya geldin. Neden Sharp Town'daki Onba ı Laminah'ya ba vurmadin?"

"Laminah, ev sahibi kadının karde idir, efendim."

"Ya, öyle mi? Aynı ana aynı baba mı?"

"Hayır, efendim. Aynı baba."

Bu konu ma, kilise törenlerinde rahiple rahip'e yardım eden adamın söyledikleri Latince sözler kadar kalıpla mı tı. Scobie, soru turma açmca tam ne olaca ını biliyordu: Ev sahibi kadın, bölmeleri kaldırmasını söylemi ti kiracısına; kiracı, buna yana mayınca, kendi davranmı tı. Odada hiçbir zaman çanak çömlek bulunmadı ım söyleyecekti. Onba ı da, bunu do rulayacaktı. Onba ı'mn, ev sahibi kadının karde i olmadı ı; aralarındaki belirsiz ili kinin de her halde pek saygıde er sayılamayaca ı anla ılacaktı. Ayıp olmasın diye sözümona "ba ı " sayılan rü vetler verilip alınacaktı. Sonra, öfke fırtınaları ve ba langıçta gerçek izlenimini veren kızgınlıklar yatı acaktı. Bölmeler yeniden dikilecekti. Hiç kimsecikler sandık lafını duymayacaktı artık ve birçok polisin cebine bir iki ilin girecekti. Scobie, hizmete ilk ba ladı ı yıllar,

kendini canla ba la vermi ti bu soru turmalara. Her zaman yan tutan bir adam durumunda bulmu tu kendini. Yoksul ve suçsuz kiracıları, varlıkk ve suçlu ev sahiplerine kar ı korudu unu sanıyordu. Geldim, kimin suçlu, kimin suçsuz; kimin yoksul, kimin varlıklı oldu unu kestirmenin kolay olmadı ının farkına vardı çok geçmeden. Örne in, haksızlı a u rayan kiracının, kendisi hiç kira ödemededen bir tek odadan haftada be ilinlik kâr elde eden zengin bir kapitalist oldu u anla ıldı. Scobie, durumu kavradıktan sonra, bu çe it davaları hemen ba langıçta önlemek için çaba gösterdi. Davacıyla tartı ır, soru turmanın bir i e yaramayaca ını; davacının bo una para ve zaman harcayaca ını söylerdi. Hatta bazen so ru turma açmaya bile yana mazdı. Scobie'nin harekete geç memesinin sonucu, arabasının camlarına ta atıldı, lastikleri kme Ume kesildi; ve çok uzun süren hazin bir denetim gezisinde, "kötü adam" diye ad takıldı ona. Scobie, o sıcak rutubetli havada, gere inden fazla üzölmü tü böyle demelerine. Durumu hafife alamıyordu; çünkü daha o zamanlar bile, bu adamların güvenini istiyordu, sevgisini istiyordu. O yıl karasu hummasına tutuldu; az kalsın, malulen emekkiye ayrılacaktı.

Kız, Scobie'nin verece i kararı sabırla bekledi. Sabır gerekti i zaman, sonsuz sabretme yetene i vardı onlarda. Sabırsız davranıp bir ey elde edecekleri zaman da, sabırsızlıklarının sınırı yoktu. Bir beyaz adamın veremeyece i bir eyi elde edebilmek için, adamın evinin arka avlusunda, hiç ses seda çıkarmadan sabahtan ak ama dek oturup dururlardı. Soma, bir dükkânda kom ularından önce alı veri yapabilmek için, ciyak ciyak ba ırırılar, dövü ürler, sövüp sayarlardı. "Bu ne güzel kız," diye dü ündü Scobie. On be yıl önce, bu kızın küçük dik memelerinin, incecik bileklerinin, diri körpe kıçının farkına varamazdı; bu kızı, ötekilerden ayırt edilemeyen bir zenci sayardı. O sırada karısını güzel bulurdu. Beyaz bir ten görünce, albinoslar aklına gelmezdi. Zavallı Louise.

" u kâ ıdı masada oturan Çavu 'a verin," dedi.

"Sa olun, efendim."

Scobie gülümsedi: "Bir ey de il. Ona gerçe i söylemeye çalı n."

Bo una heba edilen on be yılı seyredencesine, kızın karanlık bürodan çıkı mı seyretti.

3

Scobie, ev elde etmek için verilen bitmez tükenmez sava - ta bozguna u ramı tı. O izine gidince, Avrupalıların ba lıca mahallesi olan Cape Station'daki tek katlı, geni taraçalı evine, Fellowes adlı bir Sa lık Müfetti i yerle mi ti. O da Suriyeli bir tüccarın yaptırdı ı, iki katlı, dört kö e bir eve sı nmak zorunda kalmı tı. Bu ev a a ılarda, bataklık bir düzlükteydi. Orası imdilik kurutulmu tu ama, ya murlar ba lar ba lamaz, gene bataklı a dönü ecekti. Pencerelerinden bakınca, melezlerin oturdu u bir sıra evin üstünden, denizi görürdü. Yolun kar ı tarafındaki Askeri Ta ıma Kampı'nda, kamyonlar hızla dönüp dola ır, geri geri giderdi. Ve alayın çöplü ünde akbabalar, evcille mi hindiler gibi dola ırdı. Arkada, pek yüksek olmayan sıra sıra tepelerde, alçalan bulutların arasında, Cape Station'un tek katlı, taraçalı evleri vardı. O evlerde de dolapların içine bütün gün yanan lambalar konulur; o evlerde de ayakkabılar küflenirdi. Ama Scobie'nin mevkiine yükselmi lere böyle evler gerekiyordu. Kadınlar, gururlanmak isterler; kendileriyle, kocalarıyla, çevreleriyle gururlanırlar. Ama gözle görülmeyen eylerle gururlandıkları pek yoktu Scobie'ye kalırsa.

Scobie, "Louise," diye seslendi, "Louise!"

Seslenmesi için bir neden yoktu. E er Louise oturma odasında de ilse, gidece i ba ka bir yer olmadığı na göre, yatak odasındaydı mutlaka; çünkü mutfak, arka kapıya açılan avluda bir sundurmada ba ka bir ey de ildi. Ne var ki, Scobie, karısına seslenmeye alı ktı. Eski günlerde, kaygı ve sevgi duydu u sıralarda geli mi ti bu alı kanlık. Scobie'nin Louise'e duydu u özlem azaldıkça, onu mutlu kılmak sorumlulu

u büsbütün artıyordu. Ne var ki, Canute'nin denizin kar ısına geçip, gelgit sırasında sulara, kabarmamalarını buyurması ne denli bo unaysa.Scobie'nin Louise'e seslenmesi de o denli bo unaydı: Scobie, Louise'in kederinin, ho nutsuzlu unun, hayal kırıklı ının kabaran sularına kar ı seslenmekteydi aslında.

Eskiden Scobie onu ça ırınca, Louise ses verirdi. Ama Louise'in alı kanlıkları, Scobie'ninkiler kadar köklü de ildi. Scobie'nin kendi kendine, "o benim gibi sahte davranmıyor, ''diye dü ündü ü' de olurdu. yi yüreklilik ve acıma duygusu Louise'i etkilemezdi. Duymadı ı bir heyecanı duyuyormu gibi yapmazdı hiç bir zaman. Hastalanınca, hayvansal bir içgüdüyle bu gelip geçici hastalığa tüm benli iyle teslim olur; ne denli ansızın hastalandıysa, o denli ansızın iyile iverirdi. Yatak odasında, cibinli in altında buldu u Louise, öylesine bitikdi ki, Scobie onu hasta bir köpe e ya da kediye benzetti. Saçları birbirine dolanmış , gözleri kapalıydı. Scobie, yabancı topraklara giren bir casus gibi, hiç kıpırdamadan durdu. Gerçekten de yabancı topraklardaydı imdi. Scobie için yuva denilen ey, e yaların azalması; sa lam, dostça, hiç de i meyen bir biçimde en az sayıya inmesiyle olu urdu. Oysa Louise için yuva, bir birikim demektir. Tuvalet masasının üstü, küçük kaplar ve foto raflarla doluydu: Bundan bir önceki savaşın modası geçmiş i , acayip bir izlenim bırakan subay üniformasıyla kendi gençlik resmi; Louise'dn onu u sırada dost bildi i için, Ba Yargıç'm e inin resmi; kilisede katıldı ı ilk tören sırasında çekilmiş i , beyaz musknler içinde, dokuz ya ında bir kız çocu unun dinsel inançla dolu küçük yüzünün resmi. Üç yıl önce, ngiltere'de okulda ölen biricik çocuklarıydı bu. Louise'in de bir yı ın resimleri vardı: Hastabakıcılarla grup halinde, Medley kumsalında Amiral onuruna verilen toplantıda, Yorkshire kırlarında Teddy Bromley ve e iyle çekilmiş i resimler. Louise, herkes gibi onun da dostları oldu unun kanıtlarını biriktirmekteydi sanki. Scobie, muslin cibink i kaldırmadan, karısına baktı. Atabrin denilen ilacın sarı fildi i rengi sarmı tı Louise'in yüzünü. Eskiden balrenginde olan terk

saçları koyula mı , iplik iplik sarkıyordu. Louise böyle çirkin oldu u sıralarda, Scobie onu severdi. Scobie'nin acıma ve sorumluluk duygusu, yo unla ıp bir tutkuya dönü ürdü o sıralarda. Louise'e acıdı ı için, onu uyandırmadan gitmek istedi. De il Louise'i, can dü manını bile uykudan uyandıramazdı. Ayaklarının ucuna basa basa odadan çıktı; usulcacık merdivenleri indi. Vali'nin kona ı bir yana, tek kath taraçalı evlerle dolu bu kentte merdiven bulunmadı ı için, Louise, halılar sererek, duvara resimler asarak, merdiveni süslemi , merdiveniyle övünmek istemi ti. Oturma odasında, Louise'in kitaplarıyla dolu bir dolap, yerde kihmler, Nijerya'dan gelen yerli bir maske ve bir yı ın foto raf daha vardı. Kitapları rutubetten koruyabilmek için, her gün silmek gerekiyordu. Louise, karıncaların saldırısına u ramasın diye ayakları küçük emayele enler içinde duran yemek kasasını, çiçekli perdelerle örtüp gizlemeyi ba aramamı tı.

Evde hizmet eden adam, ö le yeme i için bir tek ki ilik sofra kuruyordu. Kısa boylu, tıknaz biriydi bu. Temne'lere özgü, ablak, çirkin, ama sevimli bir yüzü vardı. Çıplak ayakları, içi bo eldivenler gibi, ap ap yere çarpıyordu.

Scobie sordu: "Hanımın nesi var?"

"Karnında bozukluk var," dedi Ali.

Scobie, kitap raflarından, Mende'lerin dilbilgisini ö reten kitabı aldı. Eski püskü biçimsiz kapa ı göze batmasın diye, en alt rafa tıklımı tı bu kitap. Üst raflarda, Louise'in tuttu u ıvrır zıvrır yazarlar; artık pek o kadar genç olmayan ça da airler; ve Virginia Woolf'un romanları sıralanıyordu. Scobie, dikkatini toplayamıyordu. Hava fazla sıcaktı. Karısının odada bulunmayı ı yüzünden, sanki odada ba ka biri varmı da, boyuna ona "sorumlulu unu unutma" diyormu gibi bir duyguya kapılıyordu. Bir bıçak yere dü tü. Ali'nin bıça ı alıp ceketinin koluna sürerek gizlice silmesini seyretti. Ali'ye sevgiyle baktı. On be yıldır birlikteydiler. Evlili inden bir yıl önce gelmi ti Ali. Uzun bir süreydi bu. Ali ilkin, "küçük yardımcı" idi. Dört hizmetçi tuttukları dönemde, vekilharç yardımcılı ı etmi ti. imdi düpedüz vekilharçtı. Scobie, izinden

her dönü ün de, Ali onu iskelede bekler; üstüba ı peri an üç dört hamalla Scobie'nin bavullarını toplayıp, eve götürürdü. Scobie izin deyken, birçok ki i Ak'yi kandırıp, kendi hizmetine almak istemi ti. Ama Ak ancak bir kez Scobie'yi iskelede beklememi ti; çünkü hapisteydi o sırada. Hapis yatmak ayıp bir ey de ildi. Hapis bir engeldi ama, hiç kimse bu engelden kaçamazdı sonsuza dek.

Bir ses, "Ticki," diye inledi.

Scobie, hemen aya a kalktı.

"Ticki!"

Scobie, yukarı kata çıktı.

Karısı cibinli in içinde oturmu tu. Scobie, bir an için, saydam bir kapa ın altında bir et parçasına benzetti Louise'i. Ama acıma duygusu, bu acımasız görüntünün üstüne yürüdü, onu ite kaka kovdu.

"Biraz iyile tin mi, canım?"

"Mrs. Castle beni görmeye geldi," dedi Louise.

Scobie, "kim olsa hastalanır o gelince," dedi.

"Senden söz etti."

"Neymi benimle derdi?"

Scobie, sözde ne eli, sahte bir gülümsemeyle karısına baktı. Ya amının büyük bir bölümü, mutsuzlu u ertelemek, ayrı bir zamana bırakmaktan ba ka bir ey de ildi. Ama ertelenmekle hiçbir ey yok olmuyordu. Mutsuzlu u uzun süre ertelense, o mutsuzluk belki ölür, kendi de durumu idare etmek zorunda kalmaz artık diye belk beksiz bir dü ün cesi de vardı Scobie'nin.

"Mrs. Castle, Müdür 'ün emekli olaca ını, seni de atlattıklarını söylüyor."

"Mrs. Castle'in kocası uykusunda fazla konu uyor anlaşılan."

"Söyledi i do ru mu?"

"Evet do ru. Haftalardır biliyordum buru. Hiçbir önemi yok, canım. Gerçekten yok."

Louise, "artık kulüpte hiç kimsenin yüzüne bakamam," dedi.

"Sandı ın kadar büyük bir felaket de il bu. Böyle eyler olur, bilirsin."

" stifa edeceksin de il mi Ticki?"

" stifa edebilece imi sanmam."

"Mrs. Castle bizden yana. Çok öfkelenmi . Herkesin bunu konu tu unu, bir yı ın laf edildi ini söylüyor. Sevgilim, sen Suriyelilerden rü vet yemiyorsun, de il mi?"

"Hayır, canım. Rü vet yemiyorum onlardan."

¹ "Öyle üzüldüm ki, dualar bitmeden kiliseden çıktım. Tic-ki, bu yaptıkları çok ayıp. Boyun e memelisin buna. Beni de dü ünme zorundasın."

"Seni dü ünüyorum. Her zaman."

Scobie, yata ın kenarına oturdu. Elini cibinli in altına sokup, karısının eline dokundu. Birbirine de er de mez, boncuk boncuk ter damlaları kapladı ikisinin de elini.

Scobie, "seni dü ünüyorum, canım," dedi. "Ama on be yıldır buradayım. Bana ba ka bir yerde i verseler bile, orada ne yapaca ımı bilemem. Kolay kolay i vermezler de; çünkü sıram geldi i halde beni atlamaları, aleyhime bir durum yaratır."

"Emekliye ayrılabiliriz."

"Emekli maa ıyla geçinmemiz kolay olmaz."

"Yazı yazarak biraz para kazanabilece ime güveniyorum. Profesyonel bir yazar olmalıymı ım Mrs. Castle'a göre. Öyle eyler gördüm geçirdim ki..."

Louise bunu söylerken, cibinli in beyaz çadırı içinden dalgın dalgın tuvalet masasına baktı. Masanın üstündeki resimden, ba ka bir yüzün, beyaz muslinler giymi küçük bir kız yüzünün ona baktı ını görünce, ba ını çevirdi.

"Güney Afrika'ya gidebilsek ne iyi olurdu." dedi. "Bura dakilere dayanamıyorum artık."

"Belki bir gemide yer bulabilirim sana. Son zamanlarda oralara giderken batırılan gemi sayısı azaldı. Tatile gitmelisin sen."

"Eskiden sen de emekli olmak isterdin. Yılları sayardın. Planlar yapardın... Bizler için."

"Eh, insan de i yor."

Louise acımasızdı: "Benimle ba ba a kalaca ım biliniyor-
dun eskiden."

Scobie, terleyen ekyle, Louise' in elini sıktı: "Öyle saçma
eyler söylüyorsun ki, canım... Kalk da bir eyler ye."

"Sen kendinden ba ka kimseyi sever misin, Ticki?"

"Hayır, yalnız kendimi severim, o kadar. Bir de Ali'yi.
Ali'yi unuttu tum. Onu da severim elbette. Ama seni sev-
mem."

Scobie, gülümseyerek, Louise'i yatı tırarak, onun elini ok-
ayarak, boyuna söylene söylene yıpranan sözlerle, içtenlik-
ten yoksun alaylarını sürdürdü.

"Ali'nin kızkarde ini de sever misin?"

"Kızkarde i var mı ki?"

"Hepsinin kızkarde i vardır, öyle de il mi? Bugün neden
kiliseye gitmedin?"

"Görevliydim bu sabah, canım. Bunu biliyorsun."

"Görev gününü de i tirebilirdin. Senin pek inancın yok,
öyle de il mi Ticki?"

" kimize de yeter senin inancın. Haydi gel de bir eyler
ye."

"Ticki, kimi zaman dü ünüyorum da, sırf benimle evlen-
mek için Katokk oldu diyorum. Katolik olmanın hiç mi hiç
anlamı yok senin için, öyle de il mi?"

"Beni dinle, sevgilim. imdi a a ıya inip bir eyler yiye-
ceksin. Sonra arabayı alıp, kumsala gideceksin, biraz temiz
hava alacaksın."

Louise, cibinli in içinden dik dik baktı kocasına: "Eve ge-
lince, 'polis müdürü oluyorum ben.sevgilim'deseydin.her ey
öyle bamba ka olurdu ki bugün."

Scobie a ır a ır konu tu: "Biliyorsun, canım, sava sıra-
sında böyle bir yerde... Önemli bir limanda... Vichy hükümeti-
ne ba lı Fransızlar sınırın hemen ötesindeyken... Büyük Bri-
tanya denetimi altındaki bölgeden boyuna elmas kaçakçılı ı
yapılırken... Daha genç bir insanın buraya atanmasını isterler
elbette."

Scobie, kendi söylediklerinin hiçbirine inanmadan konu mu tu.

"Bunu dü ünmemi tim," dedi Louise.

"Beni atlamalarının ba ka bir nedeni yok. Hiç kimseyi suçlayamazsın. Sava yüzünden bütün bunlar."

"Sava her eyi berbat ediyor, de il mi?"

"Daha genç olanlara olasılıklar sa lıyor."

"Sevgilim, belki a a ıya iner, bir iki lokma so uk et yelim."

" yi edersin, canım."

Scobie, elini çekti. Eli sırsıklamdı terden.

"Ah'ye söyleyeyim."

A a ıda Ah'yi ça ırdı. Ah, evin arka kapısından geldi.

"Efendim?"

" ki ki ilik yer koy sofraya. Hanım biraz iyile ti."

Denizden günün ilk esintisi geldi. Çalıkların üstünden, melezlerin oturdukları kulübelerin arasından hafif bir rüzgar esti. Demir damda kanat çırpan a ır bir akbaba, biti ik evin avlusuna kondu. Scobie, derin bir soluk aldı. Yorgun dü mü tü ama, bir zafer elde etmi ti: Bir iki lokma et yemesi için Louise'i kandırmı tı. Scobie, sevdiklerinin mutlulu unu korumakla yükümlüydü öteden beri. Bir sevdi ine hiç zarar gelemezdi bundan böyle. Öteki sevdi iyse, ö le yeme ini yiyecekti.

4

Ak amları liman güzel olurdu. A a ı yukarı be dakika sürerdi limanın güzelli i. Gündüzün çirkin ve çamurlu olan la teritten yapılmı yollar, ak amları çiçek pembesi ince bir renk alırdı. Bir huzur anıydı bu. Görülmesiyle yok olması bir olan bu çiçek pembeli i, bu ık, limandan temelli ayrılanların arasına aklına gelirdi külrenkli ve ya murlu Londra ak amlarında. O zaman bu adamlar, Batı Afrika sahilinden nefret etmelerine a arlar, kadehlerindeki içkiyi bitirinceye dek oraya geri dönmeyi özlerlerdi.

Scobie, tepeye do ru kıvrılan yolun büyük dönemeçlerinden birinde, Morris marka arabasını durdurdu; arkasına baktı. Geç kalmı tı: Kentin çiçe i yukardara do ru süzölmü , solmu tu. Yanları bir uçurum gibi dik olan tepenin kenarındaki beyaz ta lar, mumlar gibi ı ıldıyordu yeni ba layan alacakaranlıkta.

"Acaba oralarda birileri var mıdır, Ticki?"

"Vardır mutlaka. Bu ak am Kitaplık Gecesi."

"Biraz acele et, sevgikm. Arabanın içi öyle sıcak ki! u ya murlar bir ba lasa, sevinece im."

"Sevinecek misin gerçekten?"

"Ya murlar bir iki ay sürüp, soma bitse, iyi olurdu."

Scobie, gereken sözü söyledi. Karısı konu urken, hiç dinlemezdi. Louise'in çıkardı ı düzerdi ses akımına göre ayarlardı kendim hep. Ama bu ses akımında Louise'in acı çekti ini beirten bir nota sezince, hemen farkına varırdı bunun. Telsiz" makinesinin önünde roman okuyan bir telsizci gibiydi tıpkı: Hiçbir ey duymazdı ama, geminin adım ve S.O.S. i aretini hemen duyardı. Hatta Louise konu tu u sıralarda, daha rahat çak ırdı Scobie. Kulüp dedikoduları, Peder Rank'in kik sede verdi i dinsel konu maların yorumları, yeni bir romanın konusu, hatta ikkm ko ullarından yakınmalar gibi zararsız lafları duydukça, her eyin yolunda oldu unu bıkrdı. Louise'in sessizli i, Scobie'nin çalı masını engellerdi. Bu sessizlik sürerken ba mını kaldırırsa, karısının gözlerinde biriken ya ların akmaya hazır oldu unu, Scobie'nin bakmasını bekledi ini görecekti belki de.

"Buzdolaplarının hepsini ta ıyan geminin geçen hafta battı ı söyleniyor."

Louise konu urken, Scobie dü ünüyordu: Ertesi sabah h manı kapayan kaim kablo çekilir çekilmez gelecek olan Portekiz gemisini ne yapacaktı? On be günde bir, tarafsız bir geminin limana gek i, genç memurlar için bir e lence idi. Bu sayede de i ik bir eyler yiyebikyorlar, birkaç kadeh gerçek arap içebikyorlar, katta bir kıza verilmek üzere geminin satı yerinden küçük bir süs e yası satın alabiliyorlardı. Buna

kar ılık yaptıkları tek ey, Alan Güvenlik Polisi'ne yardım ederek pasaportların incelenmesi ve ku ku uyandıran kimi yolcuların kabinelerinin aranmasıydı. Geminin ambarında piriç çuvallarını eleyerek elmas aramak; aynı amaçla sıcak mutfakta domuzya ı dolu tenekelere el daldırmak ve hindilerin kursaklarını sökmek gibi güç ve tatsız i lerin tümü, Alan Güvenlik Polisi'ne dü üyordu. On be bin tonluk bir yolcu gemisinde bir iki elmas aramaya kalkmak, saçma bir eydi: Perimasallarının hain zorbaları bile, yerine getirilmesi böylesine olanaksız görevler vermezlerdi kazları güden kızca ızlara. Oysa gemiler limana u radıkça, ifreli telgraflar da gelirdi boyuna: "Birinci sınıf yolcularından unun yanında elmas bulundu undan ku kullanıyoruz. Adı a a ıda yazılı tayfadan ku kullanıyoruz..." Ne var ki, hiç kimse hiçbir ey bulamazdı bir türlü. Scobie, kendi kendine dü üdü: "Gemiye gitme sırası Harris'in, Fraser da onunla birlikte gidebilir. Bu çe it gezintiler için ben artık fazla ya lıyım. Çoluk çocuk e lensinler biraz."

"Geçen sefer gelen kitapların yarısı zarar görmü tü."

"Öyle mi?"

Scobie, "araba sayısına bakılırsa, kulüp fazla kalabalık de il henüz," diye dü üdü. Arabanın farlarını söndürdü. Louise'in çıkmasını bekledi. Ama Louise, oturdu u yerde kalmı tı. Kontak anahtarının yanından sızan hafif ı ıkta, yumrunu sıktı ı görülüyordu.

Scobie, onu tanımayanların aptallı ma yorabilece i bir içtenlikle konu tu:

"i te geldik, ekerim."

" imdi hepsi biliyorlar mıdır acaba?"

"Neyi biliyorlar mıdır?"

"Seni atlattıklarını."

"Artık o i i konu mayaca ımızı sanmı tım, ekerim. 1940'dan beri atlatılan tüm generalleri bir dü ün hele. Benim mevkiimde bir ki iyle kimsecikler u ra maz."

"Ama onlar beni sevmiyorlar."

Scobie, "zavallı Louise! Sevilmemek korkunç bir ey,"

diye dü üdü. Kendi ba ından geçenler aklına geldi: Yeni geldi i sıralarda yaptı ı o tefti gezisinde, zenciler.arabasının lastiklerini delik de ik etmi ler, arabanın üstüne küfürler yazmı lardı.

"Amma da saçmalıyorsun, ekerim," dedi. "Senin kadar bol dostu olanı ömrümde görmedim."

Kandırıcı olmayan sözlerle, "Mrs. Halifax, Mrs. Castle" diye saydıktan sonra, bu dostların listesini vermemenin daha yerinde olaca ı kararına vardı.

Louise, "hepsi orada bekliyorlardır," dedi. "Benim içeriye girmemi bekliyorlardır... Bu gece kulübe gelmek istemedim hiç. Evimize dönelim."

"Dönemeyiz. Bak, ^Mrs. Castle'ın arabası geldi." Scobie, gülmeye çalı tı: "Kapana kısırıldık, Louise."

Louise'in yumru unun açılıp kapandı mı gördü. Louise'in eline sürdü ü i e yaramayan o nemli talk pudrası, parmakların oynak yerleri arasında kar gibi birikmi ti.

Louise, "ah Ticki, Ticki," dedi, "beni hiç, ama hiç bırakmayacaksın de il mi? Benim dostum yok. Tom Barlow'lar gitti inden beri bir tek dostum yok."

Scobie, karısının nemli elini dudaklarına götürüp, avucunun içini öptü. Louise'in çekici bir kadın olmayı ı, Scobie'nin yüre ini parçalıyor, elini kolunu ba kyordu.

Görev ba ında iki polis gibi yanyana yürüyerek, Mrs. Halifax'in yeni gelen kitapları da ıttı ı hole girdiler. Hiçbir durum, insanın korktu u kadar kötü de ildir ço u zaman. çeri girdiklerinde, orada bulunanların Scobie'lerden söz ettiklerini sanmak için bir neden yoktu görünürde.

Mrs. Hakfax, onlara seslendi: "Aman ne güzel, ne güzel! Clemence Dane'in yeni kitabı geldi."

Mrs. Hakfax, oradaki kadınların en zararsızıydı. Bakmı-ız **U7ur** saçları vardı. Kitaplıktan ödünç aldı ı kitapların içinden, nereye kadar okudu unu i aretlemek için kullandı ı firketeler çıkardı. Scobie, karı ım onun yanında bırakmakta hiçbir sakınca görmedi; çünkü Mrs. Halifax'da kötülük de yoktu, dedikodu yapabilmek yetene i de. Belle i öylesine bo

zuktaki ki, hiçbir eyi anımsamazdı uzun süre. Farkına varmadan, aynı romanları üst üste okur dururdu.

Scobie, verandada bulunan bir gruba katıldı. Salk Müfettişi i Fellowes, Sömürge Sekreteri'nin Ba yardımcıları Reith'e ve Brigstock adlı bir deniz subayına bir eyler anlatıyordu hırslı hırslı.

"Ne de olsa burası bir kulüp, bir demiryolu istasyon büfesi de il," diyordu.

Fellowes, Scobie'nin evini kaptı ı günden beri, bu adamı sevmek için elinden geleni yapmı tı Scobie. Çünkü yasanımda benimsedi i ilkelerden biri de, mızıldanmadan yenilgiye katlanmaktı. Ne var ki, Fellowes'dan ho lanmak, Scobie'ye çok güç gelirdi zaman zaman. Fellowes'un dökülmeye yüz tutmuş kızıl çalan nemli saçlarına, diken diken küçük bıyına, patlak gözlerine, kıpkırmızı yanaklarına ve eski okulu olan Lancing'in boyunba ına hiç yaramamı tı bu sıcak akşam.

Brigstock, hafif hafif sallanarak, "hakkınız var," dedi.

Scobie, "derdiniz ne?" diye sordu. ,

Reith, "Fellowes'e göre, kulübümüz sıradan ki ilere yeterince kapalı de il," dedi.

Sıradan ki ilere kendi tam anlamıyla kapalı oldu undan, ıssız sofrasında ba kalarına hiç yer vermeye yana mayan Reith, alay edercesine, rahat rahat konu mu tu.

Fellowes, güvenini artırmak amacıyla Lancing okulunun boyunba ım düzelterek, "her eyin bir sınırı vardır," dedi hırsla.

Brigstock, "do rudur," dedi.

"Burada bulunan her subayı onur üyesi yapınca, durum böyle olacım biliyordum zaten. stenilmeyen ki ileri buraya getirmeye ba layacaklardı ergeç. Ben snop de ilimdir ama, böyle bir yerde —kadınları dü ünerek— bazı kuralları göz önünde tutmak. ngiltere de il burası."

Scobie, "peki ama, derdiniz ne?" diye sordu.

Fellowes, "onur üyelerinin konuk getirmelerine izin verilmemek," dedi. "Daha geçen gün bir er getirdiler buraya Or

du demokratik olabir canı isterse. Ama ordu demokratik oldu diye acısını biz çekmeyekm. Üstelik herifler buraya dadan masalar bile, herkese yetecek kadar içki yok nasılsa."

Brigstock daha hızla sallandı: "Önemli bir noktadır bu."

Scobie, "Ne konu tu unuzu anlamak isterdim do rusu," dedi.

"49. Alaydaki Di çi, Ordu'dan olmayan Wilson adında bir sivik getirdi buraya. Wilson denilen adam da kulübe girmek istedi inden güç duruma dü tü herkes."

"Wilson'un kusuru ne?"

"Herif, U.C.A.'daki kâtiplerden biri. Sharp Town'daki kulübe girebilir. Ne diye buraya girmeye kalkıyor?"

Reith, "o kulüp kapalı," dedi.

"Kapalıysa, onların kabahati."

Scobie, Sa lık Müfetti i'nin omuzunun üstünden uçsuz bucaksız geceyi görebiliyordu. Tepenin kenarında, urada burada, ate böcekleri yanıp sönyordu. Körfezdeki Karakol Gemisi'nin ı ı ı sürekli yandı ndan ate böceklerinden ayırt edilebiliyordu.

"Karartma zamanı," dedi Reith. " çeriye girmeliyiz artık."

Scobie, Reith'e sordu: "Wilson hangisi?"

" te oradaki. Zavallı herif pek yalnız. Buraya geleli birkaç gün oldu ancak."

Wilson, bir yı ın koltuk arasında huzursuz huzursuz ayakta duruyor, duvara asılı bir haritaya bakıyormu gibi yapıyordu. Solgun yüzü, duvarın sıvası kadar nemliydi, parlıyordu. Sıcak iklimlere sözde uygun olan kostümünü, ona istenmeyen bir malı yamayan birinden satın aldı ı besbelliydi. Acayip çizgileri ve sa lıksız bir karaci er rengi vardı bu giysin.

Reith sordu: "Siz Wilson'sunuz de il mi? Sömürge Sekreteri'nin defterinde adınızı gördüm bugün."

"Evet, ben Wilson'um."

"Benim adım Reith. Sömürge Sekreteri'nin Ba yardımcı sıyım Bu da Scobie, Emniyet Müdür Vekili."

Wilson, "Sizi bu sabah Bedford Oteli'nden gördüm, efendim," dedi.

Wilson'un tüm davranı larında bir çaresizlik varmı gibi geldi Scobie'ye: Wilson orada dikilip duruyor; olumlu bir tepkiyi de, olumsuz bir tepkiyi de ummazcasına, ba kalarının ona dost ya da dü man olmalarım bekkyordu sanki. Wilson bir köpek gibiydi. Bir insanı insan yapan çizgiler yüzüne çizil memi ti kenüz.

"Bir eyler için, Wilson."

"Olur, efendim."

" te karım. Louise, bu Mr. Wilson."

Louise kasılarak, "çok ey duydum Mr. Wilson konusunda," dedi.

Scobie, "gördünüz mü, Wilson, ünlüsünüz," dedi. "Siz kentten gelip, Cape Station Kulübü'nün kapılarını yıkıverdiniz."

"Yanlı bir ey yaptı mım farkında de ildim. Binba ı Cooper beni ça ırdı."

"Cooper dediniz de aklıma geldi: Ondan bir randevu almalıyım. Di imde bir apse var galiba.

Reith, bunu söyledikten soma, hemen sıvı tı.

Wilson, "Cooper kitaplıktan söz etmi ti," dedi; "ben de dü ündüm de, belki..."

Louise sordu: "Okumaktan ho lanır mısınız?"

Scobie, Louise' in bu zavallı gence iyi davranaca mını anlayıp, rahatladı. Louise'in ba kalarına kar ı ne gibi bir tutum benimseyece ini önceden kestirmenin yolu yoktu. Bu sömürgenin en snop kadını gibi davranırdı kimi zaman. Ne var ki, Louise, artık snop davranacak durumda olmadı mını dü ün mü tü belki de. Bunun farkına varan Scobie, Louise'e acıdı. Kocasının durumunu bilmeyen her yeni yüz, Louise'e imdi ho görünüyordu belki.

Wilson, cılız bıyı mını umutsuzca çeki tirdi: " ey..."

Büyük bir sırrı ya açıklayabilmek, ya da kaçabilmek için gücünü topluyordu sanki.

Louise sordu: "Polis romanlarından mı ho lanırsınız?"

Wilson tedirgindi: "Ho landı rmpolis romanları da vardır."

"Ben iir severim," dedi Louise.

" iir, evet."

Wilson, istemeye istemeye, parmaklarını bıyı ndan çekti. Köpe imsi halinde öyle bir minnet ve umut vardı ki, "acaba Louise'e bir dost bulabildim mi gerçekten?" diye dü ünen Scobie, mutluluk duydu.

Wilson, "ben de iir severim," dedi.

Scobie, içkilerin bulundu u kö eye do ru ilerledi. Gene bir yük kalkmı tı sırtından. Bu ak am her ey zehir olmamı tı. Louise mutlu dönecekti eve, mutlu yatacağı. nsanın ruh haleti bir tek gecede de i mezdi. Scobie i e gitmek için evden çıkıncaya dek, Louise mutlu kalacaktı. Scobie uyuyabilecekti...

Scobie, içkilerin verildi i odada, emrinde çalı an genç memurlardan birkaçını gördü. Fraser oradaydı, Tod oradaydı; Filistin'den gelen ve Thimblerigg gibi akıl almaz bir soyadı ta ıyan yeni memur da oradaydı. Scobie, "içeri gireyim mi, yoksa girmeyeyim mi?" diye dü ündü. Gençler e leniyorlardı; üstlerini istemezlerdi aralarında.

"öyle yüz­süz ki..." diyordu Tod.

Zavallı Wilson'dan söz ediyor olmalıydılar.

Ne var ki, Scobie uzakla maya vakit bulamadan, Fraser'm sesini duydu:

"Cezasını da gördü. Edebi Louise enseledi onu."

Thimblerigg, ça ıldarcasına küçük bir kahkaha attı. Tombul duda nda bir cin kabarcı ı belirdi.

Scobie, çabucak salona geri dönerken, olanca hızıyla bir koltu a çarpıp, durdu. İkin görmez olan gözlerim ayarlayabildi ama, sa gözünün çukuru terle doldu. Gözünün terini silerken, parmakları bir sarho un parmakları gibi titriyordu. "Dikkatli ol," dedi kendi kendine; "heyecana uygun bir hava de il buranın havası. Baya ılı a, kötülü e, züppeli e uygun bir havadır buranınki. Kin ya da sevgi gibi duygular, insanı deliye döndürür burada." E lenmek amacıyla düzenlenen bir toplantıda Vali'nin yaverini yumrukladı ı için memle

kete geri gönderilen Bowers aklına geldi; Chislehurst'de bir tımarhaneye kapatılan misyoner Makin aklına geldi.

Yanında bekriveren, açık seçik göremedi i bir ki iye, "ölesiye sıcak," dedi.

"İyi de ılsınız, Scobie. Bir eyler için."

"Yoo, sa olun. Arabayla devriye ezmekyim."

Kitap raflarının yanında, Louise, mutlu mutlu konu uyor-du Wilson ile. Ne var ki, Scobie, dünyanın fitnelerinin ve züp-pelerinin, kurtlar gibi usulcacık Louise'in çevresini sardıkla-rım seziyordu. "Kitaplarıyla ko vakit geçirmesine bile izin vermeyecekler bunlar," diye dü ündü. Ek yeniden titremeye ba ladı. Yakla ırken Louise'in, Farquhar'in oyunundaki Gön-lü Ulu Bayan havasına bürünerek, nazik nazik konu tu unu duydu:

"Bize ak am yeme ine gelmeksiniz bir gün. Sizi ilgilendi-rebilecek bir y ın kitabım var."

"Çok isterim," dedi Wilson.

"Bize bir telefon edin, yeter. Ne bulursanız onu yersiniz."

"Bunlar çok mu de erk de, bir insanla pis pis alay edecek yüzü buluyorlar kendilerinde?" diye kendi kendine soruyordu Scobie. Karısının kusurlarının her birini biliyordu. Louise'in yabancılarla tepeden bakarak, onları korurcasına bir bal alma-sına kaç kez sinirlenmi ti için için. Louise'e dü man kazandı-ran ker sözü, ker ses tonunu bikiyordu. Onu uyarmayı çok istedi i de olmu tu. Bir ananın, "bu elbiseyi giyme, bir daha böyle konu ma" diyerek kızını yola getirdi i gibi, uyarmak istemi ti karısını. Ne var ki, dilini tutup, Louise'in dostsuz kalaca ını önceden bilmenin acısını çekmek zorundaydı. in en acı yam, meslektarlarının sanki Scobie'ye açıyorlarmı gi-bi, ona arasıra ayrıca dostluk göstermeleriydi. Böyle durum-larda, "onu ele tirmeye ne hakkınız var?" diye ba ırmak gel-irdi içinden. "Bu benim suçum. Onu bu hale ben soktum. Es-kiden böyle de ildi o."

Scobie, ansızın Louise ile Wilson'un yanma gitti:

"Karakol gezmem gerekiyor, ekerim."

"Bu kadar erken mi?"

"Kusura bakma."

"Ben kalacağım, sevgilim. Mrs. Halifax beni eve götürür."

"Ke ke benimle gelseydin."

"Ne? Karakol gezmek için mi? Yıllardır gelmedim."

"Te ben de onun için gelmeni istiyorum ya..."

Scobie, Louise'in elini tuttu, öptü. Bir meydan okumaydı bu: Kulübün tüm üyelerinin gözü önünde, ona acımanın yer-sizli ini, karısını sevdi ini, karısıyla birlikte mutlu olduklarını açığa vuruyordu böylece. Ne var ki, görmesi gerekenlerden hiç biri görmedi bunu: Mrs. Halifax kitaplarla uğraşıyordu; Reith çoktan gitmişti; Brigstock içki içilen odadaydı; Fellowes, Mrs. Castle ile öyle koyu bir sohbeta dalmıştı ki, hiçbir şeyin farkına varamazdı. Göre göre ancak Wilson gördü bu durumu.

Louise, "baksana bir gün gelirim, sevgilim." dedi. "Mrs. Halifax demin söz verdi; bizim eve uğradıktan sonra Mr. Wilson'u oteline götüreceksin. Mr. Wilson'a ödünç vermek istediğim bir kitap var."

Scobie, sonsuz bir minnet duydu Wilson'a karşı.

"Çok iyi," dedi, "çok iyi. Bir içki için; ben geri dönünceye kadar bekleyin. Bedford Oteli'ne ben götürürüm sizi. Geç kalmam."

Scobie, elini Wilson'un omuzuna koydu, içinden dualar etti: "Bu gence tepeden bakıp, onu fazlasıyla korurcasına davranmasın; abuk sabuk şeyler yapmasın; bu tek dostunu elden kaçırmamasın hiç olmazsa."

"Yeni geceler demiyorum," dedi. "Dönüşüm vakit görürüz."

"Çok nazıksınız, efendim."

"Bana efendim demeyin ikide birde. Siz polis de ilsiniz, Wilson. Tanrınıza şükredin polis olmadığınız için."

Scobie, umdu undan daha geç döndü eve. Yusef ile karşılaştı

a tı ı için gecikmi ti. Yoku un ortasına vardı ı sırada, Yu sefin bozulan arabasının yolun kenarına çekilmi oldu unu gördü. Yusef, arabanın arka koltu unda mı il mı il uyumaktaydı. Scobie'nin farları Yusef'in hamur rengi ablak yüzünü, alnına dökülen ak saçlarını aydınlattı; beyaz pamuklu kuma - tan dar pantolonun içindeki koskocaman bacaklarının üst kısımına öyle bir de di. Yusef, gömle inin üst iliklerini çözmü tü; gö sündeki kara kıllar dü melerin çevresine kıvrıl mı tı.

Scobie, isteksiz isteksiz sordu: "Size yardım edebilir miyim?"

Yusef gözlerini açtı. Di çi olan karde inin taktı ı altın di , bir me ale gibi parladı anında. "Fellows imdi buradan geçerse, neler anlatır neler!" diye dü ündü Scobie: "Demek Emniyet Müdür Vekili, ma aza sahibi Yusef ile gizlice buluyordu geceleyin!" Bir Suriyeliye yardım etmek, bir Suriyeliden yardım görmek kadar tehlikeliydi onlara göre.

"Ah, Binba ı Scobie," dedi Yusef, "gere inde yardıma ko an bir dost gerçek bir dosttur."

"Sizin için ne yapabilirim?"

"Yarım saattir burada bekliyorum. Arabalar gelip geçti. ncil'deki yi Yürekli Samiriyeli yolda bırakılan yaralının imdadına yeti ti i gibi, benim de ne zaman imdadıma yeti ilecek diye dü ünüp durdum."

"O adamın yaralarına merhem de sürmü tü Samiriyeli. Benim yeterince merhemim yok, Yusef."

"H a ha! Çok güzel söylediniz, Binba ı Scobie. Ama beni arabanıza alıp kente kadar götürmeniz yeter..."

Yusef, tombul baca ını el frenine dayayarak, Morris'in iğine yerle ti.

"Adamınız arkaya otursun."

"Burada kalsın," dedi Yusef. "Evine gidip, yata ına yatmanın ba ka çaresi olmadı ım anlayınca, arabayı onarır." Kocaman tombul ellerini dizinin üstünde kavu turdu: "Arabanız çok güzel, Binba ı Scobie. Dört yüz ngiliz krasına al mı sınızdır bunu."

Scobie, "yüz elliye," dedi.

"Ben dört yüze alırım sizden."

"Bu araba satılık de il, Yusef. Ben nereden bulurum ba ka bir araba?"

" imdi bulamazsınız ama, gidince bulursunuz belki."

"Gitmiyorum ki..."

"Ya! stifa edece inizi duymu tum, Binba ı Scobie."

"Hayır, istifa etmiyorum."

"Bir yı ın laf duyuyoruz biz dükkancılar. Ama duyduklarımız asılsız dedikodulardır hep."

" ler nasıl?"

"Eh fena de il. yi de de il."

"Benim duydu uma göre, çok servet edinmi siniz sava ba layalı beri. Bu da asılsız bir dedikodudur ku kusuz."

"Durumu bilirsiniz, Binba ı Scobie. Sharp Town'daki ma azam iyi i yapıyor; çünkü kendim göz kulak oluyorum oraya. Macaulay Street'deki ma azam da fena i lemiyor; çünkü kızkarde im bakıyor oraya. Ama Durban Street ile Bond Street'deki ma azalarımın durumu kötü. Boyuna kazık atıyorlar bana. Tüm yurttalarım gibi, ben de okumasını yazmasını bilmem. Herkes dolandırıyor beni."

"Ma azalarınızdaki tüm birikmi malların hesabını kafanızda tutabilir missiniz dedikoduculara göre."

Yusef kıkır kıkır güldü; a zı kulaklarına vardı: "Belle im fena de ildir, Binba ı Scobie. Ama belle im yüzünden gecele ri uyuyamıyorum. Bol bol viski içmezsem, Durban Street'i, Bond Street'i, Macaulay Street'i dü ünüp duruyorum."

" imdi bu ma azaların hangisinde bırakayım sizi?"

"Yoo, imdi yatmaya gidiyorum, Binba ı Scobie. Evim Sharp Town'da Gelip, biraz viski içmez misiniz?"

"Kusura bakmayın. Görev ba ındayım, Yusef."

"Çok naziksiz, Binba ı Scobie, beni buraya kadar getiriniz. Mrs. Scobie'ye bir top ipek kuma göndererek gönül borcumu ödememe izin verir misiniz?"

" te hiç mi hiç istemedi im bir ey olur bu, Yusef."

"Evet, evet, anladım. Bu dedikodular her eyi berbat edi

yor. Sırf Tallit gibi Suriyeliler oldu u için çıkıyor bu dedikodular."

"Talkt'in ortadan çekilmesini isterdiniz, ö le de il mi, Yusef?"

"öyle, Binba ı Scobie. Ortadan çekilmesi, benim i ime gelir. Ama sizin de i inize gelir."

"Geçen yü, u sahte elmasları ona sen sattın, de il mi?"

"Ah, Binba ı Scobie, siz de bilirsiniz Talkt gibi bir adama oyun oynamanın yolu olmadı ım. Bazı zavalk Suriyekler çok acı çektiler bu elmaslar yüzünden. Kendi soyda larıma böyle kazık atmam pek ayıp olurdu."

"Onlar da elmas satın alarak yasalara kar ı çıkmasalardı. Üstelik pokse gidip davacı olacak kadar yüz­süz davrananlar da oldu."

"Çok cahildirler o zavalklar."

"Ama sen, onlar kadar cahil de ilsin, de il mi, Yusef?"

"Binba ı Scobie, bana kalırsa, Tallit'in i idir bu. öyle olmasaydı, ne diye uydursun elmasları benim ona sattı ımı?"

Scobie, arabayı a ır a ır sürüyordu. Bakımsız sokak tıklım tıklım insan doluydu. Sıksa kara bedenler, farların sönük ı ı ında bir beliriyor, bir yok oluyordu.

"Pirinç sıkıntısı daha ne kadar sürecek, Yusef?"

Bu konuda siz ne bikiyorsanız, ben de onu bikiyorum, Binba ı Scobie."

"Saptanan fiyata pirinç alamıyor u zavalklar. te benim bildi im budur."

"Binba ı Scobie, kapıdaki pokse bah i vermezlerse, be-dava da ıtılan pirinçten paylarına dü eni de alamıyorlarmı benim duydu uma göre."

Yusef do ru söylüyordu. Her suçlamaya ba ka bir suçlamayla kar ılık vermenin yolu vardı bu sömürgede. Bir yolsuzlu a i aret edince, her zaman o yolsuzlu un daha kötüsü çıkı verirdi ortaya. Sekreterlik'deki dedikodu merakları, yarark bir i görüyorlardı: Hiç kimseye güvenmemek gerekti i inancım ayakta tutuyorlardı. Her eyi akılsızca be enmekten daha iyi bir eydi bu. Scobie, bir köpek ölüsünü ezmek için di

reksiyonu kırarken, "burasını neden böyle seviyorum?" diye merak etti. "Burada insan denilen yaratık, kendini gerçekten oldu undan ba ka türlü göstermeye vakit bulamadı ı için mi acaba?" Burada hiç kimse yeryüzünü cennete çevirmekten söz edemezdi. Cennet yerli yerindeydi; ölümün ötesindeydi. Ba ka yerlerde herkesin kurnazca örtbas etti i haksızlıklar, zulümler, baya ılıklar ise, burada güzel güzel serpilip geli yordu. Tanrı kullarını nasü seviyorsa —yani en kötü yanlarını bile bile nasıl seviyorsa— siz de nerdeyse öyle severdiniz insanları. Sevdi iniz, sahte bir davranı , gözalcı bir giysi, ustaca dile getirilen bir duygu de ildi burada. Scobie, ansızın sevdi Yusef i.

"Do ru söylüyorsun ama, haklı de ilsin aslında," dedi. "Yusef, günün birinde bir de bakacaksın ki, bir tekme atıver mi im o i ko kıçına!"

"Belki, Binba ı Scobie. Belki de dost oluruz ikimiz.Dünyada en çok istedi im ey de budur."

Sharp Town'daki evin önünde durdular. Yusef'in kâhyası, yolu aydınlatmak için elinde bir elektrik feneri, dı arıya ko - tu.

"Binba ı Scobie," dedi Yusef, "bir bardak viskimi içseniz öyle sevinirdim ki! Size çok yararlı olabilece imi sanıyorum. Ben çok yurtsever bir adamım, Binba ı Scobie."

"Vichy Hükümeti burasını istila eder umuduyla elindeki pamu u istif etmen de yurtseverli inden ötürüdür belki. Çünkü pamuk, ngiliz lirasından da daha de erli olacak o zaman."

"Esperanç a yarın limana geliyor, de il mi?"

"Öyle olmalı."

"Böyle koskocaman bir gemide elmas aramak, bo una vakit harcamak demektir. E er elmasları tam nereye sakladıkların ı önceden bilmiyorsanız... Gemi Angola'ya dönünce, bir denizcinin nereleri aradı ını zı rapor etti inden haberiniz vardır herhalde. Ambardaki tüm ekerleri eleyeceksiniz. Adamın biri Yüzba ı Druce'a, bir elmasın ısıtılıp domuzya ı tenekesinin içine atılabilece ini söyledi i için, geminin mutfa mdaki domuzya larını karı tıracaksınız. Kabinleri, vantilatörleri,

dolapları da arayacaksınız ku kusuz. Di macunu tüplerini de. Günün birinde küçük bir elmas bulabilece inizi umuyor musunuz?"

"Hayır, ummuyorum."

"Ben de."

6

Kasalardan yapılan tahta piramidin her iki kö esinde birer gemici feneri yakılmıştı. Scobie, a ır a ır kımıldayan kara sulara bakınca, depo gemisini hayal meyal görebiliyordu. Eskiden yolcu gemisi olan bu teknenin, sı bir kayalı a otururcasına, denizde biriken bo viski i elerinin üstüne oturdu u söylenirdi. Scobie, denizin a ır kokusunu içine çekerek, bir süre kıpırdamadan durdu. Bir çeyrek mil uzakta, konvoy halinde yolculuk eden birçok gemi demirliydi. Ama Scobie, depo gemisinin uzun bölgesini ve kar ısında bir sokak varmış gibi da mık kırmızı küçük ı ıkları görebiliyordu ancak. Denizden gelen tek ses, iskeleye çarpan suyun sesiydi. Scobie, bu yerin büyüüne her zaman kapılırdı. Burada dururken, garip bir anakaranın tam sınırında bilirdi kendini.

Karanlık bir yerlerde iki sıçan, iti e kakı a ko u tu. Deniz kıyılarında bulunan tav an boyunda bu sıçanlara "domuz" diyen yerliler, onları kızartıp yerlerdi. Bu sıçanlara "domuz" demekle, insan soyundan olan "rıhtım farelerinden" ayırt ederlerdi onları. Scobie, dar bir demiryolu boyunca yürüyerek, çar ıya do ru yöneldi. Bir deponun kö esinde, iki polisle kar ıla tı.

"Rapor edilecek bir ey var mı?"

"Hayır, efendim."

"Bu yana gittiniz mi?"

"Elbette, efendim. Yeni geldik oradan."

Scobie, yalan söylediklerini biliyordu. Yanlarında onları koruyacak beyaz soydan bir polis memuru olmadan, oraya gitmeyi göze alamazlardı bu ikisi; çünkü orası, insan soyun

dan farelerin oyun alanıydı. Bu rıhtım fareleri, korkak, ama tehlikeliydiler: Silah olarak usturalar ya da kırık i eler kullanan, on be on altı ya larında bu çocuklar, çeteler kaknde depoların çevresini sarardı. Kolayca açabilecekleri bir tahta kassa bulunca, içindekileri a ırırlar; tökezleye tökezleye kar ılı rına çıkan herhangi bir sarho denizcinin üstüne sinekler gibi ü ü ürler; sayısız akrabalarından herhangi birinin ho lanmadı ı bir pokse bıçak aplarlardı arasına. Büyük kapdarı kapatıp onları rıhtımdan uzak tutmanın yolu yoktu; çünkü o zaman Kru Town'dan ya da balıkçıların kumsallarından yüzerrek rıhtıma gelirlerdi.

"Haydi," dedi Scobie, "gene bakaca ız oraya"

ki poks, bezgin bir sabır içinde, Scobie'nin pe ine takıldılar. Yarım mil bir yana, yarım mil öteki yana gidildi. Domuzlardan ve iskelelere çarpan sulardan ba ka kıpırdayan hiçbir ey yoktu nhtımda.

Pokslerden biri, kendini hakk çıkarmak istercesine, "ses-siz bir gece, efendim" dedi.

ki poks, bilinçli bir özen göstererek, elektrik fenerlerini bir bu yana, bir o yana tuttular. Terk edilmi bir otomobil asisini, içi bo bir kamyonu, katranlı bir mu amba parçasını, bir depo kö esinde duran ve mantar yerine hurma yaprakla rıyla tıkanmı bir i eyi aydınlattılar.

Scobie, "bu ne?" dedi.

Scobie'nin göreviyle ilgili karabasanlardan biri de yangın bombalarıydı. Bunları hazırlamak öyle kolaydı ki! Vichy Hükümeti bölgesinden tanrının günü kaçak sı ır getirilirdi buraya. Böylece et stoku arttı ı için, kaçakçılar ko kar ılanırdı. Vicky Hükümeti istilaya kalkar korkusuyla, ngiliz bölgesinde yerk sabotörler yeti tirildi ine göre, Vicky bölgesinde de neden sabotörler yeti tirilmesin?

Scobie, " u i eyi göreyim," dedi.

Ne var ki, polislerin ikisi de davranıp i eye dokunmadılar.

Pokslerden biri, içtenlikten yoksun bir sırtımayla, "efendim," dedi, "yerlilerin büyülü ilaçlarındandır bu."

Scobie i eyi aldı. Haig marka bir viski i esiydi. Hurma yapraklarını çıkarınca, bir gaz borusu kaçak yaparcasına, ortaya le gibi bir koku yayıldı. Bir köpe in kesilmi cinsel organı ve koku mu akıl almaz eyler vardı i ede. Ansızın basan bir öfkeyle, Scobie'nin ba mda bir damar atmaya ba ladı. Fraser'ın kıpkırmızı yüzü, Thimblerrigg'in kıkır kıkır gülmesi aklına geldi durup dururken. i eden çıkan pis koku, midesini bulandırdı; hurma yapraklarının parmaklarını kirletti ini hissetti. i eyi denize attı. Suyun aç a zı bir tek kez ge irip i eyi yuttu; ama içindekiler havaya da ıldı; esintisiz rıhtımın her bir yanına, amonyakımsı, ek i bir koku yayıldı. Polisler susuyordu. Ama Scobie, sessizce ayıplandı nın farkındaydı: i eyi oldu u yerde bırakması gerekirdi. i e bir tek amaçla, bir tek ki iyi dü ünerek oraya konulmu tu. Ama imdi içindekiler ba ıbo bırakıldı na göre, o kötü büyü, havalarda körü körüne dolanıp duracak, belki de suçsuz birinin basma inecekti.

Scobie, "iyi geceler," deyip, birdenbire sırtını çevirdi polislere.

Daha yirmi yarda uzakla mamı tı ki, onların tehlikeli bölgeden hızla kaçan ayak seslerini duydu.

Pitt Street'den geçerek, karakola gitti. Soka ın sol yanındaki genelevin önünde, kızlar kaldırıma oturmu , biraz hava alıyorlardı. Karartma yüzünden pancurları kapalı karakolda, hapis kokusu gittikçe yo unla ıyordu geceleyin. Görev ba ndaki Çavu , ayaklarını masadan indirip, hazır ol durumuna geçti.

"Rapor edilecek bir ey var mı?"

"Uygunsuz davranan be sarho var, efendim. Onları büyük hücreye kapattım."

"Ba ka bir ey var mı?"

"Geçme belgesi olmayan iki Fransız var, efendim."

"Zenci mi?"

"Evet, efendim."

"Nerede buldular onları?"

"Pitt Street'de, efendim."

"Sabahleyin konu urum onlarla. Motor ne durumda? iyi i kyor mu? *Esperança*'ya gitmem gerekecek."

"Motor bozuk, efendim. Mr. Fraser onarmak istedi ama, boyuna bozuluyor."

"Mr. Fraser saat kaçta göreve ba layacak?"

"Yedide, efendim."

"Ona sytle, *Esperança*'ya benimle gelmesine gerek yok. Tek ba ıma gidece im. E er motor kazır olmazsa, F.S.P. ile giderim."

"Olur, efendim."

Scobie, arabasına binip kontak anahtarını çevirirken birazcık da olsa, Fraser'dan üç almaya hakkı oldu unu d ündü. nsanın ki ili i açısından, yararlı bir eydi  almak,  aldıktan soma, ba ı lama duygusu gek irdi. Scobie, Kru Town'dan geçip evine do ru giderken, mutluydu nerdeyse. Tek istedi i, kendi gittikten soma kulüpte bir tatsızlık olmadı mı; u anda, yani geceleyin saat 10.55'de Louise'in rakat ve ho nut oldu unu kesinlikle bilmekti. Bundan somaki saat geknce, o saate de g üs gerebilecek gücü bulurdu kendinde.

7

Scobie, içeriye girmeden önce, karartma perdelerinin ı k sızdırıp sızdırmadı mı denetlemek için, evin denize bakan cephesine gitti. Louise'in sesini bir mırıldı halinde duyabiliyordu. Louise, iir okuyor olmalıydı. Scobie, " iir okuyor diye, o aptal o lanın, o Fraser'in, Louise'i hor görmeye ne hakkı var?" diye dü ündü. Soma, ertesi sabah Fraser'ın hayal kırıklı mı, Portekiz gemisine gidemeyece ini, en gözde kız arkada ma bir arma an alamayaca mı, sıcak büroda sıkıntılı bir gün geirece ini d ünnce, öfkesi yok oluverdi. El fenerini yakmak için, arka kapının tokma mı el yordamıyla ararken, sa eline bir kıymık saplandı.

Aydınlık odaya girince, eknden kan damladı m gördü.

Louise, "ah sevgilim, ne yaptın?" deyip, elleriyle yüzünü örttü.

Louise, kan görmeye dayanamazdı.

Wilson sordu: "Size yardım edebilir miyim, efendim?"

Do rulmak istedi; ama Louise'in aya nın dibinde bir tabureye oturmu tu ve kuca ı kitapla doluydu.

Scobie, "bir ey de il, çizilmi sadece," dedi. "Ben çaresine bakarım. Ali'ye söyleyin de bir i e su getirsin."

Merdivenin yarısına gelmi ti ki, Louise'in sesini gene duydu: "Çelikten büyük bir dire i anlatan çok güzel bir iir," diyordu Louise. Banyo odasına giren Scobie, bir sıçanın rahatını kaçırdı. Sıçan, bir mezar ta ına uzanan bir kedi gibi, banyonun serin kenarına uzanmı tı.

Scobie, banyonun kenarına oturdu; kanayan elini, tahta yongaları arasında duran hela kovasının üstüne uzattı. Büro-sunda oldu u gibi, burada da yuvasında hissetti kendini. Gerçi Louise marifetliydi ama, pek çeki düzen verememi ti bu odaya: Çizik çizik olan emaye banyo küvetinin bir tek musluğu vardı ve kurak mevsim bitmeden su akmazdı bu tek musluktan; helanın altındaki teneke kova, günde bir kez bo altılırdı; lavabodan da su akmazdı; yerler tahta dö emeydi; ye il karartma perdeleri iç karartıcıydı. Louise zorla ancak iki olumlu katkıda bulunmu tu banyo odasına: Bunlardan biri, banyo küvetinin yanındaki mantardan paspas; öteki de, bembeyaz pırıl pırıl küçük ilaç dolabıydı.

Bunlar bir yana, banyo odası tümüyle Scobie'nindi. Evden eve ta ınan kutsal bir gençlik anısı gibiydi bu banyo odası. Yıllarca önce, daha evlenmeden önce, ilk evindeki banyo odası da böyleydi. Öteden beri yalnız oldu u bir odaydı burası.

Ali, pembe ayak tabanlarını dö eme tahtalarının üstünde aklata aklata geldi. Elinde damıtdmı bir i e su vardı.

Scobie açıkladı: "Arka kapıda elim çizildi."

Elini lavaboya tuttu; Ah yaranın üstüne su döktü. Ali'nin elleri, bir kız eh kadar yumu ak ve hafifti. Ali Scobie'ye çok acıdı nı belirten gıdaklarcasına sesler çıkarıyordu.

Scobie sabırsızlandı: "Bu kadar su yeter."

Ali hiç oralı olmadı: "Çok kir var."

Scobie, " imdi tentürdiyot," dedi.

Buralarda en küçük bir çizik bile, bir saat savsaklansa, ye-
il bir renk alırdı.

Tentürdiyotun yakmasıyla yüzü buru an Scobie, "bir da-
ha," dedi; "gene dök üstüne."

A a ı kattan gelen karı ık sesler arasında "güzellik" söz-
cü ünü duydu bir ara.

" imdi plasteri koy."

Ali, "hayır," dedi. "Hayır, sargı daha iyi olur."

Scobie, yıkarca önce, Ali'ye sargı sarmasını ö retmi ti.
imdi Ak, bir doktor kadar ustaca sargı sarardı.

" yi geceler, Ak. Git yat. Artık seni ça ırmam."

"Hanım içki istiyor."

" çkilere ben bakarım. Sen gidip yatabilirsin."

Scobie, yalnız kalınca, gene banyonun kenarına oturdu.
Elinin yaralanması, keyfini kaçırımı tı biraz. A a ı dakilerin
yanma gitmek de istemiyordu; çünkü Scobie yanlarında olur-
sa Wilson sıkılacaktı: Bir erkek, ba ka birinin önünde bir ka-
dının iir okumasını dinleyemez. Shakespeare'in Hotspur ü,
" iire dü kün olaca ıma, bir kedi yavrusu olup miyavlamayı
ye lerim," demi ... Ama Scobie'nin tutumu böyle de ildi as-
lında. üri hor görmüyordu. Ne var ki, ki isel duyguların böy-
le aç ı a vurulmasına akk eriniyordu. Üstelik burada, kendi
dünyasında, sıçanın oturdu u yerde oturmaktan mutluluk
duyuyordu. *Esperança'yı* ve yarın yapaca ı i leri dü ünmeye
ba ladı.

Louise, merdivenin altından seslendi: "Sevgilim, iyi mi-
sin? Mr. Wilson'u götürebilecek misin?"

"Yürüyerek giderim, Mrs. Scobie."

"Olmaz öyle ey."

"Sahiden yürüye bikrim."

Scobie, "gekyorum," diye seslendi. "Sizi götürece im ku -
kusuz."

Scobie a a ıya inince, Louise, sargılı eli sevecenlikle aldı kendi eline.

"Vah zavallı el," dedi. "Acıyor mu?"

Louise, temiz ve beyaz sargı bezlerinden korkmazdı. Sargılı bir el, derli toplu bir hastane yata ında, çar afi çenesi-ne kadar çekmi bir hasta gibiydi. Böyle bir hastaya üzüm getirebilirdiniz; görülmeyen ne ter yarasının ayrıntılarından da hiç haberiniz olmazdı. Louise, dudaklarını sargıya sürdü. Beyaz bezin üstünde, portakal rengi dudak boyasının küçük bir lekesi kaldı.

"Hiçbir eyim yok," dedi Scobie.

"Gerçekten yürüyebilirim, efendim."

"Yürümeyeceksiniz. Haydi gelin, binin arabaya."

Kontak anahtarının yanındaki ık, Wilson'un akıl almaz kostümünün bir parçasını aydınlattı.

Wilson, arabanın penceresinden sarkıp, seslendi: " yi geceler, Mrs. Scobie. öyle ho vakit geçirdim ki! Size ne kadar te ekkür etsem azdır."

çtenli in titre imleri vardı Wilson'un sesinde. Bu içtenlikten ötürü, söyledikleri yabancı bir dildi sanki. Oysa buralarda birkaç ay geçirenlerin ses tonu de i irdi: Ya yüksek perdeden ve candanhktan yoksun, ya da dü ünülenleri gizleyen tekdüze bir ses olurdu. Wilson'un anayurttan yeni geldi i belliydi.

Burnsideyolunda Bedford Oteli'ne do ru giderlerken Louise'in mutlu yüzünü anımsayan Scobie, "yalanda gene gelmelisiniz." dedi.

8

Scobie, sabahın ikisinde, yaralı elinin zonklamasıyla uyandı. Bir saatin zembere i gibi büzülerek, yata ın kenarına yattı. Louise'e de meme e dikkat etti; çünkü birbirlerine deince —birinin parma ı ötekinin parma ına dokunsa bile— ter bo anıyordu. Ayrı yattıklarında bile, sıcak hava ikisinin

arasında titremekteydi. Tuvalet masasına bir serinlik gibi dü-
en ay ı ı ı, losyon i ellerini, küçük krem kaplarını, çerçevek
bir foto raf m kenarını aydınlatıyordu. Scobie, Louise'in solu-
unu dinlemeye koyuldu.

Louise, düzensiz, kesik kesik soluyordu. Uyanıktı. Scobie,
elini kaldırdı; karısının sıcak, nemli saçma dokundu. Louise,
bir sırrı korurcasına, kaskatı yatıyordu. Scobie, neyle kar ıla-
aca mını bildi i için, yüre i sızlayarak a a ıya do ru kaydır-
dı, Louise'in göz kapaklarına dokundu. Louise a lıyordu. Sco-
bie, onu avutmak için gücünü toplarken, büyük bir bezginli e
kapüdü.

"Sevgilim," dedi, "seni seviyorum."

Hep böyle ba lardı konu maya. Cinsel birle me sürecinin
tekdüze bir geli imi oldu u gibi, avutma sürecinin de tekdüze
bir gek imi vardı.

Louise, "bikyorum," dedi, "biliyorum."

Louise de kep böyle yanıtlardı bu sözü. Sabahın ikisi oldu-
u aklına geldi i için, Scobie, katı yürekli olmakla suçladı
kendini; çünkü saatlerce sürebikrdi bu i . Oysa altıda çalı -
maya ba lamalıydı.

Louise'in alnındaki saçları ok adı:

"Yakında ya murlar ba lar. O zaman daka iyi hissedersin
kendini."

Louise, "ben iyiyim," dedi; hiçkıra hiçkıra a lamaya ba -
ladı.

"Nen var, sevgilim, söyle bana."

Soma yutkunup; "Ticki'ye söyle," diye ekledi.

Louise'in ona verdi i bu Ticki adından nefret ederdi. Ne
var ki, Ticki adı her zaman i e yarıyordu.

Louise, "ah Ticki, Ticki," dedi, "artık dayanamıyorum."

"Seni bu gece mutlu sanmı tım."

"Mutluydum... Ama dü ün hele, bir U.A.C. kâtibi sana
kar ı iyi davrandı diye mutlu olur mu insan! Ticki, neden sev-
miyorlar beni?"

"Saçmalama, sevgilim. Bütün bunlar hep sıcak yüzünden.
Evhama kapılıyorsun. Herkes seviyor seni."

Louise, umutsuzluk ve utanç içinde, gene hıçkırma hıçkırma a lamaya ba ladı:

"Wilson'dan ba ka kimse ho lanmıyor benden."

"Wilson iyidir."

"Onu kulüpte istemiyorlar. Di çi sayesinde zorla girdi içeriye. Wilson ile dostlu uma gülecekler. Ah Ticki, Ticki, bırak gideyim buradan. Her ey yeniden ba lasın."

Scobie, cibinli in ve pencerenin ötesindeki dalgasız, kirli denize baktı:

"Elbette sevgilim. Elbette. Nereye gidersin?"

"Güney Afrika'ya gidebilirim. Sen izin alıncaya kadar orada bekleyebilirim. Ticki, yalanda emekli olacaksın. Sana bir yuva hazırlayabilirim, Ticki."

Scobie, irkilip, Louise'den biraz uzakla tı. Sonra, karısı farkına varır korkusuyla, hemen onun nemli elini tuttu, avu cunun içini öptü:

"Bunun için çok para gerekir, sevgilim."

Scobie, emeklili ini dü ündükçe, fena sinirlenirdi. "Emekli olmadan önce öleyim," diye dua ederdi hep. Hayat sigortasını da bu umuda göre hazırlamı tı: Ancak kendi ölürse karı ma para ödenecekti. Louise'in hazırlayaca ı yuvayı, temelli oturacakları yuvayı dü ündü: Sanat ürünü, iç açıcı perdeler; Louise'in kitaplarıyla dolu raflar; fayanslı cicili bicili banyo odası. O zaman bir bürosu da olmayacaktı, ölünceye dek iki ki ilik bir evde oturacaklardı, ölümün sonsuzlu u ba layıncaya dek hiçbir de i ildik olmayacaktı ya antılarında.

"Ticki, ben artık dayanamıyorum buraya."

"Dü ünüp ta inmam gerekecek, ekerim."

"Ethel Maybury Güney Afrika'da, Collins'ler de orada. Güney Afrika'da dostlarımız var."

"Ama hayat çok pahalı."

"Senin o abuk sabuk hayat sigortalarının bir kısmından vazgeçebilirsin, Ticki. Ben burada yokken, biraz da para bi riktebilirsin, Ticki. Yemekleri kantinde yer, a çıyı da sava bilirsin."

"A ç ı tutmak masrafl ı bir i de il."

"Azıcık para sa lasa da, masrafı kısmakta yarar var, Ticki."

"Seni özleyece im."

"Hıyyır, Ticki. Beni özlemeyeceksin."

Scobie, Louise'de ar asır a beliriveren bu sezginin derinli i ne a t ı.

Louise, "ne de olsa, u runa para biriktkece imiz bir kimsemiz yok," diye ekledi.

Scobie, sevecenlikle konu tu: "Bir çare bulmaya çalı acam. Bikiyorsun, senin için yapamayaca ım hiçbir ey yoktur... Hiçbir ey... Yeter ki, bir yolunu bulayım."

"Umarım ki, sabahın ikisinde beni avutmak için söylenen sözler de ildir bunlar, Ticki. Bir ey yapacaksın, de il mi?"

"Evet, canım, bir yolunu bulaca ım."

Scobie, karısının kemen uyuyuvermesine a t ı. Louise, sırtındaki yükü yere koyuveren bir hamal gibiydi. Scobie daka sözünü bitiremeden, kocasının bir tek parma ım bir çocuk gibi yakalayıp, bir çocuk gibi rahat soluyarak, uyumu tu bile.

Louise'nin bıraktı ı yük, Scobie'nin yanında duruyordu imdi; ve Scobie bu yükü sırtlamaya hazırlandı.

İKİNCİ BÖLÜM

1

Scobie, sabahın sekizinde, iskeleye giderken, bankaya u -radı. Müdürün odası gölgeli ve serindi. Bir demir kasanın üstünde, bir bardak buzlu su duruyordu.

"Günaydın, Robinson."

Robinson, uzun boylu, gö sü içeriye çökük bir adamdı. Nijerya'ya tayin edilmedi i için çok buruktu.

"Bu pis hava ne zaman de i ecek?" dedi. "Ya murlar gecikti."

"Bölgenin bir kısmında ya murlar ba ladı bile."

"Nijerya'da ya murlar ba ladı bile. Sizin için ne yapabiliyim, Scobie?"

"Oturabilir miyim?"

"Elbette. Ben kendim saat ondan önce asla oturmam. Ayakta durmak sindirimi düzene' koyar.."

Robinson, ortası basamaklı uzun sırlara binmi izlenimini veren upuzun bacaklarıyla bürosunda huzursuz huzursuz yürüdü. Sanki ilaç alıyormu gibi yüzünü buru turarak, bir yudum so uk su içti. Masanın üstünde duran *drar Yollan Hastalıkları* adlı kitabın açık sayfasında renkli bir foto raf görülüyordu.

Robinson yemden sordu: "Sizin için ne yapabilirim?"

Scobie, sinirli sinirli akala maya çalı tı: "Bana iki yüz elli ingiliz lirası verin."

Robinson da içinden gelmeyerek akala tı: "Bankalarda paradan bol bir ey olmadı ım sanırsınız sizler. Aslında kaç para istiyorsunuz?"

"Ü ç yüz elli."

" u sırada bankada kaç paranız var?"

"A a ı yukarı otuz ngiliz lirası olmalı. Ay sonu oldu u için."

" una bir bakalım."

Robinson, bir memur ça ırdı. Memurun geri dönmesini beklerken, küçük odada bir a a ı bir yukarı yürüdü: Duvara kadar altı adım atıyor; sonra geri dönüp, altı adım daha atıyordu.

"Yüz yetmi altı kez duvara gidip geri dönersem, bir mil yürümü olurum, ö le yeme inden önce, üç mil yürümeye çalı yorum. Sa h a yararlıdır bu. Nijerya'da kulübe sabah kahvaltısına gitmek için, bir buçuk mil yürüdüm. Oradan büroya gitmek için de, bir buçuk mil daha." Robinson, halının üstünde çark ederken, "burada yürüyecek hiç yer yok," diye ekledi.

Memur, yazı masasının üstüne bir kâ it parçası koydu. Robnson, kâ ıdı koklamak istercesine, gözlerine yakla tırdı.

"Yirmi sekiz sterling, on be ilin ve yedi peni," dedi.

"Karımı Güney Afrika'ya göndermek istiyorum."

"Ha, evet. Evet."

"Biraz daha az parayla da olur. Ne var ki, maa ımdan kesip fazla bir ey veremem ona."

"Benim buna aklım ermiyor do rusu..."

Scobie, belk belirsiz bir eyler söyledi: "Banka bana belki kredi açar sanmı tım. Birçoklarına borç veriyorlar, öyle de il mi? nanır mısınız, ömrümde bir kez borç aldım bir bankadan... Birkaç kaftalı ina... On be ngiliz lirası kadar. Hiç ho lanmamı tım bu i ten. Korkmu tum. Banka Müdürü' ne borcum varmı gibi gelmi ti bana."

Robnson, "ne yazık ki, Scobie," dedi, "kredi açmakta çok dikkatli olmamız emredildi bize. Biliyorsunuz, sava durumundayız. nsanın artık bir tek sa lam güvencesi var: Kendi canı. Onu da güvence olarak ileri süremez."

"Evet, anlıyorum ku kusuz." Ama benim canım tekke de sayılmaz. Buradan kımıldayacak de ilim."

Scobie, gene becereksizce akala maya çalı arak,"deniz altılar bana bir ey yapamaz. im sa lam, Robnson," diye ekledi.

Robnson, odanın ucundaki demir kasaya varıp geri dönerken, sordu:

"Emniyet Müdürü emekk oluyor, de il mi?"

"Evet ama, ben olmuyorum."

"Buna sevindim, Scobie. Söylentiler vardı da..."

"Günün birinde emekkye ayrılaca ım tabü. Ama daha çok vakit var. ba ında ölmeyi ye lerim. Hayat sigortam var, Robnson. Onu güvence sayamaz mısınız?"

"Bikyorsunuz, üç poliçeniz vardı; birinden vazgeçtiniz üç yıl önce."

"O yd Louise ngiltere'ye gitmi ti ameliyat olmak için."

"öteki ikisinin fazla bir ey tutaca ını sanmam, Scobie."

"Ama ölürsem, elinize bir miktar para geçecek gene de."

"E er pirimleri ödemeye devam ederseniz, geçer. Yani bir güvencemiz yok."

"Evet, yok," dedi Scobie. "Anladım."

"Kusuruma bakmayın, Scobie. Bu benim ki isel tutumum de il. Bankanın tutumu. E er elli ngiliz lirası isteseydiniz, size kendim borç verirdim."

"Unutun bunu, Robinson. Önemi yok."

Scobie, sıkıntılı sıkıntılı gülerek ekledi: "Sömürge Sekreterli i'ndeki o lanlar, bu parayı rü vet olarak toplayabilecek i mi söylerler sanırım. Molly nasıl?"

"Sa olun, Molly çok iyi. Ke ke ben de onun kadar iyi olsaydım."

" u tıp kitaplarına fazla meraklısınız, Robinson."

"Bedenimizdeki bozuklu un ne oldu unu bilmeliyiz. Bu gece kulübe gidiyor musunuz?"

"Sanmam. Louise yorgun. Malum ya, ya murlar ba la madan önce öyle olur. Kusuruma bakmayın, vaktinizi aldım, Robinson. Rıhtıma gitmeliyim artık."

Scobie, ba nını önüne e di, hızla yoku a a ı yürüdü. Bir baya ılık yaparken suçüstü yakalanmı gibiydi: Para iste mi ti; ona para vermemi lerd i, Louise'e bunu yapmamalıydı. Erkekli inde bir eksiklik oldu u duygusuna kapıldı.

2

Druce, Bölge Güvenli i memurlarım da yanma alarak, *Es perança*'ya gelmi ti. Geminin merdiveninde bekleyen kamarot, Kaptan'ın bir eyler içmek üzere onları kamarasına ça ırdı nı bildirdi. Deniz Kuvvetleri'nin korunmasına bakan su bay, onlardan önce Kaptan kamarasına gelmi ti. On be gün de bir yapılan i lerden biri de buydu: Tarafsız gemilerin kap tanlarıyla dostça ili kiler kurulması gerekiyordu. Bu tarafsız kaptanların gemilerinin aranması tatsız bir eydi. Kaptanın konu u olmayı kabul ederek, bu tatsızlı ı biraz gidermeye çalı yıyorlardı. Adamları, kaptan güvertesinin altında gemiyi

arıyorlardı bu arada. Birinci sınıf yolcuların pasaportları incelenirken, bir Polis Birli i, bu yolcuların kamaralarının altını üstüne getiriyordu. Ambarı aramak, pirinçleri elemek gibi can sıkıcı ve umutsuz bir i yapmaya ba lamı lardı bile. Yusef, "bir küçücük elmas buldunuz mu hiçbir zaman? Günün birinde bulaca ınızı umuyor musunuz?" dememi miydi? Birkaç dakika sonra, içkiler içilip de hava yeterince yumu ayınca, Scobie tatsız bir görevi yerine getirerek. Kaptan'ın kamarasını arayacaktı. ngilizlerle tarafsız Kaptan,tedirginlik içinde kopuk kopuk konu uyorlardı. Deniz Te meni, bu konu mayı sürdürmek için ayrıca çaba gösteriyordu.

Portekizli Kaptan, sarı i man yüzünü sildi: " ngilizlere sonsuz bir hayranlık duyuyorum elbette, candan bir hayranlık."

Deniz Te meni, "biliyorsunuz," dedi, "bu i i yapmak ho umuza gitmiyor bizim. Tarafsızların durumu çok güç."

"Verdi iniz büyük sava kar ısında yüre im hayranlıkla dolu. Ben içerlemiyorum sizlere. Kimi yurtta larım içerkyor, ben hiç içerlemiyorum."

Portekizli Kaptan'ın yüzünden ter bo alıyordu; gözlerinin içi çürümü gibiydi. Adamca ız "yüre im" deyip duruyordu ama Scobie'ye kalırsa, bu yüre i bulmak için, bedeninin derinliklerine inen çok uzun sürecek bir ameli vat gerekmektedir.

Te men, "çok naziksiniz," dedi. "Tutumunuzu çok be e niyoruz."

"Bk kadeh Porto daha içmez misiniz, baylar?"

" çerim do rusu. Malum ya, karada böyle bk içki bula mayız. Ya siz, Scobie?"

"Hayır, sa olun."

"Umarım ki, bizi bu gece burada alıkoymayacaksınız, Binba ı Scobie."

Scobie, "ancak yarın ö leden soma gidebileceksiniz," dedi. "Daha önce gitmenizin pek olasılı ı yok bence."

Te men, "daha çabuk yola çıkabilmeniz için, elimizden geleni yaparız elbette," dedi.

"Elimi yüre ime basıp, onurum üstüne yemin ederim, baylar. Benim yolcularım arasında zararlı insan yok. Tayfaya gelince, hepsini tanırım."

Druce, "Kaptan," dedi, "yapmak zorunda oldu umuz ge rekk bk i lemdk bu."

Kaptan, "bk puro buyurunuz," dedi. "O sigarayı atın. Bu kutuda çok güzel purolar var."

Druce, puroyu yakar yakmaz, kıvılcımlar saçarak çitırda-maya ba ladı elindeki puro.

Kaptan kıkır kıkır güldü: "Bu da benim akam, baylar. Zararsız bk aka. Dostlarım içindir bu kutu. E siz bir mizah duygusu vardır ngilizlerde. Kızmayaca nınızı biliyorum. Bir Alman kızar ama, bk ngiliz kızmaz. Sizlere göre oyun kural-larına uygundur bu, öyle de il mi?"

Bozulan Druce, puroyu Kaptan'm uzattı ı kül tablasına koydu: "Çoke lencek."

Kaptanın elinin titremesinden olacak, kültablası hafif ha-fif tıngırdamaya ba ladı. Druce gene irkildi. zine çıkma za-manı gecikti i için, sınırları bozuktu.

Kaptan sırtıp terkyordu: " sviçrelieler yapmı bu purola-rı. Harika bk millet. Onlar da tarafsız."

Bölge Güvenli i polislerinden bki gekp, Druce'a bk kâ it uzattı. Druce, kâ ıdı Scobie'ye verdi. Scobie okudu: "Kovul-mak üzere olan Kamarot, Kaptan'ın bazı mektupları banyo odasmda sakladı ım söylüyor."

Druce, "ben artık gideyim de, a a ıdakiler ellerini bkaz çabuk tutsunlar," dedi. "Gekyor musunuz, Evans? Porto'ya çok te ekkür ederiz, kaptan."

Scobie, Kaptanla ba ba a kaldı. in bu kısımın ayrıca tatsız bulurdu öteden beri. Bu adamlar cinayet i lemiyorlar-dı. Sava halindeki devletlerce benimsenen ve kaçakçılı ı ya-saklayan kurallara uymuyorlardı olsa olsa. Scobie, ara tırma yaparken ne bulaca nını hiç bilmezdi. nsanın yatak odası özel hayatı demektk. Bk adamın çekmecelerini karı tırınca, o adamı küçük dü üren eylerle kar ıla abilirsiniz. Kkk men-diller nasd gizlenirse, ahlak dü künlü ü gösteren bazı ıvr zı

vır eyler de gizlenebilir o çekmecelerde. Kimi zaman da çamaşırların altına bakınca, o adamın unutmaya çalıştığı bir derdin izini bulabilirsiniz.

Scobie yumu ak bir sesle konuştu: "Ne yazık ki. Kaptan, kamarayı aramak zorundayım. Her zaman yapılan gerekli bir işlemdir bu, biliyorsunuz."

Portekizli, "görevinizi yapmalısınız, Binbaşı," dedi.

Scobie, hızla ve düzenli bir biçimde kamarayı aradı. Yerinden oynattığı her şeyi, gene aynı yere koyuyordu özenle. Dikkatli bir ev hanımı gibiydi. Kaptan, sırtını Scobie'ye çevirmiş, güverteye bakıyordu. Bu işi renç işi yapan konuğunu güç durumda bırakmak istemiyormuş gibi bir hali vardı. Scobie, aramayı bitirdi; prezervatif kutusunu kapattı; temiz mendiller, atafatlı boyunbaşıları, içinde kirli mendiller bulunan küçük bir bohçayla birlikte, prezervatifleri de özenle üst çekmecedeki yerle tirdi.

Kaptan, başını çevirip, terbiyeli terbiyeli sordu: "Tamam mı?"

"U kapı," dedi Scobie, "nereye açılıyor?"

"Banyo odasına, tuvalete."

"Oraya da baksam, iyi olur."

"Tabii, Binbaşı. Ama bir şeyi gizlemeye pek uygun de il orası."

"Zin verirsiniz e er..."

"Tabii veririm. Görevinizdir bu."

Banyo odası e yasız ve aklın alamayacağı kadar kirliydi. Banyo küvetinin kenarlarında, külrengi, kurumuş sabun izleri vardı. Yerdeki çini karolar yamrı yumruydular. Gizli yeri çabucak bulması gerekiyordu; çünkü burada oyalanırsa, özel bilgi edindiği açığı çıkacaktı. Ne fazla gevşek, ne de fazla titiz davranmadan, her zaman yapılan türden gerekli bir işlemleri hıvı vermek zorundaydı bu aramaya.

Scobie, ne eli bir halle, "uzun sürmez bu iş" derken, duvara asılmış aynada, Portekizli Kaptanın işi man ve heyecansız yüzünü gördü. Scobie'ye yanlış bilgi verilebilirdi elbette. Belki de Kamarot, sırf hır çıkarmak için kaptanı ihbar etmişti.

Scobie ilaç dolabını açtı; içindekileri çabucak gözden geçirdi. Di macunu tüpünün kapa nını açtı, ustura kutusuna baktı, tra kreminin içine parma nını soktu. Dolapta bir ey bulaca nını ummuyordu; ama bu arama sırasında dü ünmeye vakit bulacaktı. Dolaptan sonra musluklara gitti, suyu açtı, muslukların her birinin içine parma nını soktu. Yerdeki çinilere dikkatle baktı. Oraya bir ey gizlemenin yolu yoktu. Lomboza gitti, büyük vidaları inceledi, yuvarlak camı açıp kapadı. Ba nını çevirdikçe, aynada Kaptan'myüzünü görüyordu. Kaptan, heyecansız, sabırlı ve kendinden memnundu. Çocuklar saklanan bir eyi bulma oyununu oynarken, arayan ki i saklanan eye yakla tıkça "sıcak! sıcak!" dedikleri gibi;Kaptan'ın yüzü de arayan Scobie'ye "so uk! so uk!" der gibiydi.

Sonunda Scobie tuvalete gitti, kapa ı kaldırdı; yuvarlak tahtayla fayans arasına hiç bir ey konulmamı tı. Elini sifonun zincirine uzatıp aynaya bakınca, Kaptan'ın yüzünün ilk kez gerildi inin farkına vardı. Kaptan'ın kahverengi gözleri artık Scobie'ye bakmıyordu; ba ka bir yere dikiliydi. Scobie, Kaptan'ın baktı ı yere bakınca kendi elinin sifon zincirini sıkı sıkı tuttu unu gördü.

Scobie, "su hazinesi acaba bo mu?" diye dü ündü; zinciri çekti. Borulardan gümbür gümbür bo alan su, tuvalet küvetinin içine doldu. Scobie sırtım çevirdi. Portekizli Kaptan, kendi aklını be endi ini gizlemeyerek "görüyorsunuz ya, Binba 1," dedi. te tam o sırada, Scobie, Kaptan'ın gizli yerini gerçekten gördü."Dikkatsiz olmaya ba ladım artık,"diye dü ündü. Su hazinesinin kapa nını kaldırdı. Tutkallı saydam eritle suya de meyecek biçimde, bir mektup yapı tırılmı tı kapa nın içine.

Scobie, zarfın üstündeki adrese baktı. Mektup, Leipzig'de Friedrichstrasse'de Frau Groener diye birine gidecekti.

Scobie, "kusura bakmayın, Kaptan," dedi yeniden.

Adam bir ey söylemeyince, Scobie ba ım kaldırıp baktı; Kaptan in tombul, sıcaktan yanan yanaklarında, gözya larının teri kovalarcasına akmaya ba ladı nını gördü.

"Bunu alıp rapor etmek zorundayım..."

Kaptan kendini tutamadı: "Ah bu sava ! Öyle nefret ediyorum ki bu sava tan!"

Scobie, "biliyorsunuz," dedi, "bizim de sava tan nefret etmemiz için birçok nedenler var."

" nisan kızına mektup yazdı ı için, sürüm sürüm süründürülüyor."

"Kızınız mı?"

"Evet. Frau Groener kızımdır. Mektubu açın, okuyun, göreceksiniz."

"Bunu yapamam. Mektubu sansüre vermek gerekiyor. Kaptan, neden mektubunuzu Lizbon'a gidince yazmadınız?"

Adamca ız banyonun kenarına çökmü tü; bedeninin yükü artık ta ıyamayaca ı kadar a ır bir çuvaldı sanki. Eliyle gözlerini siliyordu boyuna; tıpkı bir çocuk gibiydi. Sevimli olmayan bir çocuk gibi, okulun ı ko çocu u gibiydi. Güzel ve akıllı ve ba arılı olanlara kar ı, kıyasıyla sava abilir insan. Ama sevimsiz olanlara kar ı insan sava amaz. Acıma, bir de irmen ta ı gibi ezer insanın yüre ini. Scobie, mektubu alıp, basıp gitmesi gerekti ini; adamca ıza yakınlık göstermenin bir i e yaramayaca ını biliyordu.

Kaptan inledi: "E er bir kızınız olsaydı, anlardınız."

Soma, çocu u olmamak sanki bir cinayetmi gibi, suçlar casına ekledi: "Sizin çocu unuz yok."

"Evet, yok."

Kaptan, Scobie yi inamlamaz bk eye inandırmak istercesine, gözyla larıyla ırıl sıklam yüzünü kaldırdır "Beni merak ediyor. Beni seviyor." Büyük bk keder içinde, "beni seviyor," dedi gene.

Scobie yeniden sordu: "Ama neden Lizbon'dan yazmıyorsunuz? Neden bu tehlikeyi göze alıyorsunuz?"

"Benyalnızım. Karım yok. Söyleyecekleri varken hep bekleyemez insan. Lizbon'da ise... Bilksiniz neler oldu unu... Tanıdıklar var, arap var. Bir de küçük kadını var orada. Kızımı bile kıskanır. Kavga ediyoruz. Hırgür içinde zaman geçiyor. Bk hafta soma, gene sefere çıkıyorum. u son seferden önce, mektup i i öyle kolaydı ki..."

Scobie, kaptana inandı. Adamın anlattıkları öyle ipe sapa gelmiyordu ki, do ru olabilirdi. nanma yetene i yozla masm diye, sava sırasında bile, insanlara arasıra inanmak gerekir.

Scobie, "çok üzgünüm," dedi. "Benim yapabilece im bir ey yok. Ba ınız belaya girmez belki de."

"Sizin yetkililer, beni kara listeye sokacaklar. Bunun ne demek oldu unu bilirsiniz: Konsolosunuz, benim kaptanlık etti im hiçbir gemiye sefere çıkma izni vermeyecek. Karada kalıp açlıktan ölece im."

Scobie, "bu i ler öylesine düzensiz ki," dedi, "dosyalar kayboluveriyor. Belki bu i burada biter."

Adam umutsuzdu: "Dua edece im bitmesi için."

"Edin, tabii."

"Siz ngilizsiniz, duaya inanmazsınız."

"Ben de sizin gibi Katolikim."

Kaptanın i ko yüzü, hızla Scobie'ye do ru döndü.

"Demek Katoliksiniz," dedi umutla.

Portekizli Kaptan, ancak o zaman yalvarmaya ba ladı. Yabancı bir anakarada, memleketlisiyle kar ıla mı gibiydi. Acele acele konu arak, Leipzig'deki kızını anlatmaya ba ladı. Eski püskü bir cüzdandan, sararmaya yüz tutmu bir foto - raf çıkardı. Kendi gibi, güzellikten yoksun, tıknaz ve genç bir Portekizli kadının resmiydi bu. Küçük banyo odasında insan sıcaaktan bo uluyordu. Kaptan üst üste, "beni anladınız" di-yordu. Scobie ile ortakla a bir yı ın yanları oldu unu ansızın kavrayıvermi ti: Kanayan yüreklerine kılıç saph, alçıtı m dan heykeller; günah çıkartılan yerin perdeleri arkasından duyulan fısıltı; kutsal giysiler ve kanın suya dönü mesi; ka-tedrallerin kıyılarında kö elerindeki karanlık dua yerleri ve karı ık devinimler; ve tüm bunların arkasında bir yerlerde Tanrı sevgisi.

Kaptan, "Lizbon'daki beni bekler," dedi; "beni eve götü-rür; pantolonumu saklar, onsuz soka a çıkmayayım diye. Tanrının günü içki içilir, yata a yatıncaya dek kavga edilir. Beni anlıyorsunuz. Kızıma Lizbon'dan yazamam. Kızım beni çok seviyor, beni bekliyor." Kaptan, i man baca ını kıpır

dattı. "öyle temiz bir sevgi ki bu!" diye ekledi a layarak.

Pi manlı ın ve özlemin engin topraklarında, Portekizü Kaptan'la Scobie'nin ba ka ortak yanları da vardı.

Aralarındaki benzerlikten yüreklenen Kaptan, durumu de i ik bk açından ele almayı da denedi:

"Ben yoksul bir adamım; ama biraz param var..."

Portekizk Kaptan, bk ngilizize rü vet vermeyi göze alamazdı hiçbir zaman. imdi Scobie'ye rü vet vermeye kalkması, ikisinin de dini olan Katolikli e yapabilece i en candan övgüydü.

"Ne yazık ki, olmaz," dedi Scobie.

Kaptan yalvarıyordu: " ngiliz lirası var bende. Size yirmi ngiliz krası veririm... Elli veririm... Yüz veririm... Bundan ba ka birikmi param yok."

Scobie, "olmaz," dedi.

Mektubu çabucak cebine koyup, sırtını çevirdi. Kamaranın kapısında dönüp Kaptan'ı son gördü ü sırada, ba mını su hazinesine çarpmaktaydı adamca ız. Kat kat yanaklarında gözya ları birikmi ti. A a ıya inip, oturma odasında Druce'un yanına giderken, de irmen ta ı Scobie'nin yüre ini ezmekteydi. Tıpatıp Kaptan'ın sözcüklerini kullanarak, "bu sava tan öyle nefret ediyorum ki!" diye dü ündü.

3

On be ki inin sekiz saat süreyle yaptı ı arama sonunda, ancak kaptanın Leipzig'deki kızına yazdı ı mektupla, mut fakta küçük bir mektup destesi bulundu buluna buluna. Öteki aramalardan farklı sayılmazdı bu. Scobie, Emniyet binasına varınca, Müdür'ün odasına gitti.Sonra Müdür'ün odasının bo oldu unu görüp, kendi odasına girdi. Kelepçelerin altına oturdu, raporunu yazmaya ba ladı: "Telgrafınıza¹ a adı geçen kamaralar ve yolcular özellikle arandı... Hiç bir ey bulunmadı." Kaptanın Leipzig'deki kızına yazdı ı mektup, yazı masasının

üstündeydi. Dı arısı karanlıktı. Hücrelerden gelen koku, kapının altından odasına sızıyordu. Biti ik odada Fraser, son z- ninden döndü ünden beri ker ak am söyledi i arkıyı gene söylemekteydi kendi kendine:

*'Senle ben
Papatyaları iterken
Bo veremez miyiz
Nedenine niçinineV*

nsan ömrü, ölçülemeyecek kadar uzun göründü Scobie'ye. nsanı daha kısa ya atarak sınamanın bir yolu yok muydu? Yedi ya nda ilk büyük günahımızı i lesek, on ya nda a k ya da nefret u runa kendimizi mahvetsek, on be ya nda dö e imizde ölürken canla ba la pi man olmaya çalı - sak olmaz mıydı?

Scobie gene yazmaya ba ladı: " ini iyi yapmadı ı için kovulan bir kamarot, Kaptan'ınbanyo odasında gizli mektuplar bulundu unu ihbar etti. Arama yapınca, Leipzig'de Frau Groener'e yazılı olan ili ik mektubun, tuvaletin su hazinesinin kapa ina gizlice konuldu unu gördüm. imdiye kadar böyle bir yerle kar ıla madı ımız için, bu gizleme yerini bildiren bir genelge yararlı olabilir. Mektup, suya de meyecek biçimde seloteyple kapa ın altına ili tirilmi ti..."

Scobie, gözleri kâ ıda dikili, oturup kaldı. çindeki çatı - ma yüzünden, kafası karmakarı ıktı. Oysa saatlerce önce, geminin oturma odasında, Druce ona "bir ey var mı?" diye sordu u; o da bu hareketinin yorumunu Druce'a bırakarak omuzunu silkti i sırada, bu çatı manın nasıl sonuçlanacağını çoktan anlamı tı. Acaba Scobie, "her zaman buldu umuz özel mektuplar" demek istercesine mi omuz silkti mi? Ne var ki, Druce, "bir ey bulamadık" anlamını çıkarmı tı bundan. Scobie. elini alnına koyup ürperdi. Parmaklarının arasından ter sızdı. "Acaba ate im mi var?" diye dü ündü. Bedeninin ısı yükseldi i için, yeni bir ya ama ba lar gibi oldu. Bir kadına evlilik önermeden önce, ya da ilk cinayetini i lemeden önce

böyle bir duyguya kapılır insan.

Scobie, mektubu alıp açtı. Bunu yapmakla öyle bir adım atmı tı ki, artık geri dönmenin yolu kalmamı tı. Kaçak mektupları okumaya hiç kimsenin hakkı yoktu bu kentte. Çünkü zarfın tutkallı kısmında bir mikro foto raf gizlenebilirdi. Scobie, basit sözcüklerden olu an bir ifreyi bile çözemezdi. Portekizce bilgisi öylesine sınırlıydı ki, sözcüklerin ancak en basit anlamlarım anlayabilirdi. Ele geçen her mektup —zararsız ı ne derdi belli olursa olsun— açılmadan Londra'daki sansüre gönderilmeliydi. Scobie, sa duyusuna —kusursuz olmayan sa duyusuna— güvenerek, kesin emirlerle kar ı çıkmı tı. Kendi kendine dü ündü: "E er mektup ku kuluysa, raporumu gönderirim. Yırtıdan zarfı açıklamanın bir yolunu bulurum. Kaptan direndi; mektubun içinde ne oldu unu göstermek için zarfı açtı derim." Ne var ki, raporda bunu yazarsa, Kaptan'a haksızlık edecek.adamın durumunu büsbütün kötüle tirecekti; çünkü bir mikro foto rafi yok etmenin en kestirme yolu, zarfı açmaktı. "Bir yalan uydurmalıyım," diye dü ündü; ama yalana alı ık de ildi. Sayfalar arasından bir ey dü erse görebilsin diye, elindeki mektubu beyaz kurutma ka ıdının üstünde dikkatle tutarken, tüm durumu anlatan ayrıntılı bir rapor yazmaya karar verdi.

"Paraya dü kün sevgili küçük örümce im" diye ba lıyordu mektup. "Dünyada her eyden fazla seni seven baban, sana bu kez biraz daha fazla para göndermeye çalı acak. Durumunun ne denli güç oldu unu biliyorum ve yüre im kan a lıyor. Ah, paraya dü kün küçük örümcek, parmaklarının yanama de di ini hissedebilsem! Benim gibi koskocaman i ko bir babanın, senin gibi ufacık güzel bir kızı olsun ha! Paraya dü kün küçük örümce im, ba ıma gelenlerin hepsini sana anlataca ım imdi. Limanda ancak.dört gün kaldıktan sonra, Lobito'dan bir hafta önce ayrıldık. Senor Aranjuez ile bir gece geçirdim. O gece arabı biraz fazla kaçırdım ama, yalnız senden söz ettim. Limanda kaldı ım sürece çok usluydum; çünkü uslu olaca ıma söz vermi tim paraya dü kün küçük örümce ime. Lizbon'a dönerken ba ıma bir ey gelir de,

öteki dünyada küçük örümce imden ayrı kalırım diye, kihse ye gidip günah çıkardım. Kutsal törene de katıldım; çünkü öyle korkunç günler ya ıyoruz ki, ne olaca ımız belk de il. Lobito'dan ayrılalı beri havalar çok güzel gitti. Yolcuları bile deniz tutmadı. Afrika'yı artık geride bırakmamızı kutlamak için, yarın gece gemide bk konser verece iz. Ben de düdü ü mü çalarak, marifetlerimi gösterece im. Bunu yaparken, paraya dü kün küçük örümce imin kuca ımda oturup düdü ü mü dinledi i günleri anımsayaca ım hep. Canım kızım, ya lanıyorum; her seferden soma daha da i manlıyorum. yi bir adam de ikm ve bütün bu et yı ını içinde ruhumun bir bezelye tanesi kadar küçücük kalmasından korkuyorum zaman zaman. Benim gibi bk insanın ba ı lanmayacak umutsuzluklara kapılmasının ne denk kolay oldu unu bilemezsin. Ama soma kızımı dü ünüyorum. Demek bir aralık bende yeterince iyilik vardı ki, sen dünyaya gelebildim Bk kadın, kocasının i ledi i günahı fazlasıyla payla tı ı için, kusursuz sevgi olmuyor. Ama insanın kızı, babasım kurtarabıkr sonunda. Benim için dua et, küçük örümcek. Seni canından fazla seven baban."

Mais que a vida. "Scobie, bu mektubun içtenli i konusunda kiç mi hiç ku ku duymadı. Cape Town'daki savunma kurulu larının bk foto raf mı ya da Durban 'daki askeri birliklerin hareketi konusunda bk raporun mikro foto rafını gizlemek için yazılmamı tı bu mektup. Mektupta görülmeyen mürekkeple yazı olup olmadı ının ara tırılması, kâ ıdın mikroskop altında incelenmesi, zarfın iç kısmını kaplayan ince kâ ıda bakılması gerekti ini biliyordu. Gizk bir mektup söz konusu olunca, her olasılık göz önünde tutulmalıydı. Ne var ki, Scobie, Portekizli Kaptan'a inanmaya kararlıydı. Mektubu da, kendi yazdı ı raporu da yırttı. Yırtık kâ it parçalarını, avluda çöplerin yakıldı ı yere götürdü. ki tu la üstünde duran, hava akımı olsun diye yanlarına delikler açılmı bir gaz bidonunda yakılıyordu çöpler. Scobie, kâ it parçalarını tutu turmak için

(1) Metinde Portekizce.

bir kibrit çaktı ı sırada, Fraser, arkı söyleyerek yanına yak-
la tı:

*'Senle ben
Papatyaları iterken
Bo veremez miyiz
Nedenine niinine?'*

Kâ it parçalarının en üstünde duran yarısı yırtık zarfın ya-
bancı bir adres ta ıdı ı su götürmezdi. Hatta adresin bir kıs-
mı okunuyordu da: "Friedrichstrasse." Fraser, gençli in o
çekilmez çevikli iyle avluda hızla ilerlerken, Scobie, en üstte-
ki kâ it parçalarını çabucak tuttu turdu. Kâ it alev alev yan-
dı. Bir parçası ate te kıvrürken, Groener adı belirdi.

Fraser, en akrak sordu: "Kanıtları mı yakıyorsunuz?"

Soma bidonun içine baktı. Groener adı kararmı tı. Fra-
ser'in bir ey göremeyece i besbelliydi. Yarı yırtık zarfın kah-
verengi üçgenini görebilirdi görse görse. Ama Scobie'ye kalır-
sa, bu kavrulmu zarf parçasının üstünde yabancı bir adresin
yazüü oldu u hiç ku ku götürmezdi. Scobie, bir de nekle, ya-
nık zarfı yok etti. Sonra, Fraser'ın a kınlı a ya da ku kuya
benzer bir ey duyup duymadı mı anlamak için, delikanlılının
yüzüne baktı. Bu anlamsız yüzde okunacak bir ey yoktu;
ders yapümadı ı sıralarda bir okulun ilan tahtası kadar bom-
bo tu Fraserin yüzü. Scobie, ancak kendi yüre inin çarpıntı-
sından anlıyordu suçlu oldu unu, görevini kötüye kullanan
polislerin arasına girdi ini. Ba ka bir kentin bankasında kasa
kiralayan Bailey gibi davranmı tı; gizledi i elmaslarla yaka-
lanan Crayshaw gibi davranmı tı; suçlu oldu u kesinlikle ka-
nıtlanmayan, ama malulen emekliye sevkedilen Boyston gibi
davranmı tı. Bu adamlar, para yüzünden görevlerini kötüye
kullanmı lardı; Scobie ise, duygusallı ı yüzünden görevini
kötüye kullanmı tı. Duygusallık, paraya dü künlükten daha
da tehlikelidir; çünkü duygusallı ı belirli bir fiyatla sınırla-
manın yolu yoktur. Rü vete dü kün birine, bekledi i paradan

daha azını verirseniz, bu adamın böyle bir rü veti kabul etmeyeceğine güvenebilirsiniz. Ama bir adı duyunca, bir foto rafı görünce, hatta bir kokuyu anımsayınca, insanın yüreğini sarı verir duygusallık.

Fraser, gözleri küçük kül yığınına dikili, sordu: "Bugün nasıl geçti efendim?"

Bugünün kendi günü olması gerektiğini düşünüyordu belki de.

Scobie, "her gün nasıl geçtiyse, bugün de öyle geçti," dedi.

Fraser, "ya Kaptan?" diye sordu.

Fraser, gaz bidonunun içine bakıyor, gene tembel tembel arkasını mırıldanıyordu.

"Kaptan mı?"

"Druce, birinin onu ihbar ettiğini söylemiştin de..."

Scobie, "her zaman olan şey," dedi. "Kovulan bir Kamarot, ona dedi biliyordu anlaşılan. Druce, bir şey bulamadığımızı söylemedi mi size?"

"Hayır, söylemedi. Bunu kesin olarak bilmiyormuş, iyi geceler, efendim. Kantine gitmeliyim."

"Thimblerigg mi görev başında?"

"Evet, efendim."

Scobie, uzaklaştıran Fraser'a baktı. Yüzü ne denli bombos, sırtı da o denli bombos tu, insan bir anlam çıkaramazdı bu sırttan. Scobie, "nasıl böyle aptalca, böyle aptalca davrandım!" diye düşündü. Kendi kadar sevimsiz kızını runa çalıştıran irketin kurallarını bozan, insan ve duygusal Portekizli bir Kaptan'ı değil, Louise'i koruması gerekirdi. Ama Scobie, Kaptan'ın kızına bahlı yüzünden, tutumunu deşirivermişti. "İmdi eve dönmeliyim," diye düşündü. "Arabayı garaja bırakacağım. Ali, elinde cep feneri, bana ışık tutacak kapıya kadar. Louise'i evde, serin olsun diye iki hava akımı arasında oturur bulacağım. Gün boyunca düşündüklerimin öyküsünü onun yüzünde okuyacağım. Louise, her şeyin çözümü lendiğini. Güney Afrika'ya gitmesi için adını acenteye yazdırdığını umacak. Ama bir yandan da korkacak; çünkü böylesi

ne iyi eyler hiçbir zaman nasip olmaz bizlere. Benim konu -mamı bekleyecek. Bense, onun çekece i acıyı görmemek için, bir yı n ıvr zıvr lafedece im." Louise'in acıları, a zının kenarlarında pusu kurup bekler, sonra yüzüne yayıhverirdi. Tüm bunlarla öteden beri hep kar ıla tı ı için, olup bitecekleri tam olarak bilirdi Scobie. Bürosuna geri dönüp yazı masasının çekmecesini kilitlerken, a a ıya inip arabasına giderken, söyleyeceklerinin tümünü aklından geçirdi, ölüm cezasına çarptırılacakları yere do ru yürüyen adamların cesaretini anlatıp durur herkes. Oysa ba ka bir insanın tanrının günü çekti i acıya do ru biraz serinkanlı yürüyebilmek için de, bir o kadar cesaret gerekti i olur. Scobie, Fraser'ı unuttu; kar ıla -aca ı sahneden ba ka her eyi unuttu. " çeri girip, iyi akamlar, ekerim, diyece im. O da, iyi akamlar, sevgilim; bugün neler yaptın? diyecek. Ben boyuna konu up duraca ım; ama konu urken, ya sen nasüsın, sevgilim? diyece im ana gittikçe daha yakla tı ımı hep bilece im. Ve o zaman, Louise'in çekti i acılar ortaya dökülecek."

4

"Ya sen nasüsm, sevgilim?"

Scobie, hemen sırtını Louise'e çevirip, iki pembe cin daha hazırlamaya ba ladı. Bu konuyu hiç konu madan bir anla -maya varmı lardı: çki biraz kolayla tırdı durumlarım. Böylece içtikleri her kadehle biraz daha mu t s uzla ar ak, rahatlayacakları anı bekleyip dururlardı.

Louise, "benim nasıl oldu umu bilmek istemiyorsun aslında," dedi.

"Elbette bilmek istiyorum, ekerim. Nasıl geçti bugün?"

"Ticki, neden böylesine korkaksın? Neden söylemiyorsun bu i in yattı ını?"

"Yattı ını mı?"

"Ne demek istedi imi —yani yolculu umdan söz etti imi— biliyorsun. çeri girdi inden beri, *Esperança* diye konu up durdun. Bir Portekiz gemisi, her on be günde bir

u rar bu limana. Her defasında o gemiden böyle söz etmezsin sen. Ben çocuk de ikm, Ticki. Neden açıkça konu up, 'gide-meyeceksin' demiyor sun?"

Scobie, köpekler gibi mutsuz, elindeki kadehe bakıp sırttı. çkiye tat veren bitki parçaları kadehin kenarına yapı -sın diye, kadehi çevkip durdu.

"Gidemeyeceksin dersem, do ruyu söylemi olmam," dedi. "Bk çaresini bulaca ım."

Hiç istemedi i halde, o nefret etti i "Ticki" adına ba vurdu. E er bu takma ad da i e yaramazsa, Louise'in acıları derinle ecek, bu kısa gece boyunca sürüp gidecekti. Oysa Scobie'nin uyuması gerekiyordu.

Scobie, "Ticki'ne güvenebilksin," dedi.

Heyecanından ötürü, sanki beyninde bk sink gerildi. "Gün ı ı yıncaya kadar acı çekmesini hele bir erteleyebilsem!" diye dü ündü. Karardıkta acı çekmek, gün ı ı nda acı çekmekten beterdir. Ye il karartma perdelerinden, Hükümet'in sa ladı ı ev e yalarından, bir masanın üstüne kopuk kanatlarım serpen uçan karıncalardan ba ka bakacak bk ey yoktur karanlıkta. Yüz yarda uzakta, melezlerin köpekleri, kısık kısık havlayıp inlediler.

Scobie, " u küçük kerataya bak," dedi.

Pervaneleri ve hamamböceklerini avlamak için, a a ı yu- karı hep bu saatlerde duvarda görünen ev kertenkelesini gösterdi parma ıyla.

"Bu yolculu u ancak dün gece dü ündük," dedi. "Böyle i lerin düzenlenmesi zaman ister." Kendini zorlayıp, akacı olmaya çalı tı: "Yolunu yordamım bulmalı, yolunu yordamım bulmak."

"Bankaya gittin mi?"

Scobie, bankaya gitti ini kabul etmek zorunda kaldı: "Evet."

"Ve parayı alamadın?"

"Evet, alamadım. Para i ini ayarlayamadı. Bk cin da- ha ister misin ekerim?"

Louise, sesizce a layarak, barda ım Scobie'ye uzattı. A

iaayınca, yüzü kızarırdı. Oldu undan on ya daha büyük görünürdü. Orta ya lı, terk edilmiş bir kadın. Geleceğin korkunç soluğu, Scobie'nin yanına iniyor gibi oldu. Louise'in yanına sokuldu; bir dizini yere koyup, ona ilaç verirdesine, pembe cini karısının dudaklarına uzattı.

"Sevgilim " dedi, "bir çaresini bulacağım. onu iç."

"Ticki, artık buralara dayanamıyorum. Bunu daha önce de söyledim, biliyorum. Ama bu kez akası yok. Çıldıracağım. Öylesine yalnızım ki, Ticki; bir tek dostum yok, Ticki."

"Yarın Wilson'u eve çağıralım."

"Allah a kına, Ticki, boyuna Wilson'dan söz etme. Ne olur, bir şeyler yap, ne olur!"

"Elbette bir şeyler yapacağım. Biraz sabırlı ol, sekerim. Bu işler zaman ister."

"Ne yapacaksın, Ticki?"

Scobie, öyle bir gün geçirmişti ki, canından bezmişti.

"Bir yılın çare düşünüyorum, sekerim," dedi. "Bırak da, biraz kıvamına gelsin düşünmüşlerim."

"Düşünmüşlerinin bir tekini bana söyle. Sadece bir tekini."

Scobie'nin gözleri, avının üstüne atılan kertenkeleyi izledi. Kadehinin içine düşen bir karınca kanadını çıkardıktan sonra, gene cin içti. "O yüz İngiliz lirasını almamakla, amma da aptallık ettim aslında," diye düşündü kendi kendine. "Mektubu bedavaya yok ettim. Tehlikeyi göze aldım. Oldu olacak, ke ke..."

Louise, "bunun yıllardır farkındayım," dedi. "Sen beni sevmiyorsun."

Louise sakın sakın konu mu tu. Bunun ne olduğu bilirdi Scobie. Fırtınanın tam ortasındaki o durgun noktaya vardıklarını gösterirdi bu. O noktaya vardıkları sırada, birbirlerine gerçekleri söylemeye başladılar. Scobie, "aslında gerçeğin hiçbir insana yararı olmamıştır" diye düşündü. "Matematikçilerin ve felsefecilerin peşinden koştukları bir simgedir gerçek. İnsan ilikileri söz konusu olunca, iyi yürekli davranıp yalan söylemek, bin gerçeğe bedeldir. Scobie, yalanları elden kaçırmamak amacıyla, boşa olduğunu öteden beri bil

di i bir çabaya giri ti:

"Saçmalama, ekerim. E er seni sevmiyorsam, kimi seviyorum yani?"

"Hiç kimseyi sevmiyorsun."

"Sana böylesine kötü davranmamın nedeni bu mu?"

Scobie, durumu hafife alırcasına konu maya çalı mı tı, ama bu hafifli in aslında kasvetli bir yankısı oldu unun kendi de farkındaydı.

Louise'in sesi dertliydi: "Vicdanından ötürü iyi davranıyorsun. Görev duyundan ötürü. Catherine öleli beri, hiç kimseyi sevmedin."

"Yani kendimden ba ka hiç kimseyi demek istiyorsun. Kendimi sevdi imi söylersin her zaman."

"Hayır, kendini sevdi ini sanmam."

Scobie, kaçamaklara sı narak, kendini savunmaya çalı tı. Fırtınanın tam ortasındaki noktaya varınca, avutucu yalanlar söylemek gücünden yoksun kalırdı.

"Senin mutlu olman için hep u ra ıp duruyorum. Bu amaç u runa didiniyorum."

"Ticki, beni sevdi ini bile hiç söylemedin. Hadi, bir kez olsun söyle bunu."

Scobie, pembe cin kadehinin üstünden,ba arısızlı ınıngöz le görülür bir simgesi olan Louise'e acı acı baktı. Atabrin aldığı için sarıya çalan tene, a lamaktan kızarmı gözlerle baktı. Hiç kimse, sonuna dek birini sevece i konusunda güvence veremez. Gelgelelim Scobie, on dört yıl önce, dantelalar ve mumlar arasında Ealing'de yapılan o kibar ve i renç küçük törende, Louise'i hiç olmazsa mutlu kılmak için elinden geleni yapacağına sessizce yemin etmişti.

"Ticki, benim senden ba ka hiçbir eyim yok. Ama senin nerdeyse her eyin var."

Kertenkele, duvarda hızla seyirtti; soma, timsahımsı küçük çene kemiklerinde bir pervanenin kanatlarıyla, gene kıpırdamaz oldu. Uçan karıncalar, küçücük bo uk seslerle, elektrik lambasına çarpmaktaydılar.

Scobie, karısını suçlarcasına konu tu: "Ama sen, benden

uzakla mak istiyorsun gene de."

Louise, "evet," dedi. "Senin de mutlu olmadı ım bihyorum. Ben olmazsam, huzura kavu ursun."

te Scobie bunu —yani Louise'in gözlemlerinin ne denkindo ru oldu unu— hiçbir zaman hesaba katmazdı: Gerçekten de Scobie'nin nerdeyse her eyi vardı; huzuru eksikti ancak. Scobie için "her ey" çalı mak demektir; e yasız küçük büroda kep aynı i lerle u ra arak geçen tekdüze günler demektir; sevdi i bk yerde mevsim de i iklimleri demektir. Gördü ü i in sıkıcı çetinli i yüzünden ve yeterince ödüllemmedi i için, ona acıyanlar olmu tu. Ama kocasını onlardan iyi tanıyan Louise, Scobie'ye acıyanlardan de ildi. E er Scobie yeniden gençli i ne geri dönseydi, gene aynı ya antıyı seçerdi. Ama ba ka bk insanın, banyodaki sıçanı, duvardaki kertenkeleyi, sabahın birinde pencereleri ardına kadar açan kasırgayı ve güne batarken lateritten yapılmı yollardaki pembe ı ı ı onunla birlikte payla aca ım ummazdı o zaman.

Scobie, "saçmalıyorsun, ekerim" diyerek, yenilgiye katlandı; bk cin daha hazırlamaya koyuldu. Ba ındaki sinir yeniden gerildi. Mutsuzluk, önüne geçilmez tekdüzeli i içkide, açığı vurulmu tu gene: önce Louise'in üzüntüsü ve Scobie'nin kendini zorlayarak, hiçbir eyi açıkça söylememeye çalı ması; soma Louise'in, yalanlarla örtbas edilmesi çok daha hayırlı olacak kimi gerçekleri, serinkanlılıkla dile getirmesi; en sonunda da, kendini artık tutamayan Scobie'nin, kar ısında sanki dü manı varmı gibi, o gerçekleri Louise'in yüzüne çarpması. Bu son a amaya varan Scobie, elindeki kadeh titreyerek, ansızın Louise'e "bana *sen* huzur veremezsin!" diye içtenlikle ba ırırken, bundan soma da ne olacağını biliyordu • Barı acaklardı ve bk somaki kavgaya kadar, gene rahatlayıcı yalanlarla avutacaklardı birbirlerini.

Louise, "ben de aynı eyi söylüyorum," dedi. "Gidersem, huzura kavu acaksın."

Scobie, Louise'i öfkeyle suçladı: "Huzurun ne demek olduğundan haberin bile yok senin." Sanki Louise, onun sevdi i bk kadından söz etmi ti a a ılayarak.

Scobie, gece gündüz, huzur diye yanıp tutu urdu. Bir gece uykusunda huzur, koskocaman, ı ıldayan bir ay parçası biçimini almı ; kutuplardan kopmu yıkıcı bir buzda ı gibi, dünyaya tam çarpmadan önce, penceresinin önünden a ır a ır dalgalanarak geçmi ti. Gündüzleri, kapısını kilitledi i bürosunda, paslı kelepçelerin altında, e ilip karakollardan gelen raporları okurken, birkaç saniye olsun, huzura kavu maya çalı ırdı. Huzur, dildeki en güzel söz gelirdi ona: "Huzurumu sizlere veriyorum; huzurum yanınızda kalsın. Ey dünyanın günahlarım kendi sırtına alan Tanrının Kuzusu, bize huzurunu ba ı la." Dinsel tören uasında, özlem ya ları akmasın diye, parmaklarını gözlerine bastırırdı Scobie.

Louise, eski sevecenli iyle konu tu: "Zavallı sevgilim, benim de Catherine gibi ölmü olmamı isterdin. Yalnız kalmak isterdin."

Scobie direndi: "Senin mutlu olmam isterdim."

Louise bezmi ti: "Beni sevdi ini söyle, yeter. Biraz i e ya rıyor bunu söylemen."

Kavgayı artık a mı lar, ötesine geçmi lerdı. Scobie tela -tan arındı, serinkanlı dü ündü: "Bu kez o kadar kötü olmadı durum. Geceleyin uyuyabilece iz."

"Tabii seviyorum seni sevgilim," dedi. " u yolculuk i inin de üstesinden gelece im. Göreceksin."

Bunun ne gibi sonuçlar verece ini önceden kestirmi olsa bile, gene böyle bir söz verirdi. Scobie, öteden beri, yaptıklarının sorumlulu una katlanmaya hazırdı. Louise'in mutlu olması konusunda o korkunç gizli yemini etti inden beri imdi yapaca ı eyin onu nerelere sürükleyece inin de az çok farkındaydı. Umutsuzluk, eri ilmesi olanaksız bir eyi amaç edinmenin bedelidir. Bunun, ba ı lanamayacak bir günah oldu unu söylerler. Ama dürüstlükten yoksun ve kötü olanlar, hiç i lemezler bu günahı. Çünkü hep bir umudu kalır kötülerin. Onlar, derecenin sıfır noktasına varıp, yüzde yüz ba arızsızlı a u radiklerini hiç kavrayamazlar. Cehennemlik olma yetene i, ancak iyi niyetli insanların yüre inde bulunur her zaman.

K N C KISIM

B R N C BÖLÜM

1

Wilson, sıkıntı içinde, Bedford Oteli'ndeki yata nın yanına dikilmi ti. Yata nın üstünde, öfkeli bir yılan gibi açılıp karı an, uzun ipek ku a nı seyrediyordu. Wilson ile ku a ı arasındaki çatı ma yüzünden, küçük Otel odasını büsbütün sıcak basmı tı. Wilson, duvarın arkasındaki odada Harris'in, o gün be inci kez olmak üzere di lerini ovdu unu duymaktaydı. Harris, di sa lı ma inananlardandı. Elinde tuttu u portakal suyuyla dolu barda nın üstünden solgun ve bitik yüzünü kaldırarak, "her yemekten önce ve soma di lerimi ovdu um için, böylesine sa lıklıyım bu berbat iklimde," derdi. u sırada Harris, gargara yapmaktaydı. Su borularından çıkan gürültülere benziyordu bu.

Wilson, yata nın kenarına oturup dinlendi. Odası serinlesin diye, kapıyı açık bırakmı tı; koridorun kar ısındaki banyo odasını görebiliyordu. Sarıklı Hintli, tepeden tırna a giyinik olarak, banyo küvetinin kenarına oturmu tu. Su vermez gözlerle Wilson'a baktı, selamladı.

"Bir dakika, efendim," diye seslendi. "Lütfedip buraya buyurur sanız..."

çerleyen Wilson, kapısını kapattı. Soma ku a ı bk kez daha denedi.

Eskiden bir film görmü tü. *{AcabaBengal'in Mızraklı Süvarisi* miydi bu filmin adı?) Filmdeki uzun ipek ku ak, son derece usluymdu. Sarıklı bir yer, ku a ın bk ucunu tutarken, iki dirhem bir çekkkdek bk subay, topaç gibi dönüyor; ku ak bk tek kırık ik yapmadan, subayın bekne sıkı sıkı dolanıyordu. Hizmet eden ba ka bir yerli, eknde buzlu içkilerle hazır bekliyor ve arkalarda ipele çekilen kocaman bir yelpaze sallanıyordu. Besbelliydi ki, bu i ler daha iyi düzenleniyordu Hindistan'da. Ama Wilson, yeni bir çaba göstererek, o ba belası ku a ı beline sarabildi. Gelgelekm ku a ı fazla sıkı sıkı dolamı , hem fena halde buru turmu tu; hem de içine tıklılan ucu öne do ru getirdi i için, ceket bu ucu gizliyemiyordu. Wilson, kırık aynadan arta kalan parçada kendini seyretti hazin hazin. O sırada biri kapıya vurdu.

"Kim o ?" diye ba ırdı Wilson.

Hintlinin, kılı kıpırdamadan yüzüzlük edip, kapıya dayandı nı sandı bir ara. Ama kapı açılınca, gelenin Harris olduğunu gördü. Hintli, tavsiye mektuplarını karı tırarak, hâlâ koridora açılan banyoda oturmaktaydı.

Hayal kırıklı na u rayan Harris sordu: "Dı arı mı çıkıyorsun, arkada ?"

"Evet."

"Galiba herkes dı arıya çıkıyor bu ak am. Tek ba ıma kalaca ım sofrada." Harris, yüzünü asarak, "üstelik de bu ak am köri ak amı," diye ekledi.

"Evet, öyle. Köri'yi kaçıraca ım için üzülüyorum."

" ki yıl boyunca her per embe ak amı köri yeseydin, üzülmezdin arkada ." Harris, uzun ipek ku a a baktı: "Bunu iyi sarmamı sın, arkada ."

"Biliyorum iyi sarmadı ımı; bu kadarı geliyor elimden."

"Ben hiç kullanmam bu ku akları. Herhalde mideye zararlıdır bunlar. Sözde teri çekermi ; ama benim oram terlemi

yor, arkada . Pantolon askısı takmak, daha iyidir bana kalır-
sa. Ne var ki, lastik dayanmıyor. Onun için deri bir kemer ye-
ter de artar bana. Ben züppe de ilim. Nerede yemek yiyorsun,
arkada ?"

"Tallit 'in evinde."

"Nasü tanı tın onunla?"

"Dün büroya geldi hesabuu ödemek için. Beni yeme e ça-
ırdı."

"Bir Suriyeli ile yeme e giderken, böyle giyinip ku anma-
na gerek yok, arkada . Hepsini çıkar."

"Emin misin bundan?"

"Elbette eminim. Olmaz böyle ey. Tümünden yanlı ." Har-
ris, "iyi bir yemek yiyeceksin," diye ekledi. "Amatathlar or-
taya çıkınca, dikkatli ol. nsan ya ayabilmek için, sonsuza
dek dikkat kesilmeli. Merak ettim; acaba Tallit'in senden iste-
di i nedir?"

Harris konu urken, Wilson soyunmaya ba ladı. Wilson,
dinlemesini bilirdi. Beyni bir kevgir gibiydi; ıvrı zıvrı laflar,
sabahtan ak ama dek bu kevgirden dökülüp giderdi. Don
gömlek yata ında otururken, Harris'in "balı a dikkat et; ben
kendim el sürmem balı a" dedi ini duydu. Ama bu sözler bir
iz bırakmadı beyninde. Kalın ketenden beyaz pantolonunu
tüysüz dizlerine do ru çekerken,

*zavallı ruh
Bir suç i ledi i için
Mezar gibi bir bedene hapsedildi*

dedi içinden. Yemek saatinden önce her zaman oldu u gibi,
karnı biraz gurulduyor, midesi bir tuhaf oluyordu. Gene dize-
ler geldi aklına:

*Hizmetine ve hüznüne kar ılık,
Senden bugün ancak bir gülümseme,
Yann ancak bir arkı dilemeyi
Göze alabiliyor ruhum.*

Wilson, gözlerini aç a aç aynaya baktı. Parmaklarıyla yüzünün o pürüzsüz, o fazlasıyla pürüzsüz derisine dokundu. Aynadaki yüz de ona bakıyordu: Pembe, sa lıklı ve tombul bk yüzdü bu; i yoktu bu yüzde.

Harris, keyifk keyifli konu uyordu boyuna: "Günün birinde dedim ki Scobie'ye..."

Bu söz, elenmeden Wilson'un beynindeki kevgirin içine kemen takılıp kaldı.

Wilson, yüksek sesle dü ünürcesine konu tu: "Nasü oldu da onunla evlendi?"

"Hepimiz buna a arız arkada . Scobie fena de ildir yani."

"Scobie ona layık de il."

Harris hayrete dü tü: "Louise'e mi layık de il?"

"Kime olacak, Louise'e elbette."

" nsanların neyi be enecekleri belli olmaz. Sen davran da Louise'i elde et arkada ."

"Gitmeyim artık."

"Tathılara dikkat et." Harris, küçük bir çaba göstererek, konu masım sürdürdü: "Ke ke per embe günü köri'si yerine, yemek konusunda benim de dikkatli davranmamı gerektirecek bk durum olsaydı. Bugün per embe, de il mi?"

"Evet."

Koridora çıkınca, Hintlinin gözleriyle kar ıla tılar.

Harris, "ergeç senin de falna bakacak, arkada ." dedi. "Herkesinkine bakar bk kez. Seninkine de bakıncaya dek, rahat yüzü yok sana."

Wilson yalan söyledi: "Ben fala inanmam."

"Ben de inanmam ama, bu berif oldukça marifetli. Buraya geldi imin ilk haftası falma baktı. ki buçuk yıldan fazla burada kalaca ımı söyledi. Oysa ben, on sekiz ay soma gidece imi sanıyordum o sırada. Ama artık anladım durumu."

Banyonun kenarında oturan Hintli, bk zafer kavası için , de, onlara bakıyordu.

"Tarım Müdürü'nün bir mektubu var ekimde," dedi. "Bk de D.C. Parker'den bir mektup."

Wilson, "peki " dedi, "falıma bak, ama i i uzatma."

"Arkada , gizli eyler ortaya çıkmadan önce ben gideyim, daha iyi olur."

Wilson, "benim korkum yok," dedi.

Hintli, Wilson'u nezaketle buyur etti: "Banyonun kenarına oturur musunuz, efendim." Wilson'un elini tuttu; bu eli tartarcasına indirip kaldırırken, kendi söyledi ine kendi de inanmayarak, "çok ilginç bir el, efendim," dedi.

"Ücret ne kadar?"

"Mevkiye göre de i ir, efendim. Sizin gibilerden efendim, on ilin alırım."

"Bu biraz pahalı."

"Küçük memurlara be ilindir."

"Ben be ilinlik sınıfa girerim."

"Yo hayır, efendim. Tarım Müdürü bana bir ngiliz lirası verdi."

"Ben bir muhasebeciyim ancak."

"Nasıl isterseniz, efendim. A.D.C. ve Binba ı Scobie, bana onar ilin verdiler."

Wilson, "peki öyle olsun," dedi. " te sana on ilin. Haydi ba la."

Hintli, "siz bir ya da iki haftadır buradasınız," dedi. "Geceleyin arasına sabırsızlanıyorsunuz. Yeterince ileriye gitmedi inizi dü ünüyorsunuz."

Kapının e i inde oyalanan Harris, "kiminle ileriye gitmeyi dü ünüyor?" diye sordu.

"Çok hırslısınız. Hayal kurarsınız. Çok iir okursunuz."

Harris, kıkır kıkır güldü. Avucunda çizgiler çizen parma ı izleyen Wilson, falcıya korkuyla baktı.

Hintli, hiç çekinmeden, kesinlikle konu uyordu. E ilen sarı ı, Wilson'un burnunun tam altındaydı ve bayatlamı yiyecekler gibi ek i ek i kokuyordu. Herif, kilerlerden a ırdıklarının bu sarı ın içinde saklıyor olmalıydı.

"Gizli kapaklı bir insansınız. Dostlarınıza iir merakınızdan söz etmezsiniz. Ancak bir tek ki iye bunu söylersiniz." Hintli, "ancak bir tek ki iye," dedi yeniden. "Çok çekingensi

niz. Daha yürekli olmanız gerekir. Elinizdeki ba arı çizgisi çok belirir."

Harris, "haydi bakalım, arkada ," dedi. "Yürü ve istedi-
ini elde et."

Kendi kendine olumlu telkinlerde bulunmak gibi bir i ti
bu. E er insan bu fala yeterince inanırsa, her ey do ru çıkar-
dı. Çekingenlik önlenirdi; yanlış yorumlar örtbas edilirdi.

Wilson, "on iline de mez bu fal." dedi. "Olsa olsa, be .
iknkk bir faldır bu. Bana kesin bir ey söyle. leride olacak
bir ey söyle."

Banyo küvetinin keskin kenarından rahatsız olup, yer de-
i tirdi. Duvarda koskocaman kanlı bir i kinli i andıran ha-
mamböce ine baktı. Hintli, Wilson'un ellerine do ru e ildi:

"Büyük bir ba arı görüyorum," dedi. "Hükümet, sizden
çok memnun kalacak."

Harris, "seninun *bureaucrate* oldu unu *penser*¹ ediyor,"
dedi.

Wilson sordu: "Niçin Hükümet benden memnun kalacak?"

"Yakalamak istedi iniz adamı yakalayacaksınız da on-
dan."

Harris, "bana kalırsa," dedi, "seni buraya yeni gelen bir
polis sanıyor."

"Haklısın galiba. Daha fazla zaman harcamaya de mez
bu fala."

"Sizin özel ya antınız da çok ba ardı olacak. Gönlünüzde
ki bayanı elde edeceksiniz. Buradan gideceksiniz. Her ey iyi
olacak." Hintli, "yani sizin açınızdan her ey iyi olacak," diye
ekledi.

"Gerçekten on ilinlik bir fal bu."

Wilson, "iyi geceler, dostum," dedi. "Bu fal için bir tavsi-
ye mektubu yazacak de ilim sana." Banyo küvetinin kenarın-
dan kalktı. Hamamböce i, im ek gibi yok oldu ortadan. Wil-
son kapıdan geçerken, "bu böcekler sinirime dokunuyor," de-
di. Koridorda, "iyi geceler," diye bir kez daha seslendi.

(1) Bu sözcükler metinde Fransızcadır. (Çevirenin notu.)

Harris, "ilk geldi im sırada, benim de sinirime dokunuyorlardı," dedi. "Ama imdi bir yöntem geli tirdim. Odama giriver, sana göstereyim."

"Gitmem gerek."

"Tallit'e hiç kimsecikler vaktinde gitmez."

Harris, odasının kapısını açtı. Odanın karı ıklı ı kar ısında, Wilson bir çe it utanma duygusuna kapılarak, gözlerini ba ka yana çevirdi. Kendi odasını bu halde görmelerini istemezdi: Di firçasının barda ı kirliydi; havlu yata ın üstüne atılmı tı.

" uraya bak, arkada ."

Wilson rahatlayarak, odanın duvarına kur un kalemle çizilmi i aretlere gözlerini dikti. Bir H harfi vardı. H harfinin altında, hesap defterlerinde oldu u gibi, bir sıra rakam ve de i ik tarihler yazılıydı. Sonra L.A. harfleri vardı ve bu harflerin altında gene rakamlar.

"Bunlar, öldürdü üm hamamböce i sayısını gösteriyor arkada . Dün sıradan bir gündü: Dört tane. Rekorum dokuzdur. Bu sayede nerdeyse ho lanıyorum u cenabet böceklerden."

"L:A. ne demek?"

"Lavabodan a a ı demek, arkada . Yani onlara vurup, lavaboya deviriyorum, la ım borularına gidiyorlar. Ama o zaman onları ben öldürdüm demek mızıkçılık olur, öyle de il mi?"

"Evet."

"Kendi kendine kar ı mızıkçılık yapmak da olmaz; çünkü o zaman dakikasında so ursun bu oyundan. Ne var ki, tek ba na oynamak beni sıkıyor bazen. Ne dersin, arkada , maç yapıyormu gibi kar ılıklı oynayalım mı? Bu i için becerikli olmak gerek, biliyor musun. Hamamböcekleri, insanın yakla tımını duyuyorlar vallahi. im ek gibi kaçıyorlar. Her ak am, bir el feneriyle onlara baskın yapıyorum."

"Ben de bir denerim. Ama imdi gitmem gerek."

"Dur dinle, sen Tallit'den dönünceye kadar ava ba lama

yaca ım. Yatmadan önce, be dakika avlanaca ız. Ancak be dakika."

"Nasd istersen."

"Ben de seninle a a ıya ineyim, arkada . Köri'nin kokusunu aldım. Bikiyor musun, o koca aptal seni yeni gelen poks memuruyla karı tırınca, nerdeyse gülecektim."

Wilson, "söylediklerinin ço u yank , de il mi?" dedi. "Yani ik filan..."

2

TaUit'in oturma odasını ilk kez gören Wilson, burasını kırsal bölgelerdeki dans salonlarına benzetti. E yaların tümü, duvarlar boyunca sıralanmıştı. Yüksek sırtlı, kaskatı, rahatsız iskemleler vardı. Kö elerde, genç kızlara göz kulak olmak için gelen ya k kadınlar oturmuştu. Ya k kadınlar, metrelerce ve metrelerce kara ipek gerektiren giysiler giyiyorlardı. Bir de çok ya k, takkeli bk adam vardı. Bunlar, yo un bk sessizlik içinde, gözlerini Wilson'a diktiler. Gözlerini onlardan kaçırarak Wilson, duvarlara baktı. Duvarlar çıplaktı. Ancak her köeye, kurdeleler ve fiyonklarla süslü, Fransa'dan gelen pek duygusal kartpostallar çivilenmişti: Açık mor çiçekler koklayan delikanlılar, kiraz gibi pürüzsüz bk omuz, tutkulu bk öpü me.

Wilson, kendinden ba ka bk tek konuk oldu unu gördü. Bu, Peder Rank'di; uzun bk cübbe giyen bk Katokk papazı. Odanın bkbirine karşı kö elerinde, yaların yam sıra oturduklar. Peder Rank, bunların TaUit'in büyükanneleri, büyükbabaları, akrabaları, iki amcası, bir büyük halasının halası, bk karde çocu u olduklarını açıkladı. Gözlerden uzak bk yerlerde, TaUit'in karısı, küçük tabaklarda yiyecekler hazırlıyor; TaUit'in küçük erkek karde iyle kız karde i, bunları iki konuya sunuyordu. Ailede TaUit'den ba ka ngilizce bilen yoktu. Peder Rank'in odanın bk ucundan öteki ucuna ba ıra

ça ıra, Tallit ile yakınları konusunda bilgi veri ine, biraz utandı Wilson.

Peder Rank, karmakarı ık kır saçü ba ım sallaya sallaya, "hayır, sa olun," diyerek, sunulan tatlıları geri çeviriyordu:

"Bu tatlılara dikkat etmenizi salık veririm size, Mr. Wilson. Tallit iyi adamdır ama, bir batılının midesinin neyi kaldırıp neyi kaldıramadı ım ö renemedi bir türlü. Deveku unun ki gibi mideleri vardır uradaki ya hların..."

Wilson, "burası çok ilginç geldi bana," dedi.

Ninelerden biriyle göz göze gelince, ba ıyla selam verip, ya h kadma gülümsedi. Bunun üzerine nine, Wilson'un biraz daha tatlı istedi ini sandı; öfkeli öfkeli seslendi torununa.

Wilson, ba ım bo una salladı; bu kez yüz ya ındaki erke e gülümseyerek, "hayır, hayır," dedi.

Yüz ya ındaki erke in duda ı, di siz dama ının üstünden kalktı. Ya lı adam, Tallit'in küçük erkek karde ine öfkeli i a retler verdi. Talht'in erkek karde i, elinde bir ba ka tabak, te la la yeti ti.

Peder Rank, avaz avaz ba ırdı: "Bu tamamıyla zararsızdır. Ancak eker, gliserin ve biraz da un vardır içinde."

Konukların bardaklarına üst üste viski dolduruluyordu.

Peder Rank, ya lı bir fil gibi, bıçkın edalarla seslendi: "Bana günah çıkarıp, u viskiyi nerede buldu unu hele bir söylesen, Tallit!"

Tallit, a zı kulaklarında, odanın bir ucundan öteki ucuna, cıva gibi kayarcasma ko u uyor; bir Wilson'a, bir Peder Rank'e bir eyler söylüyordu. Beyaz pantolonu, ba ına yapı - mı kara saçları, cilalanmı gibi parlayan yabancı yüzü ve bir kuklanın gözünü andıran tek cam gözüyle, Wilson genç bir bale dansörüne benzetti Tallit'i.

Peder Rank, odanın bir ucundan öteki ucuna ba ırdı: "Demek *Esperança* gitti. Acaba bir eyler buldular mı gemide?"

Wilson, "elmaslar konusunda bazı söylentiler vardı büroda," dedi.

"Ne elmasları Allaha kına!" dedi Peder Rank. "Elmasları hiç mi hiç bulamazlar; çünkü nerelerini aramak gerekti ini

bilmiyorlar, öyle de il mi, Talkt?" Wilson'a açıkladı: "El-mastan söz edilince, Tallit fena halde bozulur: Geçen yü, sahte elmasları gerçek diye yutturdular ona. Yusef sana kazık attı, öyle de il mi, Talbt? öyle de il mi, küçük kerata? Pek açık-göz de ilsin, ha? Yazıklar olsun Müslümanlardan kazık yiyen senin gibi Katoliklere! Senin gırtlama sıkacaktım neredeyse!"

Odanın ortasında, tam Wilson ile Peder Rank'in arasında duran Talkt, "kötü bk oyun oynandı bana," dedi.

Wilson, "ben buraya geleceğim ancak bk iki hafta oldu," dedi; "ama boyuna Yusef'den söz ediyor herkes: Sahte elmasları, gerçek diye yutturuyormu ; gerçek elmasların kaçakçılığı yapıyormu ; kötü kötü içkiler satıyormu ; Fransızlar burasını istila eder diye, pamuklu kuma istif ediyormu ; askeri hastanedeki hem keleri bant çıkarıyormu ."

Peder Rank, bir çeşit keyif duyarak, "pis bk köpek o," dedi. "Ne var ki, burada duyduklarınızın hiçbiline inanmamalı. Yoksa herkesin, baktıkları birinin eylemi ya da adı; Yusef'in adamı olamayan her Emniyet görevlisinin, uradaki Tallit'den ruvet yediğini sanırsınız."

Talüt, "Yusef çok kötü bk adamdır." dedi.

"Yetkililer neden onu yakalayıp hapse tıkmıyorlar?"

Peder Rank, "ben ykmisi yudır buradayım," dedi, "ve bk Suriyeknin i ledi i suçun kanıtlandığını hiç görmedim henüz. Sabahları mutlu yüzlerle, suçlunun üstüne atıldı atılacak, keyiften dört köşeli bir yılın poks gördüm ama, kendi kendime düündüm: Ne diye zahmet edip sorayım onlara ne oluyor diye? Nasıl olsa hiç kimsecikleri yakalayamayacaklar."

"Asıl sizin poks olmanız gerekirdi, Peder."

Peder Rank, "eh, kim biki benim neyin nesi oldu mu?" dedi. "Bu kentte gözle görülmeyen bir sürü poks varmı ; öyle diyorlar."

"Öyle diyen kim?"

"u tatklara dikkat edin. Az yenükse, zararsızdırlar. Ama siz dört tane yediniz bile. Bana bak, Talkt, Mr.

Wilson'un aç bir hali var. Fırında pi mi etleri getiremez mi-
sin?"

"Fırında pi mi etleri mi?"

"Yani ölede yiyeceklerimizi."

Peder Rank'in çıkardı ı en ve akrak sesler, kof kof yan-
kılanıyordu odada. Bu ses, yirmi iki yıldır gülüp e lenmi ,
ya murlu ve ya mursuz aylarda akala arak yol göstermi ti
insanlara. Acaba bu sesteki ne e, bir tek ki inin ruhunu rahatla-
tabilmi miydi hiç? Wilson merak etti: Acaba Peder Rank,
kendim bile rahatlatabilmi miydi kendi sesiyle? Bu ne eli
ses, hamamlarda yankılanan gürültüyü andırıyordu: Buhar-
lar arasında gülen, su sıçratan yabancıların çıkardı ı bir gü-
rültüydü bü.

"Elbette, Peder Rank. Hemen, Peder Rank."

Peder Rank, buyur eden olmadan, iskemlesinden kalktı,
sofraya yerle ti. Sofra da, iskemleler gibi, duvara biti ikti.
Ancak birkaç ki ilik yer konuldu u için, Wilson durakladı.

"Haydi, buyurun. Oturun, Mr. Wilson. Ancak ya hlar bi-
zimle birlikte yiyecek. Bir de Tallit, do al olarak."

Wilson sordu: "Bir söylenti çıktı diyordunuz?"

Peder Rank, akacı ve umutsuz bir el hareketi yaptı: "Be-
nim kafam, söylentilerle dolu bir arı kovanıdır. Bana biri bir
ey söylerse, bunu ba kalarına yaymamı istedi i kanısına va-
rırım. Biliyor musunuz, u sıralarda, yani her ey resmi bir
sırken, yararlı bir i levdirdi bu. nsanların konu sunlar diye dil-
leri oldu unu, gerçeklerin dile gelmesi gerekti ini anımsat-
mak açısından yararlıdır. u Tallit'in durumuna balon
imdi."

Tallit, karartma perdesinin kö esini kaldırmı , karanlık
soka a bakmaktaydı.

Peder Rank, "Yusef'den ne haber, küçük kerata?" diye
sordu. "Yusef'in koskocaman bir evi var kar ıda. Tallit de o
eve göz koydu, öyle de il mi, Tallit? Peki, yemek ne oluyor,
Tallit? Kanunuz acıktı."

Tallit, pencereden uzakla tı: "Yemek geldi, Peder, geldi."

Tallit, sessizce, yüz ya ındaki adamın yanına oturdu. Kız

karde i yiyecekleri sundu.

Peder Rank, "Talkt'in evinde her zaman iyi yemek yenilir," dedi.

"Yusef in de konuklan var bu gece."

"Fazla güç be enir olmak bk papaza yakı maz ama, senin yemeklerini sindirmek daha kolay gekyor bana."

Peder Rank'in anlamsız kahk anasıyla oda çınıladı.

Wilson sordu: "Yusef in evine gidenlerin ba ı derde girer mi?"

Peder Rank, "evet, Mr. Wilson," dedi. "Ben sizi orada görsem, Yusef pamuklular konusunda ille bilgi edinmek istiyor derim, örne in önümüzdeki ay ne kadar pamuk ithal edilece ini, deniz yoluyla ne gibi mallar gelece ini ö renmek istiyor; bu bilgiyi de para kar ılı ı satm almaya kazır derim kendi kendime. Bk kızın Yusef in evine girdi ini görsem, ne yazık aman ne yazık diye dü ünürüm." Peder Rank, taba ına saldırdırcasına bıçak salladı ve gene güldü. "Ama o eve TaUit'in girdi ini görsem, imdat diye ba ırmasını beklerim."

Talkt sordu: "Ya bk polisin oraya girdi ini görerseniz, ne dersiniz?"

"Gözümle görsem, buna inanmam. Bailey'nin ba ına gelenlerden soma, hiçbir poks böylesine enayilik edemez."

"Yusef geçenlerde bk poks arabasıyla evine geldi. Bunu açık seçik gördüm buradan."

Peder Rank, " oförlerden biri bele ten bkkaç kuru kazanmak istemi tir," dedi.

"Arabada Binba ı Scobie'yi görür gibi oldum. Dikkatli davrandı, arabadan çıkmadı. Yüzde yüz emin de ilim, elbette. Ama Binba ı Scobie'ye çok benziyordu arabadaki adam."

Rahip, "ekmde olmadan fazla konu uyorum ben," dedi. "Amma da aptalca gevezelik ediyorum! E er arabadaki Scobie ise, aklımın ucundan bUe geçmez kötü bk ey dü ünmek." Peder Rank, gözleriyle odayı taradı, "aklımın ucundan bUe geçmez," dedi gene. "Gelecek pazar günü kilisede toplanacak olan tüm paralara kar ılık bahse girerim ki, hiç, ama hiç mi hiç kötülük olamaz bu i te."

Peder Rank'in gümbürdeyen anlamsız kahkahası, elindeki çanı sallayarak, çekti i acıları açığı a vuran bir cüzzamlımn çıkardı ı gürlütüyü andırıyordu.

3 %

Wilson Otel'e döndü ü sırada, Harris'in odasında hâlâ ı k vardı. Wilson, yorgun ve üzüntülüydü. Ayaklarının ucuna basa basa odasına girmek istedi. Ama Harris, Wilson'un geldi-ini duydu.

El fenerini salladı; "kulak kesilmi , seni bekliyordum, arkadaşada ," dedi.

Harris, sivrisineklerden korunmak için giyilen özel çizmeleri, pijamasının üstüne çekmişti. Hava akınları sırasında didine didine bitkin dü en bir sivil korunma görevlisine benziyordu.

"Geç oldu. Uyursun sandım."

"Avdan önce gözümü uyku tutmadı. Bu beni fena sardı, arkadaşada . Belki her ay bir ödül veririz kazanana. Biliyorum, günün birinde bakaları da bize katılmak isteyecek."

Wilson, acı acı alay etti: "Bir gümü kupa olur belki de."

"Bundan daha da acayip eyler oldu, arkadaşada ... Hamamböceğini ampionlu u!"

Harris, tahtalara yavaş yavaş basarak, Wilson'u odanın ortasına götürdü. Demir karyola, külrengine dönü en bir çibinli in altındaydı. Burada açılıp kapanan bir koltuk, üstüne eski *Picture Post* dergileri da ılmı bir tuvalet masası vardı. Bir odanın, kendi odasından bile daha iç karartıcı olabileceğini görünce, Wilson fena oldu.

"Sırayla, bir gün senin odanda, bir gün benim odamda avlanırsınız, arkadaşada ."

"Silah olarak ne kullanacağım?"

"Benim terliklerimden birini ödünç alabilirsin."

Zemindeki tahtalardan biri, Wilson'un ayağının altında gıcırdadı.

Harris, onu uyarırcasına dönüp, arkasına baktı:

"Bunların kulakları, fare kula ı kadar keskindir."

"Ben biraz yorgunum. Acaba bu gece..."

"Olsa olsa be dakika'sürer, arkada . Avlanmadan uyumamın yolu yok. Bak orada bk tane var... Tuvalet masasının üstünde, tik sen vurabırsın."

Ne var ki, terli in gölgesi, sıvalı duvara dü er dü mez, böcek fırlayıp kaçtı.

, "Öyle olmaz, arkada . Sen bana bak imdi."

Harris, avının pe ine dü tü. Hamamböce i duvarın ortasında idi. Harris, ayak parmaklarının ucuna basa basa ilerlerken, gıcırdayan tahtaların üstünde cep fenerini bk ileriye bir geriye tutmaya başladı. Soma, ansızın vurup, bir kan lekesi bıraktı duvarda.

"Bire kar ı sıfır," dedi. "Onlara kipnotizma yapmak gerek."

El fenerlerini sallaya sallaya, terliklerini savura savura, odanın bir orasına bk burasına gittiler usul usul. Ara sıra kendilerinden geçip, kö elere ko tular deliler gibi. Avlanmak tutkusu, Wilson'un kayal gücünü harekete geçirmi ti, tikin, ho görülür sporcular gibi, pek efendice davrandılar birbirlerine. "Nefis bk vuru !" ya da "ne yazık ki rast gelmedi!" diye seslendiler. Ama bir ara, puanlar tam e itken, duvarın tahta kaplamasında ikisi de aym hamamböce ine göz dikince, sinirleri bozuldu.

" kimiz bkden aym ku a ni an alamayız, arkada " dedi Harris.

"Bunu ben gördüm ilkin."

"Sen gördü ünü kaçırдың, arkada . Bu benimki."

"Aym kamamböce iydi benimkisi. Dönüp geri geldi."

"Yo! Öyle ey olmaz."

"Üstekk, aym böce i avlayabiliriz pekâlâ. Sen onu bana do ru sürdün. Fena bir oyundu bu."

Harris, kesip attı: "Oyunun kurallarına uymaz."

"Senin kurallarına uymaz belki."

"Allah kahretsin! Yani ben uydurmadım mı bu oyunu!"

Bk hamamböce i, lavabodaki kahverengi el sabununun

üstüne oturmu tu. Bunu gören Wilson, altı ayak uzaktan ni-
an aldı böce e. Beceriyle fırlattı ı terlik, tam sabuna isabet
etti. Hamamböce i, döne döne, lavabonun içine yuvarlandı.
Harris, muslu u açtı; sulara kapılan hamamböce i, yok oldu.

Harris, Wilson'u yatı tırmak istercesine, "güzel bir vuru
arkada ," dedi. "Bir L.A."

"Ne L.A.'sı!" diye haykırdı Wilson "Lavabodan a a ı
sayılmaz bu. Sen muslu u açtı ın sırada, hamamböce i öl-
mü tü bile."

"ölüp ölmedi ini kesinlikle bilemeyiz. Belki de baygındı
ancak. Kafasına bir darbe indi i için. Kurallara göre, L.A.'dır
bu.*"

"Yani senin kurallarına göre."

"Benim kurallarım, herkesçe kabul edilen kesin kurallar-
dır bu kentte."

Wilson, gözda ı verircesine konu tu: "Uzun sürmeyecek
senin kurallarının egemenli i!"

Wilson, Harris'in odasından çıkarken, kapıyı öyle bir
çarptı ki, kendi odasının duvarları bile titredi, öfkeden ve ge-
cenin sıcaklı mdan ötürü, yüre i çarpıyor, ter bo alıyordu
koltuk altlarından. Orada, yata mın yanında dururken, kendi
odasının tıpatıp Harris'in odasının e i oldu unu gördü: Aynı
lavabo, aynı masa, aynı külrengi cibinlik, hatta duvara yapı -
mı aynı hamamböce i. O zaman öfkesi, usul usul akıp gitti
içinden ve öfkenin yerini bir yalnızlık duygusu aldı. Aynaya
bakarak, kendi kendisiyle kavga etmi ti sanki. "Delirdim,"
diye dü ündü. "Acaba neden böyle tepem attı? Bir dost yitir-
dim." ,

O gece uzun süre uyuyamadı* Uyuyunca da bir cinayet i -
ledi ini gördü dü ünde, öyle ki, uyandı ı uada a ır bir suç-
luluk duygusu içindeydi. Kahvaltıya inerken, Harris'in kapı-
sının önünde durdu. Çıt çıkmıyordu odadan. Kapıya vurdu;
ses seda yok. Kapıyı biraz aralayıp, alacakaranlıkta, külrengi
cibinli in içinde, Harris'in nemli yata ım gördü.

Yava ça sordu: "Uyanık mısın?"

"Ne var arkada ?"

"Dün gece olanlara üzüldüm, Harris."

"Benim kabahatim, arkada . Bk az ate im var. Dün gece keyfim bozuktu, alıngandım."

"Hayır, benim kabahatımdı. Sen haklısın: Bk L.A. idi o."

"Para atıp yazı mı tura mı bakarız, arkada ."

"Bu gece gelirim."

"Güzel."

Ne var ki, kahvaltıdan soma, Wilson'a Harris'i unutturu veren bk ey oldu: Kente gidip Emniyet Müdürü'nün bürosundan çıkarken, Scobie ile kar ıla tı.

"Merkaba," dedi Scobie. "Ne i iniz var burada?"

"Bk geçi izni almak için>Müdür'ün bürosuna u radım. Bu kentte, insana bk yı ın geçi izni gerekiyor, efendim. Rıh- tıma gidebilmek için bk geçi izni istiyordum."

"Bizi görmeye ne zaman geleceksiniz, Wilson?"

"Yabancılarla görü mek sizi sıkar, efendim."

"Yok canım. Louise kitaplar konusunda konu mak ister gene. Biliyor musunuz Wilson, ben fazla okumuyorum."

"Herhalde vaktiniz yoktur, efendim."

"Böyle bk yerde çok vakti olur insanın. Ama ben okuma- ya dü kün de ilim. Büroma gelin bk dakika da, Louise'e tele- fon edeyim. Sizi görece ine sevink. Ke ke onu bk yürüyü e götürseniz. Gere i kadar hareket etmiyor."

"Çok isterdim, efendim."

Wilson'un yüzü, gölgede hızla kızardı. Çevresine bakındı. Scobie'nin bürosuydu burası. Generaller sava alanlarını na sd incelerse, o da böyle inceledi odayı. Ne var ki, Scobie'yi dü man saymak kolay de ildi. Scobie, yazı masasının iskem- lesine yaslanıp numarayı çevirirken, pask kelepçeler çingırda dı duvarda.

"Bu ak am i iniz yok, de il mi?"

Wilson, Scobie'nin ona baktı nın farkına vararak, çabu- cak toparlandı.

Scobie'nin bkaz patlak, bkaz kızarmı gözleri, bk eyler hesaplayıp dü ünürcesine, ona bakmaktaydı.

Scobie, "merak ediyorum, buralara niçin geldi inizi," de

di. "Buralara gelen insan türünden de ilsiniz."

. Wilson, yalan söyledi: "Bir eylere kapılıp gider insan."

"Ben kapılmam," dedi Scobie. "Ben öteden beri her eyi önceden tasarlarım. Görüyorsunuz ya, ba kalarının yapaca ını bile önceden tasarlıyorum."

Telefonda konu maya ba ladı. Sesi de, konu ma biçimi de de i iverdi: Rol gere i konu an bir adam gibiydi. Sevecenlik ve sabır gerektiren bir roldü bu; ve Scobie bu rolü o kadar sık oynamı tı ki, a zı konu urken, gözleri bombo kalıyordu.

Telefonu kapatırken, "güzel," dedi. "Bu i oldu."

"Bana kalırsa, çok güzel tasarladınız bunu."

Scobie, "benim tasarladıklarım hep iyi ba lar," dedi. "Siz ikiniz, bir yürüyü e çıkın. Geri döndü ünüz zaman, ben içkilerinizi hazırlamı olurum." Biraz tela lanırcasına, "yeme e de kalırsınız," diye ekledi. " kimiz de seviniriz bizimle birlikte yemenize."

Wilson odadan çıktıktan soma, Scobie, Emniyet Müdürü'nün dairesine gitti.

"Tam sizi görmeye gelirken, Wilson ile kar üa tım, efendim," dedi.

"Ha evet. Wilson, limandaki mavnalarda çalı an biri konusunda bir ey söylemek için bana u ramı tı.

"Ya..."

Sabah güne i girmesin diye, büronun pançurları kapalıydı. Bir çavu , yalnız dosyasım de il, bir hayvanat bahçesinin kokusunu da birlikte ta ıyarak, odadan geçti. Ya mayan ya - murun sıkıntısı vardı havada. Sabahın sekiz buçu u oldu u halde, insan terden sıırıslılandı.

Scobie, "Wilson, bir geçit izni için geldi ini söyledi bana," dedi.

"Ha, evet. Geçi izni de vardı." Emniyet Müdürü, yazı yazarken teri emsin diye, bile inin altına bir kurutma ka ıdı koydu: "Evet, Scobie, bir geçi izninden de söz etti Wilson."

K NC BÖLÜM

Louise ile Wilson, ırma ı yeniden geçip, Burnside'a vardıkları sırada, hava iyice kararmı tı. Bir polis kamyonetinin farları, evin açık kapı ım aydınlatmaktaydı. Birileri bk eyler ta ıyarak, bk oraya bk buraya gidiyorlardı.

Louise, "ne oluyor?" dedi heyecanla.

Yolda ko maya ba ladı. Wilson, soluk solu a onun pe in den gitti. Ak ba ımın üstünde bk teneke banyo, bk açdıp kapanan iskemle ve eski bir havluya sarık bir bohça ta ıyarak, evden çıktı.

"Kuzum ne oluyor, Ak?"

Farların ı ı nda, Ali'nin a zı kulaklarına vardı sevinçten:

"Efendi sefere çıkıyor."

Scobie, elinde bk içki barda ı, oturma odasındaydı.

"Geri döndü ünüz iyi oldu," dedi. "Bk pusula yazıp bırakmak gerekecek sanmı tım."

Wilson, Scobie'nin böyle bk pusulaya ba ladı ım gördü. Scobie, not defterinden bir yaprak koparmı ve büyük, biçim siz yazısıyla bir iki satır yazmı tı bile.

"Henry, neler oluyor böyle?"

"Bamba'ya gitmem gerekiyor."

"Per embe günkü treni bekleyemez misin?"

"Hayır."

"Seninle birlikte gelebilir miyim?"

"Bu kez gelemezsin. Kusuruma bakma, ekerim. Ali'yi götürmek zorundayım. Küçük o lanı sana bırakıyorum."

"Ne oldu?"

"Genç Pemberton ile ilgili tatsız bir olay."

"Ciddi bir ey mi?"

"Evet."

"Öylesine aptal ki u Pemberton! Onu Bölge Emniyet Görevlisi olarak orada bırakmak bir çılgınlıktı."

Scobie, viskisini bitirdi: "Beni ba ı layın, Wilson. Kendiniz alın içkinizi. Buzdolabından bir i e soda çıkarın. Bize hiz

met edenler, yol hazır ıyla u ra ıyorlar."

"Ne zaman döneceksin, sevgikm?"

"Bk aksilik olmazsa, öbür gün gelirim. Sen Mrs. Hakfax'in evinde kalsan, iyi olmaz mı?"

"Ben burada rahatım, sevgilim."

"Ak'yi sana bırakıp, küçük o lanı götürmek isterdim. Ne çare ki, küçük o lan yemek pi irmesini bilmiyor."

"Ali ile daha mutlu olursun, sevgilim. Eski günleri anarsın; ben buraya gelmeden önceki.günleri."

Wilson, "ben gideyim artık, efendim," dedi. "Mrs. Scobie böyle geç kaldı ı için kusuruma bakmayın."

"Ben meraklanmadım, Wilson. Peder Rank buraya u ra dı; eski istasyona sı ndı ınıızı söyledi. Çok akla yakın bk ey di bu. Peder Rank ise ırıl sıklam olmu . Ke ke o da kalsaydı istasyonda. O ya ta hastalanması do ru de il."

"Gitmeden önce sizin barda ınıızı doldurayım mı, efendim?"

"Henry bk bardaktan fazla hiç içmez/ "

"öyle ama, imdi bk bardak daha içece im. Siz gitmeyin, Wilson. Kalıp biraz dostluk edin Louise ile. Bunu içtikten soma gitmem gerek. Bu gece bana uyku yok."

"Neden gençlerden biri gitmiyor? Bütün geceyi arabada geçireceksin. Böyle i ler için fazla ya ksn, Ticki. Neden Fraser'ı göndermiyorsun oraya?"

"Emniyet Müdürü benim gitmemi istedi. Biçimsiz bk olay bu. Dikkat gerek, incelik gerek.Genç bk adam ba a çıkamaz bu i le."

Scobie, bir yudum viski daha içti. Wilson onu süzdü ü için kasvetk gözlerle ba ka yere baktı.

"Gitmekyim."

"Hiç mi hiç .ba ı lamayaca im u Pemberton'u."

Scobie, sert konu tu: "Saçmalama, ekerim. Olup bitenleri gerçekten bilsek.ba ı layamayaca ımız pek az ey kalır." Scobie, isteksiz isteksiz Wilson'a gülümsedi: "Bir poks, olup bitenlerin içyüzünü tam olarak bilirse, dünyanın en çok ba ı layan adamı olabikr."

"Bir i e yaramak isterdim, efendim."

" e yarayabilirsiniz: Burada kalın, Louise ile biraz daha içki için; onu ne elendirin. Louise, kitapları tartı mak olasılığını pek bulamıyor."

Wilson, bir dakika önce, "Ticki" adını duyunca Scobie'nin hafifçe irkildi ini gördü ü gibi; imdi de Louise'in "kitaplar" sözcü ünü duyunca dudaklarını sıkı sıkı kapadı ını gördü. Herhangi bir insan ili kisinde acı çekmenin önüne geçilemeyece ini; acının hem çekilece im hem de çektirilece ini, ömründe ilk kez kavradı. Ne kadar aptalca bir eydi aslında yalnızlıktan korkmamız!

"Ho ça kal sevgilim."

"Ho ça kal, Ticki."

"Wilson'a iyi bak. Ona yeterince içki ver. Efkatlanma."

Louise, Scobie'yi öpünce, Wilson, elinde bir bardak, kapının yanında durdu; artık kullanılmayan tepedeki istasyonu ve dudak boyasının tadını anımsadı. Tam bir buçuk saattu Wilson'un a zından ba ka hiçbir a ız de memi ti Louise'in a zına. Wilson kıskanmıyordu; önemli bir mektubu, nemli bir ka ıdın üstüne yazmaya kalkıp, harflerin silindi ini gören bir adamın sıkıntısını duymaktaydı ancak.

Yan yana durup, Scobie'nin yolun kar ı yanına, polis kamyonetine do ru yürüyü ünü seyrettiler. Scobie, her zaman-kinen fazla içki içmi ti; belki bu yüzden böyle tökezliyordu.

Wilson, "oraya daha genç bir adamı göndermeleri gerekirdi," dedi.

"Göndermezler hiçbir zaman. Emniyet Müdürü'nün ondan ba kasına güveni yoktur."

Scobie'nin dikkatli bir çabayla kamyonete bini ini seyrettiler.

Louise üzüntüyle konu tu: "Tam anlamıyla ikinci adam de il mi o? Yani her zaman i leri gören adam."

Direksiyondaki kara polis, motoru çalı tırdı, debriyaja basmadan zorla vitese takmak istedi.

Louise, "ona iyi bir oför bile vermiyorlar," dedi. " yi o-förler, Hill Statiton'daki danslı toplantıya götürmü lerdir

Fraser ile ötekilerini."

Kamyonet, sallana sallana, sarsıla sarsıla avludan çıktı.
" te böyle, Wilson," dedi Louise.

Scobie'nin ona bırakmaya niyetlendi i pusulayı alıp, yüksek sesle okudu: " ekerim, Bamba'ya gitmem gerekiyor. Bundan kimseye söz etme: Korkunç bir ey oldu. Zavallı Pemberton..." Louise, "zavallı Pemberton'mu !" dedi öfkeyle.

"Pemberton kim?"

"Ykmi be ya larında, küçük bk köpek yavrusu gibi bk yaratık... Alacalı bulacak; boyuna hoplar zıplar. Bamba'da Bölge Emniyet GörevÜsi yardımcısı. Butterworth hastalanınca, onu görev ba na getirdiler. Bir tatsızkk çıkaca ı besbelky di. Tatsızlık çıkınca da, geceleyin yollara dü en Hemy olur..."

Wilson, "artık gideyim, de il mi?" dedi. "Üstünüzü ba ınızı de i tirmek istersiniz herhalde."

"öyle ya, gitmeniz daha yerinde olur. Onun gitti ini ve içinde yatak bulunan bir evde be dakika ba ba a kaldı ımızı herkes haber almadan, gitmeniz daha yerinde olur. Ba ba a derken, küçük o lanı, a çıyı, onların akraba ve dostlarını hesaba katmıyorum elbette."

"Bk i e yaramak isterdim."

"Bk i e yarayabilksiniz: Yukarı çıkıp yatak odasında bir , sıçan olup olmadığı na bakabilir misiniz lütfen? Küçük o lanın, buna sinirlendi imi bilmesini istemiyorum. Pencereyi de kapayın, oradan gelir sıçanlar."

"Sıcaktan bunalırsınız kapatırsam."

"Ziyam yok."

Wilson, yatak odasına gkince, kapımın yanında durdu; yavaşça el çırttı. Kıymddayan bk sıçan görmedi. Soma çabucak, gizleniyormu çasına, sanki orada bulunmaya hakkı yokmu gibi, gidip pencereyi kapattı. Odada hafif bk pudra kokusu vardı. imdiye kadar kokladı ı kokuların en ilginç saydı bunu. Kapının yanında gene durdu; tüm odayı gözden geçkdi. Çocuğun foto rafına, küçük krem kavanozlarına, ak am giymek üzere Ali'nin yata ın üstüne serdi i elbiseye baktı. Ona

ö retmi lerd i ezberlemeyi, önemli ayrıntıyı seçip ayırmayı, do ru dürüst kanıt toplamayı. Ne var ki, ona görev verenler, kendisini böylesine garip bir ülkede bulaca ını hiç mi hiç bildirmemi lerd i Wilson'a.

ÜÇÜNCÜ KISIM

B R NC BÖLÜM

1

Polis kamyonetisi, uzun bir sıra halinde sala geçmeyi bekleyen asker Kamyonları arasında yerini aldı. Kamyonların farları, küçük bir köy gibiydi gecede. Her iki yandan, sıcak ve ya mur kokan a açların dalları sarkıyordu. Sıranın sonlarına do ru bir yerlerde, bir oför arki söylemekteydi. nleyen, tekdüze sesi, bir anahtar deli inden sızan rüzgâr gibi, alçalıp yükseliyordu. Scobie, uyukladı, uyandı; uyukladı uyandı. Uyanınca, Pemberton'u dü ündü. Scobie, Pemberton'un babası olsaydı, acaba ne gibi eyler duyardı u ualarda? (Pemberton'un babası, emekliye ayrılan ya h bir banka müdürüydü; karısı, Pemberton'u do ururken ölmü tü.) Scobie uyanırken Pemberton'u dü ünüyordu ama; uyurken, pürüzsüz bir mutluluk ve özgürlük dü üne kayıveriyordu hemen: Pe inde Ali, engin ve serin bir çayuda yürümekteydi. Dü ünde Ah'den ba ka hiç kimse yoktu ve Ah hiç konu muyordu. Tepesinde ku lar uçmaktaydı. Bir ara yere oturunca, çimeni yaran küçük ye il bir yüan, elinin üstüne geldi, hiç korkmadan kolu boyunca tumandı; ve yeniden çimene kaymadan önce, sanki.

uzaklardan gelen serin ve dostça bk dille, yana ına de di.

Bk ara gözlerini açınca, yanıp a ında duran Ak'nin, efendisinin uyanmasını bekledi ini gördü.

Ak, tatk tatk, ama kesinlikle konu tu: "Efendi yatak ister." Cibinli i tepedeki dallara asarak, patikanın kenarına kurdu u kamp yata ını eliyle gösterdi: " ki üç saat. Çok kamyon var."

Scobie, söz dinleyip, yata a uzandı; ve hiçbir zaman hiçbir olaya sahne olmayan o huzur dolu çayıra kavu uverdi dakikasında. Bk daha uyandı ında, Ak gene yanība ındaydı. Bu kez elinde bir fincan çayla bk tabak bisküvi tutuyordu.

"Bk saat," dedi ak.

Sonunda poks kamyonetinin sırası geldi. Kırmızı lateritle dö ek yamaçtan inip, sala geçtiler. Cehennemde akan ırma ı andıran bk suda yava yava ilerleyerek, kar ı kıyıdaki ormanlara yakla tılar. Salın iplerini çeken iki adam, bellerindeki ku ak bk yana, çırılçıplaktılar. Sanki ya amın sona erdi i kıyıda bırakmı lardı üstlerini ba larım. Onlar ipleri çekerken, üçüncü bk adam tempo tutmaktaydı. Bu dünyadan ötekisine geçerken kullandı ı müzik aleti, bo bk teneke kutusuydu. Kıyıda henüz ya amakta olan arkıcının bitip tükenmeyen iniltili sesi, arkalarından gekyordu.

Salla a mak zorunda kaldıkları üç sudan ilkiydi burası. Öteki sallara geçmeden önce de aym uzun kamyon kuyru unda beklediler. Bundan soma Scobie, do ru dürüst uyuyamadı. Kamyonetin sarsıntısı yüzünden, ba ı a rımaya ba ladı. Bk iki aspirin yuttu, ker eyin yoluna girece ini umdu. Evden uzak hasta dü mek istemiyordu. Artık Pemberton'a üzüldü ü yoktu: Varsın ölüler, kendi ba larının çaresine baksınlar. Scobie'nin kafasını kurcalayan ey, Louise'e verdi i sözdü. Az bk para de ildi ki iki yüz ngiliz kası... ki yüzün rakamları, de i e de i e çanlar gibi çalıp durdu zonklayan kafasında: 200 002 020. Dördüncü bir olasikk bulamadı ı için kaygandı:002 200 020.

Yerle ik bölgelerin teneke damlı barakalarını ve tahtadan yapılmı çürüyen kulübelerini a mı lardı artık. imdi geçtik

leri bölgenin evleri, çamın* ve samandan yapılmı tı. Hiçbir yerde ık yoktu. Kapılar ve pancurlar kapalıydı. Ancak birkaç keçinin gözleri, ardı ardına ilerleyen kamyonların farlarını seyretmekteydi. 020 002 200 002 020. Kamyonetin arka kısmında çömelen Ali, bir fincan sıcak çay uzatarak, kolunu Scobie'nin omuzuna doladı: Nasıl yapmı sa yapmı , sarsılan araçta bir ibrik kaynatmanın yolunu bulmu tu. Louise do ru söylemi ti; geçmi günler gibiydi bu. E er kendini daha genç hissetseydi, e er 200 020 002 sorunu olmasaydı, öyle mutlu olacaktı ki Scobie!Zavallı Pemberton'un ölümü, onu tedirgin etmeyecekti. Görevi sırasında kar ıla tı ı bir olaydan ba ka bir ey olmayacaktı bu ölüm. Üstelik Pemberton'dan hiçbir zaman ho lanmamı tı.

"Ba ım a rıyor, Ah."

"Efendi bol aspirin alsın."

"On iki yıl önce, sınır boyunca on günde yapt ımız o iki yüzlük 002 gezisini anımsıyor musun, Ah? Hani e yaları ta ıyan adamlardan ikisi hastalanmı tı..."

Dikiz aynasında, Ali'nin ba ım salladı ım, a zı kulaklarına vararak gülümsedi ini gördü. Bundan ba ka sevgi ya da dostlu a gereksinmesi yokmu gibi geldi Scobie'ye. Fazlasını istemeden, bu kadarıyla mutlu olabilirdi yeryüzünde. Gıcırda ya gıcırdaya ilerleyen kamyonet, dudaklarına de en sıcak çay, ormanın a u ve nemli yükü, hatta zonklayan ba ı ve yalnızlı ı yeterdi onu mutlu kılmaya. " İk önce Louise'in mutlulu unu sa layabilsem," diye dü ündü. Ve bu karmakar ı gecede, ba ından geçenler sayesinde ö rendi ini —yani hiçbir insanın ba ka bir insanı gerçekten anlayamayaca ını, onun mutlulu unu sa layamayaca ım— unuttu bir ara.

"Bir saat daha var," dedi Ah.

Scobie, kararı nı biraz daha az yo un oldu unun farkına vardı.

"Bir fincan çay daha ver, Ah. İçine de biraz viski koy."

Bir çeyrek saat önce, kamyonet anayoldan ayrılıp, sarsıla sarsıla daha dar ba ka bir yola sapmca, kamyonlardan ayrılmalı lardı. Scobie, gözlerini kapadı; beyninde kırık dökük çınla

yıp duran iki yüz rakamını unuttu; imdi yapmak zorunda oldu u tatsız i i dü ünmeye çalı tı. Bamba'da, çavu rütbesinde ancak bir tek yerli polis bulunurdu. Scobie, bu çavu un cahilce verece i raporu dinlemeden önce, ne olup bitti ini açık seçik ö renmenin daha yerinde olaca ı kanısına vardı. Bunu hiç de cam istemedi i halde, ilkin Katolik misyonerlere gidip, Peder Clay'i görmeyi uygun buldu.

Victoria ça ında rahiplerin oturdukları evlere benzesin diye latent tu lasıyla yapılan ve çamurdan kulübeler arası na dikilen Avrupa taklidi kasvetli küçük bir evde oturan Peder Clay, yataktan kalkmı , Scobie'yi beklemekteydi. Bir gemici feneri, rahibin kısa kesilmi kızıl saçlarını, Liverpool'dan gelen çilli genç yüzünü aydınlatmaktaydı. Peder Clay, yerli yerinde duramıyordu. Bir iki dakika oturduktan soma aya a firhyor, küçücük odasında, son derece çirkin renkli bir gravürle alçıdan bir heykelcik arasında, bir a a ı bir yukarı yürüyordu.

Sanki kilisenin mihrabındaymı gibi, elini kolunu sallaya sahaya, a lamaklı bir sesle konu tu:

"Onu öyle az görüyordum ki," dedi. "Kumar ve içkiden ba ka hiçbir eye ilgi duymazdı. Ben içmem; ömrümde hiç iskambil oynamadım. Ancak eytan açarım. Ama eytan kumar sayılmaz; tek ki ilik bir oyundur. Bu korkunç bir ey korkunç..."

"Asmı mı kendini?"

"Evet. Ona hizmet eden adam dün geldi. Efendisini bir gecedir görmemi ti. Ama bir âlem yaptıktan soma —anlarsınız ya— bir âlemden soma Pemberton'u görmemesi ola an sayı hr. Pohse gitmesini söyledim adama. Yapılması gereken ey buydu, de il mi? Elimden bir ey gelmezdi. Hiçbir ey gelmezdi. Ölmü tü."

"Gerekeni yaptınız. Ne olur, bana bir bardak suyla aspirin verir misiniz?"

"Aspirinleri eriteyim de, öyle için. Biliyor musunuz Binba ı Scobie, buralarda haftalarca, aylarca hiçbir eycikler olmaz. Bu odada bir a a ı bir yukarı, bir a a ı bir yukarı yürü

yüp dururum. Soma, hiç beklenmedik bk anda, ansızın... Korkunç bk ey bu..."

Peder Clay'in gözleri, uykusuzdu, kızarmı tı, öyle insanlar vardır ki, yalnızlık kiç yaramaz onlara. Scobie'ye kalırsa, Peder Clay de bunlardandı. Küçük bk raftaki dua kitabıyla bkkaç dinsel bro ür bk yana, hiçbir kitap yoktu ortada. Kendi ba mın çaresine bakabilecek bk adam de ildi Peder Clay. Gene bk a a ı bk yukarı yürümeye ba ladı. Soma ansızın Scobie'nin önünde durup sordu:

"Bunun bk cinayet oldu u umut edilemez mi?"

"U mut mu?"

" ntihar fazla korkunç bir ey. Kendi canına kıyan, ruhu nu kurtaramaz. Bunu dü ünüp durdum bütün gece."

"Pemberton, Katolik de ildi. Belki de bkaz farklı olur onun durumu, önüne geçilemez bk bilgisizlik sayılamaz mı onun kendini öldürmesi?"

"Ben de öyle dü ünmeye çak ıyorum."

Peder Clay, renkli gravürle heykelcik arasında gidip gekr ken, sanki küçük bir geçit resmi sırasında kar ısına bki çık mı gibi, bkden bke durdu, yana do ru bk adım attı. Soma da Scobie'nin bunun farkına varıp varmadı ım anlamak için, ona bir göz attı gizlice.

Scobie sordu: "Limana sık sık gider misiniz?"

"Dokuz ay önce bk gece geçirdim orada. Neden sordunuz?"

"Herkes bir de i iklik gerek ar asır a. Katolikli i benimseyen çok ki i var mı burada?"

"On be tane... Kendi kendimi kandırmaya çalı ıyorum. Belki de genç Pemberton'un vakti oldu diyorum. Yani anlar sınız ya, belki ölmeden önce anladı ki..."

" İmik gırtl a mızı sıkarken, açık seçik dü ünmeğe güçtür, Peder."

Scobie, bir yudum aspirinli su içti. Kırılan hapın küçücük ek i parçaları gırtl a ma yapı tı. Kutsal resimle kutsal heykelcik arasında pek anlamı kalmayan bir çaba göstererek, a kala maya çalı tı:

"E er Pemberton bir cinayete Kurban gitseydi, ne fark ederdi ki, Peder? Cehennemk günahı i leyen adam bk ba ka sı olurdu sadece."

Peder Clay, "bir katilin vakti vardır," dedi. Soma, içtenlikle, özlemle ekledi: "Ben, Liverpool hapisanesinde görev alırdım ar asır a."

"Pemberton'un bunu niçin yaptı ı konusunda bk fikriniz var mı?"

"Onu yakından tanı mıyordum. Aramız iyi de ildi."

"Oysa, beyaz soydan ancak siz ikiniz vardınız burada. Yazık..."

"Bana bk iki kitap ödünç vermek istedi. Ama benim ho lanabilece im kitaplar de ildi bunlar... A k öyküleri, romanlar,..."

"Siz ne okursunuz, Peder?"

"Kiksenin ermi leriyle ilgili her eyi okurum, Binba ı Scobie. *Küçük Çiçek'e* ayrıca dü künüm."

"Pemberton çok iç erdi, de il mi? Nereden bulurdu içkiyi?"

"Yusef'in ma azasından olmak."

"Evet. Belki de borçlanm ı tı?"

"Bilmiyorum. Bu korkunç bk ey, korkunç..."

Scobie, aspirinli suyu içip bitirdi:

"Ben gideyim artık."

Ortalık imdi aydınlanm ı tı. Güne henüz yükselmedi i için, aydınl ın garip bk safl ı vardı; tatlı, duru ve taze bir aydınl ıktı bu.

"Ben de sizinle gelece im, Binba ı Scobie."

Poks Çav u, Bölge Emniyet Görevksi'ninevinin önünde, bk ezlongda oturmaktaydı. Aya a kalkıp, pek düzenli olmayan bk selam çaktı. Soma bo bo çınlayan, uygarla mamı sesiyle, raporunu verdi hemen:

"Efendim, dün sabahın 3.30'unda, Mr. Pemberton'a hizmet eden adam, beni uyandırdı. Mr. Pemberton'un, efendim..."

"Tamam, çav u , içeriye girip, bk bakayım."

Pemberton'un enirinde çalı an memur, kapının hemen yanında, Scobie'yi beklemekteydi.

Evin en güzel yeri, oturma odasıydı. Eskiden, Bölge Emniyet Görevhisi oldu u uada, Butterworth'un bu odayla övündü ü besbelliydi. Hükümet'in sa lamadı ı, zarif ve ki isel bir özen gösteren e yalarla dö enmi ti burası. Sömürgecinin eski halini resimleyen, on sekizinci yüzyıldan kalma gravürler asılıydı duvarda. Scobie, Butterworth'un bir kitap rafında bıraktı ı kitaplara baktı: Maitland'in *Anayasa Tarihi*, Sir Henry Maine'in yapıtı, Bryce'in *Kutsal Roma mparatorluğu*, Hardy'nin iirleri ve özel olarak basılan *Küçük Withering ton'un Kıyamet Günü Kayıtları*. Ne var ki, Pemberton da izlerini bırakmı tı bu odaya: Sözde yerli i i deriden cicili bicili küçük bir minder, iskemlelerin üstünde sigara izmaritlerinin yanıkları ve Peder Clay'in ho lanmadı ı kitaplardan bazdan.: Somerset Maugham'lar, bir Edgar Wallace, iki Horler ve ka nafenin üstünde açık duran *Ölüm Alay Ediyor Locksmith 'de*. Odanın tozu do ru dürüst alınmamı tı; Butterworth'un kitaplarının üstünde nem lekeleri vardı.

Çavuş , "ölü, yatak odasında efendim," dedi.

Scobie, yatak odasının kapısını açtı, içeriye girdi. Peder Clay, pe inden geldi, ölü yata a yatılmı tı; yüzü çar afla örtülüydü. Scobie, çar afı omuzlara do ru indirince, geceli i ni giymi , mı il mı d uyuyan bir çocu u görür gibi oldu. Pemberton'un sivilceleri, ergenli in sivilceleri idi. Okul sualan ve futbol alanından ba ka hiçbir ey görmemi gibiydi bu ölümün yüzü.

Scobie, "zavallı çocuk," dedi yüksek sesle.

Peder Clay'in dinsel alılan vahi arı sinirine dokundu. Pemberton kadar geli memi bir in am Tanrının ba ı laması gerekti i konusunda, Scobie'nin hiç mi hiç ku kusu yoktu. Rahibin sesini keserek sordu:

"Nasü yaptı bunu?"

Polis Çavuş u, Butterworth'un büyük bir özenle duvara çaktı ı resim çivisini gösterdi parma ıyla: Görkemli bir emsiyenin altında Hıristiyan misyonerlerini kabul eden yerli

krallardan birinin eski bir resmi yerinden indirilip duvara yaslanmı ; piriç çiviye bk ip ba lanmı tı. Böylesine uydurma bir eyin bir adamın yükünü çekebilece i kimin aklına gelebi krđi? Scobie, "her halde Pemberton hiç de a ır de ildi," diye dü ündü ve bir çocu un, ku kemikleri gibi hafif, çabucak kırılır kemikleri gözünün önüne geldi. Pemberton kendini asınca, ayakları ancak otuz santimetre kadar kesilmi olmalıydı yerden.

Memura sordu: "Bk eyler yazıp bıraktı mı? Onların ço u bk eyler yazarlar."

Kendilerinden gevezece söz etmeye meraklıdırlar ölmek üzere olan insanlar.

"Evet efendim, büroda bir kâ it var."

Büroya öyle bir göz atınca bile, i lerin ne denk savsaklandı ı anla ılıyordu: Dosya dolabı kilitli de ildi; yazı masasının üstü, el sürülmeye sürülmeye tozlanan kâ itlarla doluydu. Yer k memurun da, müdürü Pemberton gibi davrandı ı besbelkydi.

" te efendim, orada, bloknotun üstünde."

Pemberton'un yüzü gibi el yazısı da gek memi ti. Dünyanın dört bir yanındaki okullarda okuyan yüzlerce ça da imn el yazısı neyse, onunkisi de oydu.

Scobie okudu: "Sevgik babacı ım, basma böyle dertler açtı ım için beni ba ı la. Bundan ba ka yapabilece im bk ey yoktu galiba. Ne yazık ki, askere alınmadım. Aknsaydım, dü - man beni öldürürdü belki. Para borcumu sen ödeme. Borçlu oldu um adam buna layık de il. Bundan söz etmezdim ama, bakarsın parayı senden almaya kalkarlar. Senin açından kötü bk i bu, ama çaresi yok. Seni seven o lun."

Mektubun altında "Dicky" imzası vardı. Okuldan gelen kötü bk karnenin ho görölmesi için yazdan mektuplara benziyordu bu mektup.

Scobie, mektubu Peder Clay'e uzattı: "Bu çocu un ba ı - lanamayacak bk günah i ledi ini bana sakın anlatmaym, Peder. E er bunu siz ya da ben yapsaydık, Tanrıdan umudumu - zu kesti imiz anlamına gekrdi. özürümüz hiç mi hiç yok biz

lerin. Bir güzel cehennemlik olurduk ikimiz de; çünkü biz bilinçliyiz. Ama dünyadan haberi yok onun."

"Kilisenin bize ö retti i..."

"Kilise bile bana ö retemez Tamının gençlere acımadı ını..."

Scobie, sözünü kesip, Çavuş 'a döndü: "Çavuş , sıcak basmadan bir mezar kazdığın çabucak. Borçlu oldu unu gösteren pusulalarla senetleri de arayıp bulun. Bu konuda bir çift laf edece im bir adam var."

Scobie pencereye doğru dönünce, ı k gözlerini kama tırdı. Eliyle gözlerini örttü, ürperdi:

"Allah verse de u ba ım... Önüne geçmezsem, bir sıtma nöbetinden kurtulamayaca ım. Peder, izin verin de, Ah evinizde yata ımı hazırlasın. Terleyerek atlatmaya çalı ayım unu."

Scobie bol bol kinin alıp, iki battaniye arasında çıplak yattı. Güne yükselirken, bir hücreye benzeyen küçük odanın ta duvarları, kimi zaman so uk so uk terhyor, kimi zaman sıcaktan kavruluyor gibi geldi ona. Kapı açıldı; ve Ah e ikteki basama a çömelmi , çakısıyla bir tahta parçasını yontuyordu. Arasına da, sesini yükselten köy halkını, hasta odasının çevresinden uzakla tıyordu. Yo un ve kaskatı bir a rı, Scobie'nin alnını ezmekteydi. Bu a rının baskısıyla, uykuya dalıyordu zaman zaman.

Ne var ki, gördü ü dü ler tath de ildi. Pemberton ile Louise, ne oldu u belirsiz bir ba la birbirlerine ba hydüar. Scobie, 200 rakamının de i ik biçimlerinden olu an bir mektubu üst üste okuyordu. Mektubun altındaki imza bir bakıyordu "Dicky" oluyordu, bir bakıyordu "Ticki". Zaman geçti inin, battaniyelerin arasında kapırdamadan yattı mının bilincindeydi. Yapması gereken bir ey vardı; kurtarması gereken bir insan vardı. Louise de olabilir, Dicky de olabilir, Ticki de olabilirdi bu. Ne çare ki, Scobie'yi yata a ba lamı lardı. Kâ ıtlar uçmasın diye üstlerine a ırca bir eyler konuldu u gibi, Scobie'nin alnının üstüne de a u bir eyler koymaktaydılar. Bir . ara Peder Clay, ayak parmaklarının ucuna basa basa içeriye

girdi, kitap rafından bk bro ür aldı. Bk ara da —ama belki bu bk dü tü— Yusef kapıda göründü.

Ak am be e do ru Scobie uyandı. Bedeni kuru, serin ve güçsüzdü. Ak'yi ça ırdı:

"Yusef'i gördüm dü ümde."

"Yusef sizinle görü meye geldi, efendim."

"Onu imdi görece imi söyle Yusef'e."

Scobie, dövülmü çesine bitkin hissetti kendini. Yatakta dönüp, yüzünü ta duvara çevirdi ve dakikasında gene uyudu. Uykusunda Louise yanma gelmi , sessizce a lamaktaydı. Scobie elini uzattı, ta duvara dokundu.

"Her ey yoluna gkecek. Her ey. Ticky sana söz veriyor."

Uyandı ı sırada, Yusef'i ba ucunda buldu.

"Binba ı Scobie, bu bk sıtma nöbeti. Sizi keyifsiz gördü üme çok üzülüyorum."

"Bana gelince, Yusef, seni nasd görürsem göreyim, hep üzülüyorum."

"Ah, boyuna alay edersiniz benimle."

"Otur Yusef. Pemberton ile ne gibi bk ik kin vardı?"

Yusef, koskocaman kaba etini tahta iskemleye yerle tirirken, pantolonunun önünün açık kaldı mın farkına vardı. Büyük kılı elini önüne indirip, pantolonunu ikkledi.

"Hiçbk ili kim yok, Binba ı Scobie."

"Pemberton tam kendini öldürdü ü sırada senin buraya damlaman acayip bk rastlantı."

"Bana kalırsa, Tanrının özel bk ba ı ıdır bu."

"Sana borcu vardı herhalde."

"Ma azımı yönetene borcu vardı."

"Ona ne gibi baskılar yapıyordun, Yusef?"

"Binba ı, bk köpe in adı kötüye çılanca, o köpek artık bitti demektik. E er Bölge Emniyet Görevksi Pemberton benim ma azamdan ak veri yapmak isterse, ma azamı yöneten adamın bunu engellemesinin yolu var mıdır? Engellemeye kalksa, ne olur? Ergeç kıyametler kopar. Vilayet Emniyet Müdürü bunu ö remr. Bölge Emniyet Görevksi de i inden atıkr. Ma azayı yöneten, Bölge Emniyet Görevksi'ne satı

yapmaya devam ederse ne olur? Bölge Emniyet Görevlisi, gittikçe daha çok borçlanır. Yönetici, benden çekinir; Bölge Emniyet Görevlisi'ne borcunu ödemesini söyler. O zaman da, tatsız bir durum olur. Zavallı genç Pemberton gibileri Bölge Emniyet Görevlisi oldukça, ne yaparsanız yapın, günün birinde tatsızlık çıkar. Tatsızlık çılanca da, hep Suriyeliler suçlanır."

"Söylediklerinde bir gerçek payı var, Yusef."

Scobie'nin ba ı gene a rımaya ba lamı tı:

"Bana u viskiyle kinini ver, Yusef."

"Salan fazla kinin almayın, Binba ı Scobie. Karasu hummasını unutmayın."

"Yataklara dü üp günlerce burada kalmak istemiyorum. Bu hastalı ı ba langıçta önlemeliyim. Yapılacak bir yı ın i im var."

"Binba ı, biraz oturun da, yastıkları düzeltelim."

"Sen fena bir adam de ilsin, Yusef."

"Çavuş unuz, Pemberton'un borçlu oldu unu gösteren pusulaları aradı ama, bir tekini bulamadı. te borç senetleri. Ma azamı yönetenin kasasından aldım bunları."

Yusef, küçük bir kâ it tomarım kalçasına çarptı.

"Peki ne yapacaksın bunları?"

"Yakaca ım," dedi Yusef.

Bir çakmak çıkardı, kâ itları ucundan tuttu turdu:

" te. Yeterince ödedi o zavallı çocuk. Babasım rahatsız etmekte bir anlam yok."

"Sen neden buraya geldin?"

"Ma azamı yöneten tela lanmaya ba lamı tı. Pemberton'a bir çözüm yolu önerecektim."

" eytanla birlikte yemek yiyebilmek için, çok uzun saph bir ka ık gerekir derler. Seninle de uzun saph bir ka ı a gerek var, Yusef."

"O uzun saph ka ık, dü manlarıma gerekir. Dostlarıma de il. Sizin için yapmayaca ım pek az ey vardır, Binba ı Scobie."

"Benim dostum oldu unu neden hep söyleyip durursun, Yusef?"

Yusef, fena halde briyantın kokan koskocaman beyaz barmı öne doğru eerek, "Binba ı Scobie," dedi, "dostluk insanın ruhundan gelen bk duygudur. nşanın hissetti i bk eydir. Kar ınızdaki size iyilik etti diye dost olmazsınız onunla. On yü önce siz beni mahkemeye vermi tiniz; anımsıyorsunuz de il mi?"

"Evet, evet."

Scobie, kapıdan gelen ı ıktan gözlerini korumak için, barmı çevkdi.

"O sırada beni az kalsın yakalayacaktınız, Binba ı Scobie. thalat vergileriyle ilgili bk i ti, anımsadınız mı? Poks memurlarınıza birazcık de i ik bk ifade vermelerini söyleseydiniz, beni kısıkvrak yak al ayı vermi tiniz. Mahkeme poks memurlarının ancak ve ancak do ruyu söylediklerini duyunca, hayretten dona kaldım, Binba ı Scobie. Tam neyin do ru oldu unu ö renmek ve poks memurlarına ancak do ru olanı söylettirmek için, herhalde çok zahmet çektiniz. Yusef dedim kendi kendime, Sömürgeler Emniyet Te kilatı'nda Kutsal Kitap'daki peygamber Daniel kadar adalete inanan bki var."

"Ke ke boyuna böyle konu masan, Yusef. Senin dostluğun beni ilgilendirmiyor."

"Sözleriniz sert ama, yüre iniz o kadar sert de il, Binba ı Scobie. Rukumda sizi neden hep dost bildi imi açıklamak istiyorum: Siz bana bk güven duygusu verdiniz. Sahte tanıklarla, sahte kanıtlarla beni mahkemeye çıkarmazsınız siz. Beni suçlayabikneniz için, size gerçek olgular gerek. Gerçek olguların ise, hep benden yana olaca ım bikiyorum."

Yusef, beyaz pantolonuna dü en külleri ekyle süpürdü. Pantolonunda kur un rengi bir leke kaldı.

" te bu borç senetleri olguydu," dedi. "Am a hepsini yakıtım."

"Yusef, sen Pemberton ile bk uzla maya varmak niyetin deydin. Bu uzla manın niteli i konusunda birkaç ipucu bulabilirim belki... Hay Allahım, ba ım öyle a rıyor ki, o yerin adı

aklıma gelmiyor... Ama sınırın öte yanındaki yere giden ana-yollardan biri, Pemberton'un yönetti i bölgenin denetiminde."

"Oraya gidenler sı ır kaçakçılı ı yapar. Sı ırla ilgilenmem ben."

"Ama oradan gelenler, ba ka eyler de kaçırabilirler."

"Binba ı Scobie, sizin akimiz fikriniz hâlâ elmaslarda. Sa-va ba layalı beri, herkes çıldırdı elmas da elmas diye."

"Pemberton'un bürosunu arayınca, bir eyler bulamayaca ima fazla güvenme, Yusef."

"Bir eyler bulamayaca ınıza güveniyorum, Binba ı Sco-bie. Okumam yazmam yok, bunu biliyorsunuz. Hiçbir ey kâ-it üzerinde de ildir. Her ey kafamdadır her zaman."

Yusef konu urken, Scobie uykuya dahverdi. Ancak birkaç saniye süren ve uyuyanın kafasını kurcalayan sorunu yansı-tan bir tav an uykusuydu bu: Louise, iki elini uzatmı , Sco-bie'ye do ru geliyordu. Scobie'nin yıllarckr göremedi i bir gü-lümseme vardı yüzünde. Louise, "öyle mutlu, öyle mutluyum ki!" diyordu... Scobie, Yusef'in sesiyle uyandı. Yusef, onu ra-hata kavu turmak istercesine konu masım sürdürüyordu:

"Size ancak dostlarınız güvenmiyorlar, Binba ı Scobie. Ben size güveniyorum. O Tallit keratası bile size güveniyor."

Louise'in yüzünü gözünün önünden silip, Yusef'in yüzünü açık seçik görebilmek için, birkaç saniye gerekti Scobie'ye. "öyle mutluyum ki" sözünden "güvenmiyorlar" sözüne ge-çerken, beyni zonkladı.

"Sen neler anlatıyorsun böyle, Yusef?" dedi.

A rıdan ötürü beynindeki mekanizmanın gıcırdadı ını, zıngırdadı ını; çarkın kayan di lerinin birbirine geçemedi ini hissetti.

"Her eyden önce dü ünün ki, Emniyet Müdürü yapmadı-lar sizi."

Scobie, kurulmu gibi, "benden daha genç bir adam gere-kiyor o i için," dedi.

"Ate im olmasaydı, böyle bir konuyu Yusef ile tartı maz-dım," diye dü ünüyordu bir yandan da.

"Sonra, Londra'dan gönderdikleri o özel ajan sorunu var..."

"Kafam böyle bulanık de ilken gel de bunları konu alım, Yusef. Kimden söz etti ini hiç mi hiç anlamıyorum."

"Elmas kaçakçılı mını ara tırması için, özel bk ajan gönderdiler Londra'dan. AkıUarı ba larından gidiyor elmas diye. Ancak Emniyet Müdürü bu adamın kim oldu unu bihyor. öteki memurlar bilmiyorlar. Siz bile bilmiyorsunuz."

"Am ma da ipe sapa gelmez laflar ediyorsun, Yusef. Böyle bk adam yok."

"Sizden ba ka herkes kestirdi onun kim oldu unu."

"Çok saçma. Böyle söylentilere kulak vermemeksin, Yusef."

"Bk ey daha var: Talkt, önüne gelen yerde sizin benimle görü tü ünüzü söylüyor."

"Talkt'mi ! Kim inanır Talkt'in söylediklerine!"

"Herkes, her yerde inanır kötü eylere."

"Haydi git, Yusef. Ne diye imdi canımı sıkıyorsun?"

"Bana güvenebilece inizi anlamanızı istiyorum sadece, Binba ı Scobie. Rukumda size kar ı dostluk var. Do ruyu söylüyorum, Binba ı Scobie, gerçekten do ruyu söylüyorum."

Yusef'in yata a do ru e ilmesiyle, Scobie, briyantın kokusunu daha yakından aldı. Yusef'in derin kahverengi gözleri, heyecana benzeyen bk duyguyla nemlenmi gibiydi.

"Bırakın da yastı ını düzelteyim, Binba ı Scobie."

"Allaha kına bana sokulma," dedi Scobie.

"Durumu bikiyorum, Binba ı Scobie. E er size bk yardım dokunabilirse... Ben kak vakti yerinde bk adamım."

Canından bikan Scobie, "ben rü vet pe inde de ikm," derken, Yusef'in saçının kokusundan kaçabilmek için, ba nı çevkdi.

"Ben size rü vetten söz etmiyorum, Binba ı Scobie. Akla yakın bk faize —yani yılda yüzde dört faize— kar ılık, istedi-iniz zaman borç vermeyi öneriyorum size. Hiçbk ko ul öne sürmüyorum. Benimle Uğih kesin bk ey ö renkseniz, beni

ertesini gün tutuklayabilirsiniz. Sizin dostunuz olmak istiyorum, Binbaşı Scobie. Sizin benim dostum olmanız gerekmez. Suriyeli bir air der ki: ki yürekte biri her zaman sıcak, biri de her zaman soğuktur. Soğuk yürek, elmadan daha kıymetlidir. Sıcak yüreğin ise, hiçbir de eri yoktur; bir kenara atılır."

"Bana kalırsa, çok kötü bir iir bu. Ama benürden anlamam."

"Burada birlikte olmamız, benim için çok mutlu bir rastlantı. Kentte bizi gözetleyenler o kadar çok ki! Ama burada Binbaşı Scobie, size gerçekten yardım edebilirim. Üstünüzü örtmek için bir iki battaniye daha getireyim mi?"

"Hayır, hayır, beni rahat bırak yeter."

"Sizin gibi bir adama fena davramlması, beni çileden çıkarıyor, Binbaşı Scobie."

"Sen bana acıyorsun diye günün birinde sevineceğimi hiç sanmam, Yusef. Bana bir iyilik yapmak istiyorsan, git de biraz uyuyayım."

Ne var ki, Scobie uyuyunca, mutsuz düller gördü gene: Yukarı katta Louise a larken, Scobie bir masaya oturmuş, son mektubunu yazmaktaydı: "Senin açımdan kötü bir i bu, ama çaresi yok. Seni seven kocan Dicky." Scobie dönüp bir silah ya da bir ip parçası ararken, böyle bir eyi hiçbir zaman yapamayacağı anlamayıverdi. Hiçbir zaman kendini öldüremezdi. Sonsuza dek cehennemlik olamazdı. Hayatta hiçbir ey kendini öldürmesini gerektirecek kadar önemli de ildi. Mektubu yırttı; her eyin sonunda yola girdi ini söylemek için, koarak yukarı kata çıktı. Louise a lamıyordu artık ve yatak odasından yaydan sessizlik, Scobie'nin ödünü kopardı. Kapıyı açmak istedi, ama kapı kilitliydi. "Louise, her ey yolunda" diye seslendi. "Vapur biletini aldım." Karılık veren olmadı. "Louise" diye ba ırdı gene. Soma bir anahtar kilitte döndü, önüne geçilmez bir felaket olmu çasına, kapı a ır a ır açıldı. Peder Clay'in, kapının e i inde durdu unu gördü. Peder Clay, "kilisenin bize öretti i" diye söze ba larken, Sco

bie gene uyandı. Bir mezarı andıran küçük ta odada buldu kendini.

2

Scobie, ancak bir hafta soma kente dönebildi. Ate i üç gün sürmü , yola çıkabilecek hale gelmesi için de iki gün daha gerekmi ti. Yusefi bk daha görmedi.

Arabası kente gkdi i sırada gece yarısını geçmi ti. Evler kemik gibi beyazdı ay ı ı nda. Sessiz sokaklar, bir iskeletin kokarı gibi, iki yandan uzanıyordu. Havada hafif ve tatlı bir çiçek kokusu vardı. E er bo bir eve dönseydi, içi rahat olacağını biliyordu. Yorgundu; bu sessizli in bozulmasını istemiyordu. Oysa Louise'in uykuda olacağını, Scobie yokken durumun her nedense bkaz düzeldi ini, dü lerinin birinde oldu u gibi Louise'i rahat ve mutlu bulacağını ummak yersiz bir iyimserlik olurdu.

Genç u ak kapının e i inde el fenerini salladı; çalıların içinden kurba a sesleri geldi ve sokak köpekleri aya kar ı uludular. Evine dönmü tü. Louise boynuna sarıldı. Geç. de olsa ak am yeme i için sofraya kurulmu tu. Adamları, e yaları ta ıyarak oradan oraya ko u uyorlardı. Scobie gülümsüyor, konu uyor, bu tela ın sürüp gitmesini sa kyordu. Pemberton'dan, Peder Clay'den, Yusef'den söz etti. Ama er geç Louise'in nasd olduğunu sorması gerekece ini de biliyordu. Bk eyler yemeye çalı tı, ama öylesine yorgundu ki, yediklerinden tat almıyordu.

"D ün Pemberton'un bürosunu düzene koydum; raporumu da yazdım, i te bu kadar." Scobie duraksadı: "Benim haberlerim bu kadar." Soma, isteksiz isteksiz sordu: "Burada durum nasddı?"

Scobie, Louise'in yüzüne çabucak bakıp, gene ba ım çevkidi.

Louise'in gülümsemesinin, kesin bk ey söylemeden "ek, o kadar fena de ildi" diyerek ba ka bk konuya geçmesinin,

ancak binde bir olasılı ı vardı. Ama Scobie, Louise'in a zına bakar bakmaz, bu kadar talihtli olamayaca ım anladı. Bilmedi i kötü bir ey olmu tu üstelik.

Ne var ki, tatsızlı ın patlak vermesi —bu tatsızlı ın ne oldu unu da bilmiyordu— bir süre ertelendi.

Louise, "Wilson benimle çok ilgileni," dedi.

"Wilson iyi bir çocuk."

"Yaptı ı i için fazla zeki. Onun böyle küçük bir memur olarak buraya gelmesine aklım ermiyor."

"steyerek de il, bir rastlantı sonucu bu i e girmi , öyle dedi bana."

"Wilson'dan ba ka, ancak genç u akla ve a çıyla konu - tum sen yokken. Ha, bir de Mrs. Halifax ile."

Louise'in sesinden tehlike noktasına vardıklarım anladı Scobie. Her zaman yaptı ı eyi gene yaptı; tehlikeyi atlatabilmek için umutsuz bir çabaya giri ti.

"Aman A lahım, çok yorgunum," dedi gerinerek. "Bu ate beni paçavraya çevirdi. Yatmaya gideyim artık. Nerdeyse bir buçuk oldu. Sabahın sekizinde gidip misyonerleri görmem gerek."

Louise, "Ticki," dedi, "bir eyler yapabildin mi?"

"Hangi konuda, ekerim?"

"Yolculu um konusunda."

"Sen üzülme. Çaresini bulaca ım, ekerim."

"Ama çaresini bulamadın henüz, de il mi?"

"Bulamadım. Birçok tasarılarım var. Birinden borç alır almaz, bu i hallolur."

200 020 002'ler, Scobie'nin beyninde çınladı.

Louise, eliyle Scobie'nin yana ına dokundu: "Zavallı sevgilim, sen üzülme. Yorgunsun. Ate in vardı. Ba ına bela olacak de dim imdi."

Louise'in eh, Louise'in sözleri, Scobie'nin savunma hattını yerle bir etti. Louise'in a layaca mını sanmı tı. Oysa imdi kendi gözleri ya ardı.

Louise, "hadi git yat, Henry," dedi.

"Sen gelmiyor musun?"

"Yapmak istedi im bk iki ey var yatmadan önce."

Scobie, cibinli in altında sırtüstü yatıp, Louise'i bekledi. Yıllardır aklına gelmeyen bk eyi anlayıverdi imdi: Louise, onu seviyordu. Scobie'yi seviyordu zavalcık. Scobie'nin sadece sevecenlikle koruması gereken bk varlık de il; kendine göre insanca yanları, kendine göre sorumlulukları olan bk insandı Louise de. Scobie'nin yenilgi duygusu derinle ti. Bam ba'dan dönerken, bk gerçeikle yüz yüze kalmı tı yol boyunca: Bu kentte ona iki yüz ngiliz kası borç verebilecek, vermeye razı olabilecek bk tek adam vardı; o adamdan ise, borç alınması gerekiyordu. Portekizk Kaptan 'm rü vetini kabul etmek, o adamdan borç almak kadar tehlikeli olmayacaktı. Scobie, yava yava , sıkıla sıkıla, bk karara varmı tı: Bu parayı bulmanın yolu olmadı nı; en azından altı ay daha, izin vakti gelinceye kadar burada kalmak zorunda oldu unu Louise'e söyleyecekti; her ey olup bitecekti. Ne var ki, Scobie bunu göze alamamı tı. Soma da Louise iyi davranmı tı ve onu hayal kırıldı ma u ratmak, büsbütün güçle mi ti artık. Evin içinde çıt yoktu. Dı arıdaysa, yarı aç sokak köpekleri, kesik kesik havkyor, sızlanırcasma sesler çıkartıyorlardı. Scobie, dirse i ne yaslanıp, onları dinledi. Böyle yatakta yalnız, Louise'in gelmesini beklerken, garip bk yılgınlık içine dü tü. İlk yatan hep Louise'di. Scobie, tedirgin oldu, korktu. Dü ünde kapının dı nda beklemesi, kapıya vurması, içeriden ses çıkmaması, ansızın aklına geldi. Cibinli in altından sıyrıldı; yalınayak koarak a a ıya indi.

Louise bk masaya oturmu tu, önünde bk deste kâ it vardı; ama bk addan ba ka bk ey yazmamı tı. Kanatlı karıncalar, elektrik ampulüne çarpıyor, kanatlarını masanın üstüne dü ülüyorlardı. Scobie, ı ı n Louise'in basma de di i yerde kırılma saç telleri gördü.

"Ne var, sevgilim?"

"Her yer öyle sessizdi ki, bir ey mi oldu diye merak ettim," dedi Scobie. "Geçenlerde kötü bk dü görmü tüm seninle ilgil. Pemberton'un kendini öldürmesi, sinklerimi bozdu."

"Ammada saçmalıyorsun, sevgilim, öyle eyler bizim bamiıza gelmez. Biz Katoli iz."

"Elbette. Seni görmek istiyordum, o kadar."

Scobie, eUni Louise' in ba ımın üstüne koydu. Omuzunun üstünden bakıp, karısının yazdı ı tek eyi, "sevgili Mrs. Halifax" sözcüklerini okudu.

"Yalınayaksın; karnın a rıyacak soma."

Scobie, kâ ittaki lekelerin ter mi yoksa gözya ı mı olduğunu merak ederek, "seni görmek istiyordum," dedi gene.

"Beni dinle, sevgilim. Artık üzülmem istemiyorum... Senin basma bela kesildim hep. Biliyorsun, bu bir nöbet gibidir. Bir bakarsın gelir, bir bakarsın gider. te imdi gitti... Yani bir süre için gitti. Bu parayı bulamayaca ım biliyorum. Senin kabahatin yok. O kahrolası ameliyat yüzünden... Ne yapalım, durum böyle, Henry.'

"Bütün bunların ne ih kisi var Mrs. Halifax ile?"

"Gelecek yolcu gemisinde, Mrs. Halifax ile ba ka bir kadının iki yataklık bir kamarası vardı, öteki kadın gitmekten vazgeçti. Mrs. Halifax da, e er kocası acenteyle konu ursa, onun yerine belki beni alabilece ini söylemi ti."

"Bu gemi a a ı yukarı on be gün soma gehyor, de il mi?"

"Sevgilim, bu i le artık u ra ma. Vazgeç, daha iyi. Neyse, Mrs. Halifax'a yarın haber vermem gerekiyordu. Gitmeyece imi bildiriyorum ona."

Scobie hızla konu tu; söyleyeceklerinin bir an önce kesinle mesini, bir daha geri ahnamamasını istiyordu:

"Mrs. Halifax'a yaz ve gelece ini söyle."

Louise, "ne demek istiyorsun, Ticki?" dedi. Yüzü sertle ti: "Ne olur, Ticki, bo una söz verme. Bu parayı bulamazsın. Yorgun oldu unu, bir tatsızlık çıkaraca ım diye korktu unu biliyorum. Ama tatsızlık çıkaracak de ilim. Mrs. Halifax'ı güç durumda bırakamam."

"Onu güç durumda bırakmayacaksın. Kimden borç alacağımı biliyorum."

"Gelir gelmez neden söylemedin bunu?"

"Biletini eline vermek istiyordum. a ip sevinmeni istiyordum."

Karısı, Scobie'nin umdu u kadar mutlu de ildi. Louise, Scobie'nin sandı ndan bkaz daha ilerisim görebilirdi her zaman. Louise, "artık üzölmüyorsun, öyle mi?" diye sordu.

"Artık üzölmüyorum. Sen mutlu musun?"

Louise'in sesinde bk a kınlık vardı: "Evet, mutluyum sevgilim."

3

Yolcu gemisi bir cumartesi ak amı geldi. Palmiye a açlarının ötesinde, upuzun külrengi geminin, yabancı tekneler yakla masın diye birbirine zincirlenmi varillerden olu an en gek a tı im, yatak odasının penceresinden gördüler. Gemiye seyrederken, Scobie ile Louise'e hüzün bastı; çünkü insanlar, de i mezli i her zaman mutlulu a ye lerler aslında. El ele tutular, onları ayıracak olan geminin koya demir atmasını seyrettüler.

Scobie, "demek yarın ö leden soma," dedi.

"Sevgikm, bu yolculuktan soma seni üzmeyece im bk daha. Artık burada ya amaya dayanamıyordum."

A a ıda bir patırdı duydular: Onlar gibi Ak de denizi gözetlemi ti; imdi sandıklarla bavulları çıkarıyordu. Ev üstlerine yıkılıyor gibi oldu. Akbabalar, duvarların titre imlerini duyarcasına, oluklu demirleri angırdatarak, damdan havalandılar.

Scobie, "sen yukarıda e yalarını toplarken, ben de kitaplarım paketleyeyim," dedi.

Son iki hafta boyunca, bkbirlerini aldatıp, ba kalarıyla ili ki kurmu lar da, artık bo anmak üzereydiler sanki: Tek olan bir ya antı ikiye bölünüyordu; ya ma edilen hazin mallar payla ılıyordu.

"Bu foto rafı sana bırakayım mı, Ticki?"

Scobie, dinsel tören sırasında küçük kızın yüzünü göste

ren resme, yan yan ve hızla bir göz attı:

"Hayır," dedi, "sende kalsın."

"Ted Bromley'lerle resrimizi bırakıyorum sana."

"Evet, onu buak."

Scobie, giysilerini katlayan Louise'i bir an seyretti; sonra ayağına indi. Kitapları birer birer alıp, bir bezle üstlerini sildi: Oxford İir Kitabı, Woolf'un romanları, genç airler. Kendi kitapları çok az yer tuttu u için, Louise'in kitaplarını kaldırdıktan sonra, raflar neredeyse boş kaldı.

Ertesi gün birlikte kiliseye gittiler. Hazreti İsa'nın ruhuy-
la birleştireceği töreninde yan yana diz çökerken, Louise'in gidi-
şinin bir ayrılma olmadığı aynı zamanda ayrıca belirtir gibi bir halleri vardı.
Scobie, "huzur diye dualar ettim" diye dü üdü; "i te imdi
huzura kavu uyorum. Dualarımda istedi im oldu. Gerçekten
huzura kavu aca ımı umarım; çünkü çok pahalıya ödedim bu
huzuru."

Kiliseden dönerken, Scobie, kaygıyla sordu: "Mutlusun,
de il mi?"

"Evet Ticki, ya sen?"

"Sen mutlu olduğça, ben de mutlu olurum."

"Gemiye binip yerle ince, her ey yoluna girer. Her halde
biraz içerim bu gece. Sen neden birini eve ça ırımıyorsun, Tic-
ki?"

"Yalnız kalayım, daha iyi."

"Bana her hafta yaz."

"Yazarım elbette."

"Ticki, kiliseye gitmeye ü ünmeyeceksin, de il mi? Ben
yokken de gideceksin."

"Elbette."

Yolda Wilson ile kar ıla tırdar. Wilson'un yüzü üzüntü ve
terle parlıyordu.

Wilson sordu: "Gerçekten gidiyor musunuz? Eve u radi-
mda Ali bugün ö leden sonra gemiye binece inizi söyledi."

Scobie, "evet, gidiyor," dedi.

"Bu kadar çabuk gidece inizi hiç söylememi tiniz bana."

Louise, "unuttum," dedi. "Yapdacak o kadar çok i vardı ki!"

"Gerçekten gidece inizi hiç dü ünmemi tim. Acentede Halifax'a rastlamasaydım, haberim olmayacaktı."

" te böyle," dedi Louise. "Sizle Henry'nin birbirinize göz kulak olmanız gerekecek."

Wilson, tozlu yola tekmeler atıyordu: " nanım* ey de il!"

Yollarım kesercesine Scobie ile Louise'in kar ısına dikiliyor, evlerine gitmelerini engelkyordu.

"Ben sizden ba ka hiç kimsecikleri tanıyorum. Bk de Harris'i tanıyorum..."

Louise, "yeni dostlar edinmeye ba lamaksınız," dedi. "Kusurumuza bakmayın ama, yapacak çok i imiz var."

Wilson kıpırdamadı ı için, yanından yürüyüp geçmeleri gerekti. Sıcaktan kavrulmu yolda dikilip kalan Wilson'un, öylesine yitik, savunmasız ve yerini yurdunu a ırmı bir ha k vardı ki, dönüp arkasına bakan Scobie, dostça el salladı ona.

"Zavalk Wilson," dedi. "Bana kalırsa, sana vuruldu."

"Vuruldu unu sanıyor."

"Gitmen iyi olacak Wilson için. klimi böyle olan yerlerde Wilson gibileri basma bela olur insanın. Sen yokken iyi davranırım ona kar ı."

Louise, "Ticki," dedi, "senin yerinde olsam, onu sık sık görmezdim. Benim güvenim yok ona. Sahte bir yam var o adamın."

"Genç ve romantik."

"Fazla romantik. Yalanlar uyduruyor. Neden kiç kimseyi tanımadı ım söylüyor?"

"Sanmam kimseyi tanıdı ını."

"Emniyet Müdürü'nü tanıyor. Geçen gece, ak am yeme i ne oraya gitti ini gördüm."

"Sözgek i kimseyi tanıyorum diyebikr."

ö le yeme inde ikisinin de i tahı yoktu. Ne var ki, a çı, özel bk durum oldu u için bol bol köri pi kmi ti. Sofranın ortasında kocaman bk lenger dolusu köri'k yemek vardı. Çevresine de köri'yle bklikte yenilen gere inden fazla sayıda küçük

tabaklar dizilmi ti: Ya da kızartılmı muzlar, kırmızı biberler, ezilmi cevizler, papayalar, portakal dilimleri, tur ular. Bir tabak yı mından olu an bir çöl onları ayırmı casına, birbirlerinden kilometrelerce uzaklarda oturuyorlardı sanki. Önlerindeki yemek so urken, yemek konusunda dostça çeki iyorlardı boyuna: "Karnım aç de il," "bir eyler yemeye çalı ," "a zıma bir ey koyamam," "ancak iyice yedikten soma yola çıkmalısın" gibi sözlerden ba ka söyleyecek bir ey bulamıyorlardı. Ak, odaya bir girip bir çıkıyor; onları seyrediyordu. Her saatba ı duvar saatinin içinden çıkıveren küçük bir heykelcik gibiydi Ah. Tamamıyla ayrılınca rahat edeceklerini dü ünme, ikisini de deh et içinde bırakıyordu. Ama bu berbat ayrılma anı bitince, rahat edeceklerdi; çünkü ayrı bir ya antiya ba layacaklardı ve bu yeni ya antıları hiçbir de i ikli e u ramadan sürüp gidecekti.

"Gereken her eyi aldın mı?"

Kolayca yutulabilen bir yemek parçasını arasıra çatalla rıyla didikleyip, aslında bir ey yememek amacıyla söyledikleri laflardan biri de buydu: Unutulması olası eyleri bir bir gözden geçiriyorlardı.

"İyi ki, bir tek yatak odası var burada.Evi sana bırakmak zorundalar."

"Evli bir çift gelirse, beni kapı dı arı ederler."

"Her hafta yazacaksın, de il mi?"

"Elbette."

Sofra ba ında yeterince zaman harcamı lardı: Ö le yeme ini yediklerine inandırabilirlerdi kendilerini.

"Yeme in bittiyse, arabayla seni oraya götüreyim bari. Çavu , rıhtımda hamal bulunmasını sa ladı."

Ancak böyle basmakalıp laflar edebiliyorlardı birbirlerine. Davranı larının gerçeklerle hiçbir ilgisi yoktu. Birbirlerine dokunabildikleri halde,bir anakaranın tüm sahili daha imdiden aralarına girmi gibiydi. Söyledikleri, beceriksizce mektup yazan bir adamın so uk ve resmi sözlerine benziyordu.

Gemiye binip ba ba a kalmaktan kurtulunca, biraz rahat ladılar. Bayınduhk Dairesi'nden Halifax, sahte bir babacan

lıkla, gevezelik edip duruyordu boyuna. leri geri akala ıyor, bol bol cin içmelerini salık veriyordu karısıyla Louise'e:

"Cin, circırı önler," diyordu. "Gemide rahatsızlık circırla ba lar. Geceleri bol bol cin için, sabahları da bir parmak ancak."

Louise ile Mrs. Halifax, kamaralarını gözden geçirdiler. Ma aralarda oturanları andırıyordlardı alacakaranlıkta. Erkeklerin duyamadı ı hafif seslerle birbirileriyle konu uyorlardı. Artık onlar, bu erkeklerin e leri de il, ayrı bir soydan gelen kız karde lerdı.

"Sizi de beni de istemiyorlar, dostum," dedi Halifax. "Onların bir derdi yok. Bendeniz do ru karaya!"

"Ben de sizinle gelirim."

Her ey gerçekdı ıydı; ne var ki, gerçekten acıydı bu an; bir ölüm anıydı bu. Scobie, yargılandı ına inanmayan bir tutuklu gibiydi. Yargılanması bir dü tü; ölüm cezasına çarptırılması, cezaevi arabasına bindirilip götürülmesi bir dü tü. Ama imdi sırtını bir duvara dayamı lardı. Yi itçe ölmek için tüm gücünü toplaması gerekiyordu. Halifax 'lan kamarada bırakıp koridorun ucuna gittiler.

"Ho ça kal, ekerim."

"Ho ça kal, Ticki. Bana yazacaksın her..."

"Evet, ekerim."

"Çok fena davranıyorum böyle kaçmakla."

"Hayır, hayır. Burası sana göre de il."

"E er seni Emniyet Müdürü yapsalardı, böyle olmazdı."

" zin alınca, yanına gelirim. Ben gelmeden önce paransı/kalırsan, bana bildir. Bk çaresini bulurum."

"Benim için her zaman bir çaresini buldun. Artık ba mın etini yemeyece im için, rahatlayacaksın Ticki."

"Saçma."

"Beni seviyor musun, Ticki?"

"Sen ne dersin?"

"Sevdi ini söyle. nсан ho lanıyor bunu duymaktan... Yalan da olsa."

"Seni seviyorum, Louise. Yalan de il."

"Ticki, orada yalnız kalmaya dayanamazsam, geri dönerim."

Öpü üp güverteye çıktılar. Buradan bakınca, her zaman güzel görünürdü liman. Yamaca seyrek seyrek serpilenevler, güne te ya kuvarsta 1 gibi 1 ıldar ya da kabaran kocaman ye il tepelerin gölgesinde kalırdı.

"Geminizi iyi koruyacaklar," dedi Scobie.

rili ufaklı torpido muhripleri, yolcu gemisinin çevresini köpekler gibi sarmı lardı. aret veren küçük bayraklar rüz-gârda dalgalanıyor, bir helyograf ı ıldıyordu. Balıkçı teknele-ri, kelebekleri andıran kahverengi yelkenleriyle, geni koya da ılmı lardı.

"Kendine iyi bak, Ticki."

Halifax, gümbür gümbür ba ırarak, arkalarında belirdi: "Kimler karaya çıkmak istiyor? Polis motoru var mı, Scobie? Mary a a ıda kamarada Mrs. Scobie. Gözya larını silip, yol-culara ho görüneyim diye pudra sürmekte yüzüne."

"Ho ça kal, sevgilim."

"Ho ça kal."

Gerçek vedala ma buydu. Halifax onlara bakarken ve n-giltire'den gelen yolcular vedala mayı merakla seyrederken, el sıkı tılar. Polis motoru uzakla ır uzakla maz, Louise gö-rünmez oldu. Mrs. Halifax'in yanma, kamaraya inmi ti belki. Bu dü bitmi ; de i iklik sona ermi ; ya am yeniden ba la-mı tı.

"Bu veda malardan nefret ederim," dedi Halifax. "Bitti-ine sevindim. Bedford Oteli 'ne gidip bir bira içmeyi dü ünüyorum. Benimle gelir misiniz?"

"Ne yazık ki, gelemem. Görev basma gitmem gerek."

"Mademki artık yalnız kaldım, güzel bir küçük kara kızın bana bakması fena olmazdı. Ne çare ki, do ruyum ve de dü-rüstüm. Karı ma ba k bir kocayım ben."

Halifax'in yalan söylemedi ini de biliyordu Scobie.

Katranlı bezle örtülü bir kasa yı ınının gölgesinde, Wil-son koya bakmaktaydı. Scobie durakladı. Wilson'un o tom-bul, dertli, çocuk yüzü, Scobie'ye dokundu.

"Sizi görmedi imize üzüldük," dedi. Sonra zararsız bk yalan ekledi: "Louise, selam söyledi size."

4

Scobie, sabahın nerdeyse birinde evine döndü. Mutfak kısmında ı ıklar sönmü tü; Ak, evin önündeki basamaklarda uyuklamaktaydı. Farların ı ı yüzüne de ince, uyandı. Aya a fırlayıp, el feneriyle garaj m yolunu aydınlattı.

"Tamam, Ak. Git yat."

Anahtarıyla kapıyı açıp, bo eve girdi. Sessizli in ne derin yankıları oldu unu unutm tu. Bkçok kez eve geç dönmü tü; Louise uyuduktan soma. Ama böylesine güvenikr, böylesine sa lam de ildi o sıradaki sessizlik. Ba ka birisinin solu unun hafif hı irtısını, ba ka biri kıpırdanırken çıkardı ı küçücük sesleri duymasa bile, bunları dinlemek için kulak kabartırdı o sırada. imdiyse, dinleyecek bk ey yoktu. Yukarı kata çıktı; yatak odasına baktı. Her ey yerli yerine konulmu tu. Louise'in gitti ini gösteren bk belirti olmadı ı gibi, bu evde ya adı m gösteren bk belirti de yoktu. Ak, foto rafı bile kaldırıp bir çekmeceye koymu tu. Gerçekten yalnızdı Scobie. Banyo odasında bk sıçan kıpırdadı ve geç kalmı bk akbaba geceleme üzere dama konunca, oluklu demir hafif sarsıldı bk ara.

Scobie, oturma odasında bk iskemleye yerle ti; ayaklarını da ba ka bk iskemleye dayadı. Daha yatmak istemiyordu ama, uykusu da vardı. Yorucu bk gün geçirmi ti. Artık yalnız oldu una göre, en akıl almaz i leri yapabilirdi: Bk yatakta uyuyaca ma, bir iskemlede uyuyabikrdi. Üzüntüden yava yava sıyrılıyor, rahat etmeye ba kyordu: Görevini yapmı tı; Louise mutluydu. Scobie gözlerini kapadı.

Farlarıyla pencereyi aydınlatıp, anayoldan saparak eve yakla an bk arabanın sesiyle uyandı. Bk poks arabası olabikrdi bu. Scobie o gece nöbetçiydi. Hem acele, hem de herhalde

gereksiz bir telgraf getirdiklerini sandı. Kapıyı açtı; e ikte Yusefi gördü.

"Kusuruma bakmayın, Binba ı Scobie. Geçerken ı ı nınızı gördüm de...."

"Buyrun. Viskim var; yoksa biraz bira mı istersiniz?"

Yusef a mı tı: "Çok konukseversiniz, Binba ı Scobie."

"Bir adamı, ondan borç alacak kadar yakından tanıyor- sam, ona kar ı konuksever olmam gerekir elbette."

"öyleyse biraz bira içeyim, Binba ı Scobie."

"Peygamber bunu yasaklamıyor mu?"

"Peygamber, ne i elenmi birayı denemi ti, ne de viski- yi, Binba ı Scobie. Ç a da bir açıdan yorumlamalıyız onun söylediklerini."

Yusef, buz kasasından bira i ellerini çıkaran Scobie'ye baktı: "Buzdolabınız yok mu, Binba ı Scobie?"

"Yok. Buzdolabımm bir yedek parçası eksik, onu bekliyo- rum. Sava sonuna kadar da bekleyece im herhalde."

"Böyle bir duruma göz yumamam. Kullanmadı ım birkaç buzdolabını var. Bunlardan birini size göndereyim."

"Yok canım, pek güzel idare ediyorum, Yusef. ki yıldır idare ettim de. Demek öyle bir geçiyordun evin önünden?"

"öyle dedim ama, tam öyle de il, Binba ı Scobie. Do ru- sunu isterseniz, size hizmet edenlerin uyumasını bekledim. Kendi arabam herkesçe bilindi i için, garajdan ba ka bir ara- bayı ödünç aldım. oför de almadım yanıma. Sizi güç durum- da bırakmak istemiyorum, Binba ı Scobie."

"Sana bunu gene söylüyorum, Yusef: Senden borç aldı ı- ma göre, seni tanıyorum. Bunu hiçbir zaman yalanlayacak de- ilim."

"Boyuna bu borçtan söz ediyorsunuz, Binba ı Scobie. le ilgili bir alı veri ten ba ka bir ey de ildi benden borç alma- nız. Yüzde dört faiz de fena sayılmaz. Ancak güvence konu- sunda ku kularım olunca daha yüksek faiz isterim. zin verse- niz de size bir buzdolabı göndersem."

"Beni neden görmek istiyordun?"

"Her eyden önce, Mrs. Scobie'den haber almak istiyor

dum, Binba ı Scobie. Kamarası rahat mı? stedi i herhangi bir ey var mı? Gemi Lagos'a u radı ı için, gerekeni oradan göndertebilirim Mrs. Scobie'ye. Acenteme telgraf çekerim."

"Mrs. Scobie çok rahat benim bildi im kadarıyla."

"Soma da, sizinle elmaslar konusunda bir çift laf etmek istiyordum, Binba ı Scobie."

Scobie, buzların üstüne iki i e bira daha koydu. Yumu-
ak bir sesle a ır a ır konu tu:

"Yusef, bk gün borç akp ertesi gün de kendi ego'suna gü-
ven vermek için borçlandı ı adamı hor görenlerden olmadı ı-
mı bilmeni isterim."

"Ego mu?"

"Aldırma. Kendi saygınlı ı ya da buna benzer bir ey de-
mek istiyorum. Seninle bir i yaptık. Aksini söyleyecek de ı-
lim. Ama bana dü en görev, sana yüzde dört faiz vermektir,
i te o kadar."

"Ben de sizin gibi dü ünüyorum, Binba ı Scobie. Bunları
daha önce de söylediniz, ben de aynı fikirdeyim. Benim için
bk ey yapmanızı istemek, aklımın kenarından bile geçmez.
Asıl ben sizin için bir eyler yapmak isterim."

"Amma da garip adamsın, Yusef. Beni gerçekten seviyor-
sun galiba."

"Evet, Binba ı Scobie. Sizi çok seviyorum."

Yusef, iskemlesine rahatça yerle emedi i için, iskemlenin
kenarı koskocaman kaba etine batıyordu. Yusef, kendi evin-
den ba ka hiçbir yerde rahat edemezdi.

" imdi izin verin de, size elmaslardan söz edeyim. Binba ı
Scobie."

"Hadi bakalım."

"Bikyor musunuz. Hükümet elmas diye bozmu , bana ka-
lırsa. Sizin, yani Emniyet'in vaktini bo una harcıyorlar. Bu
sahile özel ajanlar gönderiyorlar. Burada bile var bir tane.
Sözde Emniyet Müdürü'nden ba ka hiç kimseciklerin bilme-
mesi gerek ama, onun kim oldu unu siz bilirsiniz. O özel ajan.
masallar uyduran her zenciye.her yoksul Suriyeliye paralar
saçıyor. Sonra da, ngiltere'ye, sahil boyunca her yere, tel

graflar çekiyor.Peki, bütün bunlar oluyor da, bir tek adam yakalayabiliyorlar mı?"

"Bunun bizimle ilgisi yok, Yusef."

"Ben sizinle bir dost olarak konuşmak istiyorum, Binbaşı Scobie. Çe it çe it elmaslar var, çe it çe it de Suriyeliler. Sizinler, asıl yakalanması gerekenlerin peşinde de iller. Sanayi elmaslarının Portekiz'e, sonra da Almanya'ya gönderilmesini; ya da buradaki uurdan kaçırılarak Vichy Fransızlarının eline geçmesini engellemek istiyorsunuz. Ne var ki, sanayi elmaslarıyla ilgilenmeyen; günün birinde barın kurulacak düğünerek, birkaç mücevheri güvenilir bir yerde saklamak isteyenlerin peşinden kouyorsunuz boyuna."

"Yani senin gibiyim?"

"Bu ay pahası altı kez masazılarımı bastı; her şey yerli yerinden oynadı. Sanayi elmaslarım bulmanın yolu bu değil. Ancak küçük adamlar ilgilenir sanayi elmaslarıyla. Bir kibrit kutusu dolusu sanayi elmasına karşılık, alsanız alsanız iki yüz İngiliz lirası ahşınız." Yusef, o küçük adamları hor görürcesine ekledi: "Çakırtıcı koleksiyoncusu derim ben böylelerine."

Scobie, a u a u konu tu: "Yusef, ergeç benden bir şeyler isteyeceğini biliyordum. Ama yüzde dört faizden başka hiçbir şey koparamayacaksın. Yarın, seninle alıverişi konusundaki ayrıntılı bir özel rapor vereceğim Emniyet Müdürü'ne. Benim istifamı isteyebilir ama, sanmam isteyeceğini. Bana güveni vardır." Scobie'nin aklına bir şey geldi; tedirgin oldu. "Yani bana güvendiğini sanıyorum," diye ekledi.

"Binbaşı Scobie, doğru mu bunu yapmak?"

"Bana kalırsa, çok doğru. Seninle benim aramızda kalan bir sır, zamanla kokuur."

"Nasıl isterseniz, Binbaşı Scobie. Ama benim sizden elde etmek istediğim bir şey yok; buna inanın. Ben, hep bir şeyler vermek isterim size. Buzdolabım almıyorsunuz ama, size bir şeyi salık verirsem, bir bilgi verirsem, hayırdemezsiniz belki."

"Seni dinliyorum."

"Tallit küçük bk adam. Hıristiyandır o. Peder Rank ve ba kaları, onun evine giderler. Namuslu Suriyek diye bk ey varsa, olsa olsa Talkt namusludur derler. Talkt pek ba arılı de ildir. Namusla karı tırıyorlar onun ba arısızlı mını."

"Devam et."

"TaUit'in karde çocu u, gelen ilk Portekiz gemisine binecek. BavuUarını arayacaklar elbette ve hiçbk ey bulamayacaklar. Kafes içinde bir papa anı var TaUit'in karde çocu unun. Ben size unu salık veriyorum, Binba ı Scobie: Bırakın TaUit'in karde çocu u gitsin, ama papa anı alakoyun."

"Niçin TaUit'in karde çocu unu bırakıyoruz?"

"TaUit'in durumu bildi inizden haberi olmaması için. Papa anın bir hastalı ı oldu unu, gemide kalamayacağını söylemeniz kolay. Adam direnip olay çıkarmayı göze alamaz."

"Yani elmasların papa anın kursa ında oldu unu mu söylemek istiyorsun?"

"Evet."

"Portekiz gemilerinde bu numara daha önce de yapıldı mı?"

"Evet."

"Bu gidi le bk ku hane almamız gerekecek."

"Size verdi im bilgiyi de erlendkecek misiniz, Binba ı Scobie?"

"Sen bana bUgi verirsin ama, ben sana bilgi vermem, Yusef."

Yusef, evet dercesine, ba mını sallayıp gülümsedi. i man bedenini iskemleden özenle kaldırdı; çekine çekine, Scobie'nin ceketinin koluna dokunuverdi ekyle:

"Hakkınız var, Binba ı Scobie. nanın bana, size hiçbk zaman zararlı olmak istemem. Ben dikkatli olacağım; siz de dikkatU olun ki, her ey yolunda gitsin."

Bkbklerine zarar vermemek için, gizk bk anla ma yapmı lardı sanki. Yusef i in içine karı nca, suçsuzluk büe ku - kulu bk kal akyordu.

Yusef, "arasıra TaUit'e tatk bk söz söyleyip, onun gön

lünü almanız iyi bir şey olur," dedi; "çünkü Tallit, gizli ajanla görüşüyor."

"Ben gizli ajan filan bilmiyorum."

Yusef, i man bir pervane gibi, ı ıklı alanın sınırında, hır ileri bir geri gidiyordu.

"Mrs. Scobie'ye mektup yazınca," dedi, "belki benden de selam söylersiniz. Yoo, olmaz; mektuplar sansürden geçiyor. Benden selam söyleyemezsiniz. Belki ona yazarsınız da... Hayır, bir şey yazmayın daha iyi. Binba ı Scobie, size kar ı ne denh iyiniyetli oldu umu bilmenizdir benim için asıl önemli olan."

Yusef, dar yolda tökezleyerek, arabasına do ru yürüdü. Farları yakınca, yüzünü arabanın camına yapı tırdı. Bu ablak solgun yüz, hem içtenlikle doluydu, hem de güvenilir türden de ildi. Scobie, bo ve sessiz evinin e i inde dururken, Yusef, çekine çekine, ona el salları gibi bir hareket yaptı.

B R NC KISIM

BIRINCI BÖLÜM

1

Pende'de, Bölge Emniyet Müdürü'nün evinin üstü kapalı teraçasında durmuşlar, suları durgun, durgun akan geniş nehrin karşı sahilinde kıvrımdayan el fenerlerine bakıyorlardı.

Druce, yerlilerin terimini kullanarak sordu: "Demek orası Fransa?"

Mrs. Perrot, "savaştan önce Fransa'da piknik yapardık," dedi.

Her iki elinde birer içki kadehi tutan Perrot, evden çıktı, yanlarına geldi. Perrot çarpık bacaklıydı; sivrisineklerden korunmak için giyilen çizmeleri, at binerken giyilen çizmeler gibi pantolonunun üstüne çekti için, attan yeni inmi çesine bir hak vardı.

"i te içkiniz, Scobie," dedi. "Biliyorsunuz, Fransızları düman olarak düşünmek kolay gelmiyor bana; Fransız asılıyım; ailem Proteston oldu undan, ta eskiden Fransa dan ayrıldı. insanın tutumunda de i iklik yapar böyle eyler."

Perrot'nun sıska, uzun, sarı yüzünü, yaraya benzeyen bir burun ikiye bölmekteydi. Kendini küstahça savunur gibi bk

hali vardı bu yüzün. Benli ini önemsemek, dinsel bir inanca dönü mü tü Perrot'da. Ki isel öneminden ku kulanaları kovalar, süründürürdü elinde olsa. Amacı, önemini sürekk olarak açıklamaktı.

Scobie, "günün birinde," dedi, "Fransızlar Almanlarla bkle klerse, saldırıya geçecekleri noktalardan bki de burası olur herhalde."

"Bilmez miyim bunu," dedi Perrot. "Beni 1939'da buraya atadılar. Hükümet, neler olabilece ini önceden kestirmi ti. Hazırlıkkdır burası. Doktor nerede?"

Mrs. Perrot, "son bk kez yataklara bakmaya gitti herhalde," dedi. "Karınızın gidece i yere sa salim ula masına ükretmeksiniz, Binba ı Scobie. uradaki zavallıları bk dü ünün kele. Cankurtaran filikalarında kırk gün kaldılar. Bunu dü ündükçe fena oluyor insan."

Perrot lafa karı tı: "Dakar ile Brezilya arasındaki o kahrolası bo azda bir felaket olur her zaman."

Doktor teraçaya geldi, sıkıntısı yüzünden okunuyordu.

El fenerleri söndürülmü tü; nehir gene sessiz ve bom bo tu.Evin altındaki iskelede yanan ık, akıp giden karanlık suyun küçük bk kısmım gösteriyordu. Bk odun parçası karanlıktan geldi ve suyun aydınlanan kısmı üstünde öylesine a ır a ır sürüklendi ki, odun parçası yeniden karanlı a gitmeden önce Scobie yirmiye kadar sayabildi.

Druce, içki kadehinden bk sivrisinek çıkartarak, üzgün üzgün konu tu: "Fransızlar fazla kötü davranmaddar bu kez."

Doktor, sakalım çeki tirdi: "Ancak kadınları, ya k erkekleri ve ölmek üzere olanları getirdiler. Bu kadarım da mı yapmasınlar artık."

Ansızın çevreyi böcekler basmı gibi, nehrin uzaktaki kıyısından, sızlanırcasına, vızıldarcasına sesler yükseldi. El fenerleri, ate böcekleri gibi, urada burada kımıldadı. Dürbünüyle bakan Scobie, bk ara aydınlanan kara bk yüzü, bk sedyenin tahtasını, beyaz bk kolu, bk subayın sırtım gördü.

"Sanırım ki, gekyorlar," dedi.

Suyun kıyısında, upuzun bir ıık dizisi, dans edercesine oynuyordu.

Mrs. Perrot, "artık içeriye girsek daha iyi olur," dedi.

Sivrisinekler, diki makineleri gibi vınlayarak, çevrelerinde boyuna dönüp duruyordu. Druce, sinirli bir ses çıkararak, bir elini ötekisinin üstüne indirdi.

"çeriye girin," dedi Mrs. Perrot. "Buradaki sineklerin hepsi sıtma a ılar insana."

Sivrisineklerden korunmak için, oturma odasının pencereleleri tel örgülerle kapatılmı tı. Yakla an ya murların a ırlı ı sinmi ti havasız odaya.

Doktor, "sedyeler sabahın altısında buraya vanr," dedi. "Sanırım ki, her ey tamam, Perrot. Bir tane karasu humması, birkaç tane de sıtma vakası var. ötekilerin tümü sadece yorgun ve bitkin. Ne var ki, hastalıkların en kötüsüdür bitkinlik. Ço umuz bitkinlikten ölürüz sonunda."

Druce, "yürüeyebilenlerle Scobie ile ben u ra ırız," dedi. "Onların sorguya ne derece dayanabileceklerini artık siz bize söylersiniz, Doktor. Perrot, sizin polisler, sedyeleri ta ıyanlara bakarlar sanırım. Hangi yoldan geldilerse, aynı yoldan gitmelerini sa larlar."

"Elbette," dedi Perrot. "Biz harekete geçmeye hazuız burada. Bir içki daha için."

Mrs. Perrot, radyonun dü mesini çevirdi ve. Clapham'da ki Orpheum Sineması'nın org müzi i, üç bin millik yolu aarak, kulaklarına ula tı. Nehrin kar ı kıyısında, sedyeleri ta ıyanların heyecanlı sesleri yükselip alçakyordu. Yeni gelen biri, teraçaya açılan kapıya vurdu. Tedirgin olan Scobie, oturdu u iskemlede kımıldadı. Wurthtzer orgunun müzi i inliyor, gümbürdüyordu. Teraçanın kapısı açıldı, içeriye Wüson girdi.

"Merhaba Wilson," dedi Druce. "Sizin burada oldu unuzun bilmiyordum."

Mrs. Perrot, "Mr. Wilson, U.A.C. ma azasım denetlemeye geldi," diye açıkladı. "Ma azaya ba k dinlenme evinin kö

tü durumda olmadı ım umarım. Pek sık kullanılmıyor da orası..."

"Dinlenme evi çok rahat," dedi Wilson. "Binbaşı Scobie, sizi burada bulacağımı bilmiyordum."

Perrot, "neden bilmedi inizi anlayamadım," dedi. "Scobie'nin buraya gelece ini ben size söylemi tim. Oturun da bir eyler için."

Louise'in Wilson için söyledi ini anımsadı Scobie: Louise, Wilson'un "sahte" bir yanı oldu unu söylemi ti. Scobie, Wilson'a baktı. Perrot onu ele verince Wilson'un çocuk yüzüne yayılan kızarma geçmi ti; gözlerinin çevresindeki kırıkıklılar, bü yüzün çocuklu unu yalanlıyordu sanki.

"Mrs. Scobie'den haber aldınız mı, efendim?"

"Geçen hafta sa salim oraya varmış."

"Sevindim. Çok, çok sevindim."

Perrot, "söyleyin bakalım," dedi, "son günlerde ne gibi kepazebkler oldu büyük kentte?"

Perrot, "büyük kent" derken kötü kötü sırtımtı tı. Yeryüzünde bk takım insanların kendilerine önem verdikleri ve Perrot'nun önemli sayılmadığı yerlerin de bulunabilece i düşüncesine katlanamazdı bir türlü. Yobaz bir Protestan Roma'ya hangi gözle bakarsa, o da "büyük kente" aynı gözle bakardı; herkesin bo eylerle u ra tı ı, ahlak dü künü oldu u, koku mu bir yer olarak görürdü orasını.

Perrot, sözcüklerin üstüne basa basa konu tu: "Issız kırlarda oturan bizler, çok sessizce ya arız."

Scobie, Mrs. Perrot'ya acıdı. Kadınca ız bu sözleri öyle sık duymu tu ki; eskiden, kocasıyla ilk tanışmaları sırada onlara inandı ım unutmuy olmalıydı artık. Kocasının ezbere bildi i bu rolünü seyretmemek çabası içinde, a zım sıkı sıkı kapayarak, radyoya sokulmu oturuyor; müzi in sesini kısıp, Viyana'nın eski ezgilerini dinkyor, ya da dinliyormu gibi yapıyordu imdi.

"Eh Scobie, büyüklerimiz neler yapıyor kentte?"

Scobie, Mrs. Perrot'ya acıyarak baktı, bekersiz bir eyler

söyledi:"Pek bir ey olmuyor kentte. Herkesin akli fikri sava ta..."

Perrot, "öyledir," dedi. "Sekreterlik'deyı nla dosya karı tırılar. Pirinç yeti tirmelerini isterdim oralarda. Çalı manın ne oldu unu anlarlardı o zaman."

Wilson lafa karı tı: "Bana kalırsa efendim, son zamanlarda en büyük heyecan papa an olayı, öyle de il mi?"

Scobie sordu: "Tallit'in papa anı mı?"

Wilson, "Tallit'e göre, Yusef'in papa anıydı o," dedi. "Öylede il miydi, yoksa ben mi yanlış anladım."

Scobie, "neyin yanlış, neyin doğru oldu unu hiç bilemeyece iz herhalde," dedi.

"Ne olur söyleyin bana nedir bu papa an olayı? Biz büyük i lerin döndü ü dünyadan uza ız buralarda. Fransızlardan ba ka hiçbir ey dü ündü ümüz yok."

"A a ı yukarı üç hafta önce, Tallit'in karde çocu u, Portekiz yolcu gemilerinin biriyle Lizbon'a gidiyordu. E yalarına baktık, bir ey bulamadık. Ku ların kursa ına elmas sakladıkları konusunda SÖ3 lentiler duymu tum. Onun için papa ana el koydum. Kursa ından, yakla ık yüz ngiliz lirası de erinde sanayi elması çıktı. Gemi henüz demir almadı ı için, Tallit'in karde çocu unu yakalayıp karaya getirdim. Suç besbelli gibiydi."

"Peki, besbelli de il miymi ?"

"Suriyelilerle ba a çıkamazsınız," dedi Doktor.

"Tallit'in karde çocu una hizmet eden adam, bu papa anın efendisinin malı olmadı ına yemin etti. Tallit'in karde çocu u da yeminler etti elbette. Onlara göre, Tallit suçlu çıkсын diye, ba ka bir papa an konmu tu o papa anın yerine. Bunu yapan da genç bir u aktı."

Doktor, "genç u a ın, Yusef'e yaranmak için bunu yaptım söylüyorlardı herhalde," dedi.

"Tabii ki öyle söylüyorlardı. Asıl sorun genç u a ın ortadan yok olması. ki açıklaması olabilir bunun: Ya Yusef ona para verdi adam da toz oldu; ya da Yusef'i suçlaması için ona Tallit Para verdi."

Perrot, "burada olsalardı," dedi, "Tallit'i de, Yusefi de hapse tıktırardım."

Scobie, "Kentte yasaları göz önünde tutmak zorundayız," dedi.

Mrs. Perrot, radyonun dümesini çevirince, bk ses, beklenmedik bk güçle, "at kışına tekmeyi!" diye bağırdı.

Doktor, "ben yatmaya gidiyorum," dedi. "Yarın yorucu bir gün olacak."

Scobie, cibinli in altında, yata ında oturdu; günlü ünü açtı. Yıllardır her gece, eknden geldi i kadar kısaca, her gün ne yaptı nı yazmı tı. Bk tarih konusunda herhangi biri onunla tartı maya girerse, günlü üne bakar, tam tarihi söyleyebilirdi. Herhangi bk yıl ya murların tam hangi gün ba - ladı nı; ya da bundan bir önceki Bayındırlık Müdürü'nün Do - u Afrika'ya ne zaman atandı nı ö renmek isteyince, evinde yata nın altındaki teneke kutuda bulunan defterlerden biri - ne bakar, bunu ö renebikrdi. Ancak bu tür bilgileri edinmek için o defterleri karı tırırdı Scobie. Hele "C. öldü" diye yazarak, bir olayı en kısa biçimde anlatan deftere, hiç mi hiç el sürmemi ti. Neden günlük tuttu unu kendi de bilmiyordu. Bunu, gelecek ku akları dü ünerek yapmadı ı belliydi. Gelecek ku aklar, modası geçmi bir sömürge, adı sanı bıkılmeyen bir polisin ya antısıyla ilgilenseler bile, bu kısa ve kapalı tümcelerden hiçbir ey anlayamazlardı. Scobie'nin günlük tutmasının nedeni belki de uydu: Kırk yıl önce ilkokuldayken, yaz tatik boyunca günlük tutmasına kar ılık, ona ödül olarak *Allan Quarterman* adk kitabı vermi ldi. Ondandı soma da, günlük tutmak bir alı kanlık olmu tu. Scobie'nin günlü ü, tümcelerin biçimi açısından da pek de i memi ti. "Sabah kahvaltısında sucuk yedim. Hava güzel. Sabah yürüyü . Ö leden soma ata binme dersi. Ö le yeme inde tavuk, pekmezli küçük francala" gibi tümceler, belli bekrsız de i mi , "Louise gitti. Y. ak amüstü u radı, ilk kasırga sabahın ikisinde" gibi tümcelere dönü mü tü. Scobie'nin kalemi, herhangi bir tümcenin günlü ündeki önemini bekrtmiyordu. Bu günlü ü karı tırıp, "Y. ak amüstü u radı" tümcesini okuyunca, ancak

kendi anlayabikyordu acıma duygusu yüzünden dürüstlü ünün ne denli bozguna u radı nı. Günlü üne "Yusef" de il, "Y" harfini yazmı tı ancak.

Scobie, unu yazdı imdi: "Mayıs 5 s.s.43 battıktan sonra kurtulanları kar ılamak üzere Pende'ye geldim." (Günvenlik sorununu göz önünde tutarak, batan gemi için s.s. 43 kod numarasını kullanmı tı.) "Druce benimle birlikte." Scobie bir an durakladı, sonra "Wilson burada" diye ekledi. Günlü ü kapattı, cibinli in altında sırtüstü yattı, dua etmeye ba ladı. Bu da bir alı kanlıktı. Tanrıya ve Meryem Ana'ya dua etti. Sonra uyku gözkapaklarını birle tirirken, tövbe etti ini belirten bir dua daha okudu. Gerçekten a ır bir günah i ledi ine inanmadı ı için de il de, günah i lese de i lemese de ya antısının yeterince önemli oldu unu hiçbir zaman dü ünmedi i için, sırf dinsel kurallara uymak amacıyla tövbe ediyordu. Scobie ayya de ildi, kadınlarla dü üp kalkmazdı, yalan bile söylemezdi. Ne var ki, günah i lememe bir erdem de ildi onun gözünde. Bu i leri pek dü ünmezdi. Dü ününce de, sıradan bir adam, gerçekten önemli askeri yasaları bozmak fırsatından yoksun acemi bir bölü ün eri sayardı kendini. Tövbe ederken, "böyle davranmam için yeterince bir neden olmadı ı halde, dün dinsel törene katılmak üzere kiliseye gitmedim; gece dualarını savsakladım" gibi sözler söylerdi. Yani her askerin yaptı ı eyi yaptı nı, fırsat bulunca bir angaryayı atlattı nı kabul ederdi sadece. "Ey Tanrım, sen kutsa..." diye duasını sürdürmek istedi. Ama Tanrının kutsayaca ı ki ilerin adını söylemeden, uykuya daldı.

2

Ertesi sabah iskeleye gittiler. Do uda günün ilk ı ı ı, erit erit aydınlatmı tı so uk gökyüzünü. Köyün kulübeleri, hâlâ gümü pancurlarla kapalı gibiydiler. O gece sabahın ikisinde bir kasırğa çıkmı tı; kara bulutlardan olu an bir sütun, döne döne sahilden gelmi ti. Havada ya murun serinli i vardı

henüz. skelede bekleyenler, ceketlerinin yakalarını kaldırmı , gözlerini Fransız kıyısına dikmi lerdı. Sedyeleri ta ıyacak olanlar, onların arkasında yere çömelmi lerdı. Uykudan yeni kalkan Mrs. Perrot, gözlerini ovu tura ovu tura evden çıktı, patikada ilerledi. Bir keçinin, nehrin kar ı kıyısında hafif hafif meledi i duyuldu.

Mrs. Perrot sordu: "Geciktiler mi?"

Dürbünüyle kar ı kıyıya bakan Scobie, "hayır, biz erken geldik," dedi. "Kıyıdamaya ba ladılar."

Mrs. Perrot sabah serinli inde ürperdi: "Zavallıcıklar."

Doktor, "ama ya ıyorlar," dedi.

"Evet, öyle."

"Benim mesle imde önemli saymalıyız ya amalarını."

"Böyle bir ey çektikten sonra, kırk gün bir cankurtaran filikasında kaldıktan sonra, insan eskisi gibi olabilir mi acaba?"

Doktor, "ya ayabilenler eskisi gibi olabilirler," dedi. "Bararısızlıktır insanları yıkıp yok eden. Bunların kurtulmaları ise, bir çe it ba arıdır."

Scobie, "kulübelerden çıkarıyorlar onları," dedi. "Altı sedyeye sayabildim galiba. Sandalları getiriyorlar."

Doktor, "bize dokuz sedyeli oldu unu söylemi lerdı," dedi. "Dört tanesi de yürüyebiliyormu . Ona göre hazırlık yapmamızı istemi lerdı. Herhalde ölenler oldu aralarında."

"Belki yanlı saydım. Onları ta ıyorlar imdi. Yedi sedyeye var galiba. Yürüyecek durumda olanları göremiyorum."

Sabahın pusunu sikip süpüremeyen so uk ve cansız aydınlık yüzünden, iki kıyıarasındaki mesafe, ö le ı ı nda oldu undan daha uzun görünüyordu imdi. Bir a aç kütü ünün içi oyularak yapılan yerli bir sandal, puslu havada bir karaltı olarak belirdi; bekleyenlere ansızın yakla tı. Yürüyecek durumda olanlar bu sandaldaydı herhalde. Kar ı kıyıdan gelen ve soluk solu a bir hayvanın nefesini andıran düzensiz patırtılardan, bir çatana motorunu i letmekte güçlük çekildi i anla ılıyordu.

Yürüyecek durumda olanlar arasında karaya ayak basan

ilk ki i, kolu askıda ya lıca bir adamdı. Ba ında beyaz renkk ama kirli bir apka, omuzlarının üstünde de yerk bir kuma parçası vardı. Askıda olmayan ekyle, kısa beyaz sakalını çe ki tirip ka ıyordu.

Çok belirgin bir Iskoçyalı ivesiyle kendini tanıttı: "Ben Ba makinist Loder'im."

Scobie, "ho geldiniz, Mr. Loder," dedi. "Lütfen eve buy run. Birkaç dakika soma Doktor size bakar."

"Doktor gerekmez bana."

"Oturup dinlenin. Birazdan yanınıza gelirim."

"Do ru dürüst bir sorumlu memura rapor vermek istiyorum."

"Perrot, bu Bayi eve götürebilir misiniz?"

"Ben Bölge Emniyet Müdürü'yüm," dedi Perrot. "Raporunuzu bana verebilirsiniz."

Ba makinist, "ne bekliyoruz öyleyse," dedi. "Gemi batk nerdeyse iki ay olacak. Kaptan öldü ü için, bir yı n sorumluluklarım var benim."

Perrot ile Ba makinist, eve giden yoku u tırmanırken, Is koçyalının sesi, bir dinamo düzeniyle çınlayıp duruyordu: "Geminin sahibine kar ı sorumluyum ben."

Yürüyebilecek durumda olanların üçü daha karaya çıkmı tı. Nehrin kar ı kıyısında, çatananın onarımı sürüp gidiyordu: Kesici bir aygıtın çatırtısı, maden angırtısı, sonra gene düzensiz pat pat sesleri. Kurtulanlardan ikisi, bu çe it felaketlerde her zaman görülen sıradan kurbanlar, su borusu tamircilerini andıran ya kca adamlardı. De i ik soyadları olmasaydı, karde sanılabilirdi Forbes ile Newall. Hallerinden yakınmayan, yetkisiz adamlardı bunlar. Kendileri bir ey yapmazlar, ama ba larına bir eyler gelir her zaman. Birinin aya ı ezilmi ti; koltuk de ne iyle yürüyordu. Ötekisinin eh, yazlık bir gömle in yırtık parçalarına sarılıydı. Bir Liverpool so ka ında birahenenin açılma saatini, hiç umursamadan nasıl beklerlerse, yaradılı larından gelen bir umursamazlıkla, bu nehrin kıyısında da öyle durup bekliyorlardı. Onların pe inden, ayaklarına sivrisineklerden korunmak için çizmeler giy

mi , gürbüz, kır saçk bk kadın çıktı sandaldan.

Druce, ekndeki Üsteye baktı: "Adınız, Bayan? Mrs. Rolt musunuz siz?"

"Ben Mrs. Rolt de ilim; Miss Malcott'um."

"Eve buyrun. Doktor..."

"Doktor benimle u ra aca ina, çok daha a ır vakalar var, onlarla u ra sın."

Mrs. Perrot, "belki bkaz uzanmak istersiniz," dedi.

Miss Malcott, ker tümceden soma a zım sıkı sıkı kapayarak konu tu: "Aklımın kıyısından bile geçmez uzanmak. Hiç, ama hiç yorgun de ilim. Karnım aç de il. Sinklerim bozuk de il. Yoluma devam etmek istiyorum."

"Nereye?"

"Lagos'a. E itim Dairesi'ne."

"Korkarım ki, oraya varmanız bir hayk gecikecek."

"iki ay gecikti bile. Gecikmelere dayanamam. Bir an önce çalı maya ba lamalıyım."

Miss Malcott, ba nını havaya kaldırdı ve bk köpek gibi uludu ansızın.

Doktor, yumuşak bk hareketle, Miss Malcott'un kolunu tuttu: "Sizi hemen oraya ula tırmak için elimizden geleni yapaca ız. Eve gekn de sa a sola telefon edelim."

"Elbette gelirim," dedi Miss Malcott. "Her ey yoluna girer telefonla."

Doktor, Scobie'ye döndü: "O iki adamı da eve gönderin somadan. Durumları iyi. isterseniz sorguya çekebilirsiniz onları."

Druce, "o ikisini ben götürürüm," dedi. "Çatana gelebi lk; onun için siz burada kaim, Scobie. Ben Fransızca konu - mayı beceremem."

Scobie iskelenin parmaklı ina oturdu; kar ı kıyıya baktı. Sis da ıldı ndan, kıyı yakla mı gibiydi. Dürbünle bakmadan da ayrıntıları görebikyordu: Beyaz bir depo, toprak külü-beler, çatananın güne le ı ıldayan pirinç kısımları, yerli askerlerin kırmızı fesleri. Kendi kendine, "görüntü tıpkı aym görüntü olabıkrdi," diye dü ündü. "Ve ben, Louise'in bir sed

yeyle getirilmesini bekleyebilirdim... Belki de beklemezdim." Biri, Scobie'nin yanına, parmaklı ın üstüne ili ti. Ama Scobie, ba mı çevirip, ona bakmadı.

"Acaba ne dü ünüyordunuz, efendim?"

"Louise'in sa salim oldu unu dü ünüyordum, Wilson."

"Ben de onu dü ünüyordum, efendim."

"Neden bana hep efendim dersiniz, Wilson? Siz Emniyet'e ba k de ilsiniz ki, bana efendim diyebilirsiniz. Kendimi çok ya lı görüyorum, siz öyle dedikçe."

"Kusuruma bakmayın, Binba ı Scobie."

"Louise size ne derdi?"

"Wilson derdi. İlk adımımı sevmiyordu herhalde."

"Sanırım u çatanayı sonunda i letebildiler, Wilson. Ne olur, bana bir iyihk edin, Doktora haber verin."

Sırtına kirlı beyaz bir üniforma giymi bir Fransız subayı, çatananın pruvasında ayakta durmaktaydı. Scobie, bir erin attı ı halatı yakalayıp iskeleye ba ladı.

Fransız subayını selamladı: "*Bonjour.*"

Fransız subayı da Scobie'ye selam verdi. Sol gözkapa ı boyuna se iren, canlılı nı yitirmi bir adamdı bu Fransız.

ngilizce konu tu: "G ünaydın. Size yedi sedyeli getirdim."

"Bana verilen rapora göre, dokuz sedyeli olmalı."

"Biri yolda, biri de dün gece öldü. Biri karasu hummasından, ötekide... ngilizcem yeterli de il; yorgunluktan mı denilir?"

"Bitkinlikten."

"Evet, tamam."

" zin verirsiniz, i çilerim gelip sedyeleri alacaklar."

Scobie, sedyeleri ta ıyacak olanlara döndü: "Çok yava . Çok yava davranın."

Bunu söylemesine gerek yoktu. Beyaz ırktan hiçbir hastane hademesi, bir sedyeyi böylesine yumu ak hareketlerle kaldırıp ta ıyamazdı.

Scobie, Fransız subayına sordu: "Kıyıya çıkmak istemez misiniz? Ya da eve gelip bir kahve içmek?"

"Hayır. Kahve de istemem, sa olun. Burada her eyin yolunda gitti ini görmek istiyorum sadece."

Yanına yana ılmaz, terbiyeli bir adamdı Fransız subayı. Ne var ki, sol gözkapa ı, ku kularını ve üzüntüsünü sürekk iletircesine, se irip duruyordu hep.

" ngikz gazeteleri var. Belki bir göz atmak istersiniz onlara."

"Hayır, hayır, sa olun. ngilizceyi çok zor okurum."

"Ama çok iyi konu uyorsunuz."

"Konu mak ba ka, okumak ba ka."

"Bir sigara buyurun."

"Sa olun, istemem. Amerikan tütününden ho lanmam."

ilk sedye karaya çıkartıldı. Çar af, adamın çenesine kadar çekilmi ti. Kaskatı, bombo yüzüne bakıp sedyeye yatanın ya nını kestirmenin yolu yoktu. Doktor, sedyeyi kar ılamak için, yoku a a ı indi. Sedyeyi ta ryanlara hükümetin dinlenme evinin yolunu gösterdi; orada yataklar hazırlanm tı.

Scobie, "eskiden sizin kıyıya gelip, Emniyet Müdürü'nüzle ava çıkardım," dedi. "H o bir adamdı. Adı Durand. Norman diya bölgesinde."

"Artık buralarda de il o."

"Fransa'ya mı döndü?"

"Dakar'da hapiste."

Fransız subayı, çatananın pruvasına dikilmi bir heykel gibi, hiç kıpırdamadan konu uyordu. Ama gözü se iriyordu boyuna. Sedyeler, Scobie'nin önünden a ır a ır geçip, yoku a yöneldiler. Birinde on ya larında bir o lan çocu u vardı; yüzü ate ten yanıyordu; küçük bir dala benzeyen kolu, battaniyenin kenarından sarkmaktaydı. Ötekisinde, kır saçları karmakarık ya lı bir kadın vardı; boyuna dönüyor, kıvranıyor, bir eyler fısıldıyordu. Bir ba kasında, kocaman burnu içkiden i mi e benzeyen bir adam vardı; adamın sapsarı yüzünde, al lı mavili bir tümsek gibiydi bu burun. Sedyeler birer birer yoku a yöneldiler. Katırlar nasıl güvenle yere basarsa, sedyeleri ta ryanların ayakları da aynı güvenle yere basmaktaydı.

Scobie, "ya Peder Brûle?" diye sordu. "iyi bir adamdı o."

"Geçen yıl karasu hummasından öldü."

"İzin alıp ba ka bir yere hiç gitmeden yirmi yıl burada kaldı, öyle de il mi? Onun yerini tutacak ba ka birini bulmak güç olacak."

"Hiç kimse onun yerini almadı."

Fransız subayı döndü, adamlarından birine ters ters kısa bir emir verdi. Scobie, yaklamakta olan sedyeye bakar bakmaz, ba ım çevirdi: Olsa olsa altı ya larında küçük bir kız vardı o sedyede. Derin ve sa hksız bir uykuya dalmı tı. Da ır nık sarı saçları terden nemliydi. A zı açıktı; dudakları kupkuruydu, çatlaktı. Ispazmoza tutulmu çasına sürekli ürperiyordu.

"Korkunç," dedi Scobie.

"Korkunç olan nedir?"

"Bir çocu un bu duruma gelmesi."

"Evet. Annesi de babası da öldü. Ama sorun yok. Çocuk da ölecek."

Scobie, yoku u a ır a ır tırmanan sedye ta ıycılarına baktı. Yalın ayakları hafif hafif yere de iyordu.

Scobie, "Peder Brûle'ün kıvrak zekâsı bile, bu sorunu kolay kolay çözümleyemezdi," diye dü ündü. Sorun çocu un ölümü de ildi. Bunu açıklamanın gere i yoktu. Bunu ba ka bir nedene ba lamakla birlikte, putlara tapanlar bile, sevdi i kullarını Tanrının genç ya ta öldürdü ünü anlamı lardı. Çözümlemesi gereken asıl sorun, bu çocu un ölmeden önce kırk gün kırk gece bir sandalda ya amasına Tamının neden göz yumdu uydu. Açıklı a kavu turulması gereken giz buydu. Tanrının kullarına besledi i sevgiyle nasıl ba da abilecekti bu durum? Scobie, kendi yarattı nı sevecek kadar insanca duyguları olan bir Tanrıya inanabilirdi ancak.

Yüksek sesle sordu: "Nasıl oldu da ya ayabildi bunca gün?"

Fransız subayı üzülererek konu uyordu: "Sandaldakiler ona baktılar elbette. Kendi paylarına dü en suyu ona verdiler ço u zaman. Ku kusuz saçma bir eydi bu. Ama insan her zaman mantıklı olamaz ki... Ötekiler dü ünecek bir ey buldu

lar bu çocuk sayesinde."

Çok dolaylı bir açıklamayı andırıyordu adamın söylediği. Kavranamayacak kadar bekersiz bk ipucuydu bu.

Fransız subayı, "te u sedyedekini görünce de insanın tepesi atıyor," dedi.

Sedyedeki kızın yüzü bitkin oldu u için çkkinle mi ti. Elmacık kemiklerini örten deri, gerile gerile nerdeyse çatlayacak hale gelmi ti. Çok genç oldu unu gösteren tek ey, yüzünde bir tek kırık m bulunmayı ıydı.

Fransız subayı, "gemiye bindi i sırada yeni evlenmi ti," dedi. "Kocasını öldü. Pasaportuna göre on dokuz ya nda. Belki ya ar. Görüyorsunuz, biraz gücü kalmı ."

Bir çocu unki kadar zayıf kolları battaniyenin üstündeydi. Parmakları bir kitabı tutuyordu sıkı sıkı. Scobie, kupkuru parma na bol gelen nikâh yüzü ünü gördü.

"Nedir bu kitap?"

Fransız subayı, "timbres,"¹¹¹ dedi. Soma, buruk buruk ekledi: "Her halde hâlâ okuldaydı u kahrolası sava ba ladı ı sırada."

Scobie, gözleri sıkı sıkı kapak, elleri bir pul albümüne kenetlenmi , sedyede ta man bu kızın, hay atına nasıl girdi ini hiçbk zaman unutamadı.

3

Ak amüstü bk eyler içmek için, yeniden toplandılar. Çok sessizdiler. Perrot bile, onları etkilemek amacıyla fiyaka yapmaktan vazgeçmi ti artık.

Druce, "ben yarın gidiyorum," dedi. Siz de gekr misiniz, Scobie?"

"Gekrim herhalde."

Mrs.Perrot sordu:" stedi inizbilgiyelde edebüdiniz mi?"

"Gerekeni elde edebildim. O Ba makinist iyi bir adam

(1) Metinde Fransızca: "Pullar." (Çevirenin notu.)

mı . Kafasında her şey hazır. Öyle sürekli konu uyordu ki, söylediklerini yazmaya vakit bulamayacaktım nerdeyse. Söyleyeceklerini bitirir bitirmez, adamca ız tükeniverdi. Me er sorumluluk duygusuymu onu ayakta tutan. Biliyor musunuz, onlar, yani yürüyebilecek durumda olanlar, tam bugün yürümüşler buraya varabilmek için."

Wilson sordu: "Gemilerini koruyan savaş gemileri yok muydu?"

"Bir gemi kafesiyle yola çıkmışlar; ama makineleri bozulmuş . Günümüzün kurallarını bilirsiniz: Arızalanan gemi beklenmez. On iki saat gecikmişler. Kafileye yetmeye çalışırken, pusuya düşmüşler. Onlara saldıran denizaltının Komutanı, denizaltısını suyun yüzüne çıkarmış ; açıklamalarda bulunmuş . Sizi yede e aldım ama, beni avlayan savaş gemileri var demi . Böyle şeyler oluyor diye, hiç kimseyi pek ayıplayamazsınız aslında."

"Böyle şeyler" derken, a zı açık kız çocu u ve pul albümünü tutan ince eller, Scobie'nin gözünün önüne geldi hemen.

"Bir fırsat bulursa, Doktor herhalde buraya u rar," dedi.

Scobie'nin içi içine sını mıyordu. Odaya sivrisinekler girmesin diye tel kafesle örtülü kapıyı dikkatle kapadı, verandaya çıktı. Bir sivrisinek vızıldayarak kulaklarına doğru yöneldi dakikasında. Sivrisinekler boyuna vızıldıyorlardı; ama saldırıya geçince, sesleri sanki kalınlaşıyor, pike bombardımanı yapan uçakların çıkardıkları sesleri andırıyordu. Hastane olarak kullanılan yer aydınlıktı. Oradaki tüm acıların a ırlı ı, Scobie'nin omuzlarına çöktü. Bir sorumluluktan kurturulur kurtulmaz, başka bir sorumlulu u yüklenmiş gibiydi. Gerçi insanların tümüyle paylaş tığı bir sorumluluktan bu; ama Scobie, bu düşünceyle avunamıyordu; çünkü zaman zaman, bu sorumlulu un bilincinde olan tek kişi ikendisiymi gibi geliyordu ona. Hiç kimsecikler aldırmaıncaya, bir tek kişinin bile bakalarının derdini dert edinmesi, Tanrının tutumunu de i tirebilirdi.

Doktor, basamakları çıktı, verandaya geldi. Omuzları kadar ezik bir sesle konuştu: "Merhaba Scobie. Geceleyin hava

mı alıyorsunuz? Böyle bir yerde sa lıklı bir i de il bu."

Scobie sordu: "Onlar nasıl?"

"Sanırım iki ki i daha ölecek. Belki de ancak bir ki i ölür."

"Ya kız çocu u?"

Doktor kesip attı: "Gün do madan ölecek."

"Kendinde mi?"

"Hiçbir zaman tam kendinde de il. Arasına babasını istiyor. Herhalde kendini sandalda sanıyor hâlâ. Annesiyle babasının öldü ünü ondan gizlemi ler. Onların ba ka bir sandalda oldu unu söylemi ler."

"Sizi babası sansa olmaz mı?"

"Hayır, benim gibi sakallı de ilmi babası."

"Ö retmen nasıl?"

"Miss Malcott mu? Paçayı kurtardı. Ona öylesine bol bro mür verdim ki, yarına kadar eyleme geçemez. Yatı tırıcı bk ilaç gerekhydi kadınca ıza, ille bir eyler yapmak istiyor. Aca-ba sizin poks kamyonetinde yer var mı? Miss M alcott'u buradan uzakla tırmamız iyi olur."

"Kamyonette adamlarımız ve takım t akla vatımızdan ba -ka ancak Druce ile bana yer var. Kente varır varmaz, do ru dürüst ta itlar gönderkiz buraya. Yürüyebilecek durumda olanlar iyi mi?"

"Evet, idare ederler."

"Erkek çocukla ya lı kadın?"

"Onlar da paçayı kurtarır."

"Kimdir o erkek çocuk?"

"ingiltere'de okuldaymı . Güney Afrika'da bulunan an-nesiyle babası, oraya gekirse daha güvende olaca ım sanmı -lar."

Scobie, istemeye istemeye sordu: "Ya o genç kadın? Hani pul albümünü tutan?"

Neden oldu unu bilmiyordu ama, aklından söküp atamadı ı ey, o genç kadının yüzü de il de pul albümüydü. Pul albümü ve sanki bir kız çocu u büyük bir kadın gibi giyinmi izlenimim uyandıran, parma a bol gelen o nikâh yüzü ü...

"Bilmem," dedi Doktor. "E er bu gece ya arsa, kurtulur belki."

"Ölesiye yorgunsunuz, de il mi? çeri gidin de bir eyler için."

"Evet. Sivrisineklerin beni yemelerim istemiyorum."

Doktor verandanın kapı ım açtı. Bir sivrisinek Scobie'nin ensesini soktu. Kendini korumak zahmetine giri medi. A u a u, duraklaya duraklaya, doktorun geldi i yere do ru yönel-di; basamakları indi, sert kayakk toprakta yürüdü. Ayakkabı-larının altında ta lar yuvarlanıyordu. Pemberton'u dü üdü. Böylesine acı dolu bir dünyadan mutluluk ummak öyle saç-maydı ki! Scobie, gereksinmelerini en azma indirmi ti: Foto -rafları çekmecelere kapatmı ; ölüleri aklından çıkarmı tı. Bir ustura kayısıyla bir çift paslanmı kelepçeden ba ka süs e -yası yoktu."Ama ne de olsa.insanın gene de gözü var.gene de kula ı var," diye dü üdü. "Bana mutlu bir in am gösterin; ben de onun ya bencil ve kötü oldu unu ya da tam bir bilinç-sizlik içinde bulundu unu göstereyim size."

Dinlenme evinin önünde durakladı. Bu berrak gecenin yd dızları, uzaklık, güven ve özgürlük duygusu verdi i gibi; din-lenme evinin ı ıkları da, içerdeki durumu bilmeyenlere, akılla-ra sı maz bir huzur duygusu verebilirdi. Scobie, insan, ger-çekleri bilebilse, i in özüne, can damarı dedi imiz eye vara bilse, gezegenlere büe acı mı acaba?" diye dü üdü.

"Ne haber, Binba ı Scobie?"

Bunu soran, Pende'deki misyonerin e iydi. Bir hastabakı-cı gibi beyazlar giyinmi ti. Çakmakta ı renginde lor saçları, rüzgârda a nmı toprakları andırıyordu.

Ters ters sordu: "Seyretmeye mi geldiniz?"

"Evet, Mrs. Bowles."

Scobie ne diyece ini büemiyordu. Huzursuzlu unu, aklın-dan söküp atamadı ı görüntüleri, sorumluluk ve acımdan do an o korkunç çaresizlik duygusunu Mrs. Bowles'a anlata-mazdı.

Mrs. Bowles, "içeri buyrun," dedi.

Scobie, bir çocuk gibi söz dinleyip, kadının pe inden gitti. Dinlenme evinde üç oda vardı. Birincisine, yürüyecek durum

da olanları yerle tirmi lerdı. Bol bol yatı tırıcı ilaç aldıkları için, sa lıklı bk yorgunluktan soma dinlenkcesine, rahat rahat uyumaktaydılar. kincisine, sedyeyle gelen, ama ya ayabilecekleri umulanları koymu lardı. Üçüncü oda küçüktü. ki yatak vardı burada. **Bk** paravanayla ayrılan bu yatakların birinde, a zı kurumu , altı ya ındaki kız çocu u yatıyordu; ötekinde de, pul albümünü hâlâ ba rına basan genç kadın, baygın bir halde sırtüstü uzanmı tı. Küçük bk tabakta yanan kandilden ötürü, yatakların arasında cılız gölgeler vardı.

Mrs. Bowles, "bk i e yaramak istiyorsanız, bir dakika burada kakn," dedi. "Ben dispensere gitmek istiyorum."

"Dispansere mi?"

"Yani mutfak kısmına. Elimizde ne varsa, onunla idare etmek zorundayız."

Scobie'ye ü ür gibi garip bk hal oldu. Omuzları ürperdi:

"Sizin yerinize oraya ben gitsem, olmaz mı?"

"Saçmalamayın," dedi Mrs. Bowles. "Siz ilaçtan ne anlarsınız ki? Bkkaç dakika içinde dönerim. Çocuk fenala ırsa, beni ça ırın."

Scobie, dü ünmeye vakit bulsaydı, burada kalmamak için bk bahane uydururdu; ama Mrs. Bowles, çekip gitmi ti bile. Scobie, odadaki tek iskemleye çöktü. Çocu a bakınca, ba ımın çevresinde, on bir ya da on iki ya larında yapılan ilk dinsel törenlerde kız çocuklarının ba larına koydukları beyaz tülü gördü. Yastık yüzüne vuran ı ı ın bir aldatmacasıydı bu; kendi kafasının uydurdu u bir aldatmacaydı. Scobie, ekeriyle yüzünü kapadı; kız çocu unu görmek istemedi. Çocu u öldü ü sırada Afrika'daydı. Ölümünü görmedi i, bu acıyı atlattı ı için hep ükretmi ti Tanrıya. Ama hiçbir eyi atlatmanın yolu yoktu aslında. nsan olabilmek için, a u dolu kadehleri sonuna kadar içmek gerekiyordu. nsan bir gün talihli olabilirdi; ba ka bk gün korkakça davranabırdı; ama ergeç üçüncü bir gün de çıkıyordu kar ısına. Scobie, yüzü ellerinde, sessizce dua etti; "Ne olur, Tamım, Mrs. Bowles gelmeden bir ey olmasın." Çocu un a ır ve düzensiz solu unu duyuyordu. Çocuk, bk yük ta ıyarak, çabalaya çabalaya, upuzun bk yoku u

tırmanmaktaydı sanki. O yükü çocu un sırtından alıp, kendi ta iyamamak, insanlı a ayları bir durumdu. Scobie, "annelerle babalar, Tanrının günü ve yıllar yık bunu duymaktalar," diye dü ündü. "Bense, birkaç dakikasına bile dayanamıyorum. Annelerle babalar, ya adıkları sürece çocuklarının her an a u a u öldü ünü görüyorlar." Yemden dua etti: "Tanrım, bu çocu u koru. Ona huzur ver." Çocu un solu u durdu; tıkanır gibi oldu; soma, küçük kız korkunç bir çaba harcayarak, yeniden solumaya ba ladı. Scobie, parmaklarının arasından bakınca, bu altı ya ındaki yüzün, çok a ır bir i gören bir adamın yüzü gibi, akıl almaz bir çabayla allak bullak oldu unu gördü. "Ona huzur ver. Tanrım," diye yakardı. "Ömrümün sonuna kadar benden huzurunu esirge, ama ona huzur ver." Scobie'nin ellerinden ter bo andı: "Tanrım, babamız..."

Hı ırdayan küçücük bir ses, "baba" diye Scobie'nin sesini yankıladı.

Scobie ba ım kaldı. Kan çana ına dönmü mavi gözler ona bakmaktaydı. " te bunu görmeyece imi sanmı tım," diye dü ünen Scobie, deh ete kapıldı. Mrs. Bowles'u ça ırma istedi ama, sesini yitirmiş gibiydi. Bu a ır sözcü ü, bu "baba" sözcü ünü yeniden söyleyebilmek için, çocu un soluk solu a oldu unu gördü.

Yata a yakla tı; "evet yavrucu um," dedi. "Konu ma. Ben buradayım."

Kandilin ı ı ı, Scobie'nin sıkı sıkı kapalı yumru unu çarafa yansıttı. Çocu un gözü, bu yumru un gölgesine ili ti. Gülmek çabasıyla yüzü altüst oldu. Scobie elini indirdi.

"Uyu, yavrucu um," dedi. "Uygun var. Uyu."

çine özenle gömdü ü bir am, suyüzüne çıktı. Scobie mendilini aldı; bir tav an ba mının gölgesini, küçük kızın yastı ma dü ürdü.

" te tav anın," dedi."Onunla beraber uyu. Sen uyuyuncaya kadar yanında kalacak tav an. Hadi, uyu."

Scobie'nin yüzünden bo anan terde, gözya larının tuzlu tadı vardı.

"Uyu."

Tav anın kulaklarını, bir a a ı bir yukarı, bir a a ı bir yukarı oynattı. Sonra, tam arkasında Mrs. Bowles'un alçak sesini duydu.

"Tamam, yeter," dedi Mrs. Bowles ha in ha in. "Çocuk öldü."

4

Ertesi sabah Scobie, gereken ta ıtlar gelinceye kadar Pende'de kalacağını Doktor'a bildirdi. Poks kamyonetindeki yerini Miss Malcott'a bırakıyordu. Miss Malcott'u hareket halinde tutmak daha iyi olurdu; çünkü çocuğun ölümü yüzünden büsbütün fenala mı tı. Daha ba kalarının da ölüp ölme-yece i beki de ildi. O gün, ele geçirebildikleri tek tabutla çocuğu gömdüler. Uzun boylu bir adam için yapılmı tı bu tabut. Ne var ki, böyle bir iklimde ölünün bir an önce topra a verilmesi gerekiyordu. Cenaze dualarını Mr. Bowles okudu. Scobie törene gitmedi; ama Perrot'lar, Wilson ve mahkemede çalı an birkaç ki i oradaydılar. Doktor, dinlenme evinde u ra ıp duruyordu. Scobie, oraya gidece ine, pirinç tarlalarında hızla yürüdü; tarım memuruyla sulandırma konusunu tartı tı; törenin yapıldı ı yerden uzak durdu. Daha soma, sulandırma konusunu tüketince, ma azaya gitti. Tüm o konserve kutularının arasında, reçel tenekelerinin, çorba tenekelerinin, tereya tenekelerinin, bisküvi tenekelerinin, süt tenekelerinin, patates tenekelerinin, çikolata tenekelerinin arasında, karanlıkta oturdu; Wilson'un gelmesini bekledi. Ama Wilson gelmedi. Belki de cenaze herkesi fazlasıyla sarstı ı için, Bölge Emniyet Müdürü'nün evine dönmü lerd i bir eyler içmek üzere. Scobie, iskeleye gidip, denize açılan yelkenlileri seyretti. Yamba nda biri var mı gibi, "niçin bırakmadınız onu, bo ulsun?" diye yüksek sesle konu tu unun farkına vardı bk ara. Mahkemede çalı an bk memur, ona yan yan bakınca, Scobie yürüdü, yok u tırmandı.

Mrs. Bowles, dinlenme evinin önünde hava alıyordu. Be

lirli miktarda ilaç akrcasma, ci erlerim havayla doldurdu u için, gerçekten hava aldı m söyleyebiliriz. Orada durmu , a zım açıyor, kapıyor; soluk alıyor, soluk veriyordu.

Kaskatı bir sesle "merhaba" deyip, bir miktar ilaç daha aldı. "Cenazeye gitmediniz mi, Binba ı?"

"Gitmedim."

"Mr. Bowles ile ben, cenazelere birlikte gidemeyiz. Ancak izinliyken gidebiliriz birlikte."

"Ba ka cenazeler de olacak mı?"

"Bir tane daha olacak bana kalırsa, ötekiler iyile ecekler zamanla."

"Hangisi ölüyor?"

"Ya k bayan. Dün gece fen al a ı verdi. Oysa iyile mekteydi."

Acımasız bir rahatlama duygusuna kapıldı Scobie.

"Erkek çocuk iyi mi?" diye sordu.

"Evet."

"Ya Mrs. Rolt?"

"Tehlikeden henüz kurtulmadı, ama iyile ecek bence. Artık kendine geldi."

"Kocasının öldü ünü biliyor mu?"

"Evet."

Mrs. Bowles, kollarım bir a a ı bir yukarı sallamaya ba ladı. Soma altı kez parmaklarının ucuna kalktı.

Scobie, "bir eyler yapıp yardım etmek isterdim," dedi.

Mrs. Bowles, parmaklarının ucunda yükselerek sordu: "Yüksek sesle kitap okuyabihr misiniz?"

"Okuyabilirim herhalde. Evet."

"Erkek çocu una kitap okuyun. Canı sıkılmaya ba ladı. Bu da iyi de il sa lı ı açısından."

"Nereden kitap bulayım?"

"Bir yı ın kitap var misyonerlerin evinde. Raflar dolusu kitap."

Herhangi bir i görmek hiçbir ey yapmamaktan iyiydi. Scobie, misyonerlerin evine gitti, Mrs. Bowles'un dedi i gibi, bir yı ın kitap buldu. Gerçi kitaplara pek alı ık de ildi ama;

bunların hasta bir çocuğun iğini açacak türden olmadığını gene de anladı. Victoria çaının son döneminden kalma rutubetli küflenmiş ciltlerin *Misyonerlik Alanında Yirmi Yü, Kaybolup Bulunan, Dar Yol, Misyonerin Uyarısı* gibi adları vardı. Bk ara misyonerlerin evi için bir çarıda bulundu u, dini bütün evlerden arta kalan kitapların buraya gönderildi i bekliydi. *nsan Ruhunun Baakçadan: John Oxen hamhn iirleri*. Scobie, raftan geli igüzel bir kitap aldı; dinlenme evine geri döndü. Mrs. Bowles, "dispanser" dedi i yerde ilaçları karı tırmaktaydı:

"Bk ey buldunuz mu?"

"Evet."

"Bu kitapların kepsine güvenebirsiniz," dedi Mrs. Bowles. "Komite onları sansür edip de gönderiyor buraya. Bizze son derece uygunsuz kitaplar göndermeye kalkanlar var. Yani biz burda, örne in romanlar okusunlar diye mi okumayı ö retece iz çocuklara?"

"Evet. Roman okusunlar diye ö retemezsiniz herhalde."

"Seçti inize bk bakayım."

Scobie, kitabın adını ancak o sırada görebildi: *Bantu'lar Arasında Bir Piskopos*.

Mrs. Bowles, "ilginç olsa gerek," dedi.

Scobie, "evet" dedi ama, ku kuları vardı bu konuda.

"Çocuğun nerede oldu unu bikiyorsunuz. Bir çeyrek saat okuyabilirsiniz ona. Daha fazla de il."

Ya kbayan, en dipteki odaya, kız çocuğunun öldü ü odaya götürülmü tü. çkiden kızarmı ve i mi gibi bir burnu olan adam, Mrs. Bowles'un "artık iyilemeye yüz tutanlar kolu u" dedi i yere yatırılmı tı. Böylece ortadaki oda, erkek çocu uyla Mrs. Rolt'a verilmı ti. Mrs. Rolt, yüzünü duvara çevirmi , gözleri kapak yatıyordu. Anla dan bk yolunu bulup, pul albümünü elinden koparmı lardı. Albüm yataının yanında bk iskemleye konulmu tu imdi. Erkek çocuk, yaklaşan Scobie'ye ate i yüksek olanların parlak ve akıllı gözleriyle baktı.

"Benim adım Scobie. Ya seninki?"

"Fisher."

Scobie tedirgindi: "Mrs. Bowles sana kitap okumamı istedi."

"Sen necisin? Asker misin?"

"Hayır, polisim."

"Bir cinayet öyküsü mü bu?"

"Hayu, sanmam."

Scobie, kitabı geli güzel açtı, Piskopos'un bir foto rafını gördü: Piskopos, dinsel törenlerde giydi i kılıkla, teneke damlı küçük bir kilisenin önünde, kaskatı bir salon iskemlesine oturmuştu. Foto raf makinesine sırttan Bantu 'lar, çepeçevre sarmışlardı Piskopos'u.

"Ben bir cinayet öyküsü isterdim. Sen bir cinayete karı tın mı hiç?"

"Gerçek bir cinayete, yani ipuçları ve kovalamalar olan bir cinayete karı madım."

"Ne biçim cinayetlere karı tın öyleyse?"

"Hani insanlar kavga ederken bıçaklanırlar ya arasına..."

Scobie, Mrs. Rolt'u rahatsız etmemek için alçak sesle konu uyordu. Mrs. Rolt'un sıkı sıkı kapalı yumru u çar afın üstündeydi. Bir tenis topundan pek büyük de ildi bu yumruk.

"Getirdi in kitabın adı ne? Belki de okumu umdur onu. Gemide *Hazine Adası'nı* okudum. Bir korsan öyküsü olsa, fena olmazdı. Bunun adı ne?"

Scobie güvensizlik içindeydi: "*Bantu'lar Arasında Bir Piskopos.*"

"Ne demek bu?"

Scobie derin bir soluk aldı: "Anlarsın ya, öykünün kahramanının adı Piskopos."

"Ama sen *bir* Piskopos dedin."

Öyle dedim. Adı Arthur."

"Aptalca bir ad."

"Öyle, ama öykünün kahramanı da aptalca bir adam."

Scobie, gözlerini çocuktan kaçırırken, Mrs. Rolt'un uyu madı nın farkına vardı ansızın. Mrs. Rolt, duvara dik dik bakıyor, söylediklerini dinliyordu.

Scobie kendini koyuverdi: "öykünün gerçek kahramanları Bantu'lar."

"Bantu'lar kim?"

"Bantu'lar, Batı Hindistan Adalarına dadanmış, Atlantik Okyanusu'nun oralarında tüm gemilere saldıran, ayrıca kanna susamı korsanlar."

"Arthur Piskopos onları kovuyor mu?"

"Evet. Bu kitap bk poks romanı da sayılabilir, çünkü Arthur Piskopos, Britanya Hükümeti'nin gizli bk hafiyesidir. Bantu'lar onu tutsak alsınlar diye, sıradan bk gemici kılına girip bk ticaret gemisinde çakır. Bilirsin ya, Bantu'lar sıradan gemicileri aralarına alabilirler. Ama eğer Arthur Piskopos¹¹ bk subay olsaydı, onu denize atıp boğuverirdi nasılsa. Derken Arthur Piskopos, sırası gelince onları ele vermek amacıyla, Bantu'ların tüm gizli parolalarını ve gizlendikleri yerleri örenk."

Çocuk, "bu Arthur Piskopos, domuzun biri bana kalırsa," dedi.

"Öyledir. Derken Arthur Piskopos, Bantu'ların kaptanının kızına tutulur. O zaman, aptalca duygusallasın. Ama kitabın ancak sonunda olur bunlar. Biz oraya kadar varmayacağız. Ama bundan önce bk yığın çarpıma ve cinayet var."

"Fena değil bu kitap. Bala layalım."

"Güzel ama, Mrs. Bowles bugün çok az kalmamı söyledi. Onun için, kitap konusunda sana bilgi verdim ancak. Yarın okumaya balarız."

"Belki yarın burada olmazsın sen. Bakarsın bir cinayet ya da ona benzer bk şeyler oluverk yarın."

Belki burada olmam ama, kitap burada. Mrs. Bowles'a bırakacağım; çünkü onun kitabı. Ama u da var ki, Mrs. Bowles okursa, biraz de ikebilir anlattıklarım."

Çocuk yalvardı: "Balane olur."

(1) Çocuk "Piskopos" sözcü ünü soyadı olarak almıştı. Scobie de bunu bozmuyor. (Çevirenin notu.)

Hafif bir ses, öteki yataktan, "evet, ba layın," dedi.

Ses öyle hafifti ki, e er Scobie ba nını kaldırıp, ona bakan genç kadının aç yüzünde bir çocu un gözleri kadar kocaman gözlerini görmeseydi yanıldı nını sanırdı.

Scobie, "yüksek sesle hiç iyi okuyamam," dedi.

Çocuk sabırsızlandı: "Haydi ba la. Herkes okuyabilir yüksek sesle."

Scobie'nin gözü, kitabın ilk tümcesine ili ti: "Ya amımın en iyi yıllarından otuzunu geçirece im bu anakarayı ilk görüşümü hiç unutmam." Scobie a u a u konu maya ba ladı: "Bermuda'dan ayrılak beri, o alçak, densiz, cehennem kazıntısı tekne pe lerini hiç buakmıyordu. Kaptanın tela landı ı besbelliydi; çünkü dürbünüyle boyuna gözlüyordu o garip tekneyi. Karanlık bastı ı uada, tekne hâlâ pe lerindeydi. Ve afak sökerken ilk gördükleri ey gene bu tekne oldu. Arthur Piskopos, 'aradı ım ki iyle, yani Bantu'ların önderi Karasakal ile ya da onun kana susamı Ba yardımcısıyla kar ıla mak üzere miyim acaba?' diye dü ündü kendi kendine..." Scobie sayfayı çevirdi, Piskoposun bir resmiyle kar ıla nca, bir an bocaladı: Piskopos, beyaz, spor giysiler giymi ti. Boyunun çevresinde din adamlarına özgü yuvarlak yaka, ba ında da sömürgelerde giyilen beyaz mantar apka vardı. Bir Bantu ile kar ılıklı kriket oyunu oynamaktaydı.

"Devam et," dedi çocuk.

"Karasakalin yardımcısına, kudurgan öfkelerinden ötürü Kaçık Davis derlerdi. Onun öfkesi tutunca, bir geminin tüm tayfası denizi boylardı. Kaptan Buier'in bir felakete u rayacaklarından korktu u belliydi; çünkü yelkenlerin hepsini for etti ve o garip teknedeki kurtulacak gibi oldu. Derken bir top ansızın gürlendi ve topun mermisi, geminin burnunun yirmi yarda ötesinde sulara gömüldü. Dürbünüyle bakan Kaptan Buller, Arthur Piskopos'a güverteden seslendi: 'Vay canına! Korsanların kafatask kara bayra ı!' Gemide Arthur'ün sırrını, neyin pe inde oldu unu bilen tek ki i Kaptan Buller'di."

Mrs. Bowles, çevik adımlarla içeriye girdi: "Tamam, bu

kadar yeter. Bugün için bu kadar yeter de artar da. Söyle bakalım, sana ne okudu, Jimmy?"

"Bantu'lar arasında Piskopos."

"Ho una gitmi tk umarım." *

"Yaman bk kitap."

Mrs. Bowles, Jimmy'yi be endi: "Çok akli ba mda bk çocuksun sen."

öteki yataktan, "sa olun," dedi bk ses.

Scobie, çekine çekine döndü; bu genç ve bitik yüze baktı.

"Yarın gene okuyacak mısınız?"

Mrs. Bowles, genç kadını azarladı: "Binba ı Scobie'yi rahatsız etmeyin, Helen. Limana geri dönmesi gerekiyor. Binba ı Scobie orada olmazsa, herkes birbirini öldürür soma."

"Siz poks misiniz?"

"Evet."

"Bizim kasabada bk poks tanımı tım eskiden..."

Helen Rolt'un sesi söndü, uykuya gömüldü. Scobie bir an durdu, kızın yüzüne baktı. Bk falcının iskambil ka ıtları gibi, bu yüz de, su götürmez bir kesinlikle geçmi i gösteriyordu: Bk yolculuk, bk ölüm, bk hastalık okunuyordu bu yüzde. Bk fal daha açılırsa, gelecek de görülebilecekti belki. Scobie pul albümünü aldı, ilk sayfaya baktı: "Babasının sevgileriyle on dördüncü yd dönümü için Helen'e" yazıkydı orada. Albümün ba ka bir yerini açınca, Paraguay pullarım gördü. Cicik bicili ufak papa an resimleri vardı bu pullarda. Çocukların topladı- ı resimli pullardı bunlar.

Dertlenen Scobie, "ona yeni pullar bulmamız gerekecek," diye dü ündü.

5

Dı arıda Wilson onu beklemekteydi: "Cenazeden beri sizi arıyorum, Binba ı Scobie."

"Hayır i leriyle u ra ıyordum," dedi Scobie.

"Mrs. Rolt nasıl?"

"Kurtulacak diyorlar.Erkek çocuk da."

"Ha evet, bir erkek çocuk da vardı." Wilson patikada duran bir ta ı tekmeledi: "Size bir ey danı mak istiyorum, Binba ı Scobie. Biraz sıkıntım var."

"Evet?"

"Biliyorsunuz, buraya gelip ma azamızı denetledim. Bir de baktım ki, bizim ma aza yöneticisi, Ordu'dan mal satın almı : Kendi ihracatçdarımızdan alınmayan bir yı ın konserve besin var orada."

"Ne yapaca ınız belh de il mi? Kovun yöneticisi."

"E er küçük hırsız kullanarak büyük hırsız ele geçirebilirsek, küçük rursız kovmak yazık olur. Ama bu sizin i iniz aslında. Onun için sizinle konu mak istiyordum."

Wilson durakladı. Yüzü acayip bir biçimde kızardı. Birçok eyleleri aç ı vuran biryüz kızarmasıydı bu.

"Ma aza yöneticisi, bu malları Yusef'in adamından ald ını söylüyor," dedi.

"Bana kakırsa, do rudur söyledi i."

"Öyle mi?"

"Evet, öyle. Ne var ki, Yusef'in adamıyla Yusef aynı ey de ildir. Yusef, kırsal bölgede ma azasına bakan bir adama sahip çıkmamanın çaresini kolayca bulur. Yusef suçsuzdur belki de. Pek olası olmamakla birlikte, olanak d ı ı da de ildir onun suçsuz olması. Sizin tanık oldu unuz durum da bunu gösteriyor: Ma aza yöneticinizin ne haltlar kar ı tırd ını yeni ö rendiniz siz de."

Wilson sordu: "E er kesin kanıtlar bulunursa, polis Yusefi mahkemeye verir mi?"

Yürümekte olan Scobie, durdu: "Ne dediniz?"

Wilson, yüzü kızarılarak bir eyleler mırıldandı; sonra, Scobie'yi a kınlı a u ratan bir kinle zehirini döktü:

"Söylentilere göre, Yusefi koruyanlar varmı ."

"Siz burada yeterince kaldınız. Söylentilerin gerçeklere uymadı ını bilmelisiniz artık."

"Kent'in her bir yanma yayıldı bu söylentiler."

"Bunları çıkaran Tallit'dir. Belki de Yusef'in kendisidir."

"Beni yanlış anlamayın," dedi Wilson. "Bana kar ı çok iyi davrandınız. Mrs. Scobie de çok iyi davrandı. Ama TaUit'in papa anı herkesin zihnini kurcakyor. Yusef, TaUit'in kentten atılmasını istedi i için, onu yalan yere suçladı diyorlar."

"Evet, ben de duydum bunu."

"Yusef ile sizin bkbirinizin evine gitti iniz söyleniyor. Bu yalan elbette, ama..."

"Yalan de il, do ru. Sa lık müfetti iyle de görü ürüz; ama gerekirse onu mahkemeye vermeme engel olmaz görü - memiz..." Scobie ansızın durakladı: "Size kar ı kendimi savunmak niyetinde de ilim, Wilson."

"Neler söylendi ini bilmeniz daha iyi olur diye dü ünümü - tüm," dedi Wilson.

" iniz için fazla gençsiniz, Wilson."

" im için mi?"

" iniz her neyse, fazla gençsiniz o i için."

Wilson ikinci kez Scobie'yi a ırttı. Sesi çatlayarak ba ırdı birdenbire:

"Ah, çekilmez bir adamsınız siz! Öylesine namuslusunuz ki, ya amaya hakkınız yok sizin!"

WUson'un kıpkırmızı yüzü alev alev yanıyordu. Öyle utanıyor, öyle öfkeleniyor, kendini öyle hor görüyordu ki, dizleri bile kızarıyordu nerdeyse.

Scobie, "bir apka giyseniz daha iyi olur, Wilson" demekle yetindi.

Bölge Emniyet Görevlisi'nineviyle dinlenme evi arasındaki ta lı patikada kar ı kar ıya duruyorlardı. Altlarındaki yani" yassı piriñç tarlaları ık içindeydi. Onları seyretmek isteyen herhangi bir ki inin gözünden kaçmalarının yolu olmadı mın farkındaydı Scobie.

Wilson, "benden korktu unuz için Louise'i gönderdiniz," dedi.

Scobie tatlı tatlı güldü: "Bütün bunlar güne yüzünden, Wilson. Sadece güne yüzünden. Yarın sabah unuturuz bunları."

"Louise dayanamadı sizin o ahmak, o akılsız... Siz bilemezsiniz Louise gibi bir kadının neler dü ündü ünü."

"Bilemem herhalde, Wilson. Bir ki inin neler dü ündü ünü ba kasının bilmesini istemez hiç kimse."

Wilson, "onu öptüm o ak am," dedi.

"Sömürgelelere özgü bir spordur öpü mek, Wilson."

Scobie, delikanlının damarına basmak istememi ti. Sabahleyin bir ey olmamı gibi davranabilmeleri için, bu tatsız durumu geçi tirmek istemi ti ancak. "Güne çarptı Wilson'a" diyordu kendi kendine. On be yddu kaç kez görmü tü insanların böyle hallere girdi im.

"Siz ona layık de ilsiniz," dedi Wilson.

" kimiz de layık de iliz ona."

"Onu göndermek için gereken parayı nereden buldunuz? te ben bunu ö renmek isterdim. Pek fazla bir ey kazanmıyorsunuz. Bunu biliyorum. Sömürge Daireleri Listesi 'ndenö rendim bunu."

Delikanlı böylesine saçmalamasaydı, Scobie ona kızabilirdi. Sonunda da dost olurlardı. Ama Scobie'nin kılının kıpuda maması, WUson'u çileden çıkardı.

"Bunları yarın konu uruz," dedi Scobie. "O çocu un ölü mü hepimizi altüst etti. Eve gehn de bir eyler için."

Delikanlının yanından geçip yürümek istedi. Wüson, Scobie'nin yolunu kesti. Yüzü al al, gözleri ya la dolu bir Wilson'du bu. Öylesine ileri gitmi ti ki, artık daha da Ueri gitmekten ba ka çaresi yoktu sanki. Wilson'un gitti i yolun dönü ü yoktu.

"Bil ki, gözüm sende," dedi Wilson.

Bu sözün saçmalı ı a kına döndürdü Scobie'yi.

"Çok dikkatli davranın," dedi Wilson. "Sen de, Mrs. Rolt da..."

"Allah a kına, Mrs. Rolt'un ne ilgisi var bu i le?"

"Neden kente dönmedi ini, neden hastaneye dadandı ım bilmiyor muyum sanki... Bizler cenazedeyken, sen sinsi sinsi sıvı tın, hemen hastaneye ko tun..."

Wilson ansızın yere çöktü. Gözle görülmeyen, kocaman

bir el, sanki onu ikiye katlayıvermi ti. Ba mını elleri arasına aldı, a ladı.

"Güne yüzünden," dedi Scobie. "Hep güne yüzünden. Gidin, biraz uzanın."

Scobie, kendi apkasını ba mından çıkardı, Wilson'un ba ına geçkti. Wilson, parmaklarının arasından, Scobie'ye —gözyla larını gören adama— kinle baktı.

KINCL BÖLÜM

1

Tam bk karatma olması için, canavar düdüklere hazin hazin ulumaktaydı. Bitmez tükenmez gözyla ları gibi ya an ya murun altında hazin hazin ulumaktaydı. Evde hizmet eden yerliler, mutfak bölümüne ko u tular; ıssız çalı çırpılık larda gizlenen bk eytandan korunmak istercesine, kapıyı kilitlediler. Ya mur, limanın damlarını hiç durmadan, a ır a ır ezmekteydi. Yılın u günlerinde birilerinin saldırıya geçebilmesi akıl almaz bk eydi. Hele Vichy bölgesindeki hummadan bunalmı , bitkin, yenik adamların bunu yapmaları, büsbütün akıldı ıydı. Ne var ki, yi itçe bir tek eylem, neyin olası olup olmadı ı konusundaki kavramlarımızı allak bullak edebilirdi.

Ya murluk giymek fazla sıcak geldi i için; Scobie elinde koskocaman çizgili emsiyesiyle, sırlıklam karanlı a daldı. Oturdu u yerin çevresinde dolandı: Hiçbk yerden ı ık sızılmıyordu; mutfa ın pancurları kapalıydı. Ya murdan ötürü, yerlilerin evi görünmez olmu tu. Yolun öteki tarafındaki park yerinde bk el feneri ı ıldadı. Ama Scobie seslenk seslenmez, fener sönuverdi. Sönmesi bk rastlantıydı; çünkü bk çekiçle vururcasına damlara inen ya murun gürültüsü içinde, Sco

bie'nin sesini duymanın yolu yoktu. Daha yukarlarda, Cape Station'da, ordu evinin ı ıkları, denize do ru ıslık ıslak yayılmaktaydı. Ne var ki, bu ı ıklardan sorumlu tutulamazdı Scobie. Ordu kamyonlarının farları da, tepelerin kıyılarında bir sıra boncuk gibi parlıyordu. Ama bu da ba kasının i iydi.

Park yerinin arkasındaki yolda, oluklu madenden yapılmı , sikndir biçiminde konutlar vardı. Nissen kulübesi denilen küçük memurların oturdu u bu konutların birinde, ansızın bir ı ık yandı. Bir gün önce burası bo oldu una göre, yeni bir konuk ta nımı olmalıydı buraya. Scobie, arabasını garajdan çıkarmayı dü ündü. Ne var ki, bu Nissen kulübesi ancak iki yüz yarda kadar uzaktaydı. Oraya do ru yürüdü. Yola, damlara, emsiyeye inen ya murun sesinden ba ka hiçbir ses duyulmuyordu. Ancak canavar düdüklerinin gittikçe azalan iniltisi kula ında bir iki saniye daha titre ti. Daha somaları Scobie, ömrü boyunca mutlulu un sınırına böylesine yakla madı ını dü ündü: Karanlıkta, ya murun atında yapayalnız olmanın; sevgiden de, acıma duygusundan da arınmı olmanın sa ladı ı mutluluktan bu.

Scobie, bk tünek andıran kara damda ya murun gürültüsünü bastırmak için, Nissen kulübesinin kapısına gümbür gümbür vurdu. Ancak iki kez vurduktan sonra kapı açıldı. çerideki aydınlık gözlerini kama tırdı bir an.

"Sizi rahatsız ettim, kusuruma bakmayın," dedi. "I ıklarınızdan biri dı arıya sızıyor."

Bk kadın sesi duydu: "Ba ı layın beni. Dikkatsiz davranmış dım..."

Scobie'nin gözleri görmeye ba ladı. Ama kısa bir süre, anımsadı ı bu yüze, yo un duygularla anımsadı ı bu yüze bir ad takamadı. Sömürgeci herkesi tanırdı. Dı arıdan gelen biriydi bu... bir nehir.... sabahın erken saati... can çeki en bir çocuk...

"Ha, sizi hastanede sanıyordum. Siz Mrs. Rolt de il misiniz?"

"Evet. Siz kimsiniz? Tanıyor muyum sizi?"

"Polisten Binba ı Scobie'yim ben. Sizi Pende'de görmü - tüm."

"Kusuruma bakmayın. Pende'de olup bitenleri hiç anımsamıyorum."

"I ı nızı düzelteyim mi?"

"Elbette. Buyrun."

Scobie odaya girdi, perdeleri sıkı sıkı kapattı, masanın üstünde duran bir lambanın yerini de i tirdi. Nissen kulübesi bir perdeyle ikiye bölünüyordu: Bir yanda bir yatakla uydurma bir tuvalet masası; öteki yanda da bir masayla bir iki iskemle vardı. Yıldı be yüz ngiliz lirasından az para kazanan küçük memurlara böyle derme çatma birkaç e ya ba ı lıyordu Hükümet.

Scobie, "sizi pek iyi a ırlamam ı lar bana kalırsa," dedi. "Ke ke haberim olsaydı. Bir yardımda bulunabilirdim."

Helen Rolt'a dikkatle baktı: Genç yüzü bitkindi, saçları ölü gibiydi... Bedenine büyük gelen pijamanın biçimsiz kıvrımları içinde yok oluyordu sanki. Nikâh yüzü ü parma ına bâlâ bol geliyor mu diye, kızın eline baktı. Yüzük yoktu parma ında.

Helet Rolt, "herkes bana çok iyi davrandı," dedi. "Mrs. Carter nefis bir yer yastı ı verdi bana."

Scobie çevresine bakındı. Helen Rolt'un ki isel bir e yası yoktu ortada. Bir resim yoktu, bir kitap yoktu, ufak bir süs e yası yoktu. Scobie, bu kızın denizden ancak kendini ve bir pul albümünü getirebildi ini anımsadı o zaman.

Helen Rolt tela la sordu: "Tehlike var mı?"

"Tehlike mi?"

"Canavar düdükları..."

"H a hiçbir tehlike yok. Alarm vermek için sadece. A a ı yukarı ayda bir canavar düdükları duyarız. Ama hiçbir ey olmaz." Scobie gene uzun uzun baktı Helen Rot'a: "Sizi hastaneden bu kadar çabuk taburcu etmeselerdi ke ke. Daha altı hafta bile olmadı..."

"Ben çıkmak istedim hastaneden. Tek ba ıma kalmak istiyordum. Hastanede beni boyuna görmeye geliyorlardı."

"Evet... Ben de gideyim artık. Unutmayın, bir ey isterse-
niz, hemen uracıktayım; park yerinin hemen ötesinde, bataklık-
taki iki katlı beyaz evdeyim."

"Ya mur bitinceye kadar kalmaz mısınız?"

Scobie, "ya mur eylül ayına kadar sürece ine göre, kal-
masam daha iyi olur" deyince, Helen Rolt, gülme alı kanlı ı-
nı unutmı , kasılmı dudaklarıyla gülümsedi.

"Ya murun gürültüsü korkunç."

"Birkaç haftada alı ırsınız bu gürültüye. Tren yolu yanın-
da oturmaya alı tı ınız gibi. Ama alı manıza da gerek yok.
Çok yakında sizi anayurda gönderirler. On be gün sonra bir
gemi var."

"Bir ey içmek ister misiniz? Mrs. Carter, yer yastı ıyla
beraber bir i e cin verdi bana."

"Öyleyse size yardım edeyim de, u cini içelim."

Helen Rolt cini ortaya çıkarınca, Scobie i enin nerdeyse
yarı yarıya bo oldu unu gördü.

"Misket limonunuz var mı?" diye sordu.

"Yok."

"Size hizmet edecek bir adam vermi olmalılar?"

"Verdiler ama, ondan ne isteyece imi bilemiyorum.Orta
larda hiç görülmüyor nasılsa."

" çine bir ey katmadan mı içtiniz bu cini?"

"Yoo, ben cine dokunmadım. Bana hizmet eden i eyi de-
virmi . Yani öyle söyledi."

Scobie, "yarın onunla konu urum ben," dedi. "Buz kasa-
nız var mı?"

"Var ama, o adam bana buz bulamıyormu ." Helen Rolt
bir iskemleye çöktü:"Beni aptal sanmayın. Nerede oldu umu
anlayamıyorum bir türlü. Böyle bir yerde bulunmadım hiç."

"Nereden geliyorsunuz?"

"Bury St. Edmunds'dan. Suffolk'dan. Sekiz hafta önce
oradaydım."

"Yoo, hayır, orada de ildiniz. Sekiz hafta önce cankurta-
ran sandalındaydınız."

"Do ru. Sandalı unuttum."

"Sizi böyle yapayalnız hastaneden atmamaları gerekirdi."

"Ben iyiyim. Yata ımı ba ka bir hastaya vermek zorun dayddar. Mrs. Carter, evinde bana yer bulaca ım söyledi. Ama ben tek ba ıma olmak istiyordum. Doktor, istedi ini yapın dedi onlara."

Scobie, "Mrs. Carter ile kalmak istememenizi anlıyorum," dedi. "Bana git deyin, hemen gideyim."

"Tehlike geçti i areti verilinceye kadar kalsanız, daha iyi olur. Biraz sinirhyim."

Kadınların dayanıklılı ına öteden beri a ıp kalırdı Scobie. İmdi biraz sinirli oldu unu söyleyen kadın, kuk gün kuk gece bir cankurtaran sandalında kalmı , ama gene de ya amanın yolunu bulmu tu. Scobie, Ba makinist'in verdi i rapordaki ölümleri dü ündü: Üçüncü Kaptan ve iki denizci ölmü tü; bir ate çi deniz suyu içip çıldırmı , kendini suya atarak bo ulmu tu. Durum gerginle ince, erkekler yıkılıp gidiyordu hep. İmdi ise, bir yastı a yaslanırcasına, güçsüzlü üne yaslanıyordu bu kadım.

Scobie sordu: " leride ne yapaca mızı hiç dü ündünüz mü? Bury'ye geri dönecek misiniz?"

"Bilmem. Belki bir i bulurum."

"Herhangi bir i te çalı tınız mı hiç?"

Helen Rolt, ba ını çevirdi, do ruyu söyledi: "Hayu. Okuldan çıkalı bir yıl oldu ancak."

Scobie, Helen Rolt'un her eyden fazla konu maya gereksinmesi oldu unu dü ünüyordu. Konu tukları saçma sapan da olsa, hiçbir amacı olmasa da, konu ması gerekiyordu. Tek ba ına kalmak istedi ini sanıyordu. Ama bunun bir nedeni vardı: Kendisine yakınlık gösterilirse, korkunç bir sorumluluk altına girecekti. Böyle bir çocuk, bir kadın gibi —kocası neredeyse gözleri önünde bo ulan bir kadın gibi— davranabilir miydi? Lady Macbeth'in rolünü oynamasının yolu olmadığı gibi, bunun da yolu yoktu. Mrs. Carter, Helen Rolt'un beceriksizli ini ho göremezdi. Mrs. Carter elbette biliyordu bu durumda bir kadımın nasıl davranması gerekti ini; çünkü

Mrs. Carter, bir kocayla üç çocu u topra a vermi ti.

Scobie dü ünçeye dalmı ken, Helen Rolt'un sesini duydu: "Okulda en ba ardı oldu um ey voleyboldu."

"Bedeniniz jimnastik ö retmem olmaya pek uygun de il, bana kalırsa. Ama sa lı ınız yerine gelirse, uygun olur belki de."

Scobie'nin hiç beklemedi i bir ey oldu: Kız, ansızın konu maya ba ladı. *Sanki Scobie, farkına varmadan, gizli bir parola kullanmı kapalı bir kapının açılıvermesini sa lamı tı. Söyledi i sözcüklerden hangisinin parola görevini gördü ünü bilmiyordu. Belki de "jimnastik ö retmeni" sözcü üydü i e yarayan; çünkü imdi Helen Rolt hemen voleyboldan söz etmeye ba ladı. (Scobie, "Mrs. Carter bu kızla cankurtaran sandalında geçkdi i kırk günü ve üç hafta birlikte ya adı ı kocasını konu mu tur herhalde" diye dü ündü.)

Helen Rolt, "iki yıl okul takımındaydım." dedi.

Öne do ru e ilmi , heyecanla konu uyordu. Çenesini eline almı , kemikli dirse ini kemikli dizine dayamı tı. Sıtmaya kar ı alman Atabrin ilacının ve güne in henüz sarartmadı ı beyaz teniyle, denizde arandıktan sonra karaya vurmu bir kemik parçasını anımsattı Scobie'ye.

"Ondan bir yıl önce de ikinci takımdaydım. Okulda bir yıl daha kalsaydım, takımın ba ına geçecektim. 1940'da Roede an'i yendik, Cheltenham ile de berabere kaldık."

Scobie, bir yabancıнын ya antısına duyulan yo un merakla —gençlerin yanılıp sevgi sandıkları merakla— dinkyordu. Eknde bir cin kadehi, ya mur ya arken orada oturuyordu. Ya mın verdi i güven içindeydi. Helen Rolt, okulunun Seaport'un hemen arkasındaki yüksek meralar bölgesinde olduğunu anlattı. Fransızca ö retmenlerinin adı Mademoiselle Dupont'du; berbat bir huyu vardı o kadımn. Müdireleri, ngi kzceyi nasıl rahatça okursa, Yunancayıda aynı rahatlıkla okurdu. Virgilius'u....

"Ben Virgikus'un Latince yazdı nı sanırdım öteden beri."

"Ha, tamam. Homeros demek istemi tim. Yunan ve Latin

klasikleri dersinde pek ba arılı de ildim."

"Ba arılı oldu unuz bir ey var mıydı voleyboldan ba ka?"

"Bana kalırsa, voleyboldan soma en ba ardı oldu um ey matematikti. Ama trigonometriyi hiç beceremiyordum."

Yazları Seaport'a gidip, deniz banyosu yaparlarmı . Her cumartesi, yüksek yerlerdeki otlaklara pikni e giderlermi . Arasua midilli atlarına binip, av köpeklerinin tav anları kovalaması oyununu oynarlarmı . Bir kez de, bir bisiklet gezintisinde, felaket bir durum olmu ; bunu oralarda duymayan kalmamı : Kızlardan ikisi, sabahın ancak birinde okula dönmüler. Scobie, a ır cin barda mını elinde çevirerek, içmeden büyülenmi gibi dinhyordu. Canavar düdükleri alarım geçtiğini haber verdi; ama ikisi de bunun farkına varmadılar.

Scobie sordu: "Peki, tatillerde Bury'ye mi geri dönüyorsunuz?"

Helen Rolt'un annesi on yıl önce ölmü . Babası bir din adamıymı , katedralde görevi varmı . Angel Hill'de çok küçük bir evde otururlarmı . Ama Helen'in Bury'den fazla okulda mutlu oldu u anla ılıyordu; çünkü boyuna okul konusuna geri dönüyor, beden e itimi ö retmeninden söz ediyordu. Bu ö retmenle ada mı lar; yani onun da adı Helen'mi . Son sınıfdaki kızların hepsi korkunç tutkunmu ö retmene. Helen Rolt, çok bilmi haller takınıp, bu eski tutkusuna gülüyordu imdi. Artık büyüdü ünün, evh bir kadın oldu un un (daha do rusu bir ara evli bir kadın oldu unun) tek belirtisi de buydu Scobie'ye göre.

Anlattıklarını birdenbire kesip, "amma da saçma size bütün bunları anlatmam," dedi.

"Ho lanıyorum bunları dinlemekten."

"Bana hiç sormadınız eyi... Biliyorsunuz neyi..."

Ama Scobie, aslında biliyordu cankurtaran sandalında olup bitenleri; çünkü raporu okumu tu. Herkese tam ne kadar su verildi ini biliyordu: Günde iki kez bir fincan su. Yirmi birinci günden soma, yarım fincana inmi ti bu. Ölenlerden ötürü biraz su arttı ı için, kurtarılmadan yirmi dört saat öncesi

ne kadar, günde iki kez o yarım fincan suyu içebilmi lerci. Scobie, Seaport daki okul yapılarının arkasında, voleybol alanının arkasında, kabaran zalim denizi görüyordu. Dalgalar, cankurtaran sandalını bir kaldırıyor, bir indiriyor; bir kaldırıyor, bir indiriyordu.

"Okuldan ayrılınca, çok üzüldüm... Temmuz sonuydu, sstasyona varıncaya kadar a ladım takside."

Scobie ayları saydı: Temmuzdan nisana dokuz ay eder. Bir çocu un dölyata ında kaldı ı süre. Ama, do a do a bir kocanın ölümü do mu tu dokuz ay sonra. Atlantik Okyanusu'nun.bir batı ı itercesine, onları upuzun, yamyassı Afrika kıyılarına itmesi do mu tu. Gemicinin kendini sandaldan denize atması do mu tu do a do a...

Scobie, "bu anlattıklarınız daha ilginç," dedi. "Öteki durumu az çok seziyorum."

"Amma da konu tum. Bikyor musunuz, bu geceuyuyabi lece im herhalde."

"Uyumuyor muydunuz?"

"Hastanede her bir yanımda soluk alıyorlardı. Hastalar yatakta dönüyor, soluyor, homurdanıyorlardı. I ıklar sönünce, tıpkı... bikiyorsunuz..."

"Rahat rahat uyursunuz burada.Hiçbir eyden korkmanıza gerek yok. Görev ba mda bk bekçi var her an. Onunla konu urum."

"Bana kar ı öyle iyi davrandınız ki,"dedi Helen Rolt. "Mrs. Carter ile ötekiler de iyi davrandılar." Candan, çocuksu, bitik yüzünü kaldırıp, Scobie'ye baktı: "Sizden öyle ho lanıyorum ki..."

Scobie, a ır a ır konu tu:"Ben de sizden ho lanıyorum."

Uçsuz bucaksız bk güven duygusu içindeydi ikisi de. Dosttular; dosttan ba ka bk ey olamazlardı hiçbir zaman. Aralarında a ılmaz engeller vardı: ölen bk koca, ya ayan bk karı, din adamı olan bir baba, Helen adım ta ıyan bir beden e itimi ö retmeni ve yıllar yık süren bk ya antı vardı. Bk bk leriyle konu urken dikkatli davranmalarına gerek yoktu.

"iyi geceler" dedi Scobie. "Albümünüze birkaç pul getirece im yarın."

"Albümümü nereden bikiyorsunuz?"

"Bilmek benim i im. Ben poksım."

"iyi geceler."

Scobie, akıl almaz bir mutluluk içinde evine döndü. Ne var ki, imdi duydu unu mutluluk saymayacaktı daha sonraları. Ya murun altında, karanlıkta, yapayalnız buraya gehrken gerçekten mutlu oldu unu dü ünecekti ileride.

2

Scobie, sabahın sekiz buçu undan on birine kadar küçük bir hırsızlık olayıyla u ra tı: Sorguya çekilecek altı tanık vardı ve söylediklerinin bir tek kelimesine bile inanmıyordu. Avrupa'da, buna benzer durumlarda, inanılan sözler de vardır, inamlayanlar da. nsan dü ünüp, gerçekte yalan arasında bir çizgi çizmek olasılı nını bulur. Hiç olmazsa, "bu suçu i lemek kimin i ine yarar" ilkesini uygulayabilir. lenen suç hırsızlıkta, sigorta edilmi bir mal da söz konusu de ilse, bir eyin çalındı nını ileri sürmek yanlı olmaz. Ama bu sömürgeci, böyle bir suçlama ileri sürmenin, yalan Ue gerçek arasında bir çizgi çizmenin yolu yoktur. Scobie, ku ku götürmez bir gerçe in küçük bir kııntısını gün ı ı na çıkartabilmek çabası içinde sinir nöbetlerine tutulan polis memurları tanımını tı burada. Sonunda bir tanı a el kaldıran, yerli basında rezil edilen, ya sakata çıkarıkp anayurda gönderilen ya da ba ka bir yere atanalar da vardı bunların arasında. Bu yüzden kimileri, azgın bir kin duymu lardı kara derililere karşı. Ama burada ömrünün on be yılını geçiren Scobie, tehlikeli a amaları çoktan geride bırakmı tı. Yalanların ke meke i içinde yolunu yitirirken, kendilerine yabancı gelen bir adalet türünü böylesine basit bir yöntemle i lemez hale getiren bu adamlara karşı ola antüstü bir sevecenlik duymaktaydı artık.

Sonunda, o gün yapaca ı soru turmalar bitti; bürosu bo

aldı. Scobie, çekmecedan bir deste kâ it çıkardı; teri emmesi için bile inin altına bir kurutma kâ ıdı koydu, Louise'e mektup yazmaya hazırlandı. Mektup yazmakta güçlük çekerek öteden beri. Belki de pobs olarak e itildi i için kar ısımdakinin yüre ine su serpmek amacıyla olsa bile, bir yalan yazıp altına imzasını atamazdı hiçbir zaman. Do ruyu söylemek zorunda oldu undan, ancak bazı eyleri eksik yazarak Louise'in yüre ine su serpebilirdi. te bu yüzden "sevgilim" sözcü ünü yazdıktan soma, eksik yazmaya hazırlandı imdi. "Seni özledim" diye yazamazdı ama, rahat oldu unu apaçık belirten bir eyler yazmaması da gerekirdi: "Sevgilim, mektubum gene kısa olaca ı için, kusuruma bakma. Mektup yazmakta pek becerikk olmadı ımı bikrsin. Üçüncü mektubunu, yani Durban'dan gitti ini, kentin dolaylarında Mrs. Halifax'm bir arkada ıyla bir hafta kalaca ını bildiren mektubu dün aldım. Burası sessiz sedasız. Dün gece alarm verildi: Amerikalı bir pilot, bir yunus balı ı sürüsünü denizaltı sanmı me er. Ya - murlar ba ladı. Son mektubumda sana sözünü etti im Mrs. Rolt, hastaneden taburcu edildi; park yerinin arkasındaki Nissen kulübelerinden birine yerle tirildi. Yolcu gemisinin gelmesini bekkyor.Onun rahat etmesi için, elimden geleni yapaca ım • Erkek çocuk henüz hastanede; ama kurtuldu sayılır. Bundan ba ka yazılacak haber yok galiba. Tallit i i sürünce - mede; bir sonuca ba lanabilece ini sanmam. Ali, geçenlerde iki di çekti. Ortalı ı öyle bir tela a verdi ki! Onu arabayla hastaneye götürmek zorunda kaldım. Kendi kendine gidece i yoktu." Scobie durakladı. imdi yazaca ı son sevecen sözleri sansürcülerin (yani Mrs. Carter ile Calloway'in) okumalarından hiç mi hiç ho lanmıyordu: "Kendine iyi bak, sevgilim. Beni de merak etme. Sen mutlu oldu un sürece, ben de mutluyum. Dokuz ay soma, izinimi alırım, beraber oluruz." Scobie, "hiç aklımdan çıkmıyorsun" diye yazacaktı. Ne var ki, altına imzasını atabilece i bir söz de ildi bu. Bunun yerine "her gün aklıma geakyorsun" diye yazdı. Sonra mektubu nasıl imzalayaca ını dü ündü. Louise'in ho una gidece ini bildi i için, istemeye istemeye "Ticki" imzasını attı. Ticki... Ba ka bir

mektubu ammsayıverdi o an; iki üç kez dü lerine giren "Dic-ky" imzalı mektubu...

Çavu içeriye girdi, odanın ortasına kadar yürüdü; fiyaka k bir dönü yaparak Scobie ile yüzyüze geldi, bir selam çaktı. Çavu bunları yaparken, Scobie zarfa adresi yazacak kadar vakit buldu.

"Söyle, Çavu ."

"Emniyet Genel Müdürü sizi görmek istiyor efendim."

"Peki."

Emniyet Genel Müdürü yalnız de ildi. Sömürgeler Sekreteri'nin terk yüzü.tatlı tatlı dıyordu alacakaranlıkta. Onun yanında, Scobie'nin imdiye kadar hiç görmedi i, uzun boylu, kemikli bir adam oturmaktaydı. Son on gündür limana bir gemi u ramadı ma göre, bu adam uçakla gelmi olmalıydı. Bedenine fazla bol gelen biçimsiz üniformasından, rütbesinin albay oldu u anla ılıyordu.

" te Binba ı Scobie. Albay Wright."

Emniyet Genel Müdürü'nün üzüntülü ve sinirli oldu u belliydi.

"Oturun, Scobie" dedi. " u Tallit i ini görü üyorduk."

Ya mur yüzünden, oda kararmı , havasız kalmı tı.

"Albay Wright, bu i için Cape Town'dan geldi."

"Cape Town'dan mı, efendim?"

Emniyet Genel Müdürü bir çakıyla oynadı; bacaklarını kıpırdattı.

"Albay Wright, M.I.ö'in temsilcisidir," dedi.

Sömürgeler Sekreteri öyle hafif bir sesle konu tu ki, ne dedi ini duymak için, herkes ba ım e mek zorunda kaldı: "Bandan sonuna kadar tatsız bir i ."

Emniyet Genel Müdürü, dinlemedi im belli edercesine, yazı masasının kenarını yontmaya koyuldu.

Sömürgeler Sekreteri, "bana kalırsa," dedi, "polis... ey... o biçim davranmamalıydı... Danı madan, o biçim davranmamalıydı..."

Scobie, "elmas kaçakçılı mı durdurmak bize dü er, benim bildi im kadarıyla," dedi.

Sömürgeler Sekreteri'nin sesi, yumu ak ve karanlıktı: "Bulunan elmasların de eri yüz ngiliz lirası bile tutmuyor."

"Biz ancak o elmasları bulabildik."

"Tallit'in tutuklanması için yeterince kanıt yoktu, Scobie."

"TaUit tutuklanmadı. Sorguya çekildi."

"Avukatları zorla karakola götürüldü ünü söylüyorlar."

"Avukatları yalan söylüyorlar. Herhalde farkındasınız bunun."

Sömürgeler Sekreteri, Albay Wright'a döndü: "Albay, anlıyorsunuz de il mi, nelerle u ra tı ımızı. Katokk Suriyeklere bakılacak olursa, onlar ezilmi bir azınlık. Polis de Müslüman Suriyelilerden rü vet yiyor."

Scobie, "bunun tam tersini de söyleyebiklerdi," dedi. "Yani polisin Katokk Suriyeklerden para yedi im de söyleyebiklerdi. O zaman durum da daha beter olurdu. Çünkü Parlamento, Katoliklerden fazla Müslümanlardan ho lanır."

Scobie, bu toplantının gerçek amacım hiç kimsenin açıklamadı m seziyordu. Emniyet Genel Müdürü, olup bitenlerle ilgilenmedi ini belirtircesine, yazı masasından yongalar yontuyor; Albay Wright ise, omuzlarını koltu a dayamı , hiçbk ey söylemeden oturuyordu.

Sömürgeler Sekreteri, "ben öteden beri..." diye söze ba -ladı; sonra yumu ak sesi, anla ılmaz mırıltılara bo ulup yok oldu. Parmaklarıyla bir kula ım tıkayan, bozuk bk telefonu dinliyormu gibi ba ım yana e en Albay Wright, onun ne dedi ini belki anlamı tı.

Scobie, "söylediklerinizi duyamadım," dedi.

"Ben öteden beri Yusef'in de il, TaUit'in do ruyu söyledi-ine inanırım diyordum."

Scobie, "siz burada ancak be yd kaldınız da ondan," dedi.

Albay Wright, bkden bke söze karı tı: "Siz burada kaç yü kaldınız, Binba ı Scobie?"

"On be yd."

Albay Wright, ne dü ündü ünü belirtmeden, homurdanmakla yetindi.

Emniyet Genel Müdürü, yazı masasının kö esini yontmaktan vazgeçip çakısını bir hareketle masanın üstüne saptadı:

"Albay Wright, bilgi kayna ınızı ö renmek istiyor, Scobie" dedi.

. "Bilgi kayna ımın Yusef oldu unu biliyorsunuz efendim."

Wright ile Sömürgeler Sekreteri yan yana oturmu , gözlerini ona dikmi lerd. Scobie, kendini geri çekti, ba mını e ip, ne yapacaklarını bekledi. Ama bir ey yapmadılar. Dobra dobra söyledi i sözü açıklamasını, ayrıntılar vermesini beklediklerini biliyordu. stediklerini yaparsa, bunu bir güçsüzlük belirtisi olarak yorumlayacaklarım da biliyordu. Sessizlik, gittikçe dayanılmaz bir hal aldı. Bir suçlama gibiydi bu sessizlik. Scobie, ondan aldı ı borç konusunda Emniyet Genel Müdürü'ne bilgi vermek niyetinde oldu unu Yusef'e haftalar önce söylemişti. Gerçekten böyle bir niyeti var mıydı, yoksa blöf mü yapmı tı, anımsamıyordu imdi. i ten geçmi ti; tek bildi i ey buydu artık. Tallit'e kar ı soru turma açmadan önce vermesi gerekirdi o bilgiyi. Somadan yapılacak bir ey de ildi bu. Fraser, en çok sevdi i arkıyı ıslıkla çalarak, büronun arkasındaki koridordan geçti. Büronun kapı ım açıp, "kusura bakmayın efendim" dedi. Sonra, arkasında sıcak bir hayvanat bahçesi kokusu bırakarak, kapıyı gene kapattı, çekildi. Ya murun mırıltısı sürüp gidiyordu. Emniyet Genel Müdürü, çakıyı aldı, masanın kenarım gene yontmaya ba ladı. Bu olup bitenlere ilgi duymadı mını bir kez daha açık seçik belirtiyordu sanki.

Sömürgeler Sekreteri, gırtlama temizleyip, "Yusef" diye yineledi.

Scobie, evet dercesine ba mını e di.

Albay Wright sordu: "Yusef'i güvenilir bir adam mı sayıyorsunuz siz?"

"Elbette ki, güvenihr bir adam saymıyorum, efendim.

Ama insan elde edebildi i bilgiye göre davranmalı. Yusef in verdi i bilgi de, bir dereceye kadar do ru çıktı."

"Hangi dereceye kadar do ru çıktı?"

"Elmaslar söyledi i yerdedi."

Sömürgeler Sekreteri, "Yusefden çok bilgi edinir misiniz?" diye sordu.

"Ondan ilk kez bilgi edindim."

Sömürgeler Sekreteri bir eyler söyledi ama, Scobie, Yusef adı dı nda ne dedi ini duyamadı:

"Ne dedi inizi duyamıyorum, efendim."

"Yusef ile ili kiniz var mı diyordum."

"Bunun ne demek oldu unu anlayamadım."

"Onu sık sık görür müsünüz?"

"Son üç ayda onu üç kez... Hayır, dört kez gördüm."

"İçin mi?"

"Hep i için de il. Bir defasında arabası bozulmu tu, onu evine götürdüm. Bk defasında, Bamba'da sıtmaya tutuldum sırada, beni görmeye geldi. Bir defasında da..."

Emniyet Genel Müdürü, "sizi sorguya çekmiyoruz, Scobie" dedi.

"Bu baylar beni sorguya çekiyorlar sanmı tım, efendim."

Albay Wright üst üste attı ı uzun bacaklarının durumunu de i tirdi; ayaklarını yan yana koydu:

"Ötekilerden vazgeçip, bir tek soru soralım size: Sizin suçlamalarınıza kar ı, Tallit de polisi suçluyor, sizi suçluyor, Binba ı Scobie. Yusef in size para verdi ini söylemek istiyor. Yusef size para verdi mi?"

"Hayır efendim, Yusef bana hiçbir ey vermedi."

Henüz yalan söylemek zorunda kalmadı ı için, garip bir biçimde içi rahatladı Scobie'nin.

Sömürgeler Sekreteri, "e inizi Güney Afrika'ya gönderecek kadar paranız vardı elbette," dedi.

Scobie, iskemlesine yaslandı, hiçbir ey söylemedi. Odada onun a zından çıkacak sözleri bekleyen garip bir sessizlik oldu onun farkına vardı gene.

Sömürgeler Sekreteri sabırsızlandı: "Yanıt vermiyorsunuz."

"Soru sordu unuzu bilmiyordum. Gene söylüyorum: Yusef bana bir şey vermedi."

"Sakinmak o adamdan, Scobie."

"Siz de burada benim kadar uzun zaman kalırsanız, Sekreterler e konuk olarak gelemeyecek adamlarla polisin ileri ki kurmak zorunda oldu unu anlarsınız belki."

"Sinirlenmesek daha iyi olmaz mı?"

Scobie aya kalktı: "Gidebilir miyim, efendim? Eğer bu bayların benimle ilgili bittiyse... Bkile bulmam gerek."

Aim ter içindeydi. Yüreği öfkeyle çarpıyordu. Aslında dikkatli olmalıydı. Boşanın böğründen kanların aktığı, kırmızı kuma parçasının sallandırıldığı andı bu.

Emniyet Genel Müdürü, "mesele yok, Scobie," dedi.

Albay Wright, "sizi rahatsız ettiğim için beni başımlayın," dedi. "Bana bir rapor gönderdiler. Bu işi resmiyete dökmek zorunda kaldım. Sonuçtan çok memnunum."

"Sak olun, efendim."

Ne var ki, Albay Wright bu yatırımcı sözleri söylediği sırada işi ten geçmişti bile: Scobie'nin gözleri, Sömürgeler Sekreteri'nin nemli yüzünden başka hiçbir şeyi göremiyordu artık.

Sömürgeler Sekreteri yavaşça konu tu: "ölçülü olmasını bilmek; işi te bu kadar."

Scobie, Emniyet Genel Müdürü'ne döndü: "Eğer beni yarım saat içinde isterseniz efendim, Yusef'in yanında olacağım. Beni oradan çağırırsınız."

Eninde sonunda bir yalan söylemeye zorlamaları onu: Yusef ile bulmamaya söz vermemiştir. Ne var ki, Yusef ile biraz konuşsa, fena olmazdı gene de. Talk işi yasal açıdan aydınlıkta kavu turamazdı ama, merak ettiği bazı şeyleri öğrenenebi

lirdi belki de. Ya mur silece i çoktandır i lemedi i için arabasını a u a u sürerken, Bedford O t eli'nin önünde emsyesini açmaya u ra an Hanisi gördü:

"Sizi alabilir miyim? Aynı yöne gidiyoruz."

Hanisin o anlamsız yüzü, ya murdan ve co kudan parlamaktaydı:

"Müthi eyler oluyor. Sonunda bir ev verdiler bana."

"Kutlarım."

"Yani tam bir ev de il. Sizin oralardaki kulübelerden biri. Ama bir yuva hiç olmazsa. Onu ba kasıyla payla aca m ama, gene de bir yuva."

"Kiminle payla acaksınız?"

"Wilson'u istiyorum ama, o Lagos'a gitti bir iki haftalı ı na. Allah kahretsin herifi, tam onu istedi im uada tüyüver di! kinci heyecan verici olay da u: Wilson da ben de Down ham'a gitmi iz me er!"

"Downham'a mı?"

"Downham okuluna yani. Wilson yokken, odasma gittim mürekkep almak için. Orada, masasının üstünde *Eski Doyn ham'hlr* dergisini gördüm."

"Ama da rastlantı!" dedi Scobie.

"Biliyor musunuz gerçekten müthi eyler oldu bugün. Dergiyi karı utınrken, en son sayfada u yazıyı gördüm: Es-ki Downham'hlr Birli inin Sekreteri, a a ıda adı yazılı me-zunlarla ili ki kurmak istiyor. Listenin ortalarına do ru, kos-kocaman harflerle basılmı kendi adımı görmeyeyim mi! Buna ne dersiniz?"

"Ne yaptınız kendi adınızı görünce?"

"Büroya varır varmaz, üstünde 'çok acele' yazılı olanlar bir yana, telgrafları bile açmadan, hemen oturup bir mektup yazdım. Ama sonradan farkına vardım ki, sekreterin adresini Otel'de unutmu um. Onun üzerine Otel'e dönüp dergiyi aldım. Büroma u rayıp yazdı m mektubu okumak ister miydiniz acaba?"

"Gelirim ama, uzun zaman kalamam."

Elder Dempster irketi'nin binalarında, kimsenin isteme

di i küçük bk odayı, Harris'e büro olarak vermi lerdı. Eski- den hizmetçilerin yattıkları küçük odalara benziyordu bu bü- ro. Odada so uk su veren tek musluklu ilkel bir lavabo ve bir gazoca ı bulunması yüzünden, bu benzerlik ayrıca göze çarpı- yordu. Lavaboyla bk lombozdan büyük olmayan pencere ara ma, üstüne bk yı ın telgraf da dmı bir masa sıkı tırd mı tı. O küçük pencereden rihtım ve körfezin kükengi kır ık suları görülüyordu. Masanın açık duran bk çekmecesinde, *Ivanhoe* 'nun okullarda okunan kısaltılmı bk nüshası ve ya- rım somun ekmek vardı.

"Her ey karmakar ık, kusura bakmayın," dedi Harris. "Buyrun, oturun."

Ama odada bk tek iskemle vardı.

Harris, masasının üstündeki telgrafları evkip çeviriyordu: "Nereye koydum u mektubu? Ha, imdi aklıma geldi."

ivanhoe yu açtı, içinden katlanmı bk kâ ıt çıkardı. Çok kaygıkydı:

"Bu bk taslak sadece. Yazdıklarımı derleyip toplayaca- ım elbette. Wilson gelinceye kadar postalamasam daha iyi olur bence. Ondan da söz ediyorum ne de olsa."

Scobie mektubu okudu: "Sevgik Sekreter, bir rastlantı so- nucu, eski bkDownham'knın(E. WUson, 1923 1928) odasında *EskiDownham'hlar* dergisinin bk nüshasını buldum. Ne ya- zık ki, uzun yıllardan beri eski okulumla ili kimi kesmi tim. Benimle ik ki kurmaya çalı tı nızı ö renince, hem çok sevin- dim, hem de azıcık suçlu hissettim kendimi. 'Beyaz insanların mezarı' denilen bu yerde neler yaptı ımı bkaz merak edersiz- niz belki. Ama telgrafları sansür etmek görevinde çalı tı ım için, size i im konusunda da fazla bilgi veremeyece imi anlar- sınız. Hele sava ı bk kazanalım, o zaman anlatırım bunları.

imdi ya mur mevsimindeyiz. öyle bk ya ıyor, öyle bir ya ı- yor ki! Çok sıtma var ortada. Ama ben ancak bk kez hasta- landım; E. Wilson'aise hiçbk ey olmadı imdilik. Küçük bir evde onunla bkkte oturuyoruz. Böylece bu vah i ve uzak yerlerde büe, eski Downhamklar birlik halinde. ki ki ilik Downhamk bk takım kurduk; birlikte ava çıkıyoruz. Ama av

laya avlaya hamamböceklerini avlıyoruz ancak. (Ha! Ha! Ha!) Eh, imdilik mektubuma bir son verip, sava ı kazanmak i iyle u ra malıyım biraz. Oldukça eski bir tayfadan bütün eski Dovvnhamlılara selamlar."

Scobie ba mını kaldırınca, Harris'in kaygılı ve utangaç bakı ıyla kar ıla tı.

Harris sordu: "Ne dersiniz? Bu mektup iyi oldu mu acaba? Sevgili Sekreter deyimini konusunda ku kuluyum biraz."

"Çok güzel yazmı sınız bana kalırsa."

"Tabii, pek iyi bir okul de ildi Downham. Pek mutlu da de ildim orada. Hatta kaçmı tım bir gün."

"Ama imdi yakaladılar sizi."

" nsanı dü ündüren bir durum bu, de il mi?"

Harris'in kan oturmı gözleri ya la doldu. Külrengi sulara dik dik baktı:

"Okulda mutlu olanlara gıpta ederim öteden beri."

Scobie, Harris'i avuturcasına konu tu: "Ben de pek ho l anmamı tım okuldan."

"Ya amaya mutluluk içinde ba lamak, soması için de çok önemli olsa gerek. Mutluluk bir alı kanlık haline gelemez mi o zaman?"

Harris, açık duran çekmecedeki ekme i aldı, çöp sepetine attı:

" u odaya çeki düzen vermeye niyetlenirim hep."

"Ben gitmeliyim artık, Harris. Size ev vermelerine çok sevindim. Eski Downhamlılar i ine de."

Harris, yüksek sesle dü ünüyordu:

"Acaba Wilson mutlu muydu okulda?"

Ivanhoe 'yu eline aldı, koyacak bir yer aradı; bulamadı. Kitabı gene açık çekmeceye bıraktı:

"Herhalde mutlu de ildi orada. Olsaydı, buralara dü er miydi hiç?" dedi.

göstermek istercesine, arabasını Yusef'in kapısının tam önünde bıraktı.

Kâhyaya, "efendini görmek istiyorum," dedi. "Yolu bih yorum."

"Efendim evde de il."

"öyleyse onu beklerim."

Kâhyayı bir yana itip, içeriye girdi. Ev, birbirini izleyen küçük odalara bölünmü tü. Genelevlerde oldu u gibi, odaların her'biri, minderler, yastıklar, üstüne içki konulan alçak sehpa larla, hep aynı biçimde dö enmi ti. Scobie, perdeleri aç aça, birinden ötekine geçti; nerdeyse iki ay önce dürüstlü ünü yitirdi i küçük odaya vardı sonunda. Oradaki minderde Yusef uyumaktaydı.

Yusef, yelken bezinden yapılmı beyaz pantolonuyla sırtüstü yatıyor; a u a u ve sıkıntıyla soluyordu. Yanıba mda ki sehpanın üstünde bir bardak vardı. Scobie, barda mın dibinde beyaz tanecikler gördü. Yusef, bromürhi bir ilaç almı tı. Scobie, Yusef'in yanma oturup bekledi. Pencere aç ıktı ama, ya mur, bir perde çekümi çesine havasız bırakıyordu odayı. Belki suf bu havasızlıktan ötürü bir sıkıntı bastı Scobie'nin içine. Belki de cinayetin i lendi i yere döndü ü için duymaktaydı bu sıkıntıyı. Kendi kendine suçsuz oldu unu söylemesi, bir i e yaramıyordu. Sevgi duymadan evlenen bir kadın gibiydi: Bir otel odası kadar ki ilikten yoksun bu odada bir zina i lendi ini anımsamak zorunda kalıyordu.

Pencerenin tam üstündeki bozuk oluktan, bir musluktan akarcasına sular bo alıyordu. Biri mırıltı, biri de fı kırma halinde, ya murun iki sesi birden duyulmaktaydı böylece. Scobie, gözleri Yusef'e dikili, bir sigara yaktı. Bu adama kar ı kin duyamıyordu. Yusef onu bilinçli olarak ve etkin bir biçimde tuza a dü ürdü ü gibi, o da Yusef'i bilinçli olarak ve etkin bir biçimde tuza a dü ürmü tü. kisi de istemi lerd i bu birle -meyi. Scobie'nin gözlerindeki yo un dikkat, bromürün sisini deldi belki de; çünkü i man bacakları minderde kıpırdayan Yusef homurdandı,yan yatıp yüzünü Scobie'ye do ru çevirdi; derin derin uyurken, "sevgili dostum" diye fisıldadı. Scobie

odaya baktı yeniden. Ne var ki, borç almak konusunda görü -
meye geldi i sırada bu odayı iyice incelemi ti nasılsa. Hiçbir
ey de i memi ti: Rutubet yüzünden kılıfları lime lime olma-
ya yüz tutmu , mor ipekten aynı biçimsiz yastıklar; mandali-
na rengi aym perdeler... Sifonlu sodanın mavi sürahisini bile yer
de i tirmemi ti. Cehennemdeki e yalar gibi, ölümsüz bir hah
vardı her eyin. Yusef okumasını bilmedi i için, kitap rafı
yoktu odada; yazmasını bilmedi i için de, yazı masası yoktu.
Kâ it bulunamazdı bu odada; çünkü kâ it i ine yarayamazdı
Yusefin. Onun Romanları andıran o kocaman kafasının içine
yazılıydı her ey.

"Ha... Binba ı Scobie..."

Yusefin açılan gözleri, Scobie'yi aradı. Bromürle bulanık
gözlerini ayarlayamıyordu.

"Günaydın, Yusef."

Scobie, ömründe ilk kez, güç bir durumda yakalamı tı Yu
sefi. Yusef, ilaçlı uykusuna gene dalacak gibi oldu bir ara.
Sonra bir çaba gösterdi; dirse ine dayandı, ba ım kaldırdı.

"Tallit konusunda sana bir çift söz söyleyecektim,
Yusef."

"Talkt mi... Kusuruma bakmayın, Binba ı Scobie." <

"Talkt ve elmaslar konusunda."

Yusef, zorluk çekerek, yarı uykuda bk adamın sesiyle ko-
nu tu:

"Elmas diye çıldırıyorlar."

Kafasını sallayınca, tepesindeki bk tutam ak saç havalan-
dı. Kararsız ek, sifonlu sürahiye do ru uzandı.

"Talkt'i suçlu göstermek için bk dalavere çevirdin mi,
Yusef?"

Yusef, bromürlü barda ı devkerek, sehpadaki sifonlu sü-
rahiyi kendine do ru çekti. Yüzüne gözüne sodalı su fı kırttı.
Sular, çevresindeki mor ipeklere de sıçradı. Sıcak bk günde
du un altına girip rahatlayan, içi açılan bk adam gibi, gö üs
geçti.

"Ne var Binba ı Scobie, fena bk ey mi oldu?"

"Talkt mahkemeye verilmeyecek."

Yusef, sürüne sürüne denizden çıkmaya çalı an yorgun bir adamı andırıyordu; ne var ki, kabaran dalgalar pe inden gekyordu artık.

"Kusuruma bakmayın, Binba ı Scobie. Uyuyamıyorum uzun süredk."

çinde bk eylerin tıngırdayıp tıngırdamada mı anlamak için bo bk kutuyu sallarcasına, Yusef dü üne dü üne, bk a a ı bk yukarı salladı ba ım.

"Talkt ile ilgili bk ey mi söylüyordunuz, Binba ı Scobie?" diye sordu. "Hesaplar yüzünden bu durumdayım. Bütün o rakamlar... Üç dört ma aza... Her ey kafamda oldu u için, bana kazık atmaya kalkıyorlar."

Scobie, biraz önce söyledi ini, gene söyledi: "Talkt mahkemeye verilmeyecek."

"Ziyam yok. Günün birinde fazla ileri gidecektir nasd olsa."

"Onlar senin elmasların mıydı, Yusef?"

"Benim elmaslarım mı? Sizin benden ku kulanmanızı istiyorlar, Binba ı Scobie."

'TaUit'in adamına sen mi rü vet verdin?"

Yusef, eknin tersiyle yüzündeki sodalı suyu sildi:

"Elbette ben verdim, Binba ı Scobie. Böylece bilgi edinebildim."

Scobie'nin kar ısında artık güç durumda de ildi Yusef. Kollarıyla bacakları mindere hâlâ tembel tembel yayılıp kaldı ı halde, o koskocaman kafası sallana sallana bromürleri silkip atmı tı.

"Yusef, ben senin dü manın de dim. Senden ho lanıyorum."

"Siz böyle söyleyince, yüre im öyle bk çarpıyor ki, Binba ı Scobie."

Yusef, yüre inin nasd çarptı ım göstermek istercesine, gömle ini çekip ba rım açtı. Gö sündeki kara kılların çalılar arasında, sodalı sudan yapılmı küçük dereler akıyordu.

"Fazla i manım," dedi Yusef.

"Sana güvenmek isterim, Yusef. Bana do ruyu söyle. Se

nin miydi, yoksa Talkt'in miydi o elmaslar?"

"Size her zaman do ruyu söylemek istiyorum, Binba ı Scobie. Elmaslar Talk t'indir demedim hiçbir zaman."

"Senin miydi?"

"Evet, Binba ı Scobie."

"Beni öyle aptal yerine koydun ki, Yusef! Burada bir tanı-
m olsaydı seni kıstıurdun."

"Ben sizi aptal yerine koymak istemedim, Binba ı Scobie. Talkt'in buradan uzakla tırılmasını istiyorum. Herkes için daha kayuk olur onun buradan uzakla ması. Suriyeklerin böyle iki cepheye bölünmeleri iyi bir ey de il. E er araların-
da birlik olsaydı, siz bana gehp derdiniz ki: Yusef, hükümet, Suriyeklerin unu ya da bunu yapmasım istiyor. O zaman ben de size 'istedi iniz yapılacak' diyebilecek durumda olurdum."

"Elmas kaçakçılı ı da bir tek ki inin eknde olurdu o za-
man."

Yusef, canından bezmi çesine yakındı: "Aman hep el-
maslar, elmaslar,elmaslar... Binba ı Scobie, unu bihn ki, bir tek yılda en küçük ma azamdan bile, üç ydda elmaslardan ka-
zandı ım paranın fazlasını kazanıyorum.. Elmas i inde ne ka-
dar çok rü vet vermek gerekti ini anlayamazsınız siz."

"Tamam, Yusef. Ben artık senden bilgi edinmeyece im.

li kimiz böylece sona erdi. Her ay borcumun faizini sana gönderirim elbette."

Scobie, bu söyledi inde, gerçekdı ı garip bir hava oldu u-
nun farkına vardı. Mandalına rengi perdeler, hep orada asılı duruyordu, öyle yerler vardı ki, insan uzakla ıp hiçbir za-
man kurtulamaz onlardan. Yusef'in odasının perdeleriyle yas-
tıkları; tavanarasmda bir yatak odasıyla, mürekkeple lekeli küçük bir yazı masasıyla, Eakng'de dantelalarla süslü bir kik-
se mihrabıyla birle iyordu. Scobie'nin bihneci kaldı ı sürece,
bu e yalar da kalacaktı yerk yerinde.

Yusef, ayaklarını yere indirdi, dimdik oturdu:

"Binba ı Scobie, ben küçük bir aka yapmı tım; fazla önemsediniz bu akamı."

"Ho ça kal, Yusef; sen fena bir adam de ilsin ama, gene

de ho a kal diyorum sana."

Yusef itenkkle konu tu: "Yanılıyorsunuz, Binba ı Scobie. Ben fena bir adamım. u kapkara yüre imde iyi olan tek ey size kar ı duydu um dostluk. Vazgeemem ondan. Her zaman dost kalmayız."

"Ne yazık ki, olamaz Yusef."

"Beni dinleyin, Binba ı Scobie. Sizden hiçbir ey istemiyorum. Tek istedi im ey, belki karanlık bastıktan soma, hiç kimse görmezken, bana arasıra gelmeniz, benimle konumanız. Bundan ba ka hiçbir ey istemiyorum. Ancak bunu istiyorum sizden. Talkt üstüne masallar uydurmayaca ım artık. Hiçbir ey sylemeyece im size. Burada oturaca ız sifonla ve içki i esiyle..."

"Ben aptal de ilim, Yusef. Herkesin bizi dost sanmasının senin çok i ine yarayaca ını da biliyorum. Sana yardımcı olacak de ilim bu konuda."

Yusef, parma ını kula ına sokup, sodak suyu çıkardı. Scobie'yi. utanma nedir bilmeyen so uk gözlerle szd. Belleinde ta ıdı ı rakamlar konusunda ona kazık atmaya kalkan ma aza yöneticilerine de böyle bakıyor olmak diye d ündü

• Scobie.

/

"Binba ı Scobie, bizim kk i anla mamızı Emniyet Genel Müdürü'ne anlattınız mı? Yoksa bir blöf myd anlataca ım demeniz?"

"Anlatıp anlatmadı ımı git kendin sor ona."

"Sormaya niyetim var. Yre im kırıldı; acı içinde. Emniyet Genel Müdürü'ne gidip, ona her eyi söylememi ille istiyor yre im."

"Yre inin buyruklarını her zaman yerine getirmelisin, Yusef."

"Benim paramı aldı mızı, TaUit'in tutuklanmasını birlikte tasarladı mızı ona söyleyece im. Yaptı mız pazarlı a uymadı mız için, sizden o almaya geldi imi söyleyece im."

Yusef, kasvetli bir sesle, bir kez daha "o almaya" derken, Romalı kafasını i man g süne do ru e di.

"Söyle. Canının istedi ini yap, Yusef. Bu i bitti artık."

Ne var ki, Scobie, canla ba la oynadı ı halde, bu sahnenin gerçek oldu una inanamıyordu. Sevdalı bir çiftin kavgasına benziyordu bu sahne. Scobie, ne Yusef'in tehditlerine inanıyordu, ne de kendi umursamazlı ına. Böyle vadala ıp ayrılacaklarına büe inanmıyordu. Mor ve portakal rengi odada olup bitenler, her yanıyla birbirine benzeyen koskocaman bir geçmi in bir parçası olamayacak kadar önemkydi.

Yusef ba ım kaldırıp konu unca, Scobie hiç a madı.

Yusef, "elbette ki, gitmeyece im Emniyet Genel Müdürü' ne," dedi. "Günün birinde geri döneceksiniz; benden dostluk isteyeceksiniz. Ben de sizi sevinçle kar dayaca ım."

Suriyeknin sesinde gelece i gerçekten görebilenlerin kandırıcı gücü varmı gibi, "böylesine umutsuz bir duruma acaba sahiden dü ecek miyim?" diye dü ündü Scobie.

5

Scobie, eve dönerken, arabasını Katolik Kiksesi'nin önünde durdurdu, içeriye girdi. Aym ilk Cumartesi'siydi ve öteden beri o gün günah çıkarmaya giderdi. Suasım bekleyenler arasında, özel evlere temizli e giden kadınlar gibi, saçları tozlanmasın diye ba larını sarmı be altı ya lı kadın; hastabakıcı lık yapan bir rahibe; bir topçu eri vardı. Günah çıkarılan küçük kücreden, Peder Rank'in tekdüze fısıltısı yüksekyordu.

Scobie, gözleri haça dikili, pe pe e üç ayrı dua mırıldandı. Bunlardan biri Tanrıya, biri Meryem Ana'yaydı; üçüncüsü de pi manlı ını belirtiyordu. Scobie, tekrarlarana tekrarlarana anlamını yitiren davranı ların korkunç bezginli ine kapıldı. Bir seyirciydi sanki. Hazreti sa çarmıha gerildi i uada, çevresini saran kalabalı a bakmı ; bir dost ya da bir dü man yüzü aramı tı kerhalde. Scobie de, sa'nın çevresini saran o kalabalı a uzaktan karı an biri gibiydi. Ta uzaklarda düzeni sa layan kimlikleri belirsiz Romalı askerler vardı o uada. Scobie, mesle inden ve sırtındaki üniformadan ötürü, kendini o Romalı askerlerden birine benzetti. Onlara benzemekten

ba ka çaresi yoktu. Ya b kadınlar, birer birer hücreye girip çıktılar. Scobie ise, belli beksiz, kopuk kopuk dualar etti: Louise için dua etti; Louise'in hemen mutlu olması ve mutlu kalması için; kocası yüzünden hiçbk zaman acı çekmemesi için dualar etti. Er de hücreden çıkınca, Scobie aya a kalktı.

"Tamı, Hazreti sa ve Kutsal Ruh adına," diyerek konu - maya ba ladı: "Geçen ay son günah çıkarmamdan soma, bk pazar sabahı, bk de yortu günü kilisede dinsel törene katılmadım."

"Bk engel mi vardı katılmanıza?"

"Vardı ama, bkaz çaba harcayarak görev saatlerimi daha iyi ayarlayabilirdim."

"Soma?"

"Bu ay boyunca çok az çaba gösterdim. Geremedi i kaide, adamlarımdan bkine ha in davrandım..."

Scobie uzun süre durakladı.

Rahip sordu: "Hepsi bu kadar mı?"

"Peder, bunu nasd söyleyece imi bilemiyorum ama... Din konusunda bezginim. Sanki dinin hiçbk anlamı kalmadı benim gözümde. Tanrıyı sevmeye gayret ettim ama..."

Scobie, rahibin göremeyece i bir el hareketi yaptı; ba ım yana çevirdi:

" nanmadı ımdan bile emin de ilim."

Peder Rank, "bu konuda gere inden fazla kaygı duymak kolaydır," dedi. "Özellikle buralarda. E er ekmde olsaydı ceza yerine altı aylık bk izin verdim günah i leyenlere. Bu ik km in am eziyor. Aslında yalnız yorgun oldu u halde, inancını yitkdi ini sanıyor insan."

"Bo una vaktinizi almak istemiyorum, Peder. Ba ka bekleyenler var. Ama... Bombo hissediyorum kendimi. Bombo ."

Rahip, "kimi zaman Tamı böyle anları seçer," dedi. "G üle güle gidin; tespihle dua okuyun."

"Benim tespihim yok. Daha do rusu..."

"Peki, öyleyse be kez Tanrıya, be kez de Meryem Ana'ya dua edin."

Peder Rank, günah çıkarmanın ba ı landı ı belirten Latince sözleri söylemeye ba ladı. Scobie ise, asd dert ba ı lanacak bir eyin olmayı ı diye dü ünüyordu o sırada. Rahibin sözlerinden huzur duymadı; çünkü huzur duyulabilecek bir ey yoktu benk inde. Kalıpla mı laflardı rahibin söyledikleri. Latince sözcükler Peder Rank'in a zından bir tekerleme gibi iti e kakı a dökülmü tü. Scobie hücreden çıkınca, gene diz çöktü. Hiç dü ünmeden yapıla yapıla anlamım yitirmi bir davranı tı diz çökmesi de. Tanrıya yakla manın fazlasıyla kolay oldu unu dü ündü bir ara. Ona yakla ma konusunda insan güçlük çekmiyordu. Halka dalkavukluk etti i için çok tutulan bir siyaset adamına dönmü tü Tamı. Pe inden gidenlerin en önemsizleri bile, günün her saatinde ona yana abilirdi. Scobie, ba ım kaldıup haça bakarak, "dahası da var; herkesin gözü önünde acı çekiyor o!" diye dü ündü.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

1

"Size pulları getirdim," dedi Scobie. "Bir haftadır toplamaktayım bunları. Herkesten aldım. Mrs. Carter büe papa anlı pek görkemk bir pul vererek katkıda bulundu.... una bakın... Güney Amerika'da bir yerlerden gekyor. Ve i te Liberya'dan tam bir seri. Amerikan i galinden ötürü üstüne yeni fiyat basılmı bunların. Bahriye Danı manı'ndan aldım."

Tamamiyle rahattılar. Bu yüzden de kendilerini güven içinde sanıyorlardı ikisi de.

Scobie sordu: "Neden pul topluyorsunuz? Garip bir ey bu... Yani on altı ya ından soma garip."

"Bilmem," dedi Helen Rolt. "Aslında topluyor sayılmam. PuUarı ta ıyorum yanımda. Bir alı kanlık olsa gerek." Albümü açtı, "Hayu, yalnız alı kanlık de il. Seviyorum bunları.

u yarım penilik ye il Be inci George pulunu görüyor musunuz? İlk sakladı m pul bu oldu. Sekiz ya ındaydım. Buhara tutup bir zarfın üstünden çıkardım, bir deftere yapı tırdım. Bunun üzerine babam bana bir albüm verdi. Annem ölmü tü; onun için babam bana bir albüm verdi." Ne demek istedi ini daha do ru bir biçimde anlatmaya çalı tı: "Pul foto raf gibidir. Ta ıması öyle kolay ki...Porselen çanak çömlek koleksiyonu yapanlar, yanlarında ta ıyamazlar çanak çömle i. Kitap toplayanlar da ta ıyamazlar topladıklarını. Foto raf albümlerinde oldu u gibi bazı sayfaları koparmak da gerekmez."

Scobie, "kocanız konusunda bana hiçbir ey söylemediniz," dedi.

"Evet, söylemedim."

"Foto raf albümlerinden sayfa koparmak pek i e yaramaz aslında; çünkü sayfanın koparıldı ı yeri görürsünüz, de il mi?"

, "Evet."

Scobie, "insan bazı eyleri konu ursa," dedi, "daha çabuk atlatır onları."

"Benim derdim ba ka... Öyle çabuk atlattım ki bu felaketi... te benim derdim bu."

Scobie a ırıp kaldı: Helen Rolt'un bu a amaya varamayacak kadar genç oldu unu sanmı tı.

Helen Rolt, "o öleli ne kadar oldu ki..." dedi. "Sekiz hafta oldu mu? Oysa o ölü... Tamamiyle ölü... Ben çok namussuz bir karıymı m me er."

"Böyle dü ünmeyin. Herkes sizin gibidir bence. Birine 'sensiz ya ayamam' dedi imiz zaman, 'senin acı çekti ini, mutsuz oldu unu, yoksul kaldı m bilerek ya ayamam' demek isteriz aslında. Ancak bunu söylemek isteriz. O ölünce, bizim sorumlulu umuz da biter. Artık yapabilece imiz bir ey yoktur. Huzur içinde kalırız."

"Böylesine katı oldu umu bilmiyordum. renç bir katılık benimkisi."

Scobie, "bir çocu um vardı, öldü," dedi. "Ben buradaydım. Karım bana Bexhill'den iki telgraf gönderdi. Birini ak amın be inde, birini de ak amın altısında göndermi . Ama telgrafların sırasını karı tırmı lar. Karımın amacı beni hazırlayarak haberi vermek. Bir telgraf kahvaltıdan hemen sonra geldi. Sabahın sekiziydi. Haber almak açısından ölü bir saat."

Scobie bugüne dek hiç kimseye, Louise'e bile söz etmemi - ti bundan. İm di her iki telgrafta da tam ne yazılı oldu unu dikkatle söyledi:

" İ k gelen telgrafta 'Catherine bugün ö leden sonra öldü. Acı çekmeden. Tanrı seni korusun' yazılıydı. İ nci telgraf ö - leyin geldi. 'Catherine a ır hasta. Doktorun umudu var. Kev girim' yazılıydı. Saat be te gönderilen telgraftı bu. 'Kev girim' sözcü ü de 'sevgilim'in yanlı yazılmasıydı herhalde. Beni hazırlamak için, 'doktorun umudu var' demesi kadar umutsuz bir söz olamazdı."

"Ne korkunç bir ey sizin için..."

"Hayır. İ nci telgrafı alınca, kafamın iyice karı masıydı asıl korkunç olan. Bir yanlı lık var, hâlâ ya ıyordur dedim kendi kendime. Ne oldu unu tam anlamadan önce, bir saniye... Hayal kırıklı ına u radım. Korkunç olan buydu i te.

İ m di üzölmeye, İ m di acı çekmeye ba layaca ım diye dü ün dü m. Ama ne oldu u anlayınca, sorun kalmadı: Çocu um ölmü tü; onu unutmaya ba layabilirdim artık."

"Peki, onu unuttunuz mu?"

"Çok sık anımsamıyorum onu. Gözümün önünde öldü ünü görmek acısını çekmedim. Ama karım, o acıyı da çekti."

Helen Rolt ile ne denli rahatça, ne denk çabucak dost olduklarını görmek, Scobie'yi a ırtıyordu. İ ki ölü mü a ıp, hiç çekinmeden bir araya gelebilirdi.

Helen Rolt, "siz olmasaydınız, ben ne olurdu bilmem," dedi.

"Herkes bakardı size."

"Hayır, benden korkuyorlar galiba."

Scobie güldü.

"öyle, korkuyorlar. Bugün ö leden soma, PUot Te men

Bagster beni plaja götürdü. Ama korkuyordu. Mutlu olmadım için korkuyordu, kocam yüzünden korkuyordu. Plajda herkes mutlu haller takmıyordu. Ben de sırtıp duruyordum. Ama hiç i e yaramadı. O durumu anımsadınız mı bilmem? Hani insan ilk e lence toplantısına gidi inde merdivenleri çıkarken, toplantıdakilerin seslerini duyar, ama onlarla nasd konu aca ım bilemez. te ben de öyle oldum. Onun için, sü-tunda Mrs. Carter'in mayosu, oturup sırtttım. Bagster de ba-ca ımı ok adı. Ben de evime dönmek istedim."

"Evinize döneceksiniz yakında."

"O evi demiyorum. Buradaki evden söz ediyorum. Buradaki evde kapıyı kaparım; kapıya vurdukları vakit de açmam. Buradan gitmek istemiyorum."

"Ama burada mutlu olmad ınız besbelk."

"Denizden öyle korkuyorum ki!" dedi Helen Rolt.

"Dü lerinize giriyor mu?"

"Hayu. Arasua Jokn'u görüyorum dü ümde... Denizi görmekten daha fena. Çünkü hep kötü dü ler görürdüm John ile ilgili. Hâlâ da görüyorum o kötü dü leri. Yani dü lerimde hep kavga ederdik; imdi de hep kavga ediyoruz."

"Uyanikken kavga eder miydiniz?"

"Hayu. Bana kar ı iyi davramrdı. Bikiyorsunuz, yalnız bir ay evk kaldık. Böylesine kısa bir süre içinde iyi davranmak kolaydır de il mi? O bir ay içinde tam ne olup ne bitti ini daha pek kavrayamam tım gemi battı ı uada."

Helen Rolt'un ne olup ne bitti ini hiçbir zaman peki iyi kavrayamadı ım, yani okuldaki voleybol takımından ayrdak beri ne olup ne bitti ini pek kavrayamadı ım dü ündü Scobie. Bir yd önce mi ayrdmı tı okuldan? Scobie onu, ya gibi dümdüz, ne oldu u belirsiz bir denizde yüzen cankurtaran sandalının içinde yatarken görüyordu kimi zaman. Helen'in yanında, yarı ölü öteki kız çocu u, çdrkran tayfa, Miss Malcott ve geminin sahiplerine kar ı sorumlulu unu duyan Çarkçıba ı vardı. Kimi zaman, pul albümünü sıkı sıkı tutmu , bir sedyeyle yanından geçirildi ini görüyordu. imdi ise, sutm da ona yakı mayan ödünç aldı ı bir mayo, bacaklarım ok a

yan Bagster'a sırtması, plajdakilerin gülü lerini ve su sıçratmalarını dinlemesi, büyüklerin davranı larına akli ermemesi gekyordu gözünün önüne... Sorumluluk duygusu, hazin hazin kabarıp ak amları sahili kaplayan sular gibi, Scobie'yi sarmaya ba lamı tı.

"Babanıza mektup yazdınız mı?"

"Yazdım elbette. Bana bk telgraf gönderdi. ngiltere'ye giden bk gemiye binebilmem için piston arıyormu . Ama Bury'den nasıl piston yapaca ına aklım ermiyor. Zavalıcık, hiç kimseleri tanımaz. John için de bir telgraf gönderdi bana."

Helen, iskemlenin üstündeki yastı ı kaldırdı, telgrafı aldı:

"Okuyun unu. Babam tatlıdır ama, benim ne biçim bir insan oldu umdan hiç mi hiç haberi yoktur."

Scobie, telgrafı okudu: "Sevgik çocu um, çok üzülüyorum seni dü ündükçe. Ama onun mutlu oldu unu unutma. Seni seven baban."

Scobie, tarihi ve Bury'nin posta damgasını görünce, babayla kızı ayıran akıllara sı maz mesafeyi dü ündü.

"Sizin ne biçim bir insan oldu unuzdan hiç haberi yok ne demek?"

"Yani babam, Tanrıya, cennete filan falana inanır."

"Siz inanmaz mısınız?"

"Okuldan çıkınca, vazgeçtim bunlardan. John, babama sata ırdı bu konularda. Tath tatlı sata ırdı. Babam aldırmazdı. Ama hiç haberi yoktu benim de John gibi dü ündü ümden. Bir din adamının kızı olunca, sahte davranmak zorundasınız. Evlenmeden on be gün önce benimle John'un ey... Yani beraber oldu umuzu bilse, babam fena bozulurdu."

Scobie'nin gözünün önüne, ne olup ne bitti ini bilmeyen bk insan geldi gene. Bagster'in Helen Rolt'dan korkmasına hiç a mamakydı. Bagster sorumluluk yüklenecek bir adam de ildi; hiç kimse de, herhangi bir davranı ından ötürü bu akdsız ve a kın çocu u sorumlu tutamazdı. Scobie, Helen için topladı ı küçük pul yı mını evirip çevirdi:

"ingiltere'ye dönünce ne yapaca ınızı merak ediyorum."

"Beni orduya alırlar herhalde."

Scobie, "benim de çocuğum ya asaydı, Orduya alınacak ya gelecekti; kasvetk bir yatakkaneye atdıp, barmın çaresine bakmak zorunda kalacaktı," diye düündü. Atlantik Okyanusu'ndan soma, kadınlardan olumu askeri birkkler; kocaman memeli yaygaracı çavuş; a evi; patates soymaları; incecik dudaklı, derli toplu altın saçlı sevicik kadın subay; ve kampındaki kırlarda, katırtırnakları arasında bekleyen erkekler... Bunların yanında Atlantik Okyanusu bile bir yuva sayılırdı ku kusuz.

Scobie sordu: "Steno bilir misiniz? Ya da yabancı bir dil?"

Ancak kurnazlar, açığı gözler ve arkası olanlar paçayı kurtarabilirdi bir savaşa.

Helen Rolt, "hayır, bilmem," dedi. "Hiçbir i i do ru dürüst bilmem."

Onun denizlerden kurtulup, i e yaramayan bir balık gibi gene denizlere atılacağını düünmek, akıl almaz bir eydi.

"Daktilo bilir misiniz?"

"Tek parmakla bir hayli hızlı yazarım."

"Bana kalırsa, burada bir i bulabilirsiniz. Sekretere çok gereksinime var. Bikyorsunuz, herkesin karısı Sekreterkk Dairesi'nde çalıştı halde, gene de yetmiyor. Ama buranın iklimi kadınlara yaramaz."

"Ben burada kalmak istiyorum. Bunu kutlamak için bir eyler içekm."

Helen, kendisine kizmet eden yerliye seslendi.

"Ö reniyorsunuz," dedi Scobie. "Bir hafta önce ödünüz kopuyordu bu o landan..."

Hizmet eden yerik, üstünde bardaklar, misket limonları, su ve yeni bir cin i esi olan bir tepsiyle geldi.

"Ben bununla konu madım."

"O gitti. Fazla sert konu mu tunuz onunla."

"Onun yerine bu mu geldi?"

"Evet."

Scobie sordu: "Senin adın ne?"

"Vande, efendim."

"Seni daha önce de gördüm, degü mi?"

"Hayır, efendim."

"Ben kimim?"

"Siz büyük pokssiniz, efendim."

Helen, "bunu da korkutup kaçırmayın," dedi.

"Sen kimin evinde çak ıyordun?"

"Uzakta, Bölge Emniyet Görevksi Pemberton'un evinde, efendim, ikinci u aktım."

"Seni orada mı gördüm? Herhalde orada. Bu bayana iyi bak imdi. O gidince, sana çok iyi bk i bulurum. Unutma dedi imi."

"Ba üstüne, efendim."

Scobie, "pullara bakmadınız," dedi Helen'e.

Bir cin damlası, pullardan birini lekeledi. Scobie, lekeli pulu eline alan Helen'e baktı. Atlantik Okyanusu, kızın saçlarının gürlü ünü sanki sonsuza dek yok etmi ti. Scobie, fare kuyru u gibi ensesine dü en dümdüz saç tellerini gördü; avurdu avurduna geçmi yüzü gördü. Ba ka bir insanla yıllardır böylesine rahat etmedi ini dü ündü. Louise gençken, onunla da rahat etmi ti. "Ama bu durum ba ka" dedi kendi kendine. Beraber olmalarında hiçbir tehlike yoktu. Otuz küsur ya daha büyüktü Helen'den. Bedeni bu iklimde ehvet duygusunu yitirmi ti. Kızın a kına döndü ü bu dünyada ileride ona yol gösteremeyece ini bildi i için, üzüntüyle, sevecenlikle ve akıl almaz bir merhametle Helen'i seyretti. Helen ba ını çevirince, ı ı ı alan yüzü çirkin göründü. Bir çocuk yüzünün gelip geçici çirkinli iydi bu. Ne var ki, bu çirkinlik bir çift kelepçe gibi, Scobie'nin bileklerini sardı.

"O pul bozuldu," dedi, "bir yenisini bulurum size."

"Yoo, hayır. Böyle koyarım albüme. Gerçek bir koleksiyoncu de ilim ben."

Scobie, güzellerden, zariflerden, akıllılardan sorumlu deildi. Onlar istedikleri yere varırlardı nasıl olsa. Ama u ru na hiç kimsenin yolunu de i tirmeyece i bir yüze, hiç kimsenin gizlice bakmayaca ı bir yüze, çok geçmeden terslenmeye ve umursanmamaya alı acak olan bir yüze, candan ba lanma

zorunlu unu duyuyordu. "Acımak" sözcü ü, "sevmek" sözcü ü gibi, geli igüzel kullanılır. Ama pek az ki inin duydu- u, insanın öz benk iyle içk dı k, korkunç bir tutkudur acı- mak.

Helen, "bu lekeyi gördükçe, bu oda da gözümün önüne ge- lecek," dedi.

"öyleyse o pul bir foto raf gibi."

Helen, gençlere özgü acımasız bir gerçekçilikle konu tu: "Bir pulu albümden çekip çıkarırsınız. Bir süre albümde bu- lundu undan haberiniz bile olmaz." Soma, ansızın Scobie'ye do ru döndü: "Sizinle konu mak ne iyi.... Akkma geleni söy- lüyorum. Sizi gücendirmekten korkmuyorum. Siz benden bir ey istemiyorsunuz. Güven içindeyim."

" kimizde güven içindeyiz."

Demir dama düzenle inen ya mur çevrelerini sarmı tı.

Helen birdenbire, tutkuyla konu tu: "Tamım, ne kadar iyisiniz siz!"

"Hayu."

"Beni hiçbir zaman yüzüstü bırakmayaca ınızı biliyo- rum."

Bu sözler, yerine getirilmesi ne denk güç olursa olsun, bir emir gibi geldi Scobie'ye. Helen'in elleri Scobie'nin getirdi- i o saçma sapan küçük ka ıt parçalarıyla doluydu.

Helen, "bu pulları her zaman saklayaca ım." dedi. "Hiç- bir zaman albümden çıkarmayaca ım bunları."

Biri kapıya vurdu; ne ek bir ses duyuldu: "Freddie Bags- ter. Ben geldim. Freddie Bagster."

Helen fısıldadı: "Ses çıkarma... Hiç ses çıkarma."

Kolunu Scobie'nin koluna geçirdi. Soluk solu aymı gibi, a zı biraz açık, gözlerim kapıya dikti. Scobie, kovalanıp bir dek e sı man küçük bir hayvana benzetti Helen'i.

Ses, kandırmak istercesine, "Freddie'yi al içeri," dedi. "Haydi, bir iyikk et, Helen. Freddie Bagsterim ben."

Herif biraz sarho tu.

Helen, Scobie'ye sokulmu tu. Ek Scobie'nin üstündeydi. Bagster in ayak sesleri uzakla ınca, a zını kaldırdı; öpü tü

ler. kisinin de tehlikesiz sandıkları ey; dostluk, güven ve acıma duygusu kılı na girip, onları aldatan bir dü manmı aslında.

2

Ya mur hiç durmadan ya ıyordu. Scobie'nin evinin bulundu u küçük toprak parçası, bataklı n ortasında kurtarılmı bir bölgeyken, imdi gene bataklık olmu tu. Geceleyin bk ara sertçe esen bir yel sürgüyü kırdı ı için, pencere bir açıkp bir kapanıyordu. Odanın içine ya mur ya mı tı; tuvalet masası sırsıklamdı; yerde bk su birikintisi vardı. Çalar saat 4.25'i gösteriyordu. Yıllarca önce bo bıraktı ı bk eve geri dönmü gibi geldi Scobie'ye. Aynanın üstünde örümcek a ları, paramparça bir cibinlik, yerde fare pisli i görse, a maya caktı.

Bir iskemleye oturdu. Pantolonun paçalarından akan sular, ayakkabdarımn çevresinde ikinci bk su birikintisi yaptı. emsiyesini Helen'de unutmı tu. Kendi evine dönmek üzere yola çıktı ı sırada, gençli ine özgü yitkdi i bk eyi yeniden bulmu çasına, garip bir sevinç içindeydi. Islak ve gürültülü karanlıkta yürürken, Fraser'm arkısından bk dize söylemeye bile kalkmı tı; ama uyum yoktu sesinde. Helen'in eviyle kendi evi arasında bk yerlerde, sevincini yitirivermi ti.

Sabahın dördünde uyanmı tı. Helen'in ba ı yanındaydı; saçları gözüne de iyordu Elini cibinlikten çıkarıp ı ı ı yaktı. Helen, kaçarken vurulan bk insan gibi, acayip bk biçimde kıvrđmı yatıyordu. Scobie, sevgi ve haz duyguları yeniden canlanıncaya kadar, sava ta ölmeye mahkum bir et yı mına bakarcasına bir an baktı Helen'e.

İ ik yakıknca, Helen uyandı, "Bagster'ın cehenneme kadar yolu var," dedi.

"Dü mü görüyordun?"

"Bk bataklıkta yolumu a ırmı tım; Bagster de beni yakalamı tı."

"Gitmeliyim," dedi Scobie. " imdi uyursak, ancak gün

do unca uyanabiliriz."

Scobie, her ikisi hesabına dikkatle dü ünmeye ba ladı. Bir katil gibi, hiç kimsenin çözemeyece i cinayeti tasarlamaya ba ladı. Bundan soma nasıl davranmaları gerekti ini kafasında kurdu. Ömründe ilk kez, yalan dolanı yasal göstermek için giri ilen tartı mak ve upuzun dolambaçlara daldı. E er böyle böyle olursa, bunun sonucu öyle öyle olur....

Helen'e sordu: "Sana hizmet eden adam saat kaçta gelir?"

"Altıya do ru galiba. Yedide beni uyandırır."

"Ali a a ı yukarı altıya çeyrek kala çay suyunu ısıtmaya ba lar. Gitsem daha iyi olur, sevgilim."

Varlı mın izlerini silmek için, ker bir yana dikkatle baktı. Yerdeki hasırı düzeltti; bir kül tablasının yanında durakladı. Bunları yaptıktan soma da, duvara dayadı ı emsiyesini orada unutuverdi. Tam katillere özgü bir davranı saydı bu unut kank ım. emsiye, ya murun altında aklına gelince, i i ten geçmi ti. Geri dönüp, Helen'in kapısını yumruklaması gerekiyordu. Oysa evlerin birinde bir ı ık yanmı tı bile. imdi kendi odasında, elinde ayakkabısının bir teki, yorgun ve bezgin dururken, "ileride daha akıllıca davranmalıyım," diye dü ündü.

leride... in en hazin yam da buydu i te. Kelebekler mi sevi irken ölürmü ? Ama insanlar sevi menin sonuçlarına gö üs germek zorundaydılar. Scobie, hem suçluydu, hem de sorumluydu olup bitenden; çünkü bir Bagster de ildi o; ne yaptı ım bikiyordu. Louise'in mutlulu unu koruyaca ına yemin etmi ti; ama bu sorumlulu a ters dü en ba ka bir sorumlulu u da yüklenmi ti imdi. Ergeç söylemek zorunda kalaca ı yalanlan dü ündükçe, bezginkk duydu. Kurban edileceklerin kenüz kam dökülmemi ti; ama yaralarını imdiden kisse diyordu. Yastı a yaslanıp, uykusuz gözlerle, afak vaktinin külrengi denizine baktı. Bu alacakaranlık suların üstünde, bir yerlerde, ba ka bir cinayetin i lendi ini; Louise olmayan, Helen de olamayan ba ka bir kurbanın bulundu unu sezdi.Uzak ta kentte, bu sahte afa ı haber vermek için, korozlar ötmeye ba ladı.

K NC KISIM

B R NC BÖLÜM

1

Harris, gizleyemedi i bir gururla, " te! Ne dersin buna?" diy° sordu.

Kapının e i inde durdu. Önden giden Wilson,biçilmi ekinler arasında dikkatle ilerleyen bk av köpe i gibi, Hükümet'in sa ladı ı kahverengi de neklerden yapılmı e yalar arasında yürüdü.

Wilson, köpe imsi a zıyla burnunu Hükümet'in verdi i bk koltu a çevirerek, sözlerini tarta tarta konu tu: "Otel'den daha iyi."

"Lagos'dan döndü ünde sana bk sürpriz yapmayı dü ün mü tüm."

Harris, Nissen tipi kulübeyi üçe bölmü tü. Böylece ikisine de ayrı bker yatak odası ve birlikte payla acakları bk oturma odası yapmı tı.

"Beni üzen bk tek ey var," dedi Harris. "Burada hamamböce i oldu undan emin de ilim:"

"Eh, biz hamamböceklerinden kurtulmak için oynuyor-duk o oyunu."

"Biliyorum ama, yazık de il mi hamamböce i olmayı ı?"

"Kom ularımız kim?"

"Denizaltı saldırısına u rayan Mrs. Rolt, letme Dairesi'nden iki adam, Tarım Dairesi 'nden Ckve adk biri ve Kanalizasyon lerine bakan Boling. Çok ho , dost insanlara benziyor hepsi. Bir de Scobie var yolun ucunda."

"Evet."

Wilson, içi içine sı mayarak, evin urasını burasını gezdi; soma bir foto rafın önünde durdu. Harris bu foto rafı, Hükümet'in sa ladı ı bir mürekkep hokkasına dayamı tı. Çimenlik bir yerde, üç uzun sua halinde erkek çocuklar görülüyordu foto rafta. Birinci uadaki çocuklar, otların üstüne ba da kurmu lardı. kinci uadaki çocuklar, iskemlelere oturmı tu. Katı yüksek yakalı gömlekler giyen bu çocukların ortalarında, ya lıca bir erkek ve biri a ı olan iki kadın vardı. Üçüncü sıradakiler ayakta duruyorlardı.

Wilson, " u a ı kadın..." dedi. "Onu bir yerlerden tanıyorum. Eminim bundan."

"Snakey adı sana bir eyler anımsatıyor mu?"

"Evet, elbette." Wilson, foto rafa daha dikkatle baktı: "Demek sen de o berbat yerde okudun?"

"Eski Do w nham 'klar dergisini senin odanda gördüm. Sana sürpriz yapmak için, bunu getirdim."

Harris hayal kırıklı na u ramı tı. Bekledi i etkiyi yapmayan foto rafı alıp bir yere koydu.

"Eski Downnam'klar birlikte yemek yeriz diye dü ünümü - tüm."

"Neden?" dedi Wilson. " ki ki iyiz ancak."

" kimiz de birer konuk ça uabiliriz."

"Bunun bir anlamı yok, bana kalırsa."

Harris acı acı konu tu: "Eh ne yapalım öyleyse. Gerçek Downkam'k ben de il, sensin. Ben dernek üyesi olmadım hiçbir zaman. Dergi de bana de il, sana gönderiliyor. Okulla ilgilenene ini sanmı tım."

Wilson terslendi: "Babam okul derne ine ömrümün sonu

na kadar üye yaptı beni. O aptal dergiyi de o gönderiyor boyu na.

"Dergi ba ucunda duruyordu. Onu okuyorsun sandım."

" öyle bk göz atmı ımda belki."

"Benden söz eden bk yer vardı. Adresimi istiyorlar."

Wilson, "bunun nedenini büyorsun," dedi. "Ele geçkebil dikleri eski Downham' darin hepsine ça rıda bulunuyorlar. Kurucuların Toplantı Salonu'ndaki tahta kaplamaların onarılması için para gerek. Adresimi göndermezdim senin yerinde olsam."

Harris'e kalırsa, WUson ne olup ne bitti ini öteden beri bilenlerdendi. Bu ya da u ö retmenin okula neden gelmedi ini bilkdi. Müdür'ün yaptı ı özel toplantıda niçin kavga çıktım bilirdi. Wilson, birkaç hafta önce buraya ilk geldi i sırada, okula yeni yazılmı bk çocuk gibiydi. Harris ona seve seve dostluk etmi , yol göstermi ti. Bk Suriyeknin evine yeme e giderken smokin giymesin diye WUson'u uyardı ını anımsadı. GelgeleUm okula girdi i ilk ydda bUe yeni yazdan çocukların ne derdi çabucak büyüdüklerini görmek, Harris' in alm yazısıydı. Birinci yarım ydda,onlara sevecenlikle akıl hocalı ı eden biri saydırdı, ikinci yarım ydda ise, bir kenara atkverirdi. Okula en yeni yazdan, en toy ö renci bile, Harris'den daha çabuk derlerdi her zaman. Harris'in kendi uydurdu u hamamböce i oyununda bde, Wilson hemen ilk gece oyunun kuralları konusunda kafa tutmu tu Harris'e.

Harris dertk dertk konu tu: "Haklan var herhalde." Sonra, alçakgönüUü bk sesle ekledi: "Ben bu yandaki yata ı seçtim. Ama bunu sen istersen..."

"Mesele yok," dedi WUson.

"Bk tek adam tuttum. Onu payla arak bkaz para birikti rebüiriz diye dü ündüm..."

WUson, "burada ne kadar az adam olursa, o kadar iyi olur," dedi.

Yeni dostluklarının ilk gecesiydi o gece. Karartma perdelerinin arkasında, Hükümet'in sa ladı ı e koltuklarda oturup, kitap okudular. Masanın üstünde Wilson çin bir viski i

sesi, Harris için de misket limonuyla karı ık bir arpa suyu i-
esi vardı. Dama ya an ya mur sürekli tıp tıp ederken; Wil-
son, Wallace'm bir romanını okurken, akü almaz bir huzur
duydu Harris. Arasua Hava Kuvvetleri'nin kantininden çı-
kan bir iki sarho , ba ıra ça ıra evin önünden geçiyor, araba-
larına binip vites de i tirirken gürültü ediyorlardı. Ne var ki,
dı arıdan gelen bu gürültü, evin içindeki huzuru yo unla tırı
yordu sanki. Harris'in gözü, zaman zaman duvara kayıyor,
bir hamamböce i arıyordu. Ama insanın her istedi i de olmaz
ya...

"Eski Dovunhamh yalan bir yerlerde mi, arkada ? Gene
bir göz atardım u dergilere. Elimdeki kitap öyle can sıkıcı
ki!"

"Tuvalet masasının üstünde, açmadı ım bir zarfta yeni
bir sayısı var."

"Zarftı benim açmama izin verir misin?"

"Ne diye vermeyim?"

Harris ilkin "Eski Downkam'klara Notlar "bölümüne bak-
tı; 1917 1921 döneminden H.R. Harris'in nerede bulundu u-
nun hâlâ ö renilmek istendi ini gördü. "Wilson yanıyor mu
acaba?" diye dü ündü; çünkü Kurucular Salonu'nun tahta
kaplamaları konusunda bir ey yazık de ildi burada. Belki o
mektubu gönderirdi gene de. Kendi mektubuna yanıt olarak
Sekreter'den alabilece i mektubu hayal etti. öyle bir eyler
yazdı olabilirdi o mektupta: "Sevgik Harris, o romantik di-
yarlardan gönderdi iniz mektubu alınca, hepimiz çok sevindik.
Niçin tam bir katkıda bulunup, bizim dergiye yazı göndermi-
yorsunuz? uası gelmi ken unu da sorayım: Neden eski
Downham'hlar Derne i'nin üyesi olmuyorsunuz? Üye olmadı-
nızı ö rendim. Eski Downham' darin tümü adına konu a-
rak, aramıza katıldı nınıza memnun olduk demek isterdim."
Harris, "aramıza katıldı nınıza memnun olduk" yerine "gurur
duyduk" sözünü aklından geçirdi; ama gerçekçi oldu u için,
bundan vazgeçti somadan.

Eski Downkam'kların ilk yarım yık oldukça ba arılı geç-
mi . Harpenden'i bir gol farkla, Merckant Taylors'u iki gol

farkla yenmi ler; Lancing ile berabere kalmı lar. Ducker ile Tierney, forvet hattmda iyi oynuyorlarmı ; ama bek'ler, topa hızla hâkim olamıyorlarmı henüz. Harris sayfayı çevkdi ve Opera Derne i'nin Kurucuların Toplantı Salonu nda *Sabır't* çok güzel oynadı ım ö rendi, ingilizce ö retmem oldu u hiç ku ku götürmeyen F.J.K. öyle yazıyordu bu konuda: "Bunthorne rolünde Lane, tüm arkada larını a ırtan yüksek bk esteti i gözler önüne serdi. Onun ortaça a özgü bk ek oldu unu ya da zambaklarla ilintisi bulundu unu dü ünemez- dik bugüne dek. Ne var ki, Lane, onu yanlı yargıladı ımızı kanıtladı bize. Bu, kusursuz bk temsildi, Lane!"

Harris, be ayrı maçı anlatan yazılara ve "vaktiyle ufak tefek ya k bk bayan varmı ; en kıymetli malı da..." diye ba - layan hayal ürünü bk öyküye bk göz attı. Downham okulunun duvarlarını, sarıyla karı ık kırmızı tu laları, damların ke- narlarını süsleyen acayip çıkıntıları, hayvan ba ı biçiminde Victoria ça ından kalma olukları görür gibi oldu. Ta merdi- venlerin basamaklarında potin seslerini, berbat bk gün daha ya asın diye çatlak bk yemek çanının onu uyandırdı ım duy- du. Harris de mutsuzlu una ba lıydı hepimiz gibi; gerçek ül- kemizin mutsuzluk oldu unu Harris de biliyordu hepimizin bildi i gibi. Gözleri ya la doldu. Arpa suyundan bk yudum iç- ti; "WU son ne derse desin, o mektubu gönderece im" diye dü- ündü. Dı arıda biri ba ırdı: "Bagster! Nerdesin Bagster, enayi herif!" Ba ıran, bk hendeye yuvarlandı. Sanki Harris, Downham okulundaydı gene. Ne var ki, hiç kimse, "enayi he- rif" deyimini kullanmazdı orada.

Harris bk iki sayfa çevirdi. Gözü bk iire ik ti. "L.S."e sunulan iirin adı "Batı Sahüi"ydi. Harris ike pek dü kün de ildi ama, Afrika 'tun bu uçsuz bucaksız sahilinin bk yerin- de üçüncü bk Downham'knın bulunması ilgisini çekti. iiri okudu:

*Bu uzak sahilde bir ba ka tristram,
Zehirli kadehi dudaklarına götürüyor,*

*Palmyre a açlı bir kıyıda bir ba ka Mark,
Sevda güne inin tutulmasını seyrediyor.*

Harris, bunların ne demek oldu unu pek açık seçik anlayamadı, öteki dizeleri atlayıp, imzaya baktı: E.W.Harris nerdeyse ba iracaktı a kınılı ından; ama tam vaktinde kendini tuta bildi. Wilson Ue artık burun buruna oturacaklarına göre, dik katk olması gerekiyordu. Kavga edecek kadar yer yoktu bu küçücük evde. "Acaba L.S. kimdir?" diye dü ündü; "sakın o kadın olmasın..." Bu aklına gelince, Harris'in dudakları hınzırca bir gülümsemeye kıvrıldı.

"Dergide pek bir eyler yok," dedi. "Harpenden'i yenmişiz. 'Batı Sahih' adlı bir de iir basmışlar. Buralarda bizim eski okuldan bir zavallı adamca ız daha var anlaşılan."

"Ya..."

"Kara sevdalı," dedi Harris. "Ne var ki, ben iir okumam."

WUson, Wallace'm poksiye romanının arkasına gizlenerek, yalan söyledi:

"Ben de okumam."

2

Yakalanmasına ramak kalmı tı. Wilson yata a sutüstü yatıp, da a ya an ya muru ve perdenin arkasında uykusunda gürültüyle soluyan eski Downham'hyi dinledi. Sanki o i renç yıllar, araya biriken sisleri delmi , çevresini yeniden sarmı tı. Nereden aklına gelmi ti o iiri okul dergisine göndermek? Delirmi miydi yoksa? Ama bir dekkk de de ildi bu; çünkü Wilson, dekkk edecek kadar dürüst de ildi çoktandır. Çocukluktan beri çapra ıklı a mahkum olanlardandı Wilson. Niyetin ne oldu unu biliyordu: Hangi dergiden alındı mı belli etmeden, iiri kesip Louise'e gönderecekti. Bunun Louise'in ho lanaca ı bir ür türü olmadığı m da bikiyordu; ama iirin basılmı olmasının Louise i gene de etkileyece ini hesapl a

nı tı. E er Louise, iirin nerede yayınlandı ını sorarsa, sözde küçük bir grubun çıkardı ı bir dergi adı uydurabilirdi kolayca. *Eski Downham'hnın* kâ ıdı güzel, baskısı temizdi iyi ki. Gerçi arkasında basdı olanlar okunamaması için, iiri saydam olmayan bir kâ ıda yapı tırması gerekecekti; ama bunu da açıklamak için bir eyler uydurabilirdi kolayca. Eskiden okul Wilson'un tüm ya antısını yuttu u gibi, imdi de mesle i tüm ya antısını a ır a ır yutuyordu sanki. Yalan söylemek, çabucak bk eyler uydurabilmek, kendini hiçbk zaman ele vermemek onun mesle iydi. Özel ya antısı da mesle ine uyumu tu artık. Wilson kendinden öylesine tiksindi ki, midesi bulandı; sırtüstü yattı.

Ya mur bir süre durdu. Wilson, uykusuz kalanların gönlüne su serpen o serinli i duydu bir ara. Harris'in a ır dü lerinde ya mur sürüp gidiyordu. Wilson, yava ça yataktan kalktı, bromürlü bir bardak su hazırladı kendine. laç tanecikleri barda ın dibinde fi ırdadı; ve Harris perdenin arkasındaki yatakta dönerek, bo uk bir sesle bir eyler söyledi. Wilson, el fenerini yaktı, saatine baktı. 2.25'di. Harris'i uyandırmamak için, ayaklarının ucuna basa basa kapıya do ru giderken, ayak parmaklarının altına sokulan bir pirenin hafif acısını hissetti. Bataklık topra ın üstündeki küçük çimento kaldırımında durdu; serin hava, dü meleri çözülmü pijama ceketini kımıldattı, gö süne de di. Nissen kulübelerinin tümü karanlıktı; yeniden biriken ya mur bulutları ayı örtmü tü. WUson, sırtını dönüp eve girecekken, birkaç adım ötede aya ı bir yerlere takılan bir adamın tökezledi ini duydu; el fenerini yaktı. Adam sırtını e mi kulübeler arasından geçerek yola do ru gidiyordu.

"Scobie!" diye hayretle ba ırdı Wilson.

Scobie döndü, "merhaba Wilson," dedi. "Buralarda oturdu unu bilmiyordum."

Wilson, a ladı ım gören adama gözlerim dikti: "Harris ile payla ıyorum burasını."

Scobie, "yürüyü e çıktım. Uyuyamıyordum," dedi.

Scobie'nin söyledi i kandırıcı de ildi. Scobie, yalan dolan

dünyasında daha pek toydu Wilson'a kalırsa. Scobie, çocuklu-
undan beri yalan dolan dünyasında ya amamı tı. Wilson,
garip bir kıskançlık duydu. Ya k ba k bir hapishane gedikli-
sinin, hapse ilk dü en, her eyi yeni gören genç bir dolandırıcı-
yı kıskanması gibi bir eydi bu.

3

WUson, U.A.C.'deki küçük kavasız odasında oturmaktay-
dı. U.A.C. irketi'nin masaya yı ilan domuz taklidi deriyle
ciltli dergileri ve defterleri, kendisiyle kapı arasında bir set
olu turuyordu. Wilson bu setin arkasında, gizlice kopya çe-
ken bir kse ö rencisi gibi, eknde ifre rehberi, bir telgrafı çö-
züyordu. Kar ısında, bir malm reklamını yapmak için basılan
takvim, bir hafta önceki tarihi, yani 20 Haziranı gösteriyor-
du. Takvim sayfasında bir de özdeyi vardı: "En iyi yatırımlar,
dürüstlük ve cüretten kaynaklanır.—William P. Corn
fortk."

Bir memur kapıya vurup girdi: "Bir zenci seni görmek is-
tiyor, Wilson. Bir pusula getirmi ."

"Kimden?"

"Brown'dan diyor."

"G öreyim seni, aslan o lum, onu bir iki dakika oyala. Son-
ra da kıçma bir tekme at, buraya sok."

Wilson, bu türden argo lafları do al bir biçimde söylemek
amacıyla ne kadar canla ba la talim etse de, gene beceremi
yordu bir türlü. Yerini a ırmamak için, telgrafı katlayıp ifre
rehberinin sayfaları ara ma koydu; soma ifre rehberini kasa-
ya yerle tirdi; kasanın kapısını kapattı. Bir barda a su dol-
durdu; pencereden baktı: Ba ları alacak bulacak bezlerle sarı-
lı, kara derik, orta ya k kadınlar, renkli emsiyelerim açmı ,
sokakta yürüyorlardı. Biçimsiz basma entarileri ayak bilekle-
rine kadar iniyordu. Entarilerin birinde, kibrit kutuları deseni
vardı; bir ba kasma gaz lambaları; bir ba kası da (Manches
ter'dan yeni gelmi ti bu kuma) sarı fon üstünde mor çakmak

larla doluydu. Yarı beline kadar çıplak bir genç kız, ya murda ı ddayarak geçti. Wilson, hazin bir istekle seyretti onu. Kapı açılınca, suyu içti, sırtım pencereye çevirdi.

"Kapıyı kapa."

O lan istenüeni yaptı. Buraya gelmeden önce en iyi giysilerini giydi i belliydi. Sırtında beyaz bol bir gömlek, beyaz bir ort vardı. Ya mur ya dı ı halde, beyaz lastik papuçların da bir tek leke bile yoktu; ama ayak parmakları, papucu çoktan delmi ti.

"Sen Yusef in evinde hizmet ediyorsun, de il mi?"

"Evet, efendim."

"Benim adamım sana bir haber verecekti," dedi Wilson. "Ne istedi imi söyledi mi sana? O senin küçük karde in de il mi?"

"Evet, efendim"

"Aym babadan mı?"

"Evet, efendim."

"Senin iyi bir çocuk oldu unu, namuslu oldu unu söylüyor. Sen vekilharç olmak isterdin, de il mi?"

"Evet, efendim."

"Okumasını bük misin?"

"Hayır, efendim."

"Yazmasını?"

"Hayır, efendim."

"Gözlerin var mı? iyi duyan kulakların var mı? Her eyi görür müsün? Her eyi duyar mısın?"

O lan sırtıttı. Pürüzsüz bk fil derisini andıran kur un renge yüzünde, beyaz bk bıçak yarası gibiydi di leri. Bu o landa kaypak bir zekâ vardı; ve Wilson'un gözünde zekâ, namustan daha de erliydi. Namus, iki ucu keskin bk bıçak gibiydi. Ama zekâ kimin önemli oldu unu bilirdi. Zekâ, günün bkinde bk Suriyelinin kendi yurduna dönebilece ini, ama ingilizlerin burada kalaca ım sezerdi. Zekâ, ne biçim bk hükümet olursa olsun, hükümet hesabına çalı manın iyi bk ey oldu unu bi lkdi.

" imdiki i inde kaç para kazanıyorsun?"

"On ilin."

"Ben sana be ilin daha veririm. E er Yusef seni kovarsa, o zaman on ilini sana ben veririm. Yusef "in yanında bir yıl çalı ıp, bana sa lam bilgi verirsen —gerçek bilgi, uydurma de ü— seni beyaz bir adamın evinde vekilharç yaparım. Anladın mı?"

"Evet, efendim."

"E er yalan uydurursan, hapse girersin. Belki öldürürler seni. Bilemem. Vız gelir bana. Anladın mı?"

"Evet, efendim."

"Karde ini her gün et pazarında görüyorsun. Yusef'in evine kimlerin geldi ini ona söyle. Yusef'in nerelere gitti ini söyle. Yusef'in evine tanımadı n bir u ak gelirse, onu da söyle. Yalan uydurma, do ruyu söyle. Dalavere yok. E er Yusef'in evine kimse gelmediyse, kimse gelmedi de. Kocaman kocaman yalanlar uydurmak yok. Yalan söylersen, ben anlarım, do ru hapse girersin."

Wilson, bezginlik içinde, tek ba ına konu masını sürdürdü. O lanın tam anlayıp anlamadı m bilemiyordu. Wilson'un akımdan terler bo anıyordu; ve o lanın serikanlı, tela sız, kur un rengi yüzü, kar dı nı veremeyece i bir suçlama gibi, sinirini bozuyordu.

"Hapse girersin ve uzun zaman kalırsın orada."

WUson, kar ısındakini etkilemek amacıyla çatlak çatlak çınlayan bu sesi, kendi sesini dinledi. Bu sesle, sömürgelerde ki beyaz adamların gülünç bk taklidini yapıyordu sanki.

"Scobie?" diye sordu. "Binba ı Scobie'yi tanıyor musun?"

"Evet, efendim. O çok iyi adam."

"Evet" ve "hayır" bk yana, o lanın ilk söyledi i sözdü bu.

"Efendinin evinde onu gördün mü?"

"Evet, efendim."

"Kaç defa?"

"Bk defa, iki defa, efendim."

"Efendinle o dost mu?"

"Efendim diyor Binba ı Scobie çok iyi adam."

Bu "iyi adam" sözünün gene söylenmesi, Wilson'u öfkelenlendirdi. Hı ımla ba ırdı:

" yiyimi kötüymü bana ne! Yusef ile nerede bul tu unu bilmek istiyorum, anladın mı? Vekilharcın ba ka i i olunca, onlara sen içki götürürsün, de il mi? Neler konu tuklarını bilmek istiyorum. Sen ne duydun?"

O lan, sataca ı malın bir kö esini göstererek, Wilson'a yaranmak istedi: .

"Son defa çok çok konu tu onlar."

"Hiç ku kum yok uzun uzun konu tuklarından. Neler söylediler, hepsini ö renmek istiyorum."

"Bir defasında, Binba ı Scobie gittikten soma, benim efendi aldı bir yastık, yüzü üstüne koydu."

"Allak a kına, o da ne demek?"

O lan, çok soylu bir hareketle.iki kolunu yüzünün üstünde kavu turdu:

"Gözleri yastı ı ıslak yaptı," dedi.

"Aman tamam, ne garip bir ey!"

"Soma benim efendi çok çok viski içti, uyudu. On saat, on iki saat. Soma o gidiyor Bond Soka ı'ndaki ma azaya. Çok çok ba tfip ça uıyor."

"Neden?"

"O diyor bana kazık attılar."

"Bunun ne ilgisi var Binba ı Scobie ile?"

O lan omuz silkti. Wilson, bundan önce de kaç kez oldu u gibi, bir kapının yüzüne kapandı ı duygusuna kapıldı. Wilson, o kapının dı ında kalıyordu hep.

O lan gidince, kasayı yeniden açmak için, ifrek tokma ı, önce solda 32'ye (kendi ya ı), soma sa da 10'a (ayın kaçında do du u), soma gene 65'e (Pinner'de Western Avenue'daki ev numarası) çevirdi. 32946, 78523, 97042. Sıra sıra sayılar gözünün önünde dalgalandı. Telgrafın üstünde "önemk" diye yazılı olmasaydı, çözülmesini ak ama bırakırdı. Aslında bu telgrafın pek de önemli olmadığını biliyordu: Herkesçe biknen gemi.kerkesçe biknen ku ku uyanduan yolcularlabirkkte Lo

bito'dan yola çıkmı tı. Elmaslar, elmaslar, elmaslar... ifreyi çözdükten soma telgrafi, uzun süredir canından bezmi olan Emniyet Genel Müdürü'neverecekti.Oysa aynı bilgi ya da o bilginin tam tersi, ya M. 1.5 tarafından ya da bu sahilde tropikal bitkiler gibi kök salan ba ka gizli örgütlerden biri tarafından belki iletilmi ti bile Emniyet Genel Müdürü'ne. Telgrafta öyle yazılıydı: "Birinci sınıf yolcusu P. Ferreira'yı rahat bırakın kimseye söylemeyin göstermeyin P. Ferreira birinci sınıf yolcusu..." Anla ılan Ferreira, Wilson'un örgütünün gemide görevlendirdi i bir ajandı. Ve çok olasıdır ki, Emniyet Genel Müdürü, bu telgrafla birlikte, P. Ferreira'nin elmas ka kaççdı ı yaptı ını, sıkı sıkı aranıp üstünün ba ının didik didik edilmesi gerekti ini bildiren bir haber almı tı Albay Wright'dan. 72391, 87052, 63847, 92034. Acaba durumu nasıl idare edecekler de Bay Ferreira'yı aym anda hem rahat bırakacaklar, kimseye söylemeyecekler, göstermeyecekler; hem de didik didik arayacaklar? iyi ki, Wilson'un çözümlmesi gereken bir sorun de ildi bu. Kabak Scobie'nin ba ına patlayacaktı belki de.

Wüson, bir bardak su içmek için gene pencereye gitti ve sokakta aym kızın gene geçti ini gördü. Belki de aynı kız deildi. Wilson, kızın kanat gibi incecik kürek kemiklerinin arasından ya mur damlalarının süzülü ünü seyretti. Kara bir derinin farkına bile varmazdı eskiden. Sanki bu sahilde aylarca de il, yıllarca ya amı tı; ergenkk ça ından beri hep burada ya amı tı sanki.

4

Harris hayretle sordu: "Soka a mı çıkıyorsun? Nereye gidiyorsun?"

Wilson, sivrisineklerden korunmak için giydi i özel çizmelerin dü ümünü çözdü:

" ehre iniyorum."

"Ne halt edeceksin ekkde gecenin bu saatinde?"

"i im var," dedi Wilson.

Bir bakıma bunun bir i oldu unu dü üdü; insanın tek ba ma, dostsuz yaptı ı, sevinçten yoksun bir i . Wilson, birkaç hafta önce, kullanılmı bir araba satın almı tı. Ömründe ilk kullandı ı arabaydı bu; ve pek güvenilir bir oför de ildi henüz. Hiçbir aygıt bu iklime dayanamadı ı için, Wilson arabayı birkaç yüz metre sürdükten sonra, ön camı mendiliyle silmek zorunda kalıyordu. Kru kasabasında kulübelerin kapıları açıktı; ve gaz lambasının çevresinde oturan aileler, uyuyabilmek için havanın biraz serinlemesini bekliyorlardı. Yolun kenarındaki hendekte, i kin beyaz karnı üstüne ya mur ya an ölü bir sokak köpe i vardı. Sivil araçların farları karartılıp bir kartvizit boyuna indirilmesi gerekti i ve on be adım ötesini göremedi i için, Wilson ikinci vitesi takmı , yaya yürürcesine arabayı a ır a ır sürüyordu. Emniyet Müdürlü ü'ne yakın büyük pamuk a acına ancak on dakikada varabilirdi. Binanın tüm pencereleri karanlıktı. Arabayı orada görenler, onu Emniyet Müdürlü ü'nde sanabilirlerdi. Otomobikn kapısını açtı, bir an duraksadı oturdu u yerde. Ya murda geçen kızın görüntüsüyle; eknin altında bir meyve suyu, sütüs tü yatmı kitap okuyan Harris'in görüntüsü çatı maktaydı. Bu çatı mada cinsel istek a u basınca, "de er mi sanki?" diye hazin hazin dü üdü Wilson. Cinsel hazdan soma duyulan bezginlik, daha imdiden içini kararttı.

emsiyesini yanma almayı unutmı tu. Yoku a a ı birkaç adım atar atmaz, sırlıslam oldu. Artık cinsel istekten fazla meraktan do an bir tutkuydu onu dürten. Bir yerde ya arsanız, oranın malım denemek zorunda kalırsınız er geç. Yatak odasının bir çekmecesinde çikolata saklamak gibi bir eydi bu. Kutu bo alıncaya kadar, insanın aklı çikolataya takılıp kakırdı. Wilson, "bu i olup bittikten soma, Louise'e bir iir daha yazacak hale gelirim," diye dü üdü.

Genelev, yoku un ortasında, sa kolda, teneke damlı, tek katlı bir evdi. Ya mursuz mevsimde, kızlar, serçeler gibi yolun kenarındaki hende e otururlar; yoku un ba mda duran poksle çene çalarlardı. Yol hiçbir zaman onarılmadı ı için, rıh

tıma ya da katedrale gidenlerin arabaları genelevin önünden geçmezdi. Böyle bk yer hiç yokmu gibi davranabırdı herkes. İmdi geceleyin, genelevin pancurlu sessiz cephesi, çamurlu soka a bakıyordu. Koridora açılan bk tek kapı vardı. Bu kapı açık kalabilsin diye, yoldan alınmı bk ta parçası dayamı lardı altına. Wilson, tela la sa ma soluna baktı; sonra içeri girdi.

Yıllarca önce, bu koridorun duvarları sıvanmı ve badana lanmı tı. Ne var ki, fareler sıvada delikler açmı ; insanlar da duvarlara bk eyler karalayarak, kalemle adlarını yazarak, badanayı bozmuş lardı. Duvarlar, adların ilk harfleriyle, tarihlerle, hatta iç içe yürek resimleriyle doluydu; tıpkı bir gemicinin kolunun dövmelerle dolu olması gibi. Wilson, bu evde hiç kimse yok sandı ilkin. Koridorun her iki yanında, eni dört ayak, boyu dokuz ayak küçük hücreler vardı. Hücreler, kapı yerine perdeyle kapanıyordu, öteberi ta imak için kullanılan eski kasalardan yapılmı dö eklerin üstü, yer kuma larla örtülüydü. WUson, koridorun sonuna kadar hızla yürüdü; sonra, Eski Downham imm eUnde bk kitap uyukladı ı odanın, sessiz, uyu uk ve güvenk havasına geri dönmeye karar verdi.

Koridorun sonuna varınca, sanki aradı nı bulamamı gibi, korkunç bk hayal kırıklı na u radı. Derken farkına vardı ki, sol koldaki hücrede bki var: Yere konmuş bir gaz lambasının ı ı nda, kirli gömlekle bk kız, bk balıkçı dükkânının tezgahına atılmı bir balık gibi, kasaların üstüne serilmı ti. Çıplak ayaklarının pembe tabanları, kasaya yazılı "Tate ekeri" sözcüklerinin üstünde sallanmaktaydı. Görevli olarak orada yatıyor, mü teri bekliyordu.

Do rultmaya zahmet etmeden, Wilson'a sırtıttı:

"Sen fik fik ister, ekerim? On ikn."

WUson, hayalinde, sırtı ya murda ıslanmı bk kızın, bir daha geri dönmemek üzere uzakla tı m görür gibi oldu.

Ba ım sallayarak, "hayır," dedi. "Hayır."

çinden dü ünüyordu: "Bunun için ta buralara kadar geldim; ne aptalım, ne aptalım!" Kız, onun aptallı nı anlamı ça sma, kıkır kıkır güldü. Derken Wilson, dı arıdan gelen birinin

koridorda yaknayak yürüdü ünü duydu. Eknde çizgili bü emsiye tutan ya k bir zenci kadın, Wilson'un yolunu kesti. Yerlilerin dikyle kıza bir ey söyledi; kız da sırtarak bir açıklamada bulundu. Wilson, bu olup bitenlerin ancak kendisine garip geldi ini; ya lı kadının egemen oldu u karardık yörelerde, bunun uadan bir durum oldu unu sezdi.

" İkin gidip bir içki içeyim," dedi ezile büzüle.

Ya k kadın, "o getirir içki," dedi.

Wilson'un anlamadı ı bir dille, kıza sert sert bir eyler buyurdu. Kız bacaklarını eker kasalarından indirdi.

Ya lı kadın, "sen duracak burada" dedi Wilson'a.

Soma, akılı ba ka yerde olan, ama bir konuk hiç de ilginç olmasa da ona bir eyler söylemek zorunlu unu duyan bir ev sahibesi gibi konu tu:

"Güzel kız, fik fik bir ngikz lirası."

Pazarlama ölçüleri tersyüz olmu tu burada: Wilson'un iste i azaldıkça, fiyat yükseyordu.

"Kusuruma bakmayın, bekleyemem," dedi Wilson. " te on ikn."

Wilson, gitmek için davrandı. Ne var ki, ya k kadın kiç oralarda de ildi. Yolu kapıyor, mü terisinin derdinin çaresini bilen bir di çi gibi, boyuna sırtıyordu. Bir insanın derisinin renginin hiçbir de eri yoktu burada. Wilson, derisi beyaz diye ahkâm kesemezdi. Bu dar koridora girmekle, ırkların, toplumların ve bireylerin tüm ayrıcalıklarından yoksun kalmı ; salt bir insan durumuna dü ürmü tü kendini. Saklanmak isteseydi, saklanılacak en uygun yer burası olurdu. Kimk ini gizlemek isteseydi, ancak burada sıradan bir insan sayılırdı. Wilson'un isteksizli i, tiksilmesi, korkması bile, ki isel özellikler de ildi. Buraya ilk gelen her erkek Wilson gibi davrandı ı için, ya k kadm ne yapaca ını tam olarak bikiyordu: Önce ona içki vermek isteyecek, soma para vermeyi önerecek, sonra da...

WUson süklüm püklümdü: "Bırak geçeyim."

Ama ya lı kadının kımıldamayaca ını biliyordu. Wilson aya ından ba lanmı bir kayvandı da, ya lı kadın, hayvanın

efendisinin iste i üzerine ona göz kulak oluyordu sanki. Wilson'a ilgi duymuyor, ama hiç istifini bozmadan, "güzel kız, birazdan fik fik" diyorda arasıra. Wilson, kadına bk ngiliz U rası uzattı. Kadın parayı cebine indirdi, yolu kapamaya devam etti. WUson onu itip geçmeye kalkınca, ya k kadın, hiç orak olmadan, pembe avucunu WUson'un gö süne dayadı, "bkazdan fik fik" dedi gene.

Kız, elinde palmiye a acı arabıyla dolu bk skke i esi, koridorda göründü; ve WUson, isteksiz isteksiz içini çekerek, teskm oldu. Ya murun ördü ü duvarlar arasındaki sıcaklık, yanındaki kızın küflü kokusu, gaz lambasının sönük ve titrek ı ı ı, içine bir ceset daha konmak üzere açılan bir mezarı anımsattı Wilson'a. Bk hınç kıpırdadı içinde; onu buralara dü ürenlere kin duydu. Onlar kar ısına çıkarsa, ölen damarlarının yeniden kanayaca ı duygusuna kapıldı.

ÜÇÜNCÜ KISIM

B R NC BÖLÜM

I' •.

1

Helen, "seni bugün plajda gördüm," dedi.

Barda ma viski doldurmakta olan Scobie, korkuyla ba ını kaldırdı: Helen böyle söyleyince, ne gariptir ki, Louise gelmi ti aklına.

"Deniz Kuvvetlerinde Gizli stikbarat i lerine bakan Rees'i görmem gerekiyordu."

"Benimle konu madın bile."

"Acelem vardı."

"Her zaman öyle dikkatlisin ki!"

Scobie, ne oldu unu, Louise'in neden aklına geldi ini i te o zaman anladı. "Sevginin hep aynı yola yönelmesini engellemenin çaresi yok mu acaba?" diye dü ündü dertlenerek. Yalnız sevi me de ildi hep aynı olan... Scobie, bu çe it sahneleri son dakikada önleyebilmek; hem kendini, hem de öteki kurbanı kurtarabilmek için kaç kez u ra mı tı son iki yılda.

çinden gelmeyerek güldü: "Binde bir seni dü ünmedi im anlardan biriydi o. Aklıma ba ka eyler takılmı tı."

"Ne gibi ba ka eyler?"

"Elmaslar filan..."

"Senin için mesleğin benden çok daha önemli," dedi Helen.

Kim bilir kaç kitapta okuduğu bu basmakalıp laf, bir çocuğun fazla olgun bir düüncüyü ileri sürmesi gibi, Scobie'nin yüreğine inmişti.

Büyük bir ayrımla, "öyle ama," dedi, "mesleğime kıyarım senin için." "

"Neden?"

"Sen bir insansın da ondan, herhalde. İnsan bir köpeğinden her şeyden fazla sevebilir. Ama onu kurtarmak için, yabancı olan bir çocuğu bile ezemez."

Helen sabırsızlandı: "Niçin bana doğruyu söylüyorsun boyuna? Doğruyu duymak istemiyorum her zaman."

Scobie, viski bardağına Helen'e uzattı: "Talihli de ilsin, sevgilim. Orta yaşta bir adamla ilişki kurdun. Gençler gibi hep yalan söylemek zahmetine katlanamayız bizler."

"Senin bu dikkatli davranışlarından ne kadar bıktım, usandı mı bir bilsen! Buraya karanlıkta geliyorsun, karanlıkta gidiyorsun. Bu öyle... Öyle aklı başında bir şey ki..."

"Evet."

"Burada seviyoruz her zaman. Küçük memurlara verilen emzaların arasında. Başka bir yerde sevişmeyi becerenlemez, bana kalırsa."

"Zavalim sevgilim," dedi Scobie.

Helen öfkelenmişti: "Bana acımanı istemiyorum."

Ama Helen istese de istemese de, Scobie ona acıyordu. Acıma duygusu, çürük nesnelere usul usul yanması gibi, yüreğinde yanıyordu. Bundan kurtulmanın yolu yoktu. Scobie ya acıyı biliyordu. Tutkunun öldüğünü, sevginin yok olduğunu; ama acıma duygusunun olduğu gibi kaldığını biliyordu. Hiçbir şey azaltamazdı acıma duygusunu. Ya acıma duygularını her zaman beslerdi bunu. Yeryüzünde bir tek kişi vardı acınamaması gereken... O da Scobie'nin kendisiydi.

"Hiçbir tehlikeyi göze alamaz mısın?" diye sordu Helen. "Bana bir tek satır bile yazmadın. Günlerce teftişe gidiyorsun; ama bir tek şey bırakmıyorsun burada. Burasım insanca bir

yer yapmak için, bir foto rafını bile alamıyorum."

"Ama benim foto rafım yok ki..."

"Bana mektup yazarsan, o mektubu sana kar ı kullanırım diye dü ünüyorsun belki de."

Scobie bezgindi. "Gözlerimi kap as am, nerdeyse Louise'in konu tu unu sanaca ım," diye dü ündü. Helen'in sesi daha gençti, acı verme gücü belki biraz daha azdı... te o kadar. Scobie, eknde viski barda ı, bir iki yüz metre ötede ba ka bir geceyi anımsadı. Elindeki bardakta viski de il, cin vardı o gece.

"Öyle saçma konu uyorsun ki, sevgikm," dedi sevecenk le.

"Beni çocuk yerine koyuyorsun. Buraya usulcacık girip, bana pullar getiriyorsun."

"Seni korumaya çalı ıyorum."

"Benim için ne derlerse desinler, vız gekr tırıs gider bana!"

Scobie, "Helen voleybol oynarken de böyle laflar ediyordu herhalde," diye dü ündü.

"Yeterince konu urlarsa, sevgikm, bu i biter," dedi.

/'Sen beni de il, karım koruyorsun."

"H a seni korumu um, ha onu."

"Demek beni o... O kadınla bir tutuyorsun!"

Ansızın irkilmesini önleyemeyen Scobie, kendini ele verdi. Helen'in ona bu denli acı çektirebilece ini sezememi ti. Helen ise, bir ba arı elde etti ini anladı. Scobie'yi kıyasıya yaralamanın yolunu ö renmi ti artık. Elinde bir pergel tutan, istedi i zaman kar ısındakinin canım yakabilece ini bilen bir çocuk gibiydi, çocukların ellerine geçen her fırsattan yararlanmaları engellenemez.

"Sevgilim," dedi Scobie, "çok geçmedi bu i ba layalı; daha imdiden kavga etmeyelim."

Helen, gözlerini Scobie'ye dikkti: "O kadın..." dedi gene. "Onu hiçbir zaman bırakmayacaksın, de il mi?"

"Biz evkyiz."

" Olup bitenleri ö rense, dayak yemi bk köpek gibi, gene ona dönersin."

Scobie, "Helen, Louise gibi de il; edebiyat açısından de erli kitapları okumamı ," diye dü ündü sevecerdikle.

"Bilmiyorum" dedi.

"Benimle hiçbir zaman evlenmeyeceksin."

"Evlenemem. Bunu bikiyorsun. Ben bir Katoli im. ki kırım olamaz."

"Aman ne güzel bir bahane! Ama bu bahane benimle yatmana engel de il. Sadece benimle evlenmene engel."

Scobie, bir cezaya boyun e ercesine, a ır a ır konu tu: "Evet".

çinden dü ündü: Bir ay içinde ne kadar da büyümü tü Helen! Bir ay önce böyle bir çıkı yapamazdı. Ama a k ve gizlilik, onu e itmi ti. Scobie, Helen'i yeti tirmeye ba lıyordu. Bu i yeterince sürerse, o da tıpkı Louise'e benzeyecek miydi acaba? "Benim e itimim sayesinde, buruklu u ö reniyorlar, doyumsuz kalmayı ö reniyorlar, ya lanmayı ö reniyorlar" diye dü ündü bezginlik içinde.

Helen, "hadi," dedi, "kendini haklı çıkar bakalım."

"Çok uzun sürer kendimi haklı çıkarmam. in ta ba lançına gidip, Tanrının var oldu unu savunmak gerekecek."

"Her eyi amma da saptırıyorsun sen!"

Scobie korkunç yorgundu ve büyük bir hayal kırıklı na u ramı tı. Ak amı dört gözle bekleme ti. Bütün gün dairede bir kira i i, bir de suçlu bir çocu un durumuyla u ra rken, Nissen kulübesini, çıplak odayı, Hükümet'in sa ladı ı e yaları, kendi gençli ini özlercesine özlemi ti. imdi Helen, bunların hepsini berbat etmi ti.

"Kötü bir ey söylemek istemedim," dedi Scobie.

"Peki, ne demek istedin?"

"Senin arkadaş ın oldu umu söylemek istiyordum. Sana bakmak, seni eskiden oldu undan daha mutlu yapmak istiyordum."

Helen, yıllarca önce olup bitenlerden söz edercesine sordu: "Ben mutlu de il miydim eskiden?"

"Sarsılmı tın, yalnızdın..."

Helen, " imdi oldu um kadar.yalnız de ildim eskiden," dedi. "Ya mur durunca, Mrs. Carter ile plaja gidiyorum. Bagster bana sulanıyor. Cinsel açıdan beni so uk bir kadm sanıyorlar. Ya mur yeniden ba lamadan önce, buraya dönüyorum, seni bekkyorum... Bir bardak viski içiyoruz... Sanki ben senin küçükkızınmı ımgibi, bana pullar veriyorsun..."

"Çok üzülüyorum," dedi Scobie. "Öyle beceriksizim ki..."

Elini uzattı, Helen'in elinin üstüne koydu. Kızın elinin oynak yerleri, kırılan küçük bir belkemi i gibi, avucunun altında kalmı tı. Scobie, her bir yanı tuzaklarla dolu bo altılmı bir dü man topra ında ilerlercesine, ker an bir patlama olacandan çekine çekine, her sözcü ü titizlikle seçerek, a ır a ır, dikkatle konu tu:

"Olup bitenlere çok üzülüyorum. Her eyi yaparım... Nerdeyse her eyi yaparım... Senin mutlu olman için. Buraya, bir daha gelmem. Hemen giderim... Emekh olurum..."

"Benden bir kurtulsan, öyle bir sevinirsin ki!" dedi Helen.

"Benim için ya amamın sona ermesi gibi bir ey olur bu."

"Git istersen."

"Gitmek istemiyorum. Senin istedi ini yapmak istiyorum."

Helen, Scobie 'yi küçümsercesine konu tu: "Canın isterse git... stersen de kal. Benim gidecek yerim olmadı na göre..."

"E er istersen, seni gelecek gemiye bindirmenin bir çaresini bulurum."

"Ak, bu i bir bitse, öyle bir sevineceksin ki!"

Helen, bunu söyledikten soma a lamaya ba ladı. Scobie, onun gözya larına gıpta etti. Ona dokunmak için elini uzatınca, Helen ba ırdı:

"Cehenneme kadar yolun var! Cehenneme kadar! Defol!"

"Gidece im."

"Evet git, bir daha da geri dönme."

Scobie kapıdan çıkınca, ya mur yüzünü serinletti, ellerinden süzüldü. Helen'in istedi ini yapsa, ya amasının ne denli

kolayla aca ı aklına geldi o zaman. Evine gider, kapı ım kapatır, gene tek ba ına kalırdı eskiden oldu u gibi. Louise'e mektup yazabıkrdı, onu aldattı ı duygusuna kapılmadan. Haftalardır ilk kez dü ler görmeden uyuyabıkrdı. Ertesi gün dakesine gider, sessiz sedasız evine döner, yeme ini yer, kapı ım kilitlerdi... Ne var ki, tepeyi inip, kamyonların sırlısklam katranlı bezlerin altına sı ındı ı oto parkına geknce, ya mur, gözya ları gibi akmaya ba ladı. Helen'in evinde yapayalnız kaldı ım dü ündü. "Geri alınmaz sözler söylendi mi acaba?" diye sordu kendi kendine. Helen, Mrs. Carter ve Bagster ile ba ba a mı kalacaktı bundan böyle? Gemi gelip de ingiltere'ye dönünce, mutsuzlu undan bak*a anımsayaca ı hiçbir ey olmayacak mıydı eknde? E er yalnız kendisinin acı çekmesi, Helen'in de mutlulu u söz konusu olsaydı, bir daha hiçbir zaman geri dönmezdi Nissen kulübesine... Ama Helen'in duygularının öldürülen suçsuz bir insan gibi kar ısına dikilmesini engellemenin yolu yoktu. "Onun hakkı var," diye dü ündü. "Böylesine çekingen ve dikkatli davranmama kim dayanabıkr ki?"

Kapıyı açmca yiyeceklerin bulundu u kasaya burnunu yakla tıran bk fare, hiç tela a kapılmadan, merdivenleri çıkıp yok oldu. Louise nefret ederdi, korkardı böyle eylerden. Louise'e mutluluk vermi ti hiç olmazsa... imdi bıkncık ve hesaplı kitapk bir biçimde kendini tehlikeye atarak, Helen'in gönlünü ho etmeye karar verdi. Yazı masasına oturdu; daktilo kâ ıdı —Hükümet'in so uk damgasını ta ıyan resmi bir daktilo kâ ıdı— aldı; bir mektup yazmaya ba ladı.

"Sevgilim," sözcü ünü yazdı. Helen'in kimli ini açıklamadın, kendini bütünüyle ona teslim etmek istiyordu. Saatine baktı ve bir poks raporu yazarcasına, kâ ıdın sa kö esine "geceleyin 12.35, Burnside, 5 Eylül" diye ekledi. Sonra, dikkatle dü üne dü üne unları yazdı: "Seni kendimden fazla, karımdan fazla ve bana öyle gekyor ki, Tanrıdan da fazla seviyorum. Rica ederim, bu mektubu sakla. Bu mektubu yakma. Sana gerçe i söylemek için elimden geleni yapıyorum. Yeryüzünde en çok istedi im ey, senin mutlulu un..." Bu sözlerin

basmakalıplı ı, Scobie'nin içini kararttı. Sanki Helen'in ki i li i ile ilgili bir gerçek yoktu bu sözlerde; kullanıla kullanıla yıpranmış laflardı bunlar. "E er genç olsaydım," diye dü ündü, "yerinde sözcükleri, yeni sözcükleri bulabilirdim. Ne çare ki, tüm bunlar daha önce de benim ba ı ma geldi." Bir satır daha yazdı: "Seni seviyorum. Beni ba ı la." Mektubu imzaladı, kâ ıdı katladı.

Soma mu ambasasını giyip, gene soka a çıktı ya murda. Rutubetli havada yaralar hiç kapanmaz, cerahat toplar boyuna. Parma ını zı ka ırsınız, birkaç saat sonra ye il bir tabaka olu ur derinizin üstünde. Scobie, kendi koku mu lu unu ta ı ya ta ıya, yoku u tırmandı. Otoparkta bir asker uykusunda bir ey ba ırdı. Bu tek sözcük, duvara çiviyazısıyla yazılmı , anla ılmayan bir eydi Scobie için; çünkü otoparktaki askerler Nijeryalıydılar. Ya mur Nissen kulübelerinin damlarını döverken, Scobie, "neden.bu mektubu yazdım?" diye dü ündü. "Niçin seni Tanrıdan fazla seviyorum dedim? Loui se'den fazla seviyorum desem, Helen'e yeterdi. Do ru olsa bile, neden yazdım bunu?" Gökyüzü durmadan a lıyordu çevresinde. Scobie, yaraların hiçbir zaman kapanmayaca ı duygusuna kapıldı. "Ey Tanrım," dedi yava bir sesle, "ben seni bıraktım. Ama sen beni bırakma." Helen'in kapısına gelince, mektubu e i in altından itti. Kâ ıdın çimento zemin üstünde hı utısmadan ba ka bir ey duymadı. Sedyede tayıarak yanından geçirdikleri çocuk yüzlü genç kadın aklına gelince, neler olup bitti ini ve her eyin nasd bo una oldu unu dü ündü üzüntüyle. Scobie, kendine kar ı öfkeye kapıldı: "Benim fazla dikkatli oldu umu hiçbir zaman söyleyemez artık," dedi.

2

Peder Rank, "buradan geçiyordum da, size u radım," dedi.

Ak am ya muru, bir papaz cüppesinin kıvrımları gibi

çevrelerini sarıyordu. Bir kamyon uluyarak tepelere do ru tırmandı.

"Buyrun," dedi Scobie. "Viskim bitti. Ama bira da var, cin de."

"Sizi yukarda, Nissen kulübeleri dolaylarında gördüm. Yoku u inip pe inizden geldim. Bir i iniz var mı?"

"Emniyet Genel Müdür'üne yeme e gidiyorum. Ama bir saat sonra."

Scobie birayı buz kasasından çıkarırken, Peder Rank içi içine sı mayarak odada dola ıyordu.

"Yakında haber aldınız mı Louise den?" diye sordu.

"On be gündür haber almadım. Güney bölgesinde birçok gemi daha battı."

Peder Rank, Hükümet'in verdi i koltuklardan birine çöktü; bira barda nı bacaklarının arasına koydu. Damı döven ya murdan ba ka ses yoktu. Scobie gırtl a nı temizledi; sonra oda gene sessizli e gömüldü. Scobie garip bir ey sezinledi: Emrinde çalı an genç polis memurlarından biriyimi gibi, Peder Rank ondan bir emir almaya gelmi ti sanki.

"Ya murlar yakında bitecek," dedi Scobie.

"Karınız gideli altı ay olmalı?"

"Yedi ay."

Peder Rank ba mını ba ka yana çevirdi, bir yudum bira içti: "zninizi Güney Afrika'da mı geçireceksiniz?"

"zinimi erteledim. Benden fazla gençlere izin gerek."

"Herkes izinden yararlanmak."

"Ama siz, Peder, on iki yıldır hiç izne çıkmadınız."

Peder Rank, "benim durumum ba ka" dedi.

Soma yeniden aya a kalktı; içi içine sı mayarak, önce bir duvar boyunca, soma öteki duvar boyunca yürüdü. Yüzünde bir ça rı vardı. Anlamı tam olarak bilinmeyen bu ça rıyla Scobie'ye do ru döndü:

"Kimi zaman sanki kiç çalı mayan bir adam mı im gibi geliyor bana," dedi.

Peder Rank sustu, çevresine bakındı, ekerini yarı kavaya kaldırdı. Scobie, Peder Clay'in kuzursuzluk içinde bir a a 1

bir yukarı yürürken, sanki kar ısına ba kalarının gözle göremedikleri biri çıkmı gibi, nasıl bir yana çekildi ini anımsadı. Kendisine bir ça rıda bulunuldu u ve bu ça rıya kar ılık ve remedi i duygusuna kapıldı.

"Hiç kimse sizin kadar çok çalı mıyor, Peder," dedi pek inandırıcı olmayan bir sesle.

Peder Rank, yorgun argın, koltu una geri döndü: "Ya - murların bitmesi iyi olacak."

Scobie sordu: "Congo Creek'deki ya lı kadın ne halde? Can çeki ti ini söylediler bana."

"Bu hafta içinde ölür. yi bir kadındı."

Peder Rank bir yudum bira daha içti; eli midesinde, koltukta iki büklüm oldu.

"Gaz sancısı," dedi; "çok fena gaz yapıyor."

" i e birası içmemeksiniz, Peder."

"Ölenler," dedi Peder Rank. " te ben ölenler için buradayım. Ölürken beni ça ırırılar."

Peder Rank, fazla kinin almaktan ötürü çapaklanan gözle- riyle Scobie'ye baktı; ha in ve umutsuz bir sesle konu tu:

"Ya ayanların hiç i ine yarayamadım, Scobie."

"Saçma eyler söylüyorsunuz, Peder."

"Ben din e itimi görürken, rahiplerle herkesin rahat konu tu unu , Tanrının da bir yolunu bulup, söylenmesi gereken sözleri rahiplere ö retti ini sanıyordum. Bana aldır- mayın, Scobie; söylediklerimi dinlemeyin. Ya murlardan ötürü... Ya murlardan ötürü, hep bu hale dü erim bu sıralar- da. Tamı, söylenmesi gereken sözleri insanlara ö retmiyor, Scobie. Eskiden Northampton'daçalı ırdım rahip olarak.Ora- da oturanlar ayakkabı yaparlar. Beni çaya ça ırırıldı; fin- canlara çay koyan ellerine bakardım; Hazreti Meryem Çocuk larıDerne i'nden ve kilise damının onarılmasından söz ederdik. Eh çok açtı Northampton'dakilerin. Her istedi imi verirler- di bana. Ama bir tek ki inin bile i ine yarayamadım, Scobie. Afrika'da durumun de i ece im sandım. Ben pek kitap oku- mam, Scobie. Tanrıyı sevmek konusunda da pek yetenekli de- ilim kimi ki üer gibi. e yaramak istiyordum, i te o kadar.

Söylediklerimi dinleme. Ya murlardan ötürü. Be yıldır hiç böyle konu mamı tım. Ancak aynada kendi kendime söyledim bunları. İnsanların başında derde girse, bana de il, sana gelirler, Scobie. Beni, en son dedikoduları duymak için yemeğe çağıdılar. Senin başında derde girse, nereye giderdin?"

Scobie, bir çağrıda bulunan o çapaklı gözleri gördü gene. Kuru mevsimde de, ya murlarda da, hiçbir zaman olamayacak bir şeyleri bekliyordu bu gözler. "Sütündeki yükü onun sırtına yükleyebilir miyim acaba?" diye düündü. " ki kadın birden sevdi mi, ne yapacağını bilemedi mi ona söyleyebilir miyim? Ne işe yarar söylemem? Onun ne diyeceğini biliyorum: Başkaları ne olursa olsun, insan kendi ruhunun selametine bakmalı. İşte benim yapamadım, hiçbir zaman da yapamayacağım şey de bu. "Büyülü bir sözü gereksinen, kendi de il. Peder Rank'di. Ve Scobie, bu büyülü sözü söyleyemiyordu.

"Ben başında derde girecek adam dedim, Peder. İğnç olmayın, orta yaşlı bir adamım."

Scobie, Peder Rank'in "ko, ko no!" diye attığı mutsuz kahkahayı dinlerken, Rahibin çektiği acıyı görmemek için, başını başka yana çevirdi.

3

Scobie, Emniyet Genel Müdürü'nün evine giderken, kendi dairesine de uğradı. Masanın üstündeki kağıtlara kurşun kalemle bir not yazılmıtı: "Sizi görmek için uğradım. Önemli bir şey de il. —Wilson." Bu garibine gitti Scobie'nin. Birkaç kaftadır Wilson'u görmemişti. Wilson'un onu görmesi için önemli bir neden yoksa, ne diye zahmet edip böyle bir not bırakılmıtı? Bir paket sigara almak için, çekmecesini açar açmaz, çekmecenin karı tırıldı mı anladı. Oradaki eşyaları dikkatle gözden geçirdi: Sabit kalem ortada yoktu. Beki ki, Wilson notu yazmak için bir kalem aramıştı; sonra da bu kalem yerine koymayı unutmuştu. Ama notu neden yazılmıtı acaba?

Dı arıda Çavu , "Mr. Wilson sizi görmeye geldi, efendim," dedi.

"Biliyorum. Bir not bırakmı ."

Scobie, "demek not yazmasının nedeni bu," diye dü üdü. "Geldi ini nasıl olsa haber alaca ım için, bunu bana bildirmeyi daha yerinde buldu." Dairesine geri dönüp, yazı masasına yeniden baktı. Bir dosya yer de i tirmi gibiydi. Ama bundan emin olamazdı. Çekmeceyi gene açtı. Yeryüzünde hiç kimsenin ilgisini çekecek bir ey yoktu orada. Gözü, kopuk tespihe ili ti. Çoktan onarması gerekirdi bunu. Tespihi alıp, cebine attı.

"Viski ister misiniz?" dedi Emniyet Genel Müdürü.

"Sa olun."

Scobie, elinde tuttu u barda ı, Emniyet Genel Müdürü'ne do ru uzattı:

"Siz bana güveniyor musunuz, siz?"

"Evet."

"Bir ben miyim Wilson'un gerçek i ini bilmeyen?"

Emniyet Genel Müdürü gülümsedi, koltu una rahat yaslandı; sıkılmadan konu tu:

"Ben ve U.A.C.'nin yönetmeninden ba ka, kimse bunu resmen bilmiyor. Böyle olması arttı. Bir de Vali biliyor ve 'en gizli' damgasını ta ıyan telgraflara bakan ki i. Bir rastlantı sonucu bunu ö renmenize sevindim."

" unu bilmenizi istiyorum ki, ben —yani imdiye kadar demek istiyorum— güvenilir bir adamım."

"Bunu bana söylemenize gerek yok, Scobie."

"TaUit'in karde çocu u konusunda ba ka türlü davranmamızın yolu yoktu."

"Elbette yoktu, Scobie."

"Ama bilmedi iniz bir ey var: Louise'i Güney Afrika'ya gönderebilmek için, Yusef'den iki yüz ngiliz lirası borç aldım. Yüzde dört faiz ödüyorum ona. Tamamiyle bir ticaret alı veri i bu. Ama böyle bir i yaptım diye, kellemi istiyorsanız."

"Bunu bana söyledi iniz iyi oldu," dedi Emniyet Genel Müdürü. "Çünkü Wilson, size antaj yapıldı mı sanıyor. Bir yolunu bulup, bu para i ini duymu olmak."

"Yusef para için antaj yapmaz."

"Ben de bunu söyledim Wilson'a."

"Kellemi istiyorsanız..."

"Bana kelleniz de il, kafanız gerek, Scobie. Burada gerçekten güvendi im tek memur sizsiniz."

Scobie, bo barda ı tutan elini Emniyet Genel Müdürü'ne do ru uzattı. El sıkma gibi bir eydi bu.

"Bu kadar viski yeter mi?"

"Yeter."

nsanlar ya lanınca, ikiz gibi olabilirler. Geçmi , onların ortakla a payla tıkları dölyata ıdır. Altı aylık ya murlu hava altı aylık ya mursuz hava, dölyata ında beraberce geli tikleri süredir. Söylemek istediklerini dile getirmeleri için, pek az sözcük, pek az el hareketi gerekmektedir onlara. Çünkü onlar, aynı sıtmaları çekerek yeterliliklerini kanıtlamı lar dır; aynı eyleri sevmekte, aynı eyleri hor görmektedirler.

"Derry'nin rapor etti ine göre, madenlerde büyük çapta hırsızlık olmu ."

"Ticaret elmasları mı?"

"Hayır de erli elmaslar. Yusef mi çaldudı bunları, yoksa Tallit mi?"

"Yusef olabilir," dedi Scobie. "Çünkü Yusef'in ticaret el maslarıyla alı veri i yok, bana kalırsa. Çakdta ı der onlara. Ama bu i i hangisinin yaptı mı kesinlikle bilemeyiz elbet te."

"Birkaç güne kadar *Esperança* limana gelecek. Gözümü zü dört açmalıyız."

"Wilson ne diyor?"

"Talkt'in dürüst oldu una yeminler ediyor. Ona bakarsanız, oyunun kötü adamı Yusef... Bir de siz, Scobie."

"Yusef'i uzun zamandır görmedim."

"Biliyorum görmedi inizi."

"Hep gözaltında tutulan, haklarında raporlar verilen u

Suriyelilerin neler **hissettiklerini** artık anlamaya **ba ladım."**

"WUson hepimiz için rapor veriyor, Scobie. Fraser için, Tod **için**, Thimblerigg için, benim için de rapor veriyor. Ben **gere ince sert de ümi im** ona kalırsa. Ama önemi yok bunun. **Çünkü** Wright, Wilson'un raporlarım yırtıp atıyor. Bunun **üzerine** Wilson, Wright için de rapor yazıyor."

"Yazıyordur herhalde."

Scobie, gece yarısı, Nissen kulübelerine do ru yürüdü. Karartmada bir an için kendini güvende hissetti: Onu kimse gözetleyemez, onunla ilgili rapor yazamazdı hiç kimse imdi. Ne var ki, Wilson'un evinin önünden geçerken, ne denli dik-**katli** olması gerekti ini bir kez daha anladı. Korkunç bk bez-**ginli e** kapıldı. "Kendi evime gidece im," diye dü ündü. "Sessizce sürüne sürüne ona gitmeyece im bu gece. Bir daha **buraya** gelme dedi bana son söz olarak. Ömrümde Uk kez, biri-**ne** mademki öyle dedin, öyle olsun desem ne çıkar sanki?" Scobie, Wilson'un evinin yirmi yarda ötesinde durup perdele-**rin** arasından sızan ık çizgisine baktı. Tepede bir yerlerde sarho bir ses, bir eyler ba ırdı. Ve yeniden ya maya ba la-**yan** ya murun ilk damlaları yüzünü yaladı. "Evime geri dö-**nüp** yatarım" diye dü ündü gene. "**Sabahleyin** Louise'e mek-**tup** yazarım; ak am da günah çıkarmaya giderim. Günah çı-**kardıktan** bir gün sonra da, Tamı yeniden sunulur bana." Ya-**amak** yeniden basitle irdi o zaman. Dairesindeki kelepçele-**rin** altında huzur içinde otururdu. eytana uyup bir günah i-**lemek** iste ine kapılırcasma, erdemli olmak, dürüstlük içinde ya amak iste ine kapıldı karanlıkta. Ya murdan ötürü gözle-ri bulanık görüyordu. Nissen kulübesine do ru isteksiz istek-siz ilerleyen ayaklarını toprak sanki emiyordu.

ki kez vurdu u kapı hemen açıldı. Kapının arkasındaki nin hâlâ öfkeli olması, onu istememesi için dua etmi ti. Çünkü bir insan "bana gereklisin" deyince, ne gözlerini kapatabilir, ne de kulaklarını tıkayabilirdi. Scobie, eski Roma ordusunun ha in bir yüzba ısı de ildi; sıradan bir askerdi sadece. Yüz ta

ne yüzba ının buyruklarını yerine getirmek zorundaydı. Ve imdi kapı açılınca, ona ne gibi buyruklar verilece ini biliyordu: Burada kal, sev, sorumlulu u yüklen, yalan söyle buyrukları verilecekti ona.

Helen, "ak sevgilim," dedi. "Hiç gelmeyeceksin sanmı tım. Sana kar ı öyle kötü davrandım ki..."

"Sen beni istersen, ben her zaman gelirim."

"Gelir misin sahiden?"

"Gelirim her zaman. E er ya arsam..."

Scobie, "ne yapalım, Tamı bekleyecek," diye dü ündü. Tanrının yarattı ı bir kula acı vermek pahasına, Tanrıyı kiç sevebilir miydi insan? Bir Çocu a kıyarak elde edüen sevgiyi, bir kadın istebikr miydi hiç?

I ıkları yakmadan önce perdeleri sıkı sıkı kapadılar. El ele verip, bir be i i özenle kaldırırcasına, her an dikkatli olmaları gerekiyordu.

Helen, "gelmeyeceksin diye, bütün gün korktum," dedi.

"Gelecektim elbette."

"Sana git demi tim. Sana git dedi im zaman, hiç kulak asma bana. Söz ver."

Bir tek imza atıp tüm gelece inden vazgeçiyormu gibi bir umutsuzlu a kapılan Scobie, "söz veriyorum," dedi.

"E er gelmeseydin...."

Helen sözünü kesip, dü ünçeye daldı. Kendini yokladı ı, Scobie gelmeseydi ne yapaca ım kestirmek için bir çaba gösterdi i çatık ka larından bekiydi:

"Gelmeseydin ne yapardım bilmiyorum. Belki Bagster ile orospuluk ederdim, belki kendimi öldürürdüm, belki ikisini birden yapardım. kisini birden yapardım, bana kakrsa."

Scobie kaygdandı: "Böyle dü ünmemelisin. Beni istedi in zaman kep yanında olurum... Ya adı ım sürece...."

"Neden ya adı ım sürece diyorsun ikide birde?"

"Aramızda otuz ya fark var."

O gece daha öpü memi lerdı. imdi öpü tüler.

"Ben ya farkını hissetmiyorum," dedi Helen.

Scobie sordu: "Niçin benim gelmeyece imi sandın? Mektubumu aldın, de il mi?"

"Mektubunu mu?"

"Dün gece kapının altına koydu um mektubu."

Helen korktu: "Ben hiç mektup görmedim. Ne diyordun o mektupta?"

Scobie, Helen'in yüzüne dokundu; tehlikeyi anlamasını diye gülümsedi:

"Her eyi söylüyordum. Artık dikkatli davranmak istemiyordum. Her eyi yazdım."

"Adını da mı?"

"Öyle galiba. Zaten el yazısıyla yazdım, imzaladım."

"Kapıya biti ik bir paspas var. Mektup paspasın altında olmalı."

Ama mektubun orada olmadı ını ikisi de biliyordu. O kapıdan bir felaketin gelece ini öteden beri sezmi gibiydiler.

"Kim almı tır acaba?"

Scobie, Helen'i yatı tırmak istedi: "Sana hizmet eden o lan onu çöp sanmı , atmı tır herhalde. Zarfa koymamı tım. Kime yazdı ını hiç kimse anlayamaz."

"Kime yazdı ının ne önemi var ki! Sevgilim, hasta gibiyim. Gerçekten hasta gibiyim. Biri var sana kötülük etmek isteyen. Ke ke ölseydim o cankurtaran sandalında."

"Bo una evhamlanıyorsun. Herhalde kâ ıdı gere ince itmedim kapının altından. Saha hizmet eden o lan sabah kapıyı açınca, mektup rüzgarda uçtu, ya da çamurda ezilip gitti."

Scobie, elinden geldi i kadar inandırıcı olmaya çalı arak konu uyordu. Dedi i gibi olmu tu belki de.

Helen yalvardı: "Ne olur, sana kötülük etmemi engelle."

Söyledi i her sözle, zincirleri daha sıkı sarıyordu Scobie'nin bileklerine.

Scobie ellerini Helen'e uzattı; yalan söylemeye kararlıydı:

"Sen bana hiçbir zaman kötülük edemezsin. Kaybolan bir mektup için böyle üzülme. Ben i i abarttım. Aslında hiçbir ey yazmamı tım o mektupta. Yani bir yabancıнын anlayabilece i bir ey yazmamı tım. Bunu dert edinme yavrum."

"Dinle beni, sevgilim. Bu gece kalma burada. Sinirliyim. Sanki... Sanki beni gözetliyorlar. Bana iyi geceler dile ve git imdi. Ama gene gel, ah sevgilim, gene gel."

Scobie, Wilson'un evinin önünden geçerken, 11 in hâlâ söndürülmedi ini gördü. Kendi karanlık evinin kapısını açınca, yerde bir kâ it buldu. Garip bir sarsıntı geçirdi: Kaybolan bir kedi eski evine döndü ü gibi, o kaybolan mektup da geri gelmi ti sanki. Ne var ki kâ ıdı eline alınca, bir sevgi mesajı olmakla beraber, bunun kendi yazdı ı mektup olmadığını anladı. Emniyet Merkezi'ne gönderilen bir telgraftı bu. Sansürden kolayca geçmesi için, yalnız "Louise" imzası de il, "Louise Scobie" imzasını ta ıyordu. Scobie, kendisinden daha uzun kollu bir boksörün yumru unu yer gibi oldu. "Sana yazdım. Evime dönüyorsunuz. Aptalca davrandım. Stop. Sevgiler." Telgrafın altında, bir mühür kadar resmi olan o imza vardı.

Scobie bir yere oturdu ve yüksek sesle "dü ünmem gerek" dedi. Midesi bulamıyor, ba ı dönüyordu. "O mektubu yazmasaydım," diye dü ündü. Helen'e "mademki beni istemiyorsun, gidiyorum deseydim, o zaman ya amak öyle kolayca yeniden düzenlenebilirdi ki!" Ama daha on dakika önce Helen'e söyledi i aklına geldi: "Beni istedi in zaman, hep yanında olurum; ya adı ım sürece," demi ti. Bu bir yemindi. Ealing'deki kilisede Louise'e verdi i söz kadar bozulmaz bir yemindi bu.

Denizden rüzgâr esiyordu. Ya murlar tayfunlarla ba lar, tayfunlarla biterdi. Rüzgâr perdeleri kabarttı. Scobie ko tu, pencereleri kapattı. Yukarı katta, yatak odasındaki pencereler, mente ellerini koparırcasına bir açılıyor, bir kapanıyordu. Scobie pencereleri kapattıktan soma, üstü bombo olan tuvalet masasına baktı. Çok yakında bu masanın üstü, krem kutuları ve foto raflarla dolacaktı yeniden. O foto raf da yeniden konulacaktı yerli yerine. "Ey mutlu Scobie!" diye dü ündü. "Bu senin tek ba arın!" Hastanede bir tav anın gölgesi yastık yüzünde kıpırdarken, bir kız çocu u "baba" demi ti ona. Bir pul albümünü sıkı sıkı tutan ba ka bir kız, bir sedye üs

tünde, yanından geçmi ti. "Neden ben?*" dedi kendi kendine. "Neden beni isterler? Can sıkıcı, orta ya lı, terfi ettirilmeyen bir polis memurunu? Benim onlara verebilece imi bir ba kası da verebilir kolayca. Neden rahat bırakmazlar beni? Ba kaları daha gençtir, daha iyi sever, daha çok güven sa lar onlara. Scobie bundan böyle onlarla payla abilece i tek eyin, belki de umutsuz bir acı oldu unu dü ündü bir ara.

Tuvalet masasına yaslanarak, dua etmeye çalı tı. Duanın sözleri hukukla ilgili bir belge kadar cansız göründü Scobie'ye... Tanrıdan istedi i sadece alınının teriyle kazanaca ı ekmek de ildi; çok daha fazlasını istiyordu: Ötekilerin mutlulu unu, kendisinin tek ba ına huzur içinde kalmasını istiyordu Tanrıdan.

Ansızın yüksek sesle konu tu: " unu ayarlamak, bunu düzenlemek istemiyorum artık. Ölürsem, gerekli olmam onlara. Hiç kimselere gerekli de ildir ölüler. Unutulur ölüler. Ah Tanrım, ben onları mutsuz etmeden, sen benim canımı al."

Ne var ki, Scobie, kendi a zından çıkan bu sözlerde bir melodram havası sezer gibi oldu. Toparlanmaya karar verdi. Ayarlanması gereken birçok ey vardı. Sınırlarına kapılırsa, bunların hiçbirini ayarlayamazdı. A a ı kata inerken, böyle bir durumda —böylesine beylik bir durumda— üç aspirin, hatta dört aspirin yutmanın yerinde olaca ını dü ündü. Buz kasasından, damıtılmı bir su i esi çıkardı; aspirinleri suda eritti. Aspirin taneleri gırtl a ek i ek i yapı rken, imdi bunları yuttu u gibi, ölümü de kolay kolay yutmanın acaba nasıl olaca ını dü ündü. Papazlara bakılacak olursa, ba ı lanmaması gereken tek günaktı bu; ünankârın kapıldı ı umutsuzluktan hiç pi man olmadı ını kesinlikle kamtkyordu böyle bir davranı . Kilisenin ö ütlerine insan boyun e iyordu elbette. Ama u da var ki, Tamının kendi koydu u yasalara kar ı çıktı ı da olurdu ö rettiklerine göre. Mezar ta ımın altından yeniden dirilmenin yolunu bulan Tamı, kendi canlarına kıyanların dü tü ü karanlı a ve karga aya ba ı layan elini uzatamaz mıydı? Üstekk Tanrıyı ba kaları öldürmemi ti. Tanrı öldürülemezdi. Tanrı kendini öldürmü tü. Pemberton'

un resim asılmak için çakılan çiviye kendim asarak öldü ü ne kadar su götürmez bk gerçekse, Tanrının da kendini çarmıha asarak öldü ü o kadar su götürmez bk gerçektir.

Scobie barda ı bırakıp "sinirlerime kapılmamak" diye dü üdü yeniden. ki ki inin mutlulu unu eknde tutuyordu. Sa lam sinirlerle hokkabazlık etmesini ö renmek zorundaydı. Her eyden önemlisi kik kıpırdamadan davranabil mesiydi. Günlü ünü çıkardı. Çar amba 6 Eylül tarihinin altına yazmaya ba ladı: "Emniyet Genel Müdürü'yle ak am yeme i. W. konusunda memnun edici bk konu ma. Helen'e u - rayıp bkkaç dakika kaldım. Louise'den buraya dönece ini bü dken bk telgraf aldım." Scobie, bk saniye duraksayıp unu ekledi: "Peder Rank ak am yeme inden önce u rayıp bk içki içti. Sinirleri bkaz yıpranmı . zne çıkması yerinde olur." Yazdıklarım yeniden okuyan Scobie, son iki tümceyi karaladı. Günlü ünü tutarken ki isel görü lerini dile getkmeyi pek do ru bulmazdı.

K NC BÖLÜM

1

Scobie bütün gün telgrafı dü ünüp durdu. Yalan yere yemin etmeyi konu alan bk dava görü ülürken mahkemede geçirdi i iki saat ve o gün yaptı ı tüm i ler, gerçekdı ı bir havaya bürünmü tü. Temelk ayrılmak üzere oldu unuz bir ülkenin gerçekdı ı havasıydı bu. nsan kendi kendine der ki: "Tıpkı bk yd önce oldu u gibi, u saatte, u köyde, vaktiyle tanıdım u insanlar, bir masanın çevresinde oturmaktadırlar." Ne var ki, insanın biknci dı nda aynı ya amın sürüp gitti ine inanmanın yolu yoktur aslında. imdi Scobie 'nin bilinci tümüyle telgrafa yönelmi ti; Güneyden gelerek Afrika sahil

boyunca usul usul ilerleyen adını bilmedi i o gemiye yönel mi ti. O geminin hiçbir zaman limana varmayaca ı olası lı bir an için aklına gelince, "Tamı beni ba ı lasın" dedi kendi kendine. Hepimizin yüre indeki acımasız zorba, sevdi imiz bir iki ki inin mutlulu unu sa lamak için, binlerce yabancı nın mutsuzlu unu göze almaya hazırdır.

Yalan yere yemin etme davasının sonunda, Sa lık Denet men i FeUowes, makkeme kapısında Scobie'yi yakaladı:

"Bu gece sizi yeme e bekyoruz, Scobie. Arjantin'den gelen gerçek bir sı u parçası var ekmizde."

Scobie'nin içinde bulundu u dü dünyasında, bu ça rıya sut çevirebümek biraz güçtü.

FeUowes, "Wilson da gelecek," diye ekledi. "Size do ru sunu söyleyim: Sı ır ı elde etmemize yardımcı olan da o zaten. Siz Wilson'dan ko lamyor sunuz, de il mi?"

"Evet. Ondan ho lanmanın asd siz oldu unu sanıyordum."

"Eh, ne yapalım. Kulübümüz ça a ayak uydurmak zorunda. Bir yı ın adam ticaret yapıyor u ualarda. Biraz acele et mi tim o gün kulüpte. Biraz da içkiliydim herhalde. Wilson, Downham okuluna gitmi . Ben Lancing'de okurken, onlarla maç yapardık."

Tepelerde, eskiden kendi oturdu u eve arabasını sürer ken, Scobie'nin iç i içine sı mıyordu. "Helen ile bugün yarın konu mam gerekecek," diye dü ünüyordu. "Ba kalarından ö renmemek bunu."

Ömrü boyunca aynı durumlarla tekrar tekrar yüzyüze ge kyordu insan: Ergeç ba kalarına kötü kaberler vermek, yalanlar söylemek, biraz daha az acı çekebilmek için pembe cinler içmek zorunda kalıyordu insan.

Scobie, upuzun oturma odasına girince, odanın bir ucunda Helen'i gördü. Bugüne dek, Helen ile ba kalarının evinde, bir yabancı olarak hiçbir zaman kar ıla madı ım ansızın kavrayınca, bir tuhaf hissetti kendini. Helen'i ak am yeme i için giyinmi kılıkta da görmemi ti hiçbir zaman.

Fellowes, "Mrs. Rolt'u tanıyorsunuz, de il mi?" diye sor-
du.

Gizli bir alay yoktu adamın sesinde.

Scobie, bk an için kendi kendinden tiksinererek, "me er ne kadar kurnazca davranmı ız!" diye dü ündü. "Küçük bk sö-
mürgenin dedikodularım ne kadar ustaca atlatmı ız! Nasd olur da sevdalılar herkesi böylesine kolayca atlatmanın yolu-
nu bulurlar? çten gelen, hiçbk eyi hesaba katmayan bk duygu de il miydi sevda?"

Yüksek sesle "evet," dedi. "Mrs. Rolt'un eski bk dostu-
yum ben. Onu nehrin kar ı kıyısından getirdikleri sırada Pen-
de'deydim."

Fellowes içkileri hazırlarken, bkaz uzakta, masanın ya-
nında duran Scobie, Mrs. Fellowes Ue konu an Helen'e baktı.
Helen, hiçbk ey olmamı gibi, rahat rahat konu maktaydı.
Bu tepelerin altındaki karanlık Nissen kulübesinde
Scobie'nin kokarı arasında bk an ba ıran o de ildi sanki. Sco-
bie, "bu gece buraya gekp, onu ilk kez görsem, acaba sevdala-
nır mıydım ona?" diye dü ündü.

"Siz ne içeceksiniz, Mrs. Rolt?"

"Pembe bk cin."

"Ke ke karımı kandır sanız da o da aym eyi içse. Onun
port ak allı cinlerinden fenalıklar gekyor bana."

Scobie, "buraya gelece inizi bilseydim, sizi arabamla alır-
dım," dedi.

"Ke ke alsaydınız," diye kar ılık verdi Helen. "Hiç gekp
görmüyorsunuz beni."

Soma FeUowes'a dönüp, Scobie'nin yüre ine inen bk ra-
hatlıkla konu tu:

"Pende'deki hastanede bana kar ı öyle iyi davrandı ki!
Ama yalnız hastalardan ho lanıyor gakba."

Fellowes, zencefil renkk küçük bıyı ım sıvazlayıp, kadehi-
ne bk miktar cin daha koydu:

"Scobie sizden korkuyor, Mrs. Rolt. Biz evk erkekler, hep
sizden korkuyoruz."

Scobie, "evk erkekler" sözünü duyunca, Helen'in yüzü

nün de i ti ini, sedyeye uzanmı kızın bitik yüzüne dönü tünü gördü. Helen, fazla parlak bir güne ı ı ndan kaçarca sına ba mını çevirdi ve sahte bir yumu aklıkla: "Nedersiniz, çakırkeyif olmadan bir cin daha içebilir miyim acaba?" diye sordu.

"Ha, i te Wilson gekyor," dedi FeUowes.

WUson, kendine güvenmeyen pembe ve saf yüzü ve kötü ba lanmı ku a ıyla çıkagelmi ti.

"Herkesi tanıyorsunuz, de ü mi? Mrs. Rolt sizin kom unuz."

"öyle ama, henüz tam tuılmadık" diyen WUson'un yüzü hemen kızarmaya ba lamı tı.

FeUowes, "buradaki erkeklerin haline aklım ermiyor do rusu" dedi. "Siz ve Scobie kom usunuz ama, ikiniz de görü müyorsunuz Mrs. Rolt ile."

Scobie, WUson'un ona baktı ının kemen farkına vardı.

FeUowes, kadehlere pembe cin doldurmaktaydı:

"Sizler kadar çekingen davranmazdım, ben olsaydım."

Odanın öteki ucundan Mrs. FeUowes'un sesi duyuldu:

"Her zaman oldu u gibi gene geç kaldı Dr. Sykes."

Tam o uada, evin giri indeki basamaklarda, Dr. Sykes'm a u adımları duyuldu. Her zaman akla yatkın bir biçimde giyinen bu kadın, koyu renk tayyörü ve ayaklarını sivrisineklerden koruyan özel çizmeleriyle içeriye girdi.

FeUowes, "bir içki içmeye vaktiniz var, Jessie," dedi. "Ne istersiniz?"

Dr. Sykes, gözlü ünün kalın camları ardından çevresine dik dik baktı:

"Bir duble viski... yi ak amlar hepinize."

Yemek sofrasına giderlerken, Scobie, Helen'e "seninle konu malıyım" dedi. Ama Wilson'un onlara baktı m görünce, "evinizin mobUyası konusunda" diye ekledi.

"MobUya mı?"

"Size birkaç iskemle daka bulabilece imi umuyorum."

Gizli kapaklı davranmak konusunda, ne de olsa biraz toydular ikisi de.Gereken tüm ifreleri ezberlemeye vakit bulama

mı lardı. Scobie, Helen'in bu kopuk tümceyi anlayıp anlamadı mı bilmiyordu. Yemek boyunca hiç konu madı. Hem Helen ile ba ba a kalmaktan ödü kopuyor; hem de onunla ba ba a kalabilmek için en küçük bk fırsatı kaçırmaktan korkuyordu. Bir mendil almak için elini cebine koyunca, parmaklarıyla telgrafi buru turdu... "Aptalca davrandım stop sevgiler" ya zdıydı telgrafta.

Dr. Sykes, "elbette ki, sizin bu konuda bizden çok daha fazla bilginiz var, Binba ı Scobie" diyordu.

"Kusuruma bakmayın. Ne konusunda?"

"Pemberton vakasını konu uyorduk."

Demek ki, birkaç ay içinde bk "vaka" olmu tu bu. Herhangi bir durum bir vakaya dönü ünçe, belirli bk insanla ilgisi kesinlikle koparıyordu. Sanki utanç duygusu, acı çekmek gibi eyler yoktu bir vakada. Gördü ü ölü çocu u, ruhbilimi ders kitapları için aklayıp paklamı lar, düzgün bir biçimde yere yatırmı lardı.

Wilson, "Pemberton'un kendini öldürmek için garip bir yol seçti ini söylüyordum" dedi. "Onun yerinde olsaydım, uyku ilacı alırdım ben."

Dr. Sykes, "Bamba'da uyku ilacı bulmak kolay de üdir," dedi "Ansızın karar vermi ti herhalde."

Fellowes lafa karı tı: "Pemberton gibi tela a neden olmak istemezdim do rusu. Bir adamın kendini öldürmeye hakkı vardır ku kusuz. Ama tela a gerek yoktur. Ben de Wilson gibi dü ünüyorum: Fazla miktarda uyku hapı almalıydı. En iyisi buydu."

Dr. Sykes, "ama uyku hapı için reçete gerekir," dedi.

Scobie, eli cebindeki telgraf üstünde, "D icky" imzalı mektubu anımsadı; beceriksiz el yazısını, iskemlelerin üstündeki söndürülmü sigara izlerini, Wallace in poksiye romanlarını, yalnızlı ın belirtilerini... "Hazreti **İsa**'mn çarmıhta can çeki mesini de iki bin yıldır aynı kaygısızlıkla tartı maktayız," diye dü ündü.

FeUowes, "Pemberton biraz aptaldı," dedi.

Dr. Sykes, gözlü ünün elektrik ı ı m yansıtan kocaman

merceklerini bir deniz feneri gibi Scobie'ye do ru çevirdi:

"Uyku hapları öteden beri belalı ilaçlardır. Sizin bu konuda deneyiniz vardır, Binba ı Scobie. Sigorta irketleri uyku haplarından hiç ho lanmazlar, ölüm nedenlerini ara tıran emniyet görevlileri de sahtekarlı a göz yumamazlar."

Wilson, "nereden anlayacaklar ki?" diye sordu.

"Luminol'u dü ünün örne in. Asknda kiç kimse, bir kaza sonucu ölecek kadar Luminol alamaz."

Scobie, kar ısında oturan Helen'e baktı. Helen, gözlerini taba ma dikmi , a ır a ır, i tahsız yiyordu. Scobie ile Helen'in sessizli i, onları öteki konuklardan kesinlikle ayırır gibiydi. Mutsuz olanların böyle bir konuyu ki isel bir tutum benimsemeden tartı malarının yolu yoktu. Scobie, Wilson'un bir ona, bir Helen'e baktı mının gene farkına vardı. Bu tehlikeli yalnızlıklarına son verecek herhangi bir söz söylemek için büyük bir çaba gösterdi. Scobie ile Helen'in kar ılıklı sessiz kalmaları bile ku ku uyandırabilirdi.

"Sizin salık verdi iniz yol nedir, Dr. Sykes?" diye sordu.

"Yüzerken kazalar olabilir. Ne var ki, onları da ayrıntılı açıklamak gerekiyor. E er bir adam, bir otomobilin önüne çıkacak kadar gözüpekse.... Ama bunun bile nasıl sonuçlanacağı bilinemez."

Scobie, "üstelik bu yöntemle ba kasının da ba ı belaya girer," dedi.

Dr. Sykes, gözlü ünün camlarını ı ıldatarak sırttı: "Ben aksen kiç güçlük çekmezdim. Yalandan angina'ya tutulup, kalp hastası olurdum; meslekta larımdan reçete alırdım..."

Helen ansızın öfkelenildi: "Ne biçimsiz laflar bunlar! Sizin ne hakkınız var böyle eyler söylemeye?.."

Dr. Sykes, kötülük saçan merceklelerini Helen'e do ru çevirdi:

"Benim kadar uzun süre hekimlik yapmı olsaydınız, e kerim, kimin önünde ne söylenip ne söylenmeyece ini bilirdiniz. Sanmam ki aramızda..."

Mrs. FeUowes, Dr. Sykes in sözünü kesti:

"Biraz daha meyve salatası alın, Mrs. Rolt."

Fellowes sordu: "Yoksa siz Katolik misiniz, Mrs. Rolt? Çünkü Katoliklerin çok kesindir tutumu bu konuda."

"Hayır, ben Katokk de ilim."

"Ama Katoliklerin tutumu öyledir, de il mi Scobie?"

"Kendini öldürmenin ba ı lanamayacak tek günah olduğunu ö retkler bize."

"Yani cehenneme gidersiniz?"

"Cehenneme gideriz."

Dr. Sykes sordu: "Ama siz gerçekten cehenneme inanır mısınız, Binba ı Scobie?"

" nanırım ya."

"Alevlere ve i kencelere de mi?"

"Tam öyle de il belki... Bize söylediklerine göre, bir eyi bir daha ele geçirememek üzere temelli yitirdi iniz duygu suymu cehennem."

"Öyle bir cehennem vız gekrdi bana," dedi Fellowes.

"Belki siz önemli bir eyi hiç yitirmediniz," diye kar ılık verdi Scobie.

Bu yeme in gerçek amacı Arjantin'den gelen sı ırdı. Sı ır bittikten soma (Mrs. FeUowes kâ ıt oyunu oynamadı ı için) bir arada kalmalarına bir neden yoktu. FeUowes bira bardak larıyla u ra tı. Acı bir sessizli e gömülen Wilson, Mrs. Fellowes ile geveze geveze konu an Dr. Sykes arasında sıkı ıp kaldı.

Scobie "çıkıp biraz hava alalım," dedi Helen'e.

"Acayip olmaz mı bu?"

"Hava almaya çıkmamız daha da acayip olabilir."

Fellowes bardaklarına bira koydu:

"Yıldızlara bakmaya mı gidiyorsunuz? Bo una geçirdi iniz zamanı artık de erlendirmeye karar mı verdiniz, Scobie? Biralarınızı da yanınıza akn."

Bardaklarını verandanın parmaklı nın üstüne koydular.

"Mektubunu bulamadım," dedi Helen.

"Unut o mektubu, sevgilim."

"O mektup için görmek istemiyor muydun beni?"

"Hayır."

Gö ün altında Helen'in yüzünü belli belirsiz görebiliyordu. Ya mur bulutları gö ü kaplayınca, bu yüz yok olacaktı. Scobie, "sana fena haberlerim var, sevgilim" dedi.

"Durumu bir bilen mi var?"

"Yo, hayu, hiç kimse bilmiyor. Dün gece karımdan bir telgraf aldım. Evine geri dönüyor."

Parmaklı ın üstündeki bardaklardan biri dü tü, avluda parçalandı.

Anladı ı tek sözcük buymu gibi, "evine ba?" diye acıyla yankıladı Helen.

Scobie parmaklık boyunca hemen ekni uzattı, Helen'in ekni yakalayamadı:

"Kendi evine," dedi. "O ev benim evim olmayacak bundan böyle."

"Yoo, bal gibi olacak. İmdi orası senin de evin."

Scobie, yemin edercesine, dikkatle konu tu: "Sensiz bir ev istemiyorum artık."

Ya mur bulutları ayı örtünce, ansızın esen yel bir mumu nasıl söndürürse, Helen'in yüzü de öyle söndü, görünmez oldu. Scobie, istedi inden çok daka uzun sürecek bir yolculu a çıkıyormu gibi oldu. Dönüp arkasına bakarsa, yakılıp yıkdmı ıssız yerlerden ba ka hiçbir ey göremeyece ini bikiyordu. Bir kapının ansızın açılmasıyla, ikisi de ık içinde kaldı.

Scobie, "karartmaya dikkat!" dedi ters ters.

"Yan yana de ildik hiç olmazsa," diye dü üdü."Ama yüzümüz nasıldı acaba?"

WUson'un sesi duyuldu: "Kavga çıktı sandık. Bir bardak kırıldı."

"Mrs. Rolt'un birası kalmadı."

Helen canından bıkmı tı: "Allak a kına bana Helen deyin. Sizden ba ka bana herkes Helen der, Binba ı Scobie."

"Harhangi bir durumu engelleme olmayayım?"

"Çılgın bir a k sahnesini engelleme oldunuz" dedi Helen. "Hâîâ zangır zangır titriyorum. Evime dönmek istiyorum."

Scobie, "geç oldu, ben sizi götürürüm," dedi.

"Size güvenim yok. Zaten Dr. Sykes sizime intihar konusunda konu maya can atıyor. Keyfinizi bozmak istemem. Sizin arabanız yok mu, Mr. WUson?"

"Var elbette. Çok memnun olurum."

"Beni götürdükten sonra, hemen geri dönebilirsiniz."

"Ben de erken yatanlardanım," dedi Wilson.

"Gidip içerdekUere iyi geceler düeyim öyleyse."

Scobie, Helen'in yüzünü bk kez daha aydınlıkta görünce, "gereksiz yere mi üzülüyorum acaba?" diye dü üdü. Bu i Helen açısından bitmi olamaz mıydı?

Helen, Mrs. FeUowes'a te ekkür ediyordu: "Arjantin'den gelen sı ır çok nefisti do rusu."

"Mr. WUson sayesinde elde ettik onu."

Birbirlerine raketle top atarcasma, herkes kar ılıklı bir eyler söylüyordu. Bki güldü (ya Fellowes ya da Wilson'du bu gülen) ve "hakiniz var" dedi. Dr. Sykesin gözlü ünün mercekle, ı ıklı noktalar yapıyordu tavanda. Scobie, karartmayı bozmadan Wilson'un otomobilinin gidi ini seyredemedi. Motordan çıkan öksürüp tıksırmaları dinledi. Soma, a ır a ır uzakla an otomobikn sesi duyulmaz oldu.

Dr. Sykes "Mrs. Rolt'u bk süre daha taburcu etmemeleri gerekkti" dedi.

"Neden?"

"Sinkleri bozuk. Elini sıkarken anladım bunu."

Scobie, yarım saat daha oyalandıktan sonra, arabasıyla eve döndü. Her zaman oldu u gibi, mutfa ın basamaklarına oturmu , tedirginlik içinde uyuklamakta olan Ak, efendisini bekliyordu.

Eknde el feneri, Scobie'yi kapıya do ru götürürken, gömle inin içinden bir zarf çıkardı:

"Bayan mektup bıraktı."

"O mektubu neden masanın üstüne koymadın?"

"Bay içeride, ondan."

"Hangi bay?"

Kapıyı açan Scobie, bir iskemleye serilmi , uyuyan Yusefi gördü. Öyle hafif nefes akyordu ki Yusef, gö sündeki

kıllar hiç kıpırdamıyordu.

Ak, Yusef i kor görürcesine konu tu: "Ben ona sen git dedim. Ama o kaldı."

"Peki. Sen git yat."

Scobie, kayatın onu bir kısıkaç içine aldı ım, gittikçe daha çok kıstuddı ım hissetti. Yusef, Louise'i sormak ve Tallit'e tuzak kurmak amacıyla geldi i geceden beri ayak basmamı tı bu eve. Scobie, uyuyan adamı uyandırmamak, Yusef sorununu kiç olmazsa bir süre ertelemek için, elinden geldi i kadar ses çıkarmamaya dikkat ederek, Helen'in mektubunu açtı. Herhalde Helen, eve döner dönmez yazmı tı bunları: "Bu çok ciddi. Sana söyleyemedi im için yazıyorum. Bu kâ ıdı Ali'ye verece im. Sen Ali'ye güvenirsin. Karının geri dönece ini duyunca..."

Yusef gözlerini açtı: "Sizi rahatsız etti im için beni ba ı - layın, Binba ı Scobie."

"Bir içki ister misin? Bira mı, cin mi? Viskim kalmadı."

Yusef kiç dü ünmeden "size bir kasa viski gönderebilir miyim?" diye sordu. Soma gülmeye ba ladı: "Size hiçbir ey göndermemem gerekti ini unutuyorum kep."

Scobie masanın ba ına oturdu; açık mektubu önüne koydu. Helen'in bundan soma yazdı ı birkaç satırdan daha önemli hiçbir ey olamazdı yeryüzünde.

"Ne istiyorsun, Yusef?" diye sorup, mektubu okumasım sürdürdü: "Karının geri gelece ini duyunca, öfkelenim, acı konu tum. Aptallık ettim. Sen hiç kabahatli de ilsin. Sen Ka tokksin. Ke ke olmasaydın. Ama Katokk olmasan da, verdi in sözü tutmamak çok a ırına gider senin..."

"Okudu unuzu bitirin, Binba ı Scobie. Ben beklerim."

"Aslında önemli de il bu mektup."

Scobie, acemice yazdmı iri iri harflerden, insanın yüre ini sızlatan yazım hatalarından gözlerini zorla kopardı. "Ne istiyorsun, Yusef?" diye sorduktan soma, gene okudu: "Onun için sana yazıyorum. Dün gece beni bırakmayaca ına söz verdin. Ama bana söz verip ba lanmam istemiyorum. Sen bana eskiden söz vermedin..."

"Binba ı Scobie, yemin ederim ki, size dostluk yüzünden, sırf dostluk yüzünden borç vermi tim. Buna kar ılık, sizden hiçbk ey istemiyordum; yüzde dört faizi bile istemiyordum. Sizden dostlu unuzu bile istemiyordum.... Ben sizin dostu nuzdum ya... Bütün bunlar çok karı ık. Sözle her ey çok karı ık oluyor, Binba ı Scobie."

"Sen pazarlı ı bozmadın, Yusef. Talkt'in karde çocu u konusunda yakınmıyorum."

Scobie, mektubu okumaya devam etti: "Sen asıl karına söz verdin. Bana söylediklerinin hiçbiri, söz verme anlamına gelemez. N'olur, n'olur bunu unutma. Beni artık hiç görmek istemiyorsan, bir ey yazma, bir ey söyleme. Ama beni arası ra görmek istersen sevgilim, beni arasıra gör. stedi in tüm yalanları söylerim..."

"Okudu unuzu lütfen bitkin, Binba ı Scobie. Çünkü size imdi söylemem gereken eyler çok, ama çok önemli."

Helen, "sevgüim, sevgilim, istersen beni bırak; istersen de senin *orospun* olayım" diye yazıyordu. Scobie, "bu sözcü- ü duymu , ama nasıl yazıldı ını görmemi tir," diye dü ün- dü; çünkü okullarda okutulan Shakespeare metinlerinden çı- kartılırdı bu sözcük. Helen "iyi geceler sevgüim, üzülme," diye bitiriyordu mektubu.

Scobie, öfkeyle sordu: "Hadi Yusef, neymi böylesine önemli olan?"

"Binba ı Scobie, ne çare ki, sizden bir lütuf istemek zo- rundayım. Borç verdi im parayla ilgisi yok bunun. Ricamı yerine getirirseniz, dostlu unuzdan, sırf dostlu unuzdan ya- pacaksınız bana bu iyili i."

"Yusef, geç oldu. Söyle bana ne istedi ini."

"Öbür gün *Esperança* limana gelecek. Küçük bir paketin gemiye götürülüpKaptan'a teslim edilmesini istiyorum."

"Pakette ne var?"

"Bunu sormayın, Binba ı Scobie. Ben sizin dostunuzum. Bunun gizk kalmasını istiyorum. Kimseye zarar gelmez bu i - ten."

"Böyle bir eyi elbette yapmam, Yusef. Yapmayaca mı da biliyorsun."

Yusef, oturdu u iskemlede öne do ru e ildi; elini, bir kürk gibi gö sünü örten kılların üstüne koydu:

"Size söz veriyorum, Binba ı Scobie. Bir dost olarak, size söz veriyorum. O pakette Almanların yararına bir ey yok, hiçbir ey yok. Sanayi elmasları da yok, Binba ı Scobie."

"De erk ta lar mı var?"

"Almanlara hiçbir ey yok. Sizin ülkenize zararlı hiçbir ey yok."

"Bunu kabul edece ime asknda inanmıyorsun, de il mi?"

Yusef iskemlesinin kenarına do ru geldi. Scobie, bir an, onun iskemleden kayıp, kar ısında diz çökece im sandı.

"Binba ı Scobie, yalvarım size... Bu yalnız benim için de il, sizin için de önemli."

Yusef'in sesi, gerçek bir heyecanla çatlak çatlak çıkıyordu:

"Ben sizinle dost olmak istiyorum. Size dost olmak istiyorum ben."

"Daka ileri gitmeden bir eyi bilmeni istiyorum, Yusef: Emniyet Genel Müdürü seninle bir alı veri im oldu unu bik yor."

"Bilebilir, bilebilir. Ama bilmesi çok daha fena. Binba ı Scobie, size erefim üzerine yemin ediyorum, bu i ten kimseye zarar gelmez. Bana bu dostlu u gösterin; sizden bir daka hiçbir ey istemeyece im. Kendiniz isteyerek yapın bunu, Binba ı Scobie. Rü vet yok. Size rü vet vermeye kalkmıyorum."

Scobie'nin gözü gene önündeki mektuba kaydı. Huzura temelli olarak sırt çevirdi i duygusuna kapıldı. Gözleri açık, ne olaca mı bile bile yalanlar ülkesine giriyordu. Geri dönmek için pasaportu da yoktu.

"Ne diyordun, Yusef? Anlayamadım..."

"Size bir kez daka rica ediyorum..."

"Hayır, Yusef."

Yusef iskemlesinde dimdik oturdu. Yanlarına bir yabancı

gelmi de artık ba ba a de illermi gibi, garip bir resmiyetle konu tu ansızın:

"Binba ı Scobie, Pemberton'u anımsıyor musunuz?"

"Elbette."

"Eskiden ona hizmet eden adam, benim hizmetime girdi."

"Pemberton'a hizmet eden mi?"

(Scobie, "sen bana eskiden söz vermedin" tümcesiniyeniden okudu.)

Yusef, "Pemberton'a hizmet eden, imdi Mrs. Rolt'un evinde çalı makta" dedi.

Scobie'nin gözleri hâlâ önündeki mektuba takılıydı. Ama artık mektubu okumuyordu.

"Mrs. Rolt'a hizmet eden adam, bana bir mektup getirdi; çünkü ey... Her eye göz kulak olmasını söylemi tim ona. Bu göz kulak deyimi yanlı mı?"

"Hayır, Yusef. Bu deyim yanlı de il. Sen çok iyi ngilizce konu uyorsun. Mektubu kim sana okudu?"

"Kimin okudu unun önemi yok."

Yusef bunu söyledikten soma resmiyetten vazgeçti. Eskiden oldu u gibi, gene yalvarırcasına konu tu:

"Ah, Binba ı Scobie! Böyle bk mektubu nasıl yazarsınız? lle ba nızı belaya sokmak istediniz..."

" nсан her zaman akıllı, uslu olamaz, Yusef. Hep akıllı uslu olanlar, kendilerinden ölesiye tiksimlerler."

"Bu mektup yüzünden elime dü tünüz."

"Eline yalnız ben dü seydim, pek aldırılmazdım. Ama üç ki i birden ekne dü tük imdi..."

"Bana bir iyilik etseydiniz..."

"Devam et, Yusef. antajım tam olarak yap. Tekdidin yarıda kalmasın."

"Topra a bk çukur kazıp, o paketi içine koyabilsem ke ke. Ama sava her eyi berbat etti, Binba ı Scobie. Ben bu i i sadece kendim için de il, anamla babam için, baba bir erkek karde im için, üç kız karde im için yapıyorum. Bk de karde çocuklarım var...."

"Baya ı kalabakkımı aUen."

"E er ngilizler yenilirse, benim bütün para kaynaklarım metelik etmez."

"O mektupla ne yapmayı dü ünüyorsun, Yusef?"

"Telgraf ırketi'ndeki bir memurdan,e inizin geri dönmek üzere oldu unu ö rendim. Karaya ayak basar basmaz, mektup ona verilecek."

Scobie, "Louise Scobie" imzalı telgrafı anımsadı: "Aptallık ettim. Stop. Sevgiler." Tatsız bir biçimde kar ılanacaktı karısı.

"Peki, ya senin paketi *Esperança*'nin kaptanına teskm edersem?",

"Bana hizmet eden adam rıktımda bekleyecek. Kaptan'ın makbuzuna kar ılık, içinde mektubunuzun bulundu u zarfı size verecek."

"Adamına güveniyor musun?"

"Sizin Ak'ye güvendi iniz kadar."

"Peki, ya mektubu önceden isteyip, sana söz verirsem..."

" eref borcu tanımamak antajcılara verüen bir cezadır, Binba ı Scobie. Beni aldatırsanız, sizi hiç ayıplayamam."

"Peki, ya sen beni aldatusan?"

"Bunu yapmam do ru olmaz. Üstelik sizin dostunuzdum eskiden."

Scobie, istemeye istemeye bunu kabul etmek zorunda kaldı:

"Evet, nerdeyse dostumdun benim."

"Alçak Hintliyim ben."

"Alçak Hintli mi?"

Yusef çok hazindi: "Evet, bir inciye yerlere atan alçak Hintk. Levazım ve Mühimmat Bölü ü, Shakespeare'den bir oyun oynamı tı. te, kiç unutamadım oradaki alçak Hintkyi."

Esperança'nin Kaptan! "bir kadeh daha buyrun," diye direndi.

"Limanı kapatan zincir yerine konulmadan önce yolunuza devam etmek niyetindeyseniz, bir kadeh daha içemeyiz. Sizi soma görürüm, Scobie."

Kaptan, kamaranın kapısı kapanır kapanmaz, soluk soluca konu tu:

"Hâlâ buradayım."

"Evet, burada oldu unuzu görüyorum. kide bkde hata yapıldı ını, tutanakların yanlı yerlere gönderildi ini, dosyaların kayboldu unu size söylemi tim."

"Bunlara inanmıyorum," dedi Kaptan. "Bana yardım ettiinize inanıyorum."

Havasız kamarada, tatlı tatlı, ıpır ıpır ter döküyordu konu masım sürdürürken:

"Ayinlerde size dua ediyorum. Size bunu getkdim. Lobi to'da size uygun ba ka bk ey bulamadım. Herkesçe bilinen bir azize de ildir bu. Adını anımsamıyorum. Angola ile ilgili bir azize galiba."

Kaptan, bozuk para büyüklü ünde küçük bir madalyonu, aralarındaki masanın üstüne koyup, Scobie'ye do ru itti.

"Sa olun," dedi Scobie.

Cebindeki küçük paket, bir tabanca kadar a ırdı. Kade hindeki Porto arabının son damlalarını içti:

" imdi ben size bir ey verece im."

Paketi tutan parmakları, korkunç bk isteksizlikle kasık yordu.

"Bana mı bk ey vereceksiniz?"

"Evet."

Aralarındaki masanın üstünde duran o küçük paket, ne kadar da hafifmi aslında... Biraz önce cebinde bir tabanca kadar a ır olan ey, imdi içinde elli ya da elli be **3 gara** bulunan bk kutu kadar hafifti:

"Kaptan, Lizbon'da kılavuzla birlikte gemiye gelecek olan bki, Amerikan sigaranız var mı diye size soracak. Siz de ona bu paketi vereceksiniz."

"Hükümet i i mi bu?"

"Hayır. Hükümet biç böyle para vermez hiçbir i e kar ılık."

Scobie, bir deste para koydu masanın üstüne.

Garip bir kayal kırıldı ı vardı Kaptan'ın sesinde:

"Buna a tım. Elime dü tünüz imdi."

"Eskiden siz de benim elime dü mü tünüz."

"Bunu unutmuyorum. Kızım da unutmayacak. Kilise töreniyle evlenmedi; ama inancı vardır. O da sizin için dua ediyor."

"Etti iniz dualar hesaba katılır mı acaba?"

Kaptan, hem saçma, hem de insanın içine dokunan bir biçimde, tumbul kokarını havaya kaldırdı:

"Hesaba katılmaz ama, Tamının bizi ba ı layaca ı gün gelince, bu duaların hepsi ku lar gibi havalara yükselir."

"Dualarınıza ükrediyorum."

"Bana güvenebilirsiniz."

"Elbette güvenebilirim. imdi de kamaranızı aramam gerekecek."

"Pek güvenmiyorsunuz bana."

Scobie "o paketin sava la ilgisi yok," dedi.

"Emin misiniz bundan?"

"Az çok eminim."

Scobie kamarayı aramaya ba ladı. Bir ara, bir aynanın önünde durdu u sırada, omuzunun arkasında bir yabancının yüzünü görür gibi oldu: i man, terleyen, güvenilmemesi gereken bir yüz... "Acaba kim olabilir bu?" diye bir an dü ündü. Sonra, Kaptan'ın yüzünü yabancıla tıran eyin, o yüzde beliren acıma duygusu oldu unu anladı. "Gerçekten açılacak insanlar arasına mı girdim artık?" diye kendi kendine sordu.

B R NC KISIM

B R NC BÖLÜM

1

Ya murlar dinmi ti; toprak buram buram tütüyordu. Sinekler her yere bulutlar halinde çöküyor, hastane sıtmalı hastalarla dolup ta ıyordu. Sahilin üst bölgelerinde karasu hummasından ölüyorlardı. Ama ya murun dinmesi gene de herkesi rahatlatmı tı bir süre için. Demirden yapılmı damların üstünde ya mur artık trampet çalmadı ı için, dünya sessizle mi ti sanki. Kentte çiçeklerin yo un kokusu, Emniyet binasının koridorlarındaki hayvanat bahçesi kokusunu biraz da itmı gibiydi. Limanı kapatan zincir açıldıktan bir saat sonra, yanında onu koruyan sava gemileri olmaksızın, yolcu gemisi Güneyden geldi.

Gemi demir atar atmaz, Scobie polis motoruyla bordasına yana tı. Karı ım kar ı larken söyleyecekleri, dudaklarında kasilıyor gibiydi. çten gelen, sıcak sözler söylemeyi prova ediyordu sanki. "Neler, neler oldu da, ko geldin derken bile prova etmek zorunda kaldım" diye dü ündü. Louise'i herkesin arasında bulaca ını umuyordu. Onu yabancıların önünde kar Üamak daka kolay olurdu. Ama Louise ortalarda yoktu. Sco

bie, muhasebecinin bürosuna gidip, onun kamara numarasını sordu.

Kamarada ba kaları olabilirdi; bu da bir umuttu. u sıralarda her kamarada en azından altı yolcu vardı.

Ne çare ki, kapıya vurup kapı açılınca, Louise'den ba kasını göremedi. Yanında satılacak bir e ya ta ıyarak, yabancı bir eve gelmi gibi oldu.

"Louise?" derken, bir soru vardı sesinde.

"Henry, içeri gel."

Kamaraya girdikten soma, karısını öpmekten ba ka çare yoktu. Onu a zından öpmek istemiyordu; çünkü birçok eyler meydana çıkar dudaklar birbirine de erken. Ne var ki, Louise direndi; Scobie'nin yüzünü çevirdi ve geri dönü ünün mühürünü bastı kocasının dudaklarına.

" te sevgilim, ben geldim."

Scobie, prova etti i sözleri söyleyebilmek için, umutsuz bir çaba harcadı:

"Evet, geldin."

"Öteki yolcular öyle tatlı ki, seninle ba ba a kalabilelim diye ortadan yok oldular."

"Yolculuk iyi geçti mi?"

"Dü man gemileri pe imize bir tek defa dü tü galiba."

Scobie "çok merak ediyordum seni," dedikten soma, bunun Louise'e söyledi i ilk yalan oldu unu dü ündü. Artık yalana ba ladı ına göre, sürdürebilirdi bu yalanları:

"Seni öyle özledim ki!" dedi.

"Aptallık ettim de gittim, sevgilim."

Lombozlardan görülen evler, mika gibi ı ıldıyordu sisli sıcak havada. Kapalı kamarada a ır bir koku vardı: Kadın, pudra, tırnak cilası ve gecelik kokusu.

"Karaya çıkalım," dedi Scobie.

Ne var ki, Louise onu tuttu:

"Sevgilim, bir yı ın karar aldım senden uzakken. Her ey de i ecek bundan böyle. Seni yemeyece im artık."

Ijouse bir kez daha "her ey de i ecek" derken, Scobie

hazin hazin dü üdü: "i te bu do ruydu; ne yazık ki, ker e-
yin de i ece i do ruydu."

Ak üe genç yardımcısı bavukarı içeriye ta ırken, evinin penceresinde duran Scobie, tepeye do ru, Nissen kulübelerinin bulundu u yere baktı. Sanki toprak ansızın kaymı , ölçülemez kadar büyük bir mesafe açılmı tı kendisiyle o kulübeler arasında. Kulübeler öylesine uzaklardaydı ki, Scobie ilkin acı bile duymadı, çok hafif bir hüzünle gençli inde ba mndan geçmi bir olayı anımsar gibi oldu.

"Aslında benim yalanlarım, Helen'e o mektubu yazdı m zaman mı ba ladı?" diye sordu kendi kendine. "Acaba onu Louise'den fazla mı seviyorum gerçekten? Yüre imin ta derinlerine inersem, ikisini de gerçekten seviyor muyum? Yoksa güç durumda olan her insana yönelen o korkunç acıma duygusu kendili inden harekete mi geçiyor acaba? Ne var ki, onlara acımam, büsbütün berbat ediyor durumlarım. Kurban bildim her insana kul köle oluyorum."

Yukarı katta, evin sessizli i ve ıssızlı ı, sanki bir çekiçle vururcasına paramparça ediliyordu: Çiviler çakıkyor, a ır eyler yere dü üyor, a a ıdaki odanın tavanı sarsıyordu. Louise, keyifli keyifli, yüksek sesle kesin emirler veriyordu. Tuvalet masasına yı ılan eylerin takutısı duyuluyordu. Scobie yukarı kata çıkıp kapının e i inde durunca, dinsel tören için beyazlar giymi küçük kızın kendisine baktı mı gördü. Ölüler de geri dönmü tü eve. Ya am aynı olamazdı ölüler olmazsa. Külrenge cibinlik, ispiritizma yapılırken medyumun bedenini sözde saran ı kılı ve saydam kılıf gibi, iki ki ilik yata mın üstünde asılı duruyordu.

Scobie, gülümsemeye çalı arak, "Ali" dedi, "i te hanımın da döndü. Hep beraberiz gene."

Louise'in tespihi tuvalet masasının üstünde bir su biriktisi gibi toplu duruyordu. Scobie kendi cebindeki kopuk tespihi dü üdü. Onu onarmak niyetindeydi hep. Ama bundan böyle de mezdi tespihi onarmaya.

"Sevgilim," dedi Louise, "benim burada i im bitti artık. Geri kalanı Ali de yapabilir. O kadar çok ey var ki seninle ko

nu mak istedi im..."

Louise, Scobie'nin pe inden a a ı kata inerken, "perdele-
rin yıkanması gerekecek," diyordu.

"Kirli oldukları belli de il."

"Zavalh sevgilim, sen dikkat etmezsin; ama ben uzaktan
geldi im için görüyorum... Daha büyük bir kitaplık istiyorum
artık. Bir yı ın kitap getirdim yanımda."

"Bana henüz söylemedin neden böyle geri döndü ünü..."

"Sevgilim, söylesem gülersin bana. Öyle saçma bir ey
ki... Emniyet Genel Müdürü olamadın diye kendimi yememin
ne kadar aptalca bir davranı oldu unu anlayıverdim ansızın.
Hepsini anlatırım sana günün birinde. Benimle alay etsen de
aldırمام o zaman."

Louise elini uzatıp, çekine çekine kocalının koluna do-
kundu:

"Sahiden memnun musun?..."

"Öyle memnunum ki..."

"Beni üzen eylerden biri de neydi bikiyor musun? Ben or-
talarda dolanıp seni bkaz dürtüklemesem, pek iyi bk Kato-
lik olmayaca ından korkuyordum, zavallı sevgilim."

"Evet, pek iyi de ildim."

"Kiliseye sık sık gitmedin mi?"

Scobie akacı bir hal takınmak için kendini zorladı:

"Oraya ayak basmadım nerdeyse."

"Ah Ticki!"

Louise bunu söyledikten soma, hızla toparlandı:

"Henry, sevgikm, çok duygusal davrandı ımı söyleyecek-
sin ama, yarın Pazar günü Kilise'ye bklikte gidip, dinsel töre-
ne birlikte katdmanızı istiyorum. Her eye yeni ba tan ba la-
dı ımızın ve do ru yolda oldu umuzun bir bekrtesi olacak bu.

Ne gariptk ki, belkli bir durumun çe itk yanlarım bk tür-
lü göremiyordu insan. Scobie, Louise'in bunu önerece ini hiç
dü ünmemi ti.

"Elbette," derken beyni i lemeye hiç yana mıyordu.

"Bugün ö leden soma günah çıkarmaya gitmeksin."

"Korkunç günahlar i lemedim bu arada."

"Pazar günü kiliseye gitmemek, zina kadar büyük bir günahdır."

"Ama günah olarak zina çok daha e lenceli."

"Benim geri dönmem gerekiyormu me er!"

"Bugün ö leden soma giderim... Yemekten soma. Bo mideyle günah çıkar am am."

"Sen sahiden de i mi sin, biliyor musun?"

" aka ediyordum sadece."

" akala mana aldırmam. Ho lanıyorum akala mandan. Ama eskiden pek aka etmezdin sen."

"Senin geri dönmen erefine aka ediyorum, ekerim. Sen ker gün geri dönmüyorsun ki her gün akala ayım."

Bu zorlanmı ne e, kupkuru dudaklarla yapılan bu akalar, sürüp gitti. Scobie ö le yeme inde, çatalım bırakıp gene akala tı.

Louise, "sevgili Henry," dedi, "ömrümde seni bu kadar ne eli görmedim."

Scobie'nin ayaklarının altında toprak çökmü gibiydi. Ö le yeme i boyunca, yüksek bir yerden hep dü tü ü duygusuna kapıldı. Mide kasları artık tutmuyor, ci erleri soluk almıyor, acılar içinde hep dü ünüyordu. nsan böylesine derin uçurumlara dü tükten soma, ya ayamazdı artık. Scobie'nin kahkahaları, bir uçurumun dibinden atılan çı lıkları andırıyordu.

Ne yedi inin farkında bile olmadan ö le yeme i bitince, "ben gitmeliyim artık," dedi.

"Peder Rank'e mi?"

"İkin Wilson'a u ramak zorundayım. Nissen kulübelelerinden birine ta ndı. Kom u olduk."

"Kentte de il midir u uada?"

"ö le yeme i için evine dönüyor galiba."

Yoku u tırmanırken, "bundan böyle ikide birde yalandan WUson'a gitmem gerekecek," diye dü ündü. Yok, kayır, bunu yaparsa kendini ele verirdi. Wilson'un kentte ö le yeme ini yedi ini bildi i için, ancak bir kez yapabilirdi bunu. Wuson'un evinde kimse olmadı ım bildi i halde, kapıya vur

du. Harris kapıyı açınca, Scobie bozuldu:

"Sizi evde bulacağımı ummuyordum."

"Biraz ateşim var da ondan evdeyim," dedi Harris.

"Acaba Wilson evde mi?"

"Hayır, o her zaman kentte yer öle yeme ini."

"Stedi zaman bize gelsin diyecektim. Karım geri döndü, biliyorsunuz."

"Penceremden gördüm evin telağını."

"Siz de bize gelmelisiniz, Harris."

Kapının e i inde zavallı bir hali vardı Harris'in:

"Ben öyle ikide bir bayanları görmeye gidenlerden de ilim. Do rusunu isterseniz, korkarım onlardan."

"Onlarla yeterince görüşü müyorsunuz da ondan."

Harris, gururunu korumak için beceriksiz bir çabada bulundu:

"Kadınlara kul köle olanlardan de ilim ben."

Scobie, istemeye istemeye bir kadının evine do ru yürürken, kadınlarca be enilmeyen bir adamın cinsel konulara karşı çirkin tutuculu u içinde olan Harris'in onu nasıl gözetlediğinin farkındaydı. Helen'in kapısını vururken, Harris'in ayıplayan gözleri, sırtında bir delik açmaktaydı sanki.

"Buraya gelirken artık Wilson'u bahane edemem," diye dü ündü; çünkü Harris, Wilson'a söyleyecek, Wilson da... "Ama Wilson'a gitmi ken, Helen'e de u radı ımı söyleyebilirim."

Yalan söyleye söyleye tüm ki ili inin a ır a ır çözüldü ünü hissetti.

Helen, kapalı perdelerin alacakaranlı ında yata a uzandı:

"Niçin kapıya vurdun?"

"Harris beni gözetliyordu da ondan."

"Bugün gelece ini ummuyordum."

"Nereden bileceksin gelip gelmeyece imi."

"Burada herkes her eyi biliyor. Bilmedikleri bir tek ey var ancak. O tek eyin bilinmemesi konusunda öyle ustasın ki sen! Herhalde polisli inden geliyor bu ustalığı nı."

"Evet."

Scobie yata ın kenarına oturup, elini Helen'in koluna koydu. Kendi ekyle Helen'in kolu arasında ter bo anmaya ba ladı hemen.

Scobie "ne yapıyorsun burada?" diye sordu. "Hasta mısın yoksa?"

"Ba ım a rıyor sadece."

Scobie, kurulmu bir makine gibi, kendi söyledi ini duymadan konu tu:

"Kendine iyi bak."

"Nen var senin, sevgikm?" dedi Helen. "Kötü bir ey mi oldu?"

"Hayır, olmadı."

"Zavallı sevgikm, burada ilk kaldı ın geceyi anımsıyor musun? Hiçbir eye alckrnmıyorduk o uada. Hatta emsiyeni burada unuttu tun. Mutluyduk. Çok garip de il mi? Mutluyduk."

"Evet."

"Peki, neden böyleyiz imdi? Yani neden mutsuzuz?"

Pemberton'un kendini öldürmesini rubkikmiyle Ugik bir ders kitabında ele alınan bir "vakaya" dönü türdükleri gibi, Helen ile kendi arasındaki durumu da bir vakaya dönü türür se, belki ikisinin de huzura kavu aca ını, kadere boyun e ece- ini sanan Scobie, umutsuzca bilgiçlik tasladı:

"Mutluluk kavramıyla sevgi kavramım birbirine karı tu mamak gerek."

Helen "arasua tam bir ihtiyar gibi davranıyorsun," der demez, elini Scobie'ye uzatıp, bunu akadan söyledi ini göstermek istedi.

Scobie kıza acıdı. "Bugün kavga etmeyi göze alamıyor... Daka do rusu kavga etmemesi gerekti ini sanıyor," diye dü- ündü.

Helen sordu: "Neden öyle daldın?"

E er bunu önlemenin bir çaresi varsa, insan iki ki iye birden yalan söylememek. ki ki iye birden yalan söylemenin sonu, tam bir felaket olur. Ne var ki, Scobie, Helen'in yastı a

dayalı yüzüne bakınca, fena halde kapıldı yalan söyleme isteğine. Do ayı ele alan belgesel fümelerde, gözümüzün önünde solup kuruyan bitkiler vardır. te Helen de o bitkiler gibi soluyordu gözünün önünde. Bu sahilin havası ona bula mı tı bile. Louise gibi olacaktı Helen de.

Scobie, "kendikendime çözümlemem gereken bk sıkıntı," dedi. "Bunu dü ünmemi tim imdiye kadar."

"Söyle bana, sevgüim. Belki ikimiz bkden dü ünürsek..."

Helen gözlerini kapadı. A ır bk darbe yiyecekmi gibi dudaklarım sıktı.

"Louise benimle kiliseye gitmek istiyor. Dinsel törene birlikte katdacağm ız. Günah çıkarmaya gitmem gerekiyordu imdi."

Helen, **akü** almaz biçimde rahatladı:

"Ya! Hepsi bu mu?"

Scobie, kızın bilgisizli i kar ısında, haksız bir kin duyar gibi oldu:

"Ne demek hepsi bu mu?"

Hemen toparlandı; Helen'e haksızlık etmemeye karar verdi:

"Dinsel törene onunla birlikte katılmazsam, bk ey gizledi imi, çok önemli bk ey gizledi imi anlayacak."

"Peki, dinsel törene onunla birlikte katılırsan ne çıkar?"

"Benim için... ey... cehennemlik olmak anlamına geke bu; çünkü günahlarımdan arınmamı durumdayken, Hazreti **İsa**'nın yani Tanrının kutsal ekme ini ve arabım tatmı olurum."

"Sen cehenneme gerçekten inanıyor musun yoksa?"

"FeUowes da aym eyi sormu tu."

"Buna hiç mi hiç aklım ermiyor benim. Cehenneme inanıyorsan, neden benim yanımdasın imdi?"

Scobie, inançsız olanların, her durumu, inanmı lardan daha açık seçik gördükleri kanısına vardı.

"Hakkın var elbette," dedi. "Cehenneme inanmam, burada bulunmamı engellemeliydi. Ne çare ki, Vezüv yanarda ının eteklerinde hâlâ oturan köylüler var... Soma, Katokk Ki

lisesi ne derse desin, insan una da inanıyor ki, sevgi ne biçim bir sevgi olursa olsun, biraz ba ı lanmak. nsan pahalya öder elbette, hem de çok pahalya... Ama günün birinde ba ı lanır. Belki ölmeden önce, insanın vakti olursa..."

Helen, Scobie'yi kor görürcesine konu tu: "Ne yani? ölüm dö e inde pi man olmak mı?"

Scobie, Helen'in elinde biriken teri öpüp sildi:

"Kolayde übundan pi man olmak," dedi. "Yalanlara, her eyin berbat edilmesine, mutsuzlu a pi man olabilirim. Ama u an ölmek üzere olsam bile, sevgiye pi man olmam."

Helen, Scobie'den uzakla ıp, güvenilir bir kıyıya sı ınmak istercesine, gene onu hor görüyormu gibi konu tu:

"Peki, gidip imdi günah çıkar, her eyi söyle. Sonra yeneden yaparsın aynı eyleri."

"E er yeniden günah i lememe için elimden geleni yapmak niyetinde de ilsem, günah çıkarmam bir i e yaramaz ki..."

Helen, bir zafer kazanmı çasına konu tu:

"Nasılba ba ı lanmaz bir günah i ledin; ya da i ledi ini sanıyorsun. Bir günah daha i lersen ne fark eder ki?"

Scobie, "dindarlar, Helen'in tıpkı bks gibi konu tu unu söylerler herhalde," diye dü ündü. Ama bks in hiçbir zaman böyle dobra dobra konu madı ım da biliyordu. Helen, **Ibksk** inden de il, saflı ından ötürü böyle konu maktaydı.

Scobie, "fark eder," dedi. "Hem de çok fark eder. Bunu açıklamak kolay de il. Sevgimizi, kendi ruhumun güveninden üstün tutuyorum imdi. Ama dinsel törene katılısam, tam anlamıyla kötü bir ey yapmı olurum. Tamı kendini bana teskm etti i sırada, Tanrıya el kaldırmı , Tanrıyı kirletmi gi bi olurum."

Helen, canından bezmi çesine, ba ını çevirdi:

"Söylediklerinden bir tek ey anlayamıyorum. Bütün bunlar saçma geliyor bana."

"Ke ke bana da saçma gelseydi. Ama ne çare **ki**, ben inıyorum bunlara."

Helen ters ters konu tu: " nandı ını umarım. Yoksa bana

bir oyun mu oynuyorsun? Biz bu i e ba ladı ımız sırada, Tanrı lafi pek yoktu, öyle de il mi? Acaba bir bahane mi böyle ansızın dindarla man?"

"Yavrucu um,"dedi Scobie, "seni hiçbir zaman bırakmayaca ım. Bazı eyleri dü ünmem gerekiyor, i te o kadar."

2

Ertesi sabah altıya çeyrek kala, Ali onlara seslendi. Scobie hemen uyandı. Ama bütün gün yorulan Louise, gözlerini açamadı. Scobie, yastıkta ba mını çevirip, ona baktı. Bu yüzü sevmi ti; bu yüzü seviyordu. Louise'in ödü kopardı denizde ölmekten. Ama gene de geri dönmü tü; Scobie rahat etsin diye, geriye dönmü tü. Can çeki erek Scobie'ye bir çocuk dorumu tu. Soma, ikinci kez can çeki erek, bu çocu un ölümünü seyretmi ti. Scobie ise, hep kurtulmu tu bu dertlerden. "Bir çaresini bulsam da Louise artık hiç acı çekmese," diye dü ündü. Ama bunun yolu olmadı nı da biliyordu. Louise'in acı çekmesini erteleyebilirdi, i te o kadar. Ama Louise acı çekecekti. Scobie bir hastalık ta ır gibi, bu acıyı kendi benli inde ta ıdı na göre, er geç Louise'e de bula acaktı bu. Belki bula mı tı bile; çünkü Louise, a lıyormu gibi hafif iniltilerle, uykusunda döndü. Scobie, onu yatı tırmak için, elini karısının yana ına koydu. "E er uyanmazsa, o zaman ben de uyurum," diye dü ündü. "Vaktinde uyanamayıp, dinsel törene yeti enleyiz. Böylece bir sorun daha ertelenmi olur." Ne var ki, Scobie'nin aklından geçenler sanki bir çalar saatmı gibi, Louise uyanıverdi:

"Saat kaç, sevgilim?"

"Nerdeyse altı buçuk."

"Acele etmeliyiz."

Sanki iyi niyetli ve acımasız bir gardiyan, dara acma gitmek üzere giyinmesini söylüyordu Scobie'ye. Ama Scobie, kendisini kurtaracak olan yalanı söyleyemiyordu hâlâ. Belki bir mucize oluverirdi ansızın.

Louise, son bir kez yüzüne pudra sürdü. Terden ötürü, pudra yüzüne de er de mez katda ıyordu:

"Hadi, gidelim," dedi.

Çok hafif de olsa, bir zafer izi acaba var mıydı sesinde? Yularca ve yularca önce, çocukluk ça ı demlen o bamba ka ya amda, kendisi gibi Henry Scobie adım ta ıyan biri, okul müsamesinde rol almı , Hotspur rolünü oynamı tı, öteki çocuklardan biraz daha iri oldu u için ve beden yapısından ötürü bu rol ona verilmi ti. Çok iyi oynadı ını söylemi ti her kes. İndi gene rol yapmak zorundaydı. Herkalde dikyle ya-lan söylemek kadar kolaydı rol yapmak.

Scobie, ansızın duvara yaslandı, elini gö süne dayadı. Yüz kaslarıyla acıyı taklit edemedi i için, sadece gözlerini ka-pamakla yetindi.

Louise aynaya bakarak konu uyordu:

"Bana katırlat da Durban'daki Peder Davis'i sana anlata-yım. Çok de erli bir rahip. Peder Rank'den çok daha aydın bir ki i."

Scobie, Louise'in kiç dönüp ona bakmayaca ım durumu-nun farkına varmayaca ım sandı.

Louise "gitmekyiz artık" diyor, aynanın kar ısında oyala-nıyor, terden dümdüz olmu birkaç tutam saçı yerli yerine koyuyordu.

Scobie, kapalı kirpiklerinin arasından, Louise'in dönüp ona baktı ını gördü.

"Hadi gel, ekerim," dedi Louise. "Uykulu gibi bir halin var."

Scobie, gözlerini açmadan oldu u yerde kaldı.

Louise tela landı: "Ticki, nen var?"

"Biraz konyak."

"Hasta mısın?"

Scobie, ters ters "biraz konyak,"dedi gene.

Louise'in getirdi i konya ın tadını dilinde hissedince, ölüm cezası ertelenmi gibi, akıl almaz bir rahatlık duydu. çini çekip, kendini koyuverdi:

"Biraz daha iyiyim."

"Nen vardı, Ticki?"

"Gö sümde bir a rı. Bitti artık."

"Daha önce de oldu mu bu?"

"Bir iki kez. Sen burada yokken."

"Doktora gitmelisin."

"Yok canım, bu kadar tela a de mez. Fazla çalı ıyorsun da ondan diyecekler sadece."

"Seni zorla kaldırmamam gerekirdi. Ama dinsel törene birlikte katılmamızı istiyordum."

"Ne yazık ki, bunu yapamayaca ız... Konyak içti im için."

Louise, hiç umursamadan, Scobie'yi, bir daha dkilmemek üzere gene ölüme mahkum etti:

"Aldırma," dedi. "ba ka bk gün birlikte katılabiliriz dinsel törene."

Scobie, kilisedeki yerinde diz çöküp, mihrabın önünde, dinsel törene katılan öteki Katoliklerle bklikte diz çöken Louise'i seyretti. Kikseye karısıyla bkkkte gitmek için dkenmi ti. Peder Rank, Tanrının kutsal ekme im elinde ta ıyarak, dinsel törene katılanlara do ru derledi. Scobie "i te, Tanrıyla elimden kaçırdım imdi; ama bakalım ker zaman kaçırabilecek miyim onu elimden?" diye dü ündü *Domine, non sum dignus... Domine, non sum dignus... Domine, nom sum dignus...* Scobie, eliyle üniformasının bekrli bir dü mesine dokunarak tempo tutuyordu. Tanrının kendini böyle gözler önüne sermesini, acımasız bir haksızlık saydı bir an için. Tanrı, ilkin Fikstin köylerinde, soma sıcak limanda, urada, burada, her yerde, önce bk insan, soma da küçük yassı bk ekmek parçası olmu tu; kendini herkese teslim etmi ti. Zengin delikanlıya varını yo unu satıp pe inden gelmesini emretmi ti Hazreti sa. Onun bu davranı ı akla yakındı, kolayca anla ılabılırdi. Ama Tamı, merhamet sözcü ünün anlamım nerdeyse bilmeyen adamların merhametine sı ınmı tı. Scobie, utanarak "ne mutsuz bir sevgi Tanrının sevgisi," diye dü ündü. A ır a ır derleyen Rahip Louise'in önüne varınca, Scobie, sürgün edü mi gibi bk duyguya kapıldı ansızın.Orası.o adamların diz çök

tükleri yer, öyle bir ülkeydi ki, Scobie hiçbir zaman geri döne-
mezdi o ülkeye. çinde sevgi depre ti. ster bir çocuk, ister bir
kadın, hatta ister bir acı olsun, insanın yitirdi i eye kar ı ker
zaman duydu u sevgiydi bu.

K NC BÖLÜM

1

Wilson, "*EskiDownham'h*" dergisinden bir sayfayı dik-
katle kesti. Kendi iirinin basılı oldu u bu sayfanın arkasına,
Sömürgeler Dairesi'nden aldı ı kalın not kâ ıdım tutkalla ya-
pı tırdı. Sayfayı ı ı a tuttu. Sayfanın öteki tarafındaki spor
sonuçlarını okuyabilmenin yolu yoktu. Ka ıdı dikkatle katla-
yıp cebine yerle tirdi. Gerçi ileride neler olaca ım insan bile-
mez ama, bu iir herhalde cebinde kalacaktı kep.

Scobie'nin arabasına binip kente do ru gitti ini görmü -
tü. Geneleve girerken oldu u gibi, imdi de yüre i çarpıyor,
rakat nefes alamıyordu. Herkes gibi günlük ya antısının tek
düzek ini bozmaktan çekindi i için, o zaman duydu u istek-
sizli i duymaktaydı Scobie'nin evine giden yoku u inerken.

Kendi yerinde ba ka bir erkek olsa, ne yapardı? Wilson
olasıkları gözden geçirdi. Daka yeni ayrılmı lar gibi davra-
nabilirdi örne in. çinden geliyormu çasına, do al bir davra-
nı la, hiç duraksamadan onu öpebilirdi. Hatta dudaklarından
öpebilirdi, durum uygun olursa;"seni görece im geldi,"derdi.
Ne var ki, yüre i korkuyla çarptı ı için, do ru dürüst dü üne-
cek durumda de ildi.

"Demek sonunda Wilson geldi,"dedi Louise. "Beni unuttu
unuzu sanmı tım."

Louise ekni uzatınca, Wilson yenilgiye u ramı gibi oldu.

"Buyrun, bir içki için."

"sterseniz, yürümeye gidelim biraz."

"Hava fazla sıcak, Wilson."

"Biliyor musunuz, oraya hiç çıkmadım o günden beri..."

"Nereye çıkmadınız?"

Wilson, sevdalanmayanlar için zamanın çok çabuk geçtiğini anladı.

"Yukardaki eski istasyona çıkmadım."

Louise, anlamamı gibi acımasız bir umursamazlık içindeydi:

"Ha, evet... Evet, ben de oraya gitmedim henüz."

Wilson, acemi erkeklere özgü yüz kızarmasının gittikçe yaydığını hissediyordu:

"O gece eve dönünce, bir şiir yazmaya çalıştım."

"Ne! Siz mi, Wilson?"

Wilson öfkelenmişti: "Evet ben, Wilson. Ne diye yazmayım? Üstelik şiirim yayınlandı da."

"Sizinle alay etmiyordum. Sadece. Nerede yayınlandı?"

"Çember adlı bir dergide. Ama çok para vermiyorlar kuskusuz."

"O şiiri görebilir miyim?"

Wilson nefes nefese açıkladı: "Burada, yanımda. Sayfanın arkasında hiç sevmediğim birkaç şiir vardı. Fazla yeni değil, bana kalırsa."

Sıkıntıdan kıvranarak, aç gözlerle bakıyordu Louise'e.

Louise, heyecansız bir sesle, "pek sevindi bir şiir," dedi.

"Bazı harfleri gördünüz mü?"

"İmdiye kadar hiç kimse bana şiir adamamıydı."

Wilson'un midesi bulanıyordu. Bir yere çöküp oturmak istiyordu. "Nasıl küçük düdüren bu durumlara ne gerek var?" diye düündü. "Nasıl sevdalandım diye niçin hayal kurar?" Aki on birinci yüzyılda "troubadour" denilen ozanların uydurduklarını okuduğu bir yerde.

Umutsuzluk içinde, zehir saçarcasına "seni seviyorum," dedi.

"Söylediğim yalan," diye düünüyordu bir yandan da.

Matbaa harfleriyle basılmadıkça, hiçbir anlamı yoktu bu sözün. Louise'in gülmesini bekledi.

"Yoo, olmaz Wilson," dedi Louise. "Beni sevdi inin filan yok. Sahil sıtması derler buna."

Wilson körü körüne a ka daldı:

"Dünyada her eyden fazla seni seviyorum."

Louise sevecenlikle, "hiç kimse öyle sevemez, Wilson," dedi.

Wilson, sırtında ortu, içi içine sı mayarak, bir a a ı bir yukarı yürüyor, "*Eski Downham'li*"dankopardı ı kâ it parçasını sallıyordu:

"Sizin a ka inanmanız gerekir.Siz Katoliksınız.Tanrı dünyayı sevmiyor muydu yani?"

"Seviyordun tabii," dedi Louise."Tanrıda sevecek güç vardır. Ama ço umuzda yok o güç."

"Ama siz kocanızı seviyorsunuz. Bana kendiniz söylediniz. Onu sevdi inin için geri döndünüz."

Louise, "seviyorum herhalde," dedi hüznle. "Elimden geldi i kadar seviyorum. Ama sizin hayal etti inin a kla ilgisi yok bu sevginin. Bu sevgide a u dolu kadehler, ölüme götüren karabahtlar, siyah yelkenler yok. A k u runa ölmeyiz, Wilson. Ancak kitaplarda olur böyle a klar. Kimi zaman da genç erkek çocukların rol yapmalarında... Ne olur, Wdson, rol yapmayalım. Bizim ya ımızda ho bir ey de il bu."

Wilson öfkeleni: "Ben rol yapmıyorum."

Gelgelelim sakneye çıkmı gibi konu tu unun kendi de farkındaydı. Sanki Louise, kitapları tanık göstermeyi unutmı gibi, kitaplı ın kar ısına dikildi:

"Bunlar da mı rol yapıyorlar?"

"Hayır, pek rol yapmıyorlar bunlar. te bu yüzden sizin airlerinizden fazla bu kitaplarımı seviyorum."

"Ama buraya geri geldiniz gene de."

Wilson'un ansızın yüzü aydınlandı. Louise'i üzmenin çeresini bulmu tu:

"Yoksa kıskandı ınız için mi döndünüz buraya?" diye sordu.

"Kıskandı ım için mi? Kıskanacak ne var ki?"

"Gerçi dikkatli davrandılar ama, dikkatsizlik ettikleri de oldu."

"Neden söz etti inizi anlamıyorum."

"Sizin Ticki 'nizle Helen Rolt'dan söz ediyorum."

Louise, Wilson'un gö süne bir yumruk attı. Ne çare ki yumruk, Wilson'un gö süne de il, burnunun üstüne indi. Adamın burnundan kanlar bo andı.

"Oh olsun sana!" dedi Louise. "Ona Ticki dedi in için hak ettin bunu. Benden ba ka hiç kimse Ticki diyemez ona. Biliyorsun ki, nefret eder bu takma addan. Kendi mendüin yoksa, i te benimkini al."

"Burnum çok kolay kanar. Acaba sırtüstü yatabilir miyim?"

Wilson, masayla et kasası arasında, karıncalarla dolu döemenin üstüne serildi. Bundan önce, Pende'de, Scobie onun a ladı ını görmü tü. imdi de bu duruma dü mü tü.

Louise sordu: "Kan kesilsin diye, sırtınıza bir anahtar koymamı ister misiniz?"

"Hayır. Hayır, sa olun."

"*Eski Downham* dergisinden koparılan sayfanın üstünde kan lekeleri vardı.

"Kusuruma bakmayın. Çabucak öfkeleniveririm. Ama bu, size de bir ders olur, Wilson. Sevdadan vazgeçersiniz."

Ne var ki, romantik hayaller sayesinde ya ayanlar, bu hayallerden hiçbir zaman vazgeçmemek. Yeryüzünde u ya da bu inancı savunan yı ınla ımarık rahip var. Yalandan da olsa, bir eye inanıyormu gibi davranmak, zulmün ve umutsuzlu un bo lu u içinde dolanıp durmaktan ye dk.

Wilson, Louise'in mendilini kanayan burnuna sararak, di-rendi:

"Hiçbir ey beni sizden vazgeçiremez, Louise. Sizi seviyorum. Hiçbk ey beni vazgeçiremez."

"E er söyledi iniz do ru olsaydı, ne garip bir ey olurdu bu."

Wilson, yattı ı yerden bir soru sorar gibi homurdandı.

Louise açıklamaya giri ti: "Yani siz gerçekten sevebilenlerden olsaydınız demek istiyorum... Eskiden Henry'nin öyle oldu unu sanırdım. E er aslında siz öyleyseniz, çok garip olur bu."

Wilson garip bir korkuya kapıldı: Ya Louise bu sözlerine gerçekten inanırsa... Bir ordu yenilip bozgun halinde çekilirken, küçük bir subay, tankları idare edebilece ini ileri sürer de, üstleri ona inanırsa, o küçük subay korkuya kapılır. Wilson da i te böyle bir korkuya kapılmı tı imdi. Üstelik i i - ten geçmi ti. A k konusunda dergilerde okudu u "ey lirik seveda, yarı melek, yarı ku " türünden sözlerden ba ka hiçbir ey bilmedi im açı a varamazdı artık.

Wilson, Louise'in mendilini kana bulayarak, rukunun yücek ini kanıtlayan bir söz söylemeye karar verdi:

"Kendine göre Scobie de sevmesini bilir, bana kalırsa."

"Kimi?" diye sordu Louise. "Beni mi? Sözünü etti iniz u Helen Rolt'u mu? Yoksa sadece kendisini mi?"

"O i i size söylememeliydim hiç."

"Do ru de il miydi söyledi iniz? Gerçekleri biraz göre km artık, Wilson. nsanı avutan yalanlardan ne denli bıktı ı - mı bilemezsiniz... Güzel mi o kadın?"

"Yoo, hayır, hiç de güzel de il."

"Ama o genç. Bense orta ya lıyım. Ne var ki, ba ma gelenlerden soma bir hayli yıpranmı tır herhalde."

"Hem de çok yıpranmı ."

"Ama o, Katolik olmadı ı için talihli bir kadın, özgür bir kadın, Wilson."

Wilson, yattı ı yerden do rulup, masanın aya ına yaslandı; gerçek bir heyecanla konu tu:

"Bana Wilson demeyin, Allah a kına."

"Edward. Eddie. Ted. Teddy."

Wilson, kasvet içinde, yeniden yere serildi.

"Burnum gene kanamaya ba ladı."

"Bu konuda neler biliyorsunuz, Teddy?"

"Bana Edward deseniz, daha iyi olur. Louise. Scobie'nin sabahın ikisinde o kadının evinden çıktı ını gördüm. Dün ö

leden sonra da oraya gitti."

"Dün günah çıkarmaya gitti."

"Ama Harris görmü onu orada."

"Onu gözaltında tuttu unuz besbelli."

"Bana kalırsa. Yusef, Scobie'yi kullanıyor."

"Uyduruyorsunuz. Fazla ileri gidiyorsunuz."

Wilson sanki bk cesetmi gibi, Louise onun tepesine dikilmi ti. Wilson'un avucunda kana bulanmış mendil vardı. Arabanın durdu unu, kapının e i inde ayak seslerini ikisi de duymamı lardı. Bir mahzen gibi kapalı ve havasız kalan bu odada, dı dünyadan gelen üçüncü bir sesin yükselmesi, ikisinin de garibine gitti.

"Bir ey mi oldu?" diye soruyordu Scobie.

Louise, nereden anlatmaya ba layayım dercesine, a kın bir el hareketi yaptı:

" te..."

Toparlanıp aya a kalkmasıyla birlikte, Wilson'un burnu gene kanadı.

Scobie, cebinden çıkardı ı anahtarları Wilson'un yakasından sokup sırtına attı.

" İmdi göreceksiniz," dedi. "Bu kocakarı çareleri her zaman i e yarar."

Bkkaç saniye içinde, Wilson'un burun kanaması gerçekten durdu.

Scobie ö ütler veriyordu:

"Hiçbir zaman sırtüstü yatmayın. Boksörlerin yardımcıları, so uk suya batırılmı sünger kullanırlar maçlarda. Sizin de dövü mü gibi bir haliniz var, Wilson."

"Ben hep sırtüstü yatarım," dedi Wilson. "Kan görünce, fena olurum."

"Bk içki için."

"Hayır, hayır. Gitmekyim."

"Biraz güçlük çekerek, anahtarları gömle inden çıkardı. Gömle inin ucu dı arda kalmı tı. Evine dönüp de, Harris sarkan gömle ini gösterince, farkına vardı bunun. "O ikisi yan yana durup gidi imi seyrederken, demek bu haldeydim," diye

dü üdü. Kuraklıktan çatlayan toprak ve demirden yapılmı kulübelerin arasından bakıp, yenilgiden soma bk sava alanını inceler gibi, gözlerini Scobie ierin evine dikti. E er bk zafer elde etseydi, basma gelen bu tatsız olayı aym açıdan mı görecekti acaba? Ne var ki, insanların bkbirlerine sevgisinde zafer yoktur hiçbk zaman, ölümün ya da kayıtsızlı ın son ve kesin yenilgisinden önce, küçük çapta bazı taktik ba arılar vardır olsa olsa.

2

"Ne istiyordu?" dedi Scobie.

"Bana a kından söz etmek istiyordu."

"Seni seviyor mu?"

"Sevdi ini sanıyor. Bundan fazlasını soramazsın ki adama..."

"Fena vurmı sun galiba. Burnuna mı vurdun?"

"Beni kızdırdı. Ticki, dedi sana. Sevgüim, seni gözetiyor."

"Bikyorum." ^

"Tehkkeli mi?"

"Bekrii ko ullar altında tehkkeli olabüir. Ama o tehlikeli olursa, kabahat bende demektk."

"Henry, sen hiç kimseye öfkelenmez misin hiç? Bana a kantan söz etmesine kızmıyor musun?"

"Böyle bir eye kızmam ikiyüzlülük olurdu," dedi Scobie. " nсан sevdalanabilir. Bikyorsun, çok ho , çok dengek insanlar da sevdalanabüiyor."

"Sen hiç sevdalandın mı?"

Scobie, yüzüne bk gülümseme yerle tirebilmek için büyük bir çaba gösterirken, gözlerini Louise'den hiç ayırmıyordu:

"Elbette, elbette. Bunu herkesten iyi sen bilirsin."

"Henry, gerçekten hasta miydin bu sabah?"

"Evet."

"Bir bahane de il miydi bu?"

"Hayır."

"öyleyse yarın sabah dinsel törene beraber katılalım."

"Sen nasd istersen."

Bu anın er geç gelece ini bikiyordu. Ekerinin titremedi ini gösterip, meydan okumak istercesine, uzandı, bir bardak aldı:

" çki?"

"Daka çok erken, ekerim."

Louise'in gözlerim ona dikti inin farkındaydı, tıpkı öteki-ler gibi. Barda ı yerine koydu:

"Bazı kâ ıtlar almam için, Emniyet'e kadar gitmem gerek. Geri döndü ümde birer kadeh içmenin zamanı gelmi olur."

Yolda arabasını sürerken, direksiyona hakim de ildi. Midesi bulandı ı için, gözleri iyi görmüyordu.

"Hey Tamım," diye dü ündü, "in am ansızın önemk kararlar almaya zorluyorsun; üstelik dü ünecek zaman da buak mıyorsun bize. öyle yorgunum ki, dü ünecek halim yok nasıl olsa. Bütün bunlar, bir matematik problemi gibi kâ ıt üstünde çözümlenip, acı çekmeden bir sonuca varılmak."

Gelgelekm Scobie öyle acı çekiyordu ki, bedenen hasta gibiydi. Direksiyonun üstüne e ikyor, kusacak gibiö ürüyordu.

"Asıl derdimiz bu," diye dü ündü. "Biz Katokkler, ker eyin çözümünü biliyoruz. te bu bilgidir bizi cehennemlik yapan. Dü ünüp ta inmama gerek yok. Yapaca ım bir tek ey var: Rahibin önünde diz çöküp.son kez günah çıkardıktan soma, gene zina yaptım, u kadar kez zina yaptım falan filan demek. O zaman Peder Rank de, bana zinadan sakınmamı söyleyecek.'O kadınla ba ba a kalma hiçbir zaman' diyecek. Korkunç biçimde soyut bir kavram olacak ker ey: Pul albümünü ba rına basarak, kapının dı ında uluyan Bagster i dinleyen a kın çocuk 'o kadın'a dönü ecek. Payla tı ımız o ku zur, o karanlık, o sevecenlik, o merhamet am da 'zina' sayılacak. Ben de pi man oldu umu söyleyece im. Tanrıya kar ı bundan böyle suç istememeye söz verece im. Soma, yarın sa

bah dinsel törene katla**" a ım. Günahlarımdan sözde arınmı bir durumda, Tanrıyı simgeleyen ekme i tadaca ım. te, do ru yol dedikleri budur. Bunun dı ında ba ka çare yoktur. Böylece kendi ruhumu kurtarıp, Helen'i Bagster'a ve umutsuzlu a terk edece im. Ama insan akıllı davranmalı: Umutsuzlu un kep sürüp gitmedi im bilmeli (acaba gerçekten sonu var mıdır umutsuzlu un?); sevginin de sürüp gitmedi ini bilmeli (ama i te, sırf sevgi sürüp gitmedi i için, umutsuzluk sürüp gidiyor ölüme dek). Belki birkaç hafta ya da birkaç ay içinde, Helen toparlanıverir. Kırk gün o sandalda kalmaya dayandı; kocasının ölümüne dayandı; sevginin ölmesine dayanamaz mı? Ben dayanabilirim buna. Dayanabilece imi biliyorum."

Scobie kixsenin önünde arabasını durdurdu. Tüm umutlarını yitirmi bir halde, direksiyonun ba ında kaldı. Ölümü en çok özledi i anda ölemez insan.

"Ba ka bir çözüm daha var, elbette," diye dü ündü. "Herkesin aklına gelen, dürüst ama yanlı bir çözümdür bu: Louise'i bırakırım, ona verdi im sözü bozarım, i imden istifa ederim. Peki, tutun ki Helen'i Bagster'a teslim ettim. Ya Louise'i kime teslim edece im?"

Dikiz aynasında yüzü bombo bir yabancıyı görünce, "tuza a dü üp kısırıldım, kısırıldım," dedi kendi kendine.

Arabadan çıkıp, Kilise'ye girdi. Peder Rank'i beklerken, diz çöküp dua etmek istedi. Tanrıya ya da Meryem Ana'ya en basit duaların sözleri bile akna gelmiyordu. Bir mucize olması için dua etti. "Ey Tamım, beni kandır, bana yardım et, beni kandı," dedi. "O çocuktan daka önemli oldu uma inandır beni." Bunları söylerken gördü ü yüz, Helen'inki de il, ölürken ona "baba" diyen kız çocu unun yüzüydü... Tuvalet masasındaki foto raftan bakan yüzdü.... Bir gemicinin ırzına geçti i ve soma öldürdü ü, yattı ı yerden sarı ı ıklar içinde Scobie'ye kör gibi bakan, on iki ya ındaki zenci kızın yüzüydü... "Her eyden önce kendi ruhumun esenli ini dü üneyim," diye dua etti. "Benim terk edece im kadına senin merhamet gösterece ine inandır beni." Peder Rank'in, günah

çıkartılan küçük hücremsi yerin kapısını kapattı inı duyunca, gene midesi bulandı, diz çöktü ü yerde kıvrandı. "Ey Tanrım, "dedi, "onları terk edece ime seni terk edersem, beni cezalandır; ama onlara fazla çektirme."

Günah çıkartılan yere giderken, "hâlâ bir mucize olabilir belki," diye dü ünüyordu. Peder Rank bile, ömründe ilk kez, gereken sözü, do ru sözü söyleyebilirdi belki.

Dikine tutulmu bir tabut kadar daracık olan bu yerde diz çöktü:

"Son günah çıkarmamdan sonra zina yaptım."

"Kaç defa?"

"Bilemiyorum Peder, birçok defa."

"Evli misiniz?"

"Evet."

Peder Rank'in, gözü önünde nerdeyse yıkıldı ı, hiç kimseye yardımında bulunamadı inı itiraf etti i o ak amı anımsadı. Gerçi rahipler, günah çıkaran ki ilerın adını bile bilmiyormu gibi davranmak zorundadırlar; ama Peder Rank de o ak amı anımsamıyor muydu acaba? Scobie, "bana yardım et, Peder," demek istiyordu. "Onu Bagster'a teslim etmekle do ru davranmı olaca ıma inandır beni." Ama bunları söyleyemiyor, diz çökmü , sessizce bekliyordu. Bir zerre umut bile yoktu.

Peder Rank, "hep aynı kadınla mı?" diye sordu.

"Evet."

"Onu görmemelisiniz. Görmeseniz olmaz mı?"

Scobie "hayır" dercesine ba mını salladı.

"Mademki onu ille göreceksiniz, ba ba a kalmamalısınız hiçbir zaman. Bunu yapaca ınıza söz veriyor musunuz? Bana de il, Tanrıya söz veriyor musunuz?"

Scobie, "rahipten sihirli bir söz beklemem ne saçmaydı," diye dü ündü kendi kendine. "Rahiplerin herkesle her gün kullandıkları basmakalıp laflardı bunlar. Günah çıkaranlar söz veriyor, kiliseden çıkıp gidiyor, sonra gene gelip, gene günah çıkarıyorlardı herhalde. Aynı günahı i lemek için ellerinden geleni yapacaklarına gerçekten inanıyorlar mıydı acaba? Ben ya adı m her gün insanları aldatıyorum. Ama

kendimi de, Tanrıyı da aldatmaya kalkmayacağım."

Scobie yüksek sesle, "söz vermem bki e yaramaz, Peder," dedi.

"Söz vermeksiniz. Bir amaca varabilmek için, araçları da benimsemek zorundasınız."

"Hayır, dedim," diye düündü Scobie. "nsan amaç olarak barının huzurunu isteyebilk; ama o kuzura varmak için gerekli araçlar sayılan yakılmı yıkılmı kentleri istemez."

Peder Rank, "günah çıkarmakla ve baı lanmakla her ey bitmez, bunu siz de biliyorsunuz," dedi. "Gerçekten baı lanmanız, sizin ruhsal durumunuza baıdır. Hazırlıksız olarak buraya gekp diz çökmeniz, hiçbir i e yaramaz. Yaptınız kötülüün bilincine varmalısınız buraya gelmeden önce."

"Bunu bikiyorum."

"Do ru yola girmeyi gerçekten amaç edinmeksiniz. Kardeşimizi yetmi yedi kez baı lamamamızı söylerler bize. Bizim kadar Tanrının da baı lamaya hazır oldu una güvenebiliriz elbette. Ama pi man olmayanları hiç kimse baı lamaz. Bir tek kez günah i leyip hiç pi man olmamaktansa, yetmi kez günah i leyip yetmi kez pi man olun."

Scobie, Peder Rank'in elini kaldırıp terli gözlerini sildi ini gördü. Bezginlik gösteren bir harekete benziyordu bu. "Bu adamı rahatsız etmekte ne hayır var?" diye sordu kendi kendine, "Peder Rank'in hakkı var, elbette ki hakkı var. Bu havasız kutunun içine girip bir inanca varacağı ummam aptallıktır."

Yüksek sesle, "buraya gelmekle hata ettim, Peder," dedi.

"Baı lamamı sizden esirgemek istemiyorum. Ama bana kalırsa, buradan gittikten sonra düünüp ta mırsanız, daha olumlu bir ruh haleti içinde geri dönersiniz."

"Evet, Peder."

"Sizin için dua edeceğim."

Scobie, günah çıkardı ı yerden uzaklaırken, ilk kez tam bir umutsuzluk içindeydi. Çarmıha gerilmisi Tanrının ölüsüne baktı; Meryem Ana'nın alçıdan yapılmı heykeline baktı; Çok çok eskiden olmu bir yının olayı gösteren çirkin dinsel re

simlere baktı; nereye bakarsa baksın, umut göremiyordu. Artık umutsuzluk ülkesinde kendine yol bulmak zorundaydı.

Emniyet Merkezi'nden bir dosya alıp evine döndü.

"Çok uzun sürdü," dedi Louise.

Scobie hangi yalanı uyduracağını daka bilemezken, yalan kendiliğinden çıktı dudaklarından:

"Gene o arı geldi. Onun için biraz bekledim."

"Çeki içmen doğru olur mu acaba?"

"Bana önce içmek yasak desinler; ancak o zaman içmem."

"Doktora gidecek misin?"

"Elbette."

Scobie o gece düğünde kendim bir sandalda gördü. Çocukken büyük bir kahraman saydıkları Akan Quatermain, yeraltından akan bir nehirden geçerek, kaybolan Milosis kentini bulmuştu. Scobie de tıpkı onun gibi, yeraltından akan bir nehrin sularına kapılmı gidiyordu. Bu farkla ki, Allan Quatermain'in arkadaşları vardı, oysa Scobie yalnızdı sandalda; çünkü sedyede yatan ölüyü bir arkadaş saymanın yolu yoktu. Scobie, böyle bir iklimde ölü çabucak kokacak diye telaşlanıyordu. Hatta çürüyen et kokusunu duymaya başlamıştı bile. Ne var ki, yeraltından akan nehrin ortasında sandal yönetirken, kötü kötü kokan ölü gövdesi de il, kendi canlı gövdesi oldu onun farkına vardı. Sanki kam damarlarında dondu o zaman. Kolunu kaldırmaya çalıştı, ama kaldıramadı; çünkü kolu, kassız ve kemiksizmi gibi sarkıyordu omuzundan.

Scobie uyandı. Onun kolunu Louise kaldırmıyordu:

"Sevgim, artık gitmekyiz."

"Nereye?"

"Dinsel törene birlikte gidiyoruz ya."

Louise'in gözünü ondan ayırmadığını gene farkına vardı. Durumu ertelemek için bir yalan daha söylemenin ne yararı vardı? Acaba Wilson neler anlatmıştı Louise'e? Scobie yalanlarını haftalarca sürdürebilir miydi? Mihrabın önünde diz çökmek için, ini, sırtlık durumunu, unutkanlığını babane edebilir miydi boyuna? Umutsuzluğa kapılan Scobie,

"nasıl olsa cehennemlik oldum bile; sonuna kadar gidebilirim artık/' diye dü ündü.

"Ha, evet, hemen kalkıyorum," dedi.

Kendisinin bulamadı ı bahaneyi ansızın Louise önerince, Scobie a kına döndü:

"Sevgilim," diyordu Louise, "e er iyi de ilsen, kal burada. Dinsel törene zorla götürmek istemem seni."

Ne var ki, bu öneri de bir tuzak görüldü Şcobie'ye. Gerçi tuza ın üstüne toprak dökülmü tü ama, tuza ın orada olduğunu biliyordu. E er Louise'in sa ladı ı fırsattan yararlanırsa, suçlulu unu aç ı a vurmu olacaktı. Oysa ne pahasına olursa olsun, Louise'in gözünde temize çıkmaya, Louise'inistedi i güveni ona vermeye kararlıydı.

"Yoo, hayır. Seninle birlikte gelece im," dedi.

Louise'in yanında kiliseye girerken, buraya ilk kez ayak bastı ı, buranın yabancı oldu u duygusuna kapıldı. Diz çöküp dua eden, biraz soma huzur içinde Tanrıyla kaynaacak olan bu insanlardan fersah fersah uzaklardaydı Scobie. Diz çöktü, o da dua ediyormu gibi yaptı.

Dinsel törende söylenen sözler bir suçlama gibiydi: "Tanrının mihrabına yakla aca ım; gençli ime sevinç ba ı layan Tamı..." Gelgelelim sevinç diye bir ey yoktu yeryüzünde. Scobie, yüzünü kapayan ederinin arasından çevresine bakındı. Meryem Anayla ermi lerin alç ıdan yapıdmı heykeUeri, sa indakilere, solundakilere, arkasındakilere, herkese el uzatır gibiydi. Ancak Scobie, adı bilinmeyen bir konuk gibi, hiç kimseyle tanı tırılmıyordu bu toplantıda. Heykellerin yüzüne boyanan o tatlı gülümsemenin hep ba kalarına yönelmesine dayanmak güçtü. Kyrie Eleison fash ba layınca, Scobie gene dua etmeye çalı tı: "Tamı bize acı... Hazreti sa bize acı... Tamı bize acı..." Ne var ki, imdi yapaca ı i ten duydu u utanç ve korku, beynini dondurmu gibiydi. "Kara Dinsel Törenleri" yöneten cehennemlik papazlar vardır. Tamının simgesi olan kutsal ekme i, bir kadının çıplak gövdesi üstünde kutsarlar; bu kutsal ekme i saçma ve i renç bir törenle yerler. Ama bu papazlar, insanlara kar ı duyulan sevgiyi a an,

büyük bir heyecanla cehennemlik olmanın yolunu seçerler kiç olmazsa. Tanrıdan nefret ettikleri için, ya da **Tanrının** dü manı blis'e garip ve sapık bir ba lılık duydukları için böyle dav ramlar. Oysa Scobie, kötülü e tapmıyordu, Tanrıya kin duymuyordu. Kendi iste iyle kendini Scobie'ye teskm eden Tanrıya kin duymasının yolu var mıydı? Scobie bir kadım sevdi i için, Tanrıya ihanet etmi ti. Üstelik belki de sevgi bile de ildi bu. Belki bir acuna ve sorumluluk duygusuydu sadece. Kendine bir özür bulmaya çalı tı gene: "Sen kendi derdine çare bu labikrsin her zaman," dedi Tanrıya. "Her gün çarmıha gerilmeye dayanabikiyorsun. Acı çekiyorsun sadece. Mahvolmaz sm hiçbir zaman. Ötekiler senden daha fazla korunmalı, bunu kabul et." Scobie, kutsal kadeke arap ve su döken rahibe bakarken, bir yemek hazırlanır gibi kendi lanetlenmesinin nasd hazulandı mı seyrederken, "en az korunan da ben olmalıyım," diye dü ündü; çünkü ben Emniyet Müdürü Yarduncısı'yım. Yüz poks buyru um altında çak ıyor. Onlardan ben sorumluyum. Ba kalarının rahatını sa lamak benim i im. Hizmet etmek için ko ukandıılmı im ben."

Sanctus. Sanctus. Sanctus. Dinsel tören sürüp gidiyor, Peder Rank mihrabın ba mda, Tanrıyı simgeleyen ekme i hazırlıyordu hiç duraksamadan: "Günlerimizi huzur içinde düzenleyelim... Sonsuza dek lanetlenmekten sakınalım." *Pax, patis, pacem.* Tören boyunca "kuzur" anlamına gelen bu sözcü ün tüm çekimleri, bir davul gibi Scobie'nin kula nda gümbürdüyordu. "Ben huzur ummaktan temelk vazgeçtim," diye dü ündü. "Sorumlulukları olan bir insanım ben. Yalan dolan yolunda öylesine derlemi olaca ım ki yakında, geri dönemeyece im hiçbir zaman."*Hoc est enim Corpus.* Çıngırak çaldı ve Peder Rank, Tanrıyı temsil eden ekme i kavaya kaldırdı. Tamı imdi küçücük, incecik bir ekme parçasına dönü mü tü. Gelgelekm bu küçücük incecik ekme, Scobie'nin yüre ini kur un gibi eziyordu. *Hie est enim calix sanguinis.* Çıngırak ikinci kez çaldı.

Louise, Scobie'nin eline dokundu:

"Sevgilim, iyi de ü misin?"

Scobie, "i te ikinci fırsat elime geçti," diye dü ündü. "A rı ba ladı diyebilirim. Küiseden çıkabilirim. Herkesten fazla a rı çeken ben de ü miyim nasılsa?" Ama imdi küiseden çıkarsa, yapaca ı tek ey kaldı ım da büüyordu: Peder Rank'in ö ütlerine boyun e ecek, i lerini düzene koyacak, Helen'i bırakacak, bkkaç gün soma gene küiseye gekp, vicdanı tertemiz olarak dinsel törene katılacaktı. Böylece masum Helen'i gereken yere, yani Atlantik Okyanusu'nun dalgalarına atacaktı yeniden; çünkü insanların ruhlarının ölmemesini sa layabilmek için, masumları gençken öldürmek gerekiyordu.

Tamı adına konu an rakip, "size huzurumu ba ı kyorum; kendi kuzurumu size veriyorum," diyordu.

Scobie, "bk eyim yok," dedi karı ma.

Mihrabın üstündeki haça bakarken, öfkeyle, "oh olsun sana!" diye dü ündü. "A ulu süngerlerle yüzünü süsünler! Sensin beni böyle yapan! Mızra ı bö rüne saplasınlar!" Rahibin okudu u duanın nasd bitece ini bilmek için, elindeki kitaba bakmasına gerek yoktu... "Ey Tamım Hazreti sa, buna layık olmadı ım halde, senin gövden olan ekme i tadarken, la netlenmekten kuru beni." Scobie, gözleri kapak, karanlıklara bo uldu. Dinsel tören hızla sona eriyordu. *Domine, non sum dignus... Domine, non sum dignus... Domine, non sum dignus...* dam sehpasına çıkmak üzere gibiydi. Gözlerini açınca, mihraba yakla anları gördü: Ya h zenci bk kadın, bkkaç asker, havacı bk tekniker, kendi polislerinden bki, bk banka memuru... Onlar, huzura do ru ilerliyorlardı uslu uslu. Scobie onların sadeli ine, onların iyili ine imrendi. Evet, imdi, u anda iyiydiler onlar.

"Gelmiyor musun, sevgikm?" diye sordu Louise.

Ve Louise'in eli gene Scobie'ye dokundu. Nazik ama sert bk el, bir polis hafiyesinin eliydi bu.

Scobie aya a kalktı, Louise'in pe inden gitti, onun yanında diz çöktü. Yabancı bir ülkede bir casus gibiydi. O yabancı

ülkenin törelerini ve dilir^, yerler kadar iyi biliyordu. Mihra-
bın yanı ba ında duran Peder Rank'e bakarken, "ancak bir
mucize beni kurtarabikrartık,"dedi kendi kendine. Ne var ki,
Tamı kendi kendisini kurtarmak için bir mucize yaratmazdı.
"Ben lamının çarmıyım," diye dü ündü. "Tamı kendini
çarmıktan kurtarmak için gereken sözü söylemez hiçbir za-
man. Ke ke bu çarmıhın tahtaları cansız olsaydı! Ke ke bu
çarmıbm çivileri herkesin sandı ı kadar duygusuz olsaydı!"

Peder Rank, Tanrıyı simgeleyen ekme i elinde tutarak,
mihrabın basamaklarını iniyordu. Scobie'nin a zı kupkuru
olmu tu. Damarlarında kan kalmamı tı sanki. Ba ım kaldıra-
madı. Rahibin giysisinin ete ini gördü sadece. Ortaça da sa-
va atlarının sutına konulan uzun örtüleri andırıyordu bu
etek. Sava atı Scobie'nin üstüne saldırıyordu. Nal sesleri
vardı. Tamı Scobie'ye saldıyordu. Ke ke okçular tuzak kur-
dukları yerden çıkıp, fulatsalardı oklarını. Bir ara rakibin du-
rakladı mını sandı. "O bana v aramadan bir ey olur belki," diye
dü ündü. "Belki akıllara sı maz bir engel çıkar kar ısna..."
Ama vakit gelmi ti. A zım açtı, dua edebilmek için son bir
çaba gösterdi: "Ey Tamun, lanetlenmemi sana sunuyorum.
Al bu lanetlenmeyi. Al da onların yar arma kukan benim la-
netlenmemi." Soma, onu ölüme dek mahkum eden o incecik
ekmek parçasının solgun ve kâ ıdımsı tadım hissetti dilinde.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

1

Banka Müdürü bir yudum buzlu su içip, sadece meslekten
gelmeyen b'r içtenlikle konu tu:

"Mrs. Scobie'nin bu kadar önceden gekp, Noel'de yanınız-
da olmasına kim bilir ne kadar sevinmi sinizdir."

"Daka Noel'e çok zaman var," dedi Scobie.

"Ya murlar bitince, zaman öyle çabucak geçer ki!"

Scobie'nin imdiye kadar hiç hissetmedi i bir sevinç ve iyimserlik vardı Müdür Robinson'un sesinde. Eskiden günde yüzlerce kez bu odada bir a a ı bir yukarı yürüyen, tıp kitapları önünde duraklayan, leyle imsi adam aklına geldi Scobie'nin.

"Ben geldim, çünkü..." diye söze ba ladı.

"Hayat sigortanız için mi, yoksa fazla para çekmek için mı?"

"İkisi için de de il bu kez."

"Ne için olursa olsun, bikiyorsunuz, size sevine sevine yardım ederim, Scobie."

Robinson amma da uslu uslu oturmaktaydı yazı masasında.

Bu duruma a an Scobie sordu:

"Her gün yürüyü yapmaktan vaz mı geçtiniz yoksa?"

Müdür, "saçma sapan bir i ti o," dedi."Gere inden fazla tıp kitabı okuyordum o sıralarda."

"Ben de sizin u tıp ansiklopedisine bakmaya gelmi tim."

Robinson a ilacak bk ö ütte bulundu Scobie'ye:

"Bir doktora gitmeniz, çok daka iyi olur. Benim de aklımı ba ima getken tıp kitapları de ü, bk doktor. Öyle bo una zaman harcadım ki! inanın bana Scobie, Argyü Hastanesi'ne yeni gelen genç hekim, bu sömürge ke fedileli beri buraya gönderilen adamların en de erksi."

"Durumunuzu o mu düzeltti?"

"Gidin, onu görün Scobie. Adı Travis. Sizi benim gönderdi imi söyleyin."

"Olur ama, gene de bk bakabilsem o ansiklopediye..."

" urada, rafta. Çok önemli kitaplara benzedikleri için, onları orada bıraktım. Bir banka müdürü, kitap okuyan bk adam olmak. Odasında iyi kitaplar bulunmasını bekler herkes."

"Midenizin iyile ti ine sevindim."

Müdür bk yudum su daha içti:

"Artık mideme aldırđı ım yok. Do rusunu isterseniz, Scobie..."

Scobie ansiklopedide "angina" sözcü ünü aradı, okumaya ba ladı: "Çekilen a rının niteli i: Bu a rı genellikle 'burkucu' diye anlatılır. Gö üs bir mengeneyle burkuluyor gibidir. A rı, gö sün ortasında, gö üs kemi inin altındadır. Kimi zaman iki kola birden, kimi zaman da bir tek kola —ço u zaman sol kola— yayılabıkr. Boyuna ve karına da yayıldı ı olur. A rı birkaç saniye, olsa olsa bir dakika sürer. Hastanın davranı ı: Hangi ko ullar altında olursa olsun, hastanın hiç kıpırdamadan durması, bu hastalı ın belirtilerinden biridir." Scobie'nin gözleri, angina ile ilgili öteki ba lıkları hızla taradı: "A rının nedeni. Tedavi. Hastalı ın bitmesi." Sonra ansiklopediyi gene rafa koydu:

"Sizin u Doktor Travis'inize belki u rarım,"dedi. "Doktor Sykes i görmektense, onu görürüm. Umarım ki, sizin keyfinizi yerine getirdi i gibi, benim de keyfimi yerine getirir."

Müdür, bu konuyu geçi tirmek istercesine konu tu:

"Benim sa lık durumumun bazı özekikleri var."

"Benim sa kk durumum ise besbelk galiba," dedi Scobie.

"Ama çok sa lıklı gibisiniz."

"Fena de ilim elbette. Ancak biraz a rı var. Geceleri de iyi uyuyamıyorum."

"Sorumluluklarınız var da ondan."

"Belki."

Scobie, "yeterince yatıımyaptım," diye dü ündü. Acaba ne gibi bir sonuç verecekti bu yatıım? Scobie de bilmiyordu bunu. Müdüre "ho ça kaim" deyip, güne in altında göz kama tıran soka a çıktı. Güne ı nlarının seyrekle mi , kırla an saçlarının üstüne dikine inmesi için, apkasım eknde tutuyordu. EmniyetMerkezi'nekadar böyle yürüyerek, kendisini cezalandırmak istiyordu. Ne var ki, onu cezalandırmıyorlardı bir türlü. Son üç haftadır, lanetlilerin özel bir durumu oldu unu dü ünmeye ba lamı tı. Sa lıksız bir yabancı ülkede göreve gönderilece i için, arkadaş ları gibi uadan i ler görmeyen, özel yazı masalarına oturtulan delikanlıları koruduk

lan gibi onu da koruyorlardı, çünkü bana geleceklerin, o sa lıksız ülkeye gittikten sonra gelmesini istiyorlardı. Artık her ey yolunda gibiydi Scobie açısından: Güne çarpması ol-
muyordu. Sömürgeler Sekreteri onu yeme e ça ırıyordu. Sco-
bie, talihsizli in bile artık ona sırt çevirdi i duygusuna kapıl-
dı.

"Buyrun, Scobie," dedi Emniyet Müdürü, "size verecek
iyi haberlerim var."

Scobie, talihsizli in ona gene sırt çevirmesine hazırlandı.

Emniyet Müdürü, "Baker buraya gelmeyecek," diyordu.
"Filistin'de bulunması gerekliymi . Eninde sonunda karar
verdiler. Hak yerini bulacak: Ben çekilince, yerimi siz alacak-
sınız."

Scobie, pencerenin kenarına oturup, dizinin üstünde titre-
yen eline baktı. "Demek ki, bütün bunlar olmayabilirdi, "diye
dü ündü. "Louise burada kalsaydı, Helen'e tutulmazdım. O
zaman Yusef de bana antaj yapamazdı. Umutsuzluktan kay-
naklanan o korkunç günahı hiç i lememi olurdu. Ki ili i-
mi yitirmezdim. On be yıl boyunca o günlü ü tutan ki i ola-
rak kalırdım. Paramparça olmazdım. Ama u da var ki, imdi
ba arılı olmamın nedeni, o kötü i leri yapmı olmam. Ben
eytandan yanayım artık. eytan ise, yeryüzündeki yanda -
larını korur." Kendi kendinden tiksinererek, "bundan böyle bir
lanetli ba arıdan bir ba ka lanetli ba arıya uça ca ım anla ı-
lan," diye dü ündü.

Emniyet Müdürü, "bana kalırsa," dedi, "durumunuzun ke-
sinle mesinde en büyük rolü Albay Wright oynadı. Albay, si-
zi çok, ama çok be endi, Scobie."

"î i ten geçti artık, efendim."

"Neden i i ten geçsin?"

"Ben fazla ya lıyım bu i için. Daha genç bir adama gerek
var."

"Saçma! Siz daha elliye yeni bastınız."

"Sa lık durumum bozuk."

"Hiç haberim yoktu bundan."

"Bugün bankada Robinson'a anlatıyordum. A rılar var.

iyi uyuyamıyorum."

Scobie, tempo tutuyormu gibi, eliyle dizine vurarak, hızla konu uyordu:

"Robinson, Dr. Travis'i çok be eniyor. Dr. Travis harikalar yaratmı ."

"Zavalk Robinson."

"Neden zavalk oluyor?"

" ki yıkık ömrü var da ondan. Bu aramızda kalsın. Scobie."

nsanlar kar ısında kep hayretten hayrete dü ersiniz. Demek ki, bu ölüm kararı sayesinde, Robinson, hayal ürünü hastalıklarından, tıp kitaplarından, odasında bir a a ı bir yurkari yürümekten kurtulmu tu. Scobie, "insan, ba ina gelebilecek felaketlerin en kötüsünü kesinlikle ö renince, bir çe it huzura kavu ur, "diye dü ündü. Robinson'un, yazı masasının ba nda nasd oturdu u, nasıl konu tu u gözünün önüne geldi.

"Hepimizin onun kadar serinkanlı ölece imizi umarım," dedi. " ngiltere'ye geri dönecek mi?"

"Sanmam. Yalanda Argyk Hastanesi'ne yatmak zorunda kalacak herhalde."

Scobie, "bu sabah gördü üm durumun de erini bilseydim ke ke," diye dü ündü. "Robinson, bir insanın sahip olabilece i eylerin en de erlisini —yani mutlu bir ölümü— gözler önüne seriyordu. Gerçi Avrupa'da çok insan ölüyor u sırada; ama bu devrede biz de bir hayh kayıp verdik: lkin Pember-ton, soma Pende'deki kız çocu u, imdi de Robinson... Yoo, fazla kayıp vermeme iz... Ne var ki, askeri hastanede karasu hummasından ölenleri kesaba katmadım."

" te, durum böyle," dedi Emniyet Müdürü. "Gelecek devrede siz Emniyet Müdürü olacaksınız. Karınız sevinecek."

"Onun sevincine katlanmam gerekecek," diye dü ündü Scobie. "Suçlu olan benim. Hiç kimseyi ele tirmeye, sinirlendi imi göstermeye hakkım yok artık."

"Eve gideyim," dedi.

Ak, arabanın yanında durmu , genç bir adamla konu u

yordu. Genç adam, Scobie'nin yakla tı nı görür görmez, ses sizce sıvı tı.

Scobie sordu: "Bu kimdi, Ak?"

"Küçük karde im, efendim."

"Onu tanımıyorum de il mi? Aynı anadan mı?"

"Hayır efendim, aynı babadan."

"Ne i yapar?"

Ak, yüzü ter içinde, arabanın manivelasıyla u ra ıyor, bir ey söylemiyordu.

"O genç kimin hesabına çalı ıyor, Ak?"

"Efendim?"

"Kimin hesabına çalı ıyor dedim."

"Mr. Wilson'un yanında çalı ıyor, efendim."

Motor i leyince, Ali arka koltu a oturdu.

Scobie sordu: "O genç sana bir öneride bulundu mu, Ali? Yani paraya kar ılık, benimle ilgili bilgi istedi mi senden?"

Scobie, dikiz aynasından, Ali'in bir ma aranın a zı gibi kapalı, kaskatı, inatçı yüzünü görüyordu.

"Hayır, efendim."

"Birçok ki i ilgilenir benimle. Benim hakkında bilgi edinmek için, iyi para verirler. Beni kötü bir adam sanırlar, Ali."

Ali, dikiz aynasından, Scobie'ye dik dik baktı:

"Ben size hizmet ediyorum, efendim," dedi.

"Boyuna yalan söylemek durumunda olanların, ba kaları na da güveni kalmaz," diye dü ündü Scobie. "Ben yalan söy lüyorsam, ben haince davranıyorsam, ba kaları da yalan söy leyebikr, ba kaları da haince davranabilir. Benim dürüst oldu um konusunda bahse girenler, bu bahsi kaybetmezler mi? Ali dürüsttür diye bahse girsem, kaybetmez miyim ben de? Benim foyam meydana çıkmadı, onunkisi de meydana çıkmadı, i te bu kadar."

Scobie'nin içine a ır bir sıkıntı çökmü cesine ba ı direksiyonun üstüne e ildi. "Ali'nin dürüst oldu unu biliyorum," diye dü ündü. "On be yıldır biliyorum bunu. Bu yalanlar ül kesinde kendime bir dost arıyorum sadece. Bundan sonraki

a amada, ba kalarının ahlakım bozmaya da ba larım belki.'

Eve vardıklarında, Louise ortalarda yoktu. Herhalde biri gelmi , onu gezmeye götürmü tü. Belki de plaja gitmi lerci. Louise, Scobie'nin ancak güne battıktan soma gelece ini sanıyordu. Louise'e bir pusula yazdı: "Helen'e birkaç e ya götürüyorum. Erken dönerim. Sana bir müjdem var." Issız ve kıraç bir alandan ö leyin geçerek, arabasını Nissen kulübeleri ne do ru sürdü. Sadece akbabalar görülüyordu ortada. Yolun kenarında, ölü bir tavu un çevresinde toplanmı lardı. ktiyar adamların boynuna benzeyen boyunlarım le e do ru e iyolar, kanatları kırık emsiyeler gibi uradan buradan fırlıyordu.

"Sana bir masa daha getirdim. ki tane de iskemle. Hizmet eden çocuk evde mi?"

"Hayır, pazara gitti."

Artık kar ıla tıklarında, iki karde gibi öpü üyorlardı. Olanlar olduktan soma, dostluk gibi sıradan bir ik kiye dönü üyordu zina bile. Bir alev onları yalamı , soma uzakla mı tı. Bu alevden kala kala sorumluluk duygusu kalmı tı; bir de yalnızlık... Ancak yere yalınayak basınca, topra ın hâlâ sıcak oldu unu ankyorlardı.

"Ö le yeme ine engel oldum gakba."

"Yoo, hayu, bitirmek üzereydim. Biraz meyve salatası al sana."

"Sana bir yeni masa gerek. Bu sakanyor... Eninde sonunda beni Emniyet Müdürü yapmaya karar verdiler."

"Karın sevinecek."

"Benim için hiçbir önemi yok."

"Hiç önemi olmaz olur mu senin için?" dedi Helen.

Helen'in benimsedi i tutumlardan biri de, yalnız kendisinin acı çekti iydi. Scobie uzun süre direnir, Coriolanus gibi yaralarını göz önüne sermemekte inat ederdi. Ama er geç bundan vazgeçer, çekti i acıyı öylesine dramatik bir biçimde dile getirirdi ki, gerçekli im yitirmeye ba lardı bu acı. "Belki Helen'in hakkı var, belki ben sahiden acı çekmiyorum," derdi kendi kendine.

Helen, "Emniyet Müdürü tıpkı Sezar gibi olmak, hiç kimse ku kulanmamalıondan," dedi. (Helen yazı yazarken yardı lar yaptı ı gibi, konu urken de bazı yanlı lar yapardı.) "Herhalde bizim sonumuz demektir bu atama."

"Bizim sonumuz olmadı ım bikiyorsun."

"EmniyetMüdürü'nün bk Nissen kulübesine sakladı ıbir metresi olamaz ya!"

Scobie asıl zekrin bu "sakladı ı" deyiminde oldu unu büi yordu. Ne var ki, Helen'in yazdı ı mektup aklına geldikçe, ona kızabilir miydi hiç? Helen kendini feda etmemi miydi? istersen beni alakoy,istersen beni bırak dememi miydi? Sürekli kahramanlık edemezdi insan. Arasına terslenmeye hakkı vardı Tamı ya da a k u runa her eyden vazgeçenlerin, insanların ço u ömürleri boyunca böyle bir kahramanlık göstermemi lerd. Önemh olan, söylenen de ü, yapılandı.

"E er Emniyet Müdürü senden ayrılmak zorundaysa, o zaman Emniyet Müdürü olmam ben de," dedi Scobie.

Helen kötü günlerinden birindeydi anla ılan. Sahte bk tavır takındı; akıllı uslu bir tavır:

"Aptallık etme. Eninde sonunda bir yararı var mı bize bu üi kinin?"

Scobie, "bana çok yararı var," derken, "acaba onu avutmak için yalan mı söylüyorsunuz?" diye sordu kendi kendine. u sıralarda o kadar çok yalan söylüyordu ki, küçük yalanların, önemsiz yalanların farkına varamıyordu.

"Sen güne ırı kaçabildi in zaman, birbirimizi bir iki saat görebiliyoruz olsa olsa. Bütün bir geceyi birlikte geçiremiyoruz."

Scobie umutsuzluk içindeydi:

"Bazı eyler tasarlıyorum."

"Ne gibi eyler?"

"Henüz çok belirsiz."

Helen elinden geldi ince acı konu maya kararlıydı:

'Bana vaktinde haber ver de, senin isteklerine boyun e e bileyim."

'Sevgilim, ben kavga etmeye gelmedim buraya."

"Buraya aslında niçin geldi ini merak ediyorum zaman zaman."

"Bugün biraz e ya getirmeye geldim."

"Evet, e ya."

"Araba burada, seni plaja götüreyim."

"Olmaz. Hiç kimse birlikte görmemek bizi."

"Saçmalıyorsun. Louise de oradadır herhalde."

Helen, "AUah a kına" dedi, "o kendini be enmi kadını gözüm görmesin!"

"Peki, öyleyse seni arabayla biraz gezdireyim."

"Gezinmek daha az tehlikeli, öyle de il mi?"

Scobie, Helen'i omuzlarından yakaladı:

"Benim kep teklikeyi dü ündü ümü sanma sakın!"

"öyle sanıyordum ben."

Scobie birdenbire kendini tutamayıp ba udı:

"Yalnız sen de ilsin kendini feda eden!"

kisinin de birazdan ne hale gelece ini bildi i için, acılar içindeydi. Ya mur mevsiminden önceki kasırga gibiydi bu. Fu fır dönen o karanlık kortum, tüm gökyüzünü kaplayacaktı yakında...

Helen, acı acı alay etmesini beceremiyor, bir çocuk gibi konu uyordu:

" ini feda ediyorsun elbette. Yarım saatlik kaçamaklarla..."

Scobie, "umudum kalmadı artık," dedi.

"Ne demek istiyorsun yani?"

"Gelece i feda ettim. Kendimi cekennemlik yaptım."

"Böyle rol kesme!" dedi Helen. "Neden söz etti ini anlamıyorum. Biraz önce gelece inin ne olca nı söyledin: Emniyet Müdürü..."

"Gerçek gelece imi demek istiyorum. Sonsuza dek süren gelece imi."

"Bir eyden nefret ediyorsam, o da senin u Katolikli inden! Anla ılan dindar bir karın oldu u için böyle oldun, öyle sahte ki! Gerçekten inansan, burada olmazdın imdi."

Scobie a kına dönmü tü: "Ne çare ki, kem inanıyorum,

hem de buradayım. Bunu açıklayamam, ama böyle i te. Gözlerim açık. Ne yaptı mı biliyorum. Peder Rank, elinde kutsal ekmek, mihraptan inince..."

Helen, Scobie'yi hor görüyor, sabırsızlanıyordu:

"Bütün bunları daha önce de anlattın. Beni etkilemeye çalıyorsun. Ben ne kadar inanmıyorsam, sen de o kadar inanmıyorsun cehenneme."

Scobie, Helen'in bileklerini öfkeyle yakaladı:

" in içinden böyle kolay kolay sıyrılamazsın. Benim inancım var diyorum sana. Sonsuza dek cehennemlik oldu uma inanıyorum... E er bir mucize olmazsa... Ben bir polisim. Ne dedi imi biliyorum. Yaptı m ey, bir insanı öldürmekten bin beter. Birini öldürürken, vurursun, bıçaklarsın, kur un atarsın. te bu kadar. Ama koku mu lu umu nereye gidersem, beraberimde ta ıyorum ben. Midemin zarı gibi bu koku mu luk. Ondan kurtulmanın çaresi yok."

Scobie kendi kollarını açıp, bir tohum serper gibi, Helen'in bileklerini ta zemine do ru bıraktı:

"Sevgimi göstermedi imi söyleme sakın!"

"Karına gösterdi in sevgiden söz ediyorsun herhalde. Ö -renecek diye ödün kopuyor."

Scobie'nin öfkelenecek hali kalmamı tı:

" kinize de sevgimden söz ediyorum," dedi. "E er yalnız onu sevseydim, yapaca m ey çok kolay olurdu, çok do ru olurdu." *

Yeniden sinirlenece i korkusuyla, gözlerini kapadı eliyle:

"Acı çekenleri görmeye dayanamıyorum. Ama herkese acı veriyorum. Kaçmak istiyorum, kaçmak..."

"Nereye?"

Scobie'nin öfkesi ve dürüstlü ü yok oldu. Kurnazlı ı, uyuz bir sokak köpe i gibi ortaya çıktı:

"Yani bir tatile gitmek istiyorum," dedi. " yi uyuyamıyorum," diye ekledi. "Bir de garip a rı var."

"Sevgilim, hasta mısın yoksa?"

Kasırga yolunu de i tirmi ti. Scobie ile Helen de il, ba -kaları fırtınaya tutulacaklardı artık...

Helen, "namussuzluk ettim, sevgikm," dedi. "Canımdan bıkiyorum arasıra. Anlamı yok söylediklerimin... Doktora git-tin mi?"

"Bugünlerde Argyk Hastanesine gidip, Travis'i görece-im."

"Dr. Sykes'm daha iyi oldu unu söylüyor herkes."

"Hayu, Dr. Sykes'ı istemiyorum."

öfkesi ve siniri geçti i için, Helen'i, tıpkı o ilk gece, cana-var düdüklü ü gece gördü ü gibi görüyordu imdi. "Tanrım, onu buakamam," dedi kendi kendine. "Louise'i de bırakamam. Sen bana de il, asd onlara gerekليس, Tamım. Senin iyi insanların var, azizlerin var, bir yı ın ermi in var. Bensiz de yapabilirsin."

" imdi arabayla seni biraz gezdireyim," dedi Helen'e. " kimize de iyi gelir."

Garajın alacakaranlı ında Helen'in ekerini tuttu, onu öp-tü:

"Burada bize bakan gözler yok,"dedi. "Wilson bizi göre-mez. Harris bizi gözetlemiyor. Yusefin adamları..."

Helen, "sevgikm," dedi, "i e yarayaca ını bilsem, yarın ayırıkdım senden."

" e yaramaz. Sana bir mektup yazmı tım, anımsıyor mu-sun? Hani kaybolan mektup? O mektupta ker eyi açık seçik yazmak istedim. Artık dikkatli davranmamak istiyordum. Seni karımdan fazla sevdi imi yazdım..."

Scobie bir an durakladı; "Tanrıdan fazla sevdi imi der-ken" ba ka birisinin, omuzunun arkasında, arabanın yanında, nefes aldı ım duydu.

"Kim o?" dedi sert bir sesle.

"Ne oldu, sevgikm?"

"Biri var burada."

Scobie arabanın öteki yanma geçti. Aynı sert sesle, "kim o?" diye sordu. "Çık ortaya."

Helen, "Ak bu," dedi.

"Burada ne yapıyorsun, Ak?"

"Hanım beni gönderdi. Hanımın geldi ini söylemek için

sizi bekliyordum."

Garaj öyle karanlıktı ki, Ak nerdeyse görülmüyordu.

"Niçin burada bekkyordun?"

"Ba ım a rıyordu. Uykuya, çok, çok kısa bk uykuya yat-tım."

"Onukorkutma,"dedi Helen. "Yalan söylemiyor."

"Eve git, Ak. Hanıma söyle, kemen gekyorum."

Ak'nin, Nissen kulübeleri arasındaki sert güne ı ı nda, a ır a ır yürüyü ünü seyretti. Ak ba ım çevirip arkasına bak-mıyordu.

"Bunaüzülme,"dedi Helen. "Ak hiçbk ey anlamadı."

"Ali on be yddır benim yanımda."

On be yddır ilk kez utanmı tı Ak'nin önünde. Pember ton'un ölümünden somaki gece, eknde bk fincan çay, sallanan kamyonda onu sırtından tutan Ak aklına geldi. Soma, Wuson'a hizmet eden gencin, Emniyet binasının duvarı bo-yunca sinsi sinsi nasd kaçtı ım hatırladı.

"Ona nasdsa güvenebilksin."

"Bilmiyorum,"dedi Scobie. "Güvenmenin ne oldu unu unuttum."

2

Louise yukarı katta uyuyor; Scobie, önünde açık duran günlü ü, masanın ba nda oturuyordu. 31 Ekim tarihinin al-tına unları yazmı tı: "Emniyet Müdürü, onun yerini alaca ı-mı bugün bana bildirdi. H.R. a bkaz e ya götürdüm. Haberi verince, Louise memnun oldu." Sözümona bu günlükte oldu-u gibi ya ıyordu Scobie. Buradaki ya amı, yalındı, düzenliy-di, olgular üstüne kuruluydu ve eski Roma yapılarının temeli kadar sa lamdı. Bu günlü ü okuyan bk ki i, garaj m alacaka ranlı ndaki utanç verici sahneyi, PortekizkKaptan'lakonu mayı, Louise'in acı gerçekleri aç ı a vurmasını, Helen'in onu ikiyezlü olmakla suçlamasını, aklından hayalinden bile geçi-remezdi... "Bu günlükte görülen durumuya amakyım," diye

dü üdü. "Heyecanlı bir ya am için fazla ya lıyım. Yalandan dolandan kaçınacak kadar da ya lıyım. Gençler yalan söyleyebilirler. Bu yalanları düzeltebilmek için bütün bir ömür vardır önlerinde." Scobie saatine baktı.Saat 11.45'di. "Ö leden soma saat 2'de ısı 92 F." diye yazdı. Küçük kertenkele duvarda zıpladı. Minnacık pençeleriyle bir pervane yakalamı tı. Bir ey sokak kapısını tıngudatu gibi oldu. Acaba bir sokak köpe i miydi bu? Scobie mürekkep kalemini gene buaktı. Masada, kar ısında oturur gibiydi yalnızlık. Karısı yukarıda uyudu una, sevgilisi de çok yakınlardaki tepenin üstünde oturdu una göre, aslında kiç yalnız olmaması gerekirdi. Ne çare ki, yalnızdı. Yalnızlık, konu mak gere i duymayan bir dost gibi, kar ısında oturuyordu. Scobie ömrü boyunca böylesine yalnız olmamı tı. Gerçe i hiç kimseye söyleyemezdi. Emniyet Müdürü'nün bilmemesi gereken eyler, Louise'nin bilmemesi gereken eyler vardı. Helen'in bile bilmemesi gereken eyler vardı; çünkü Helen acı çekmesin diye bunca eye kıydıktan sonra, Helen'e durup dururken acı çektirmenin ne yararı vardı? Tanrıya gelince, ancak bir dü manla konu ur gibi konu abikrdi Tanrıyla. Kin girmi ti aralarına. Scobie masanın üstünde elini kıpırdatınca, yalnızlı ı da sanki onunla bir kkte kıpudayıp, Scobie'nin parmaklarına dokundu. "Sen ve ben" dedi yalnızlık, "sen ve ben." Durumu dı arıdan görenlerin, ona gıpta edebilecekleri aklına geldi. Bagster, Helen yüzünden; Wilson da Louise yüzünden ona gıpta edebilirdi. Fraser, dudaklarını apırdatarak, "amma da sinsi bir keratay mı !" diyebikrdi. Scobie bayretlere dü erek, "belki de bu i in keyfini sürdü ümü sanıyorlardır," diye dü üdü. Oysa bu durumdan biç, ama hiçbir ey geçmiyordu eline. Ne denli suçlu oldu unu bildi i için, kendine acıması bile yoktu. Scobie, kendini bir çölün en ıssız yerlerine sürdü ü için, derisinin bile kum rengini aldı mı kissetti.

Kapı yava ça gıcırdayarak açıldı. Sırtını kapıya çevirmiş olan Scobie, yerinden kıpırdamadı. "Hafiyeler usulcacık eve giriyorlar,"diye dü üdü. Acaba bu, Wilson mu, Harris mi, eskiden Pemberton'a hizmet eden adam mı, yoksa Ah mi?

Biri, "efendim," diye fısıldadı.

Beton zeminde çıplak ayakların sesi duyuldu.

Scobie sırtını çevirmeden, "sen kimsin?" diye sordu.

Pembe bir avuç, kâ ittan yapılmı küçük bir topu masanın üstüne bıraktı; soma görülmez oldu.

Ses yeniden duyuldu: "Yusef çok sessizce git dedi. Kimse görmesin."

"Gene ne istiyor Yusef?"

"Size bir arma an gönderdi. Küçük, çok küçük bir arma fen."

Sonra kapı kapandı. Oda gene sessizli e gömüldü.

Yalnızlık "bunu seninle ben birlikte açalım" dedi.

Scobie kâ ittan yapılmı küçük topu eline aldı. Top hafifti; ama ortasında küçük ve sert bir ey vardı. İkin anlamadı bunun ne oldu unu. Kâ itta bir yazı aradı. Elbette ki, yazı yoktu. Yusef kime güvenecek de mektup yazdırtacaktı Scobie'ye? Sonra katı eyin ne oldu unu anladı: Bir elması bu, kıymetli bir ta . Scobie elmastan pek anlamazdı ama, bu kıymetli ta satılırsa, en azından Yusef'e olan borcu kadar para getirece ini anladı. Yusef, *Esperença*'ya teslim etti i paketin, gönderildi i yere sa salim vardı nı ö renmi ti herhalde. İmdi burada olsaydı, o i man elini, içtenlikle dolu, ama kalle yüre ine bastırır, "bunu size göndermekle gönül borcunu ödüyorum, rü vet vermiyorum," derdi.

Kapı iddetle açıldı; Ali çıkageldi. Genç bir çocu u kolundan yakalamı tı:

"Mende soyundan bu pis o lan, evin her tarafını dola tı. Kapıları açmaya kalktı."

"Sen kimsin?" dedi Scobie.

O lan korkuyla öfke arasında bocalıyordu:

"Ben Yusef'in hizmetindeyim. Size mektup getirdim."

Eliyle, buru uk kâ it parçasının içinde duran elması gösterdi. Ali de oraya baktı. Scobie yalnızlı na "seninle ben çabucak dü ünme zorundayız," dedi.

Sonra o lana döndü, yüksek sesle konu tu:

"Niçin kapıya vurup, buraya do ru dürüst girmiyorsun?"

Niçin bir hırsız gibi giriyorsun içeriye?"

Bu çocukta da, Mende soyundan gelenlerin zayıf gövdesi, dertk ve yumu ak gözleri vardı:

"Ben hırsız de ikm."

"Ben" sözcü ünü özellikle vurgulamamı , küstahlık etmemi ti belki.

"Efendim çok sessiz gir oraya dedi," diye ekledi.

Scobie, "Yusef'e geri götür bunu," dedi. "Böyle ta ları nereden buldu unu bilmek istedi imi söyle ona. Bana kalırsa, bunları çalıyor o. Bunu da ö renece im yakında. Hadi, al unu. Ali, bu o lanı at dı arı."

Ak o lanı itti, kapıdan çıkardı. Scobie, her ikisinin de ayaklarının dı ardaki patikada hı ırdadı mı duydu. Birbirlerine bir eyler mi fısdıydıorlardı acaba?

Scobie kapıya çıkıp pe lerinden seslendi:

"Yusef'e söyle, bir gece pek yakında ona u rayaca ım. Çok, hem de çok kötü eyler söylece im ona."

Kapıyı çarparak kapatırken, "Ak neler bikiyor, neler!" diye dü ündü. Kendi adamına güvensizli in sıtma gibi kanına karı tı ını hissetti. "Ali beni mahvedebilir; onları da mahvedebilir," dedi kendi kendine.

Bir barda a viski koydu; buz kasasından bir i e soda çıkardı.

Louise üst kattan seslendi:

"Henry?"

"Ne var, canım?"

"Gecenin on ikisi oldu mu?"

"Olmak üzere galiba."

"Gece yarısından soma içki içmeyeceksin, de il mi? Yarını unutmadın herhalde."

Barda ındaki viskiyi içerken, "elbette unutmadım," dedi kendi kendine. Yarın, kasımın ilk günüydü; yani Tüm Azizler Günü Yortusu. Bu gece de Tüm Ruhlar Gecesi idi. Belki de bir hayalet vardı viskinin içinde.

"Dinsel törene benimle birlikte geyyorsun, de il mi, sevgilim?"

Scobie canından bezmi bir halde, "bunun sonu yok, "diye dü ündü. "Ne diye imdi kendimi tutup da içki içmeyeyim?" Mademki bir kez ba lamı tı, sonuna kadar cehennemlik olabildi artık. Viskinin canlandırdı ı tek hayalet, Scobie'nin kendi yalnızlı ıydı. Bu yalnızlık, masanın kar ısından ona ba salkyor, viski barda ından bk yudum içiyordu. Yalnızlık "bundan soma da Noel yortusu gelecek" diyordu Scobie'ye. "Gece yarısı yapdan dinsel tören... O töreni atlatmanın yolu olmadı ım bikiyorsun. O gece hiçbir bahane uyduramazsın. Ondan sonra da..." Yortu günleri, ilkbaharla sonbaharda erken saatte yapılan dinsel törenler, yaprakları bitip tükenmeyen bir takvim gibiydi. Birdenbke kanayan bir yüz geldi gözünün önüne. Boyuna yumruk yedi i için, gözleri kapalıydı bu yüzün. Sarho gibi sendeleyen Tanrının yüzüydü bu.

Belki bir an için ku kulanımı gibi, bk tela vardı Louise'in sesleni inde:

"Benimle birlikte mutlaka geleceksin, de il mi Ticki?"

Scobie, "Ak'ye gerçekten güvenebikr miyim?" diye dü ünüyordu. Bu sahilde ticaret ya da para i leriyle u ra anların o basmakalıp mantı ına göre, zenci soyundan gelen hiçbir kimseye asla güvenmemek gerekirdi; zenciler eninde sonunda bir hainlik ederlerdi insana. "Ama Ak on be yıldır bana hizmet ediyor." Tüm Ruhlar Gecesi'nde.güvensizli in hortlakları ortaya çıktı, Scobie'nin viski barda ının çevresinde toplandı.

"Evet ekerim, seninle birlikte gelece im."

Scobie bunu söyledikten soma, sessizce gene Tanrıyla konu tu:

"Yeter ki, sen bir tek söz söyle. O zaman bölük bölük melekler..."

Sonra, yüzüklü eliyle, Tanrının gözünün altına bir yumruk indirdi; moraran deri yarıldı. Tanrının çocukkenki yüzünü hazreti sa'nın do du u o ahırın pisli ine do ru iterek, "Noel'de de aynı ey olacak," diye dü ündü.

Merdivenin dibine gidip, Louise'e seslendi:

"Ne diyordun, ekerim?"

"Yarın kutlayacak birçok eyimiz oldu unu söylüyordum. Birkkte olmamız, senin Emniyet Müdürlü üne atanman... Ya amak öyle bir mutluluk ki Ticki!"

Viskiyi masanın üstüne döken Scobie, hayaletlere meydan okudu, Tanrının kanamasını seyretti ve yalnızlı ına kafa tutarcasına, " te, bu söz de benim ödülüm," dedi.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Scobie, Yusefin rıhtımdaki bürosunda geç vakitlere kadar çalı tı nı biliyordu. ki katlı küçük beyaz yapı, Afrika kıyısındaki bu takta iskelenin yanında, ordunun petrol depolarının tam arkasındaydı. Yapının karaya bakan penceresinin altında, bir ık çizgisi vardı. Scobie büyük tahta kasaların arasında ilerlerken, kar ısına çıkan bir poks memuru selama durdu.

"Her ey yolunda mı, Onba ı?"

"Yolunda, efendim."

"Kru Town tarafına bir göz attın mı?"

"Elbette, efendim. Her ey yolunda, efendim."

Onba ı'nın böyle dakikasında cevap vermesinden, adamın yalan söyledi ini Scobie hemen anladı.

"Rıhtım sıçanları ortada mı?"

* "Yoo hayır, efendim. Mezar gibi sessiz her bir taraf."

Bu modası geçmi edebi benzetme, Onba ının bir misyoner okulunda e itim gördü ünü kanıtliyordu.

"Peki, iyi geceler."

"Size de iyi geceler, efendim."

Scobie yoluna devam etti. Haftalardır —yani antaja u -radı ı gecedен beri— Yusefi görmemi ti. Ve u sırada, kendi

ne i kence eden bu adama kar ı, garip bir özlem duymaktaydı. Küçük beyaz yapı, Scobie'yi büyülüyordu. Dost olabilece i, güvенеbilece i tek insan oradaydı sanki. Scobie'ye antaj yapan adam, hiç olmazsa herkesten iyi tanıyordu onu. Scobie, o tombul, o saçma sapan adamın kar ısına oturabilir, gerçe i oldu u gibi söyleyebilirdi. Scobie'nin içine daldı ı bu yalanlar dünyasını, çok yakından tanırdı antajcısını. YoUarı bilirdi, ö üt verebilirdi, hatta yardım edebilirdi.

Büyük bir kasanın arkasından Wilson çıkıverdi. Scobie'nin el feneri, bir haritayı aydırlatırcasına, onun yüzünü aydınlattı.

"Vay, Wilson! Bu saatlerde dı arılardasınız hâlâ?"

"Evet."

Scobie, "bu adam amma da nefret ediyor benden, "diye düündü, tedirgin oldu:

"Rihtıma çıkmak için izin kâ ıdınız var mı?"

"Evet."

"Kru Town tarafına gitmeyin. Oraya yalnız gitmek tehli kelidir. Burnunuz bir daha kanamadı, de il mi?"

"Hayır."

WUson yerinden hiç kıpırdamıyordu. Hep böyle yapardı; yolu kapatırdı. Dolanıp yanından geçmek zorunda kalırdı insan.

"Peki, iyi geceler, Wilson. stedi iniz zaman bize buyrun. Louise..."

"Onu seviyorum, Scobie," dedi Wilson.

"Evet, ben de öyle bihyorum. Louise de sizden ho lanır. Wilson."

Wilson, "onu seviyorum," dedi yeniden.

Kasanın üstündeki katranlı mu ambayı çeki tirdi:

"Siz anlayamazsınız, bunun ne demek oldu unu siz anlamazsınız, Scobie."

"Neyin ne demek oldu unu?"

"A kın ne demek oldu unu. Siz kendinizden ba ka, o pis benh inizden ba ka hiçbir ey sevemezsiniz."

"Sinirleriniz bozuk, WUson. klimden ötürüdür. Hadi, gidip yatın."

"Onu sevseydiniz, böyle davranmazdınız," dedi WUson.

Görülmeleyen bir gemide bir gramofon, o ualarda çok tutulan dokunaklı bir arkı çalıyordu. arkı, kara suların üstünden gelmekteydi. Güvenlik Karakolu nun yanında bir nöbetçi, "kim o ?" diye seslendi. Ba ka biri parolayı verdi. Scobie, el fenerini yere do ru indirdi. imdi WUson'un sivrisineklerden korunmak için giydi i özel çizmeler aydınlanıyordu ancak.

Scobie, "a k sizin sandı mız kadar basit bir ey de ildir, Wilson," dedi. "Fazla iir okuyorsunuz siz."

"Ona her eyi anlatırsam, Mrs. Rolt'u anlatırsam, ne yaparsınız?"

"Anlattınız bUe, WUson. Yani neye inanıyorsunuz, onu anlattınız. Louise benim anlattıklarımı çok daha fazla be endi."

"Günün birinde sizi mahvedece im, Scobie."

"Bunun ne yaran olacak Louise'e?"

"Ben mutlu edebilirim onu."

Wilson'un sesi, heyecandan çatlak çatlak çıkmı tı. Scobie on be yd geri döndü. Çok daka gençti o ualarda. Dalgaların iskelenin kalaslarına hafif hafif çarpmasını dinleyerek, denizin kıyısında Wilson 'u dinleyen bu kirlenmi adam de ildi o sıralarda.

Scobie sevecenlikle konu tu: "Onu mutlu etmek için elinizden geleni yaparsınız. Elinizden geleni yapca mızı bıkıyorum. Belki de..."

Gelgelekm bu sözü nasıl bitirece ini Scobie kendi de bü miyordu. Wilson'u avutmak için, beUi belirsiz bir eyler düşünmü , soma da bunu unutuvermi olmakydı. imdi ise, kasanın yanında dikilip duran, hem böylesine cahil, hem de bu kadar çok ey bilen bu biçimsiz, bu romantik gence sinirleniyordu.

"Beni izlemekten de vazgeçseniz iyi olur," dedi.

Wilson, el fenerinin ı ında çizmelerini kıpırdatarak, bir itirafta bulundu:

" zlemek benim i im."

"Ö renebilece iniz eyler öylesine önemsiz ki..."

Wilson'u petrol deposunun yanında bırakıp yürüdü. Yusefin bürosuna giden basamakları çıkarken, dönüp arkasına bakınca, Wilson'un durdu u yerde karanlı ın daha da yo unla tı nı gördü. Wilson oraya dikilmi , Scobie'yi gözetliyor, Scobie'den nefret ediyordu. Evine dönünce, bir rapor yazacaktı herhalde: "Geceleyn 11.25'de Binba ı Scobie, Yusefi görmeye gitti. Onunla randevusu oldu u besbelliydi..."

Scobie kapıya vurup, içeriye girdi. Yusef yazı masasının arkasında yarı yatmı durumdaydı. Bacaklarını masanın üstüne koymu , yerli bir katibe dikte ediyordu:

"Be yüz top kibrit kutusu desenli, yedi yüz elli top kum kovanı desenli, altı yüz top poker ka ıdı desenli suni ipek..."

Bunları söylerken, bir yandan da Scobie'ye, hem umut hem de korkuyla bakıyordu. Sonra kâtime sert bir sesle emretti:

" imdi git. Soma gelirsin. Kimseyi içeriye sokmamalarını söyle."

Bacaklarını yazı masasından indirdi, aya a kalktı, **poisumu** tumbul elini Scobie'ye uzattı:

"Ho geldiniz, Binba ı Scobie."

Sonra, istemedi i bir kuma mı gibi, yere do ru koyuverdi elini:

"Büroma ilk kez eref veriyorsunuz, Binba ı Scobie."

" imdi buraya neden geldi imi bilmiyorum, Yusef."

"Uzun zamandır bkbirimizi görmedik."

Yusef oturdu; koskocaman kafasım, canından bezmi çe sine bk taba ın içine koyar gibi, avucuna yasladı:

" ki insan için zamanın geçi i öyle de i ik olabilir ki... Duydukları dostlu a göre de i ir bu. Birinin açısından kızla akıp giden zaman, ötekinin açısından a ır a ır akar..."

"Senin ana dilinde bu konuyu i leyen bk **ür** olmak?"

Yusef içtenlikle konu tu "**Tabu** var, Binba ı Scobie."

"Sen benimle de ü, Wilson üe dost olmalısın, Yusef. iir okur o. Benim kafam düzyazıya yatkın."

"Bk viski içmez misiniz, Binba ı Scobie?"

"Hayır demem buna."

Scobie, Yusef'in karısına oturdu. Sifonlu mavi ipe, her zaman olduğu gibi, aralarındaki masanın üstündeydi gene.

"Mrs. Scobie nası?"

"Bana o elması neden gönderdin, Yusef?"

"Size bir gönül borcum vardı, Binbaşı Scobie."

"Hayı, gönül borcun yoktu. O kâğıt parçasını bana geri verince, bana olan borcunun topunu ödemiştin."

"öyle oldu unu unutmak için ekmden geleni yapıyorum, Binbaşı Scobie. Bana bu iyik işi sırf dostlu unuzdan ötürü, aslında dostlu unuzdan ötürü yaptığını keşş söylüyorum kendime."

"Kendimize yalan söylememiz işi yaramaz, Yusef. Kendi yalanım keme yakalayır insan."

"Binbaşı Scobie, sizi daka sık görebilsem, daha iyi bir adam olurum ben."

Soda, bardaklarda köpürdü. Yusef ağgözlülükle viskisini içti:

"Bunu yüreimde hissediyorum, Binbaşı Scobie. Siz kaygısız, üzüntülüsünüz... Bana derde girince, bana gelmenizi öteden beri isteyip durdum."

"Günün birinde sana geleceğini söyleselerdi, gülerdim, Yusef..."

"Suriye'de bir öykü vardır, aslan ve fareyle ilgili..."

"Bizde de aynı öykü var, Yusef. Ama ben seni hiçbir zaman fare saymadım. Bana gelince, aslan de ilim. Hiç aslan de dim."

"Mrs. Rolt'dan ötürü üzülyüyorsunuz, Binbaşı Scobie... Ve e inizden ötürü, de il mi?"

» "Evet."

"Benden utanmanıza gerek yok, Binbaşı Scobie. Eskiden bama çok belaya girdi kadınlar yüzünden. İmdi çok daha rahatım; çünkü çaresini buldum. Binbaşı Scobie, tek çare, insanavız gelmesidir bütün bunların. Kisine de dersiniz ki: Bana vız gelir. Canımın istedi işi yatarım. İsterseniz beni olduğu gibi alın, isterseniz bırakın. Vız geke bana. Ve kadınlar hep işi

zi alır, Binba ı Scobie."

Yusef, viski barda ını a zına götürüp, içini çekti:

"Beni almamalarını çok istedi im oldu, Binba ı Scobie."

"Karım bunu duymasın diye çok eyler yaptım, Yusef."

"Neler yaptı ınızı büyorum, Binba ı Scobie."

"Hepsini bilmiyorsun. Senin elmas paketi o kadar önemli de il. Beterini yaptım..."

"Nasd yani?"

"Sen anlayamazsın, Yusef. Neyse, imdi bir bilen daha var: Ali de biliyor."

"Ama siz Ali'ye güvenirsiniz, de il mi?"

"Güvenmesine güvenirim. Ne var ki, Ali seninle ili kimi de biliyor artık. Dün gece odaya girdi, elması gördü. Gönderdi in çocuk sır tutmasını bilmiyor."

Yusef'in kocaman eli, masanın üstünde kımıldadı:

"Ben ona haddini bildiririm."

"Ali'nin karde i, Wilson'un hizmetinde. Birbirlerini görüyorlar."

" te bunu hiç be enmedim," dedi Yusef.

Scobie, dertlerinin en büyü ünü söylememekle birlikte, içini dökmü tü artık, ömründe ilk kez kendi sıkıntısını ba kasına yüklemi gibi, garip bir duyguya kapıldı. Ve Yusef, bu sıkıntıyı kendi omuzlarına yüklemi ti gerçekten. Bunu yaptı ı besbelliydi.

Yusef oturdu u yerden kalktı, i man bedenini pencereye ta ıdı. Bir manzara seyredencesine, gözlerini ye il karartma perdelerine dikti. Sonra ellerinden birini a zına götürdü, tırnaklarını ısırma ya ba ladı: Çıt, çıt, çıt.... Di leriyle tırnaklarının her birinden parçalar koparıyordu. Derken, öteki elinin parmaklarını ısırma ya ba ladı.

Scobie, denetleyemeyece i güçlü bir makineyi bir rastlantı sonucu harekete geçirmi çesine tedirgindi:

"Aslında dert edinilecek fazla bir ey yok bana kalırsa." dedi.

"Güvenmemek kötü bir eydir," dedi Yusef. "Size hizmet edenlere her zaman güvenebilmeniz gerekir. Onların sizin

haknızda bildiklerinden çok daha fazlasını siz bilmelisiniz onlar hakkında."

Yusef'in güven kavramı i te böyleydi anla ılan.

"Ben eskiden Ali'ye güvenirdim," dedi Scobie.

Yusef, kısalımı tırnaklarına bakıp, bir parça daha ısırdı:

"Üzülmeniz," dedi."Üzülmeniziistemiyorum sizin. Her eyi bana bırakın, Binba ı Scobie. Ali'ye güvenip güveneme yece inizi ö renece im. Bundan böyle size ben bakaca ım."

Yusef, a ılacak bir biçimde sahip çıkmı tı Scobie'ye.

Scobie,"nasıl yapacaksın bunu?" diye sorarken, "Yusef'e içerlemiyorum, hayret!" diye dü ündü. "Demek beni artık ba kaları koruyacak."

Scobie, sanki küçük bir çocukmu gibi, bir çe it huzur duydu.

"Bana soru sormayın, Binba ı Scobie. Bir kez olsun, her eyi bana bırakın. Ben bu i leri yapmanın yolunu bikrim."

Yusef pencereden uzakla tı. Kapalı teleskoplar gibi bo ve madenimsi gözlerini Scobie'ye çevirdi. Eliyle, bir dadı gibi, yatı tırıcı bir hareket yaptı:

"Binba ı Scobie, siz sadece kısa bir pusula yazın Ali'ye, buraya gelmesini isteyin. Ben onunla konu urum. Pusulayı adamımla gönderece im."

"Ama Ali okumasını bilmez ki..."

"Bilmemesi daha iyi. Pusulanın sizden geldi ini gösteren bir ey gönderirsiniz, mühür yüzü ünüz gibi."

"Ne yapacaksın, Yusef?"

"Size yardım edece im, Binba ı Scobie. te o kadar."

Scobie, istemeye istemeye, a ır a ır, yüzü ünü parma ından çıkarmaya çalı tı:

"Ali on be yıldır yanımda. Bugüne kadar hep güvendim ona.

"Göreceksiniz," dedi Yusef. "Her ey yoluna girecek."

Yüzü ü almak için avucunu uzatınca, elleri birbirine de - di. ki suikastçı gizlice yemin ediyordu sanki.

Scobie, garip bir isteksizlik içindeydi:

"Yüzük parma ımdan çıkmıyor."dedi. "Bunu gönderme

min gere i yok nasılsa. Senin adamın onu görmek istedi imi söylese, Ali gelir."

"Gelece ini sanmam. Geceleyin rıhtıma çıkmaktan ho lanmaz onlar."

"Ah'ye bir ey olmaz. Yalnız da de il. Senin adamın da onun yanında olacak."

"Evet, evet, elbette," dedi Yusef. "Ama Ali'ye bir ey gönderirseniz, o zaman bir tuzak olmadı mı anlar; çünkü Yusef'e güvenümedi i gibi, Yusefin adamına da güvenilmez."

"Peki, Ah sana yarın gelse..."

"Bu gece gelmesi daha iyi olur."

Scobie ceplerim karı tırırken, kopmu tespih parmaklarına takıldı:

" unu götürsün ama, gerek yok bence."

Scobie bunu söyledikten soma, gözlerini Yusefin o bombo gözlerine dikip, sustu.

"Sa olun, bu çok uygun," dedi Yusef.

Kapının e i inde durdu, "kendi evinizdeymi gibi rahat edin, Binba ı Scobie, "diye ekledi. Bir içki daha aim. Benim gidip adamıma talimat vermem gerekiyor."

Yusef uzun süre geri dönmedi. Scobie üçüncü viskisini içti. Soma, bu küçük büro çok havasız oldu u için, ı ı ı söndürdükten sonra, denize bakan pencerenin karartma perdelerini açtı, körfezden gelen hafif rüzgârla biraz olsun serinlemek istedi. Ay do maktaydı ve deniz kuvvetlerinin depo gemisi, külrengi bir buz parçası gibi ı ıldıyordu, içi içine sı mayan Scobie, rıhtıma ve yerlilerin oturdu u mahallenin derme çatma tahta evlerine bakan öteki pencereye gitti. Yusefin kâtibinin oralardan geldi ini görünce, Suriyeli tüccarın rıhtım sıçanlarını iyice denetimi altına aldı mı anladı. Yoksa kâtibi zor geçerci bu rıhtım sıçanlarının egemen oldu u yerlerden. "Yardım istemeye geldim ve i te bana yardım ediliyor," diye dü ündü. Ama nasıl ve kimlere kıyarak yardım ediliyordu Scobie'ye? Tüm Azizler Yortusu Günüydü bugün. Scobie bugün hiç dü ünmeden, nerdeyse korku ve utanç duymadan, mihrabın önünde nasıl diz çöktü ünü, rahibin ona do ru yak

a masını nasıl seyretti ini anımsadı. Demek ki, insanı cehen- nemlik eden davranı lar bile, bir alı kanlık biçimini alabili- yordu. "Yüre imkatıla tı." diye dü ündü. Kumsallarda bulu- nan fosille mi deniz kabuklarındaki damarlar gibi iç içe dola- nan çizgiler gözünün önüne geldi. Tanrıya el kaldıran bir insa- nın imdi olup bitenlere aldırmasının yolu var mıydı kiç? Sco- bie kendisini öylesine koku mu kissediyordu ki, bundan böy- le herhangi bir çaba göstermesinin bir yararı olamazdı. Tamı onun gövdesindeydi ve bu tohum tüm gövdesini koku turu- yordu.

Yusefin sesi duyuldu:

"Burası size fazla sıcak mı geldi? I ı ı yakmayalım. Yanı- nızda bir dostunuz olunca, karanlıktan kötülük gelemmez."

"Çok uzun sürdü gidip gelmen."

Yusef mahsus belk bekrsiz bir biçimde konu tu:

"Yapacak çok i vardı."

Scobie, Yusefin neler tasarladı nı ya kemen imdi sor- ması ya da hiç sormaması gerekti ini hsetti. Ama kendi ko- ku mu lu u yüzünden öyle bir bezginlik içindeydi ki, bir ey soramadı.

"Evet, çok sıcak," dedi. "Bir cereyan yapmaya çalı alım."

Rıhtıma bakan yan pencereyi açtıktan soma, "Wilson'un eve gidip gitmedi ini merak ediyorum," diye ekledi.

"Wüson mu?"

"Buraya geldi imi gördü."

"Üzlmeyiniz, Binba ı Scobie. Bana kalırsa, size hizmet eden adam güvenilir bir duruma gelebilir."

Scobie rahatlamı , umutlanmı tı:

"Yani onu yola getirecek bir çare mi buldun?"

"Soru sormayın, göreceksiniz."

Scobie'nin rahatı da kalmadı, umudu da.

"Yusef" dedi, "mutlaka bilmem gerekiyor..."

Ama Yusef, Scobie'nin sözünü kesti:

"Böyle bir geceyi ne zamandır özlüyordum, Binba ı Sco- bie. Ekmizde içki bardakları, karanlıkta önemk konuları ko- nu mamızı istiyordum. Tamı, aüe, iir gibi konuları. Skakes

peare'i çok be enirim. Levazım ve Mühimmat Bölü ünde çok iyi tiyatro oynayanlar var. Onlar sayesinde, ngiliz edebiyatının pırlantalarına hayranlık duydum. Shakespeare'i deli gibi seviyorum. Sırf Shakespeare yüzünden, okumayı ö renmek istedi im de oldu. Ama ya ım ilerledi artık. Okumayı ö renirsem, belle im bozulur belki. Bu ise kötü olur i lerim açısından. Gerçi ben i yapmak için ya amıyorum ama, ya ayabilmek için de i yapmam gerekiyor. Sizinle konu mak istedi im o kadar çok ey var ki.... Bana ya am felsefenizi söylemenizi isterdim."

"Benim ya am felsefem yok."

"Ormanda yolunuzu a ırmamak için, elinizde bir pamuk ipli i olmalıdır ama."

"Ben yolumu a ırmı ım bile."

"Sizin gibi bir insan yolunu a ırmaz. Binba ı Scobie. Sizin ki ili inize öyle büyük bir hayranlı ım var ki... Siz dürüst bir adamsınız."

"Ben hiçbir zaman dürüst olmadım, Yusef. Ama dürüst olmadı ımın kendim de farkında de ilmi im, i te o kadar. Son neyse, ba langıç da odur diyen bir atasözü vardır, bilirsin. Ben dünyaya geldi im an, burada seninle kar ılıklı otur mu .viski içiyordum ve biliyordum ki..."

"Neyi biliyordunuz, Binba ı Scobie?"

Scobie barda ındaki viskiyi son damlasına kadar içti.

"Gönderdi in adam evime artık varmı tır," dedi.

"Bisikletle gitmi ti."

"Öyleyse geri dönmeleri gerekir."

"Sabırsız olmayalım. Uzun süre bekleyebiliriz, Binba ı Scobie. Onların ne biçim adamlar oldu unu bilirsiniz."

"Bildi imi sanıyordum."

Scobie, yazı masasının üstünde duran sol elinin titredi inin farkına vardı. Artık kıpırdamasın diye, elini dizlerinin arasına çıkı tırdı. Sınır boyu Ah ile yaptı ı uzun gezi aklına geldi. Ormanın gölgeli inde sayısız ö le yemekleri, Ali'nin sardalye konservesi tenekelerinde bir eyler pi irmesi, Bam ba'ya kamyonlarla yaptıkları son yolculuk, kar ı sahile geç

mek için uzun süre bekleyi leri, sıtmaya tutulması ve Ali'nin her zaman ona hizmet etmeye hazır olu u aklına geldi. Scobie alnında biriken teri silerken, bir an için "bu da bir hastalık , bir sıtma," diye dü ündü, "Birazdan uyamırım." Altı ayrkr olup bitenler, Nissen kulübesinde geçirdi i ilk gece, bilinmesi gereken eyleri açığı a vuran o mektup, kaçırdığı elmaslar, söyledi i yalanlar, bir kadın rahat etsin diye kilisede i ledi i günah, bir gemici fenerinden bir yata ın üstüne dü en gölgeler kadar gerçekdğı görünüyordu Scobie'ye. "Uyanıyorum," dedi kendi kendine ve bunu demesiyle birlikte canavar düdüklerinin öttü ünü duydu, tıpkı o gece öttükleri gibi, tıpkı o gece gibi... Ba ım sakayıp uyandı. Uyanınca, Yusef'in yazı masasının ba mda, karardıkta oturdu unu gördü, a zmda viskinin tadım hissetti ve hiçbir eyin de i medi inin bilincine vardı.

"Buraya varımı olmaları gerekirdi artık," dedi bezginlik içinde.

"Onların ne biçim adamlar olduklarını bilirsiniz. Canavar düdüklerinden korkmu , bir yere sı nımı lardır. Burada oturup birbirimizle konu makyız, Binba ı Scobie. Bu büyük bir fırsat benim için. Sabah olmasını hiç istemiyorum."

"Sabah mı? Ben Ah'yi sabaha kadar bekleyecek de ikm."

"Belki Ak korkmu tur. Onun ne mal oldu unu anladığını zı bikiyorsa, kaçmı tu belki... Do dukları ıssız bölgelere kaçtıkları da olur onların..."

"Saçmakyorsun, Yusef."

"Bir viski daka buyrun, Binba ı Scobie."

"Peki, peki."

"Ayya da mı oluyorum yoksa?" diye dü ündü. Artık bekrk bir gövdesi büe yoktu sanki. Dokunup, "i te bu Scobie'dir" diyebilece ininiz bir ki i kalmamı tı ortada.

"Binba ı Scobie, hakkın yerini buldu u ve sizin Emniyet Müdürlü ü'ne atanacağını konusunda bazı söylentiler var."

"Bu atamanın gerçekten ece ini sanmam."

Scobie, ne dedi ine çok dikkat ederek konu mu tu.

"Size sadece u kadarım söylemek istiyorum, Binba ı

Scobie: Beni dü ünerek üzölmeyin salon. Benim tek istedi im sizin iyik iniz. Bunun dı nda hiçbk ey istemiyorum. Sizin hayatınızdan çekili verece im. Binba ı Scobie. Size yük olma- yaca ım. Bu gece sizinle oturup bkçok konuyu uzun uzun ko- nu mam, bana yeter de artar da. Bu geceyi her zaman anım- sayaca ım. Sizin üzölmeniz için bk neden kalmayacak. Bunu ben sa layaca ım size."

Yusef'in kafasının arkasındaki pencereden, derme çatma kulübelerin ve depoların arasından, bk çı lık yükseldi. Acı ve korku vardı bu çı lıkta. Bo ulan bk hayvan nefes almak için, ba ım sudan nasıl çıkarmak isterse, bu çı lık tıpkı öyle yük- seldi bk an; soma, odanın karardı nda, viski i esinde, yazı masasının altında, kâ ıt sepetinin içinde bitip, bk kenara atıl- dı.

"Sarho un biri,"diyen Yusef'in tepkisi fazla kızık olmu - tu.

Bunu söyledikten soma Yusef, korkuyla dolu, köpe imsi bk ses çıkararak, "nereye gidiyorsunuz, Binba ı Scobie? Yal- nız gitmeniz tehlikelidir!" diye ba ırımı tı.

Yusef'in biçimsiz gölgesi duvara vurmu tu; ay ı ı ı sifon i esinin ve içi bo iki barda ın üstünde ı ıldıyordu ve Scobie, bundan soma Yusefi bir daha hiç görmedi.

Merdivenin dibinde duran kâtip, gözlerini rıhtıma dikmi - ti. Ay ı ı ını yansıtan bu gözler, yol i aretleri gibi, Scobie'nin nereye yönelmesi gerekti ini gösteriyordu.

Scobie el feneriyle çevreyi aydınlatırken, sa nda ve so- lundaki bo depolarda, karmakarı ık tahta kasalarla çuvallar arasında hiçbir kıpırtı yoktu. Bu çı lı ı duyar duymaz, dı ar da bulunan rıhtım sıçanları gene deliklerine kaçmı lardı her- halde. Scobie'nin ayak sesleri, derme çatma tahta yapdar ara- sında yankılandı; bir yerlerde bir sokak köpe i uludu. Scobie, bu çöplük çölünde sabaha kadar bo una arayabilirdi belki. Nasıl oldu da, cinayetini i lenece i yeri kendi eliyle seçmi gi- bi, böylesine çabuk, böylesine duraksamadan cesedi bulabil- di? Katranlı mu amba ve tahta kasa yı ınları arasında dola- nıp dururken, alnında bir sinir, bir yürek gibi atıp i aretler ve

rerek, Ak'nin nerede bulundu unu Scobie'ye gösteriyordu sanki.

Bir yı n bo petrol varilinin dibine bir çöp parçası gibi atılan ölü, kırık bir saat yayı gibi kıvrılmı yatıyordu. Sanki sabahı ve le yiyen yırtıcı ku ları beklesin diye, onu süpürü vermi lerdı oraya. Ak'nin Yusef'in adamıyla birkkte oldu unu bilen Scobie, bir an umuda kapıldı. Ama Ali'yi omuzundan tutup çevirince, kü rengi boynunun nasd kesildi ini, bir tek kez de il, birkaç kez üst üste nasd kesildi ini gördü. "Evet," dedi kendi kendine, "artık güvenebilirim Ak'ye." Kırmızı benekli sarı gözler, bir yabancı nın gözleri gibi, Scobie'ye dik dik bakıyordu. Sanki bu ölü, Scobie'yi bir yana itiyor, onu reddediyor, "tanumyorum seni" diyordu. Scobie, "Tamı adına yemin ederim ki, bunu yapanı enseleyece im!" diye ba ırdı yüksek sesle. Ama bir yabancıya bakarcasına bakan bu gözlerin kar ısında, yalanını sürdürmenin yolu yoktu. "Bunu ben yaptım," diye dü ündü. "Yusef'in odasında yken, kep bikiyorum bir eylerin döndü ünü. Yusef'e baskı yapıp, bana söyle, ne oluyor diye soramaz mıydım?"

Yanında bir ses, "efendim," dedi.

"Kim o?"

"Onba ı Laminah, efendim."

"Buralarda kopuk bir tespah görebiliyor musun? Dikkatle ara"

"Bir ey göremiyorum, efendim."

Scobie, "ke ke a layabilsem; acı çekebil sem ke ke, "diye dü ünüyordu. "Gerçekten bu kadar kötü mü oldum ben?" diye soruyordu kendi kendine. A u bir petrol kokusu sinmi ti gecenin kasvetk havasma. Bir an için Scobie, bu ölüyü çok küçük, çok karardık ve çok uzaklarda bir ey, aradı ı tespahin kırık parçası gibi bir ey olarak gördü: Birkaç tane kara boncuk ve ucunda da Tanrının simgesi... "Ah Tamım," diye dü ündü, "seni öldürdüm. Bunca yd sen bana hizmet ettin ve bunca hizmetten soma, ben seni öldürdüm." Tanrı orada, petrol varikerinin dibinde yatıyordu. Scobie, a zında gözya larının tadını, dudaklarının çatlaklarında gözya larının tuzunu

hissetti. "Sen bana hizmet ettin ve ben sana bunu yaptım.
Sen bana ba lıydın ve ben sana güvenemedim."

Onba ı ölünün yanında diz çöküp fısıldadı:

"Nedir bu, efendim?"

"Onu seviyordum," dedi Scobie.

K NC KISIM

B R NC BÖLÜM

1

Scobie o gün görevi Fraser'a devredip bürosunu kilitler kilitler kilitlenmez, Nissen kulübesine gitmek üzere yola çıktı. Arabayı, yarı kapalı gözlerle, dümdüz önüne bakarak sürüyordu. " imdi, hemen bugün, ne pahasına olursa olsun, her eyi temizleyece im, "dedi kendi kendine. "Ya amak yeniden ba layacak. A kın bu karabasanı bitti." Bk gece önce petrol varillerinin dibinde, a k temelk öldü gibi geldi Scobie'ye. Scobie'nin terden direksiyona yapı an ellerinin üstünde ı l l d güne park yordu.

imdi bir kapı açılacak, bir iki söz söylenecek, soma bk daha açılmamak üzere o kapı yeniden kapanacaktı. Scobie, öylesine yo un bk biçimde kafasını buna takmı tı ki, yolda Helen'i az kalsın görmeyecekti. Helen'in ba ında apka yoktu. Scobie'nin geldi i yöne do ru, yoktu a a ı iniyordu. Yanından geçen arabanın farkına bile varmadı. Scobie pe inden ko up, ona yeti mek zorunda kaldı. Helen dönüp ona bakınca, Scobie, Pende'de, sedyenin üstünde gördü ü yüzü gördü ge

ne: Yenilmi , kırık dökük, paramparça edilmi bir cam parçası kadar ya ı belirsiz bir yüz....

"Ne yapıyorsun burada? Güne in altında, apkasız?"

Helen yola dikilmi , tir tir titriyor, belli belirsiz konu u-yordu:

"Seni arıyordum."

"Arabaya gel. Güne çarpacak."

"Yani her ey yoluna mı girecek o zaman?"

Bunu sorarken, Helen'in gözünde bir kurnazlık parıltısı vardı; ama Scobie'nin sözünü dinledi gene de.

Arabada yan yana oturdular. Arabayı Helen'in evine sürmesi için bir neden yoktu. Ha burada vadala mı lar, ha orada..."

Helen "Ali'ye olanı bu sabah duydum," dedi. "sen mi yaptın bunu?"

"Gırtlta ını ben kesmedim ama, ben var oldu um için Ah öldü."

"Kimin yaptı ını biliyor musun?"

"Bıça ı kimin tuttu unu bilmiyorum. Bir rıhtım sıçanıdır herhalde. O gece Ali ile beraber olan Yusef'in adamı, ortadan yok oldu. Belki o öldürmü tür Ali'yi. Belki de, o da ölmü tür. Hiçbir eyi kanıtlamamızın yolu yok. Bana kalırsa, Yusef böyle olsun istemiyordu."

"Biliyorsun," dedi Helen, "bu bizim için her eyin sonu demektir. Artık seni hep böyle mahvedemem. Konu ma. Bırak da ben konu ayım. Böyle olaca ım hiç sanmıyordum. Ba kaları ili kiler kuruyorlar, sevi yorlar, soma ayrılıyorlar. Mutlu oluyorlar. Ama biz öyle de iliz. Ya hep ya hiç bizim için. Hep olamayaca ına göre, hiç olması gerekiyor. N'olur konu ma. Haftalardır bunu dü ünüp duruyorum. Gidece im buradan, hemen gidece im."

"Nereye gideceksin?"

"Sana konu ma dedim. Soru sorma."

Scobie, Helen'in çekti i acının solgun bir yansımasını görüyordu arabanın ön camında. Benli i paramparça ediliyor-mu gibi bir duyguya kapıldı.

"Sevgilim," dedi Helen, "bunun kolay oldu unu sanma, ömrümde bu kadar güç bir şey yapmadım, ölmek çok daha kolay gelirdi bana. Her şeyde sen varsın. Bir Nissen kulübesine ya da bir Ford arabasına bakamam artık. Pembe bir cin içemem. Bir zenci yüzü göremem. Bir yatak bile göremem... Ama insan bir yatakta uyur. Senden nasıl kaçabileceğini bilemiyorum. Bir yıl soma geçer, demek, bir işe yaramaz. O yıl ya amam gelecek. Senin bir yerlerde oldu unu ker an bileceğim. Belki sana bir telgraf ya da bir mektup göndereceğim. Cevap vermesen bile, onu okumak zorunda kalacaksın."

Scobie, "ben ölürsem, onun açısından ne kadar kolayla ır her şey," diye dü üdü.

"Ama sana yazmamalıyım," dedi Helen.

A lamıyordu. Scobie, Helen'in gözlerinin tıpkı hastanede oldu u gibi kupkuru ve kızarmı oldu unu gördü bir ara. Bitik gözlerdi bunlar.

Helen, "işin en kötü yanı sabah uyanmak olacak," dedi. "İlk uyanmışımız sırada, ker şeyin de işini bir an için keş unuturuz."

Scobie, "ben de buraya seninle vedala maya gelmiyim," dedi. "Ama yapamayacağım bazı şeyler varmış."

"Konu ma, sevgikim. Şeyi davranıyorum. Görmüyor musun iyi davrandı mı? Senin benden uzakla man gerekmeyecek, ben senden uzaklara gideceğim. Nereye gittiğini kiç bilmeyeceksin. Fazla orospuluk etmeyeceğini umarım."

"Hayır, olmaz," dedi Scobie. "Olmaz."

"Sus, sevgilim. Sen rahat edeceksin. Görürsün. Her şeyi yoluna koyacaksın. Gene iyi bir Katokk olacaksın. Senin asıl istediğini, bir yıl ın karı de il, iyi bir Katolik olmak, öyle de il mi?"

"Benim asıl istediğini kiç kimseye acı çektirmemek," dedi Scobie.

"Huzur istiyorsun, sevgikim. Huzurun olacak. Göreceksin. Her şey yoluna girecek."

Helen, elini Scobie'nin dizine koydu ve onu avutmak için böyle çaba harcarken, a lamaya başladı.

Scobie kendi kendine sordu: "insanın yüre ini paramparça eden bu sevecerdi i nasd ö rendi acaba? Nasıl böylesine hızla olgunla mayı ö renebikyorlar bunlar?"

"Sevgüim," dedi Helen, "eve gelme. Arabanın kapısını aç; çünkü ben kolayca açamıyorum o kapıyı. Burada ho ça kal diyece iz bkbirimize. Sen evine gideceksin ya da bürona. Bürona gitmen daha kolay olur. Benim için üzülme. Bana bir ey olmayacak."

Scobie, "o ölümü görmemi tim; ama imdi ölümlerin hepsi gözümün önünde oluyor." diye dü ündü.

Helen'in üstüne e ildi, arabanın kapısını koparırcasına açtı. Helen'in gözya ları yana ına dokundu. Bu gözya larının izi, bk yanık gibiydi Scobie'nin yüzünde.

Helen, "Sevgüim," dedi, " ayrdmadan önce öpü mememiz için bk neden yok. Kavg a etmedik. Tatsızlık çıkmadı. Kızgın de iliz bkbirimize."

öpü ürlerken Scobie, kendi a zımn altında bir ku yüre i çarpıyormu gibi bk acı duydu. Kapısı açık arabanın içinde, hiç kıpırdamadan, sessizce oturdular. Yoku a a ı inen bk kaç zenci tarım i çisi, merakla arabanın içine baktı.

"Bu i in böyle bitece ine inanamıyorum," dedi Helen. "Buradan çıkaca ıma, arabayı sürüp senin gidece ine ve bk birimizi bk daha hiç görmeyece imize inanamıyorum. Temelli gidinceye kadar, soka a ekmden geldi i kadar az çıkacağım. Ben burada olaca ım, sen de a a ıda orada. Aman Alla hım, ke ke o e yaları bana biç getirmeseydin!"

"Hükümetin verdi i e yalar onlar."

" skemlelerin birine sertçe oturmu tun; hasır ı kompu tu."

"Yavrucu um, yavrucu um, bu böyle olmaz," dedi Scobie.

"Konu ma, sevgilim. Gerçekten çok iyi davranıyorum. Ne çare ki, bunları senden ba ka hiç kimseye söyleyemem. Kitaplarda bk sırda ı vardır herkesin. Ama benim sırda ım yok. Söyleyeceklerimin hepsini, imdi sana söylemek zorundayım."

Scobie, "e er ben ölürsem, benden kmtulur," diye dü ündü gene. "Ölüler çabuk unutulur. imdi ne yapıyor? imdi kimin yanında? diye meraklanmaz insan. Ölmezsem onun durumu çok daha güç olacak."

" imdi gidiyorum, sevgilim. Gözlerini kapa, üç yüze kadar say. Gözlerini açınca beni artık görmeyeceksin. Arabayı hızla çevir, sevgilim ve gaza bas. Senin gidi ini görmek istemiyorum. Kulaklarımı da tıkayaca ım; çünkü yoku un altında vites de i tirdi ini duymak istemiyorum. Arabalar günde yüz kez vites de i tirirler yoku un altında. Senin vites de i tirdi ini duymak istemiyorum."

Scobie, terli ekeriyle direksiyonu tutarak, "ey Tamım!" diye dua etti. "Beni öldür, imdi hemen öldür. Tamım, tam bir pi manlık içindeyken, öldür. Ne berbat bir adamım ben. Gövdeme sinmi bir koku gibi, nereye gitsem, acıyı da yanımda götürüyorum. Öldür beni, temizleyip bitir beni. Pis böcekler kendi kendilerini öldürmek zorunda de ildirler. Sen beni öldür. imdi. imdi. imdi. Ben sana gene kötülük etmeden."

Helen, "gözlerini kapa, sevgikm. Bu i burada biter, gerçekten biter," dedikten soma, umutsuzluk içinde, "ama o kadar da saçma ki!" diye ekledi.

Scobie, "gözlerimi kapamayaca ım," dedi. "Seni buakma yaca ım. Söz vermi tim."

"Sen beni de il, ben seni buakıyorum."

"Yapamayız, yavrucu um. Birbirimizi seviyoruz. Yapamayız. Hemen bu ak am, senin evine gelmeye, nasıl oldu unu ö renmeye kalkarım. Uyku uyuyamam..."

"Sen ker zaman uyuyabilirsin," dedi Helen. "Böylesine rahat uyuyan bir adam ömrümde görmedim... Bak, sevgikm, sanki vadala mıyoruz gibi, seninle gene alay etmeye ba ladım."

"Vedala mıyoruz. imdilik vedala mıyoruz."

"Am a ben seni mahvediyorum. Seni mutlu edemiyorum."

"Mesele mutlu olmak de il."

"Ben karar vermi tim."

"Ben de karar vermi tim," dedi Scobie.

Helen bütünüyle teslim oldu:

"Peki ama sevgilim, ne yapaca ız? Böyle sürüp gitsin öyleyse, ziyarı yok. Yalanlara aldırımıyorum. Her eye katlanırım."

"Sen bunları bana bırak. Dü ünmem gerek."

Scobie, Helen'in üstünden e ildi, arabanın kapısını kapadı. Kapı çat diye kapanmadan önce, ne yapaca ına karar vermi ti bile.

2

7

Scobie, evde hizmet eden genç çocu a bakıyordu. Ak am yeme inden sonra sofrayı temizleyi ine, odaya girip çıkı ına, dö emeye ap ap vurarak yalınayak yürüyü üne bakıyordu.

Louise, "bunun korkunç bir ey oldu unu biliyorum, e kerim," dedi. "Ama artık unutmalsın. Ali'ye bir yararın dokunmaz artık."

İngütere'den yeni bir paket kitap gelmi . Scobie, bir iir kitabının sayfalarını kesen Louise'e baktı. Gerçi Güney Afrika'ya gitmeden önce saçları bu kadar kırla mamı tı ama; makyajına dikkat etti i için, çok, hem de çok daha genç görünüyordu. Tuvalet masası Güney Afrika'dan getirdi i kutular, i eler ve tüplerle doluydu. Ah'nin ölümünün pek bir anlamı yoktu Louise için. Ne diye üzölsün? Ba kalarının ölümüne bir suçluluk duygusundan ötürü önem veririz. Yoksa biri öldü diye insan üzölmez. Scobie gençli inde, sevginin kar ısındaki insanı anlamakla ba ıntılı oldu unu sanırdı. Ama ya landıkça, hiçbir insanın hiçbir ba ka in am anlamadı ı kanısına varmı tı. Sevgi, kar ısındakini anlamak iste iydi. Ne var ki, **insan**, kar ısındakini anlamaya anlamaya, bu istek de yok oluyordu; ya da bu, acı veren sevecenli e, ba lılı a, acıma duygusuna dönü üyordu. Louise orada oturmu , iir okuyordu. Scobie'nin ederini titreten, a zını kupkuru yapan acılardan binlerce fersah uzaklardaydı.

"Beni bir kitapta okusa, anlardı," diye dü ündü Scobie.

"Ama Louise bir roman ki isi olsa, ben anlayabılır mıydım onu? O tür kitaplar okumuyorum ben."

Louise sordu: "Okuyacak bir şey yok mu, sevgikim?"

"Kusuruma bakma. Canım pek okumak istemiyor."

Louise kitabını kapayınca, Scobie, onun da elinden geleni yaptı nı anladı. Kocasına yardım etmeye çak ıyordu. Arasıra Scobie, "acaba Louise ker eyi bikiyor mu? Geri döndü ün-den beri takındı ı kendi kalinden memnun bu yüz, çekt i acı-ları örten bir maske mi?" diye ku kullanıyor, dek ete kapık yordu.

Louise, "Noel'de ne yapaca ımızı konu alım," dedi.

Scobie çabucak kar ılık verdi: "Noel'edaka çok var."

"Bir bakarsın, Noel gekvermi . Acaba bir toplantı yapa bılır miyiz diye dü ünüyordum. Biz kep ba kalarına yeme e gittik o gece. Birilerinin Noel gecesi buraya gelmeleri bo olurdu."

"Sen nasd istersen."

"Yemekten soma, gece yarısı dinsel törene giderdik hep birkkte. Ama senle ben, saat on'dan sonra bir ey içmemeye dikkat ederiz. Ötekiler canlarının istedi ini yaparlar."

Louise, kocasının biraz daka fazla cehennemlik olmasını sanki düzenlerken, durumundan memnun, keyif içinde görünüyordu. Scobie, bir an için, kin duydu karısına. Emniyet Müdürlü ü'ne atanacaktı. Louise'in istedi i olmu tu. Louise'in gözünde bir ba arıydı bu. Artık karısı açısından ker ey yolu-na girmi ti.

Scobie, "sırtını çevirir çevirmez, herkesin onunla alay etti- ini sanan sınırları bozuk kadındı benim sevdi im kadın," diye dü ündü. "Ba arısızlı a u rayanlara dü künüm. Ba arılı olanları sevemiyorum. Louise amma da ba arılı görünüyör urada otururken. Rukunun esenli ini güven altına almı bir ki i..." Ve Louise'in yüzüne bakarken, kara varillerin dibinde yatan Ali'nin ölüsü, Helen'in bitik gözleri, bütün o lanetliler, pi man olamayan hırsızlar, çarmıha gerilmi Hazreti sa'nın yüzünü mahsus pis süngerlerle silen askerler, yani kendi sür-gün dostlarının tümü, Scobie'nin gözünün önünde canlandı.

Neler yaptı ı ve pek yakında ne yapaca ı aklına gelince, büyük bk sevgi duyarak, "Tanrı büe ba arısızdı," diye dü ündü.

"Nen var, Ticki? Üzülüyor musun hâlâ?"

Gelgelelim aklından geçenleri söyleyemezdi Louise'e. "Bırak da sana gene acıyayım," diye yalvaramazdı. "Hayal kırıklı ına u ra, sevimsiz ol, ba arısız ol ki, aramızda böyle acı bk bo luk olmadan seni gene sevebileyim. Vakit kalmadı. Sonunda seni de sevmek istiyorum," diyemezdi.

A ır a ır konu tu: "O a rı... Bitti imdi. A rı gelince (tıp kitabındaki deyimini anımsadı) bk mengene gibi."

"Doktora gitmeksin, Ticki."

"Yarın gidece im. Uyuyamadı ım için, nasdsa gidecektim."

"Uyuyamadı ın için mi? Ama Ticki, sen dekksiz uyursun her zaman."

"Geçen hafta öyle uyuyamadım."

r "Kuruntu bu."

"Hayır, de ü. Sabahın ikisine do ru uyanıyor, bir daha uyuyamıyorum. Bizi uyandırdıkları sırada, gene bkaz dalıyorum. Merak etme, hap alırım."

"Bu çe it kaçlardan nefret ederim."

"Ak kankk yapacak kadar uzun süre almayaca ım bu Uaçlan."

"Noel'e kadar seni iyüe tirmekyiz, Ticki."

"Noel'e kadar hiçbk eyim kalmayacak."

Scobie, a rı çekmekten korkan bk adam gibi, bacaklarını kaskatı hareketlerle kimildatarak, Louise'e yakla tı. "Üzülme," deyip, elim karısının gö süne koydu; koyar koymaz da, kin diye bk ey kalmadı içinde; çünkü eninde sonunda Louise pek o kadar ba ardı sayılmazdı: Emniyet Müdürü'nün e i olmayacaktı hiçbir zaman.

Louise yatmaya gidince, Scobie günlü ünü ekne aldı. Gerçi bazı eyleri buraya biç yazmamı tı ama, bu günlükte yalan da söylememi ti hiç olmazsa. Seferde bir kaptan gibi, dikkatle denetlemi ti ısdarı. Hiçbk eyi abartmamı , hiçbir eyi oldu

undan daha önemsiz göstermemi , ki isel yorumlara da girmemi ti hiçbir zaman. Burada yazdı ı her ey gerçeklere dayanıyordu.

"1 Kasım. Louise ile sabak erken saatte dinsel tören, ö leden önce Mrs. Onoko'nun evinde yapılan hırsızlık olayını soru turdum. Ö leden soma saat 2'de ısı 91 F. Y'i bürosunda gördüm. Ak ölü bulundu."

Düpedüz, basit bir kayıttı bu. Scobie'nin eskiden "C. öldü," diye yazması gibi.

Scobie, "2 Kasım" tarihi kar ısında uzun süre oturup kaldı. O kadar uzun bir süre ki, Louise yukarıdan seslendi.

Scobie, dikkatle konu arak, "sen uyu, canım," dedi. "Geç vakte kadar oturur sam, do ru dürüst uyuyabikrim belki."

Ama daka imdiden uyukluyordu masanın ba ında; çünkü bugün yaptı ı i ler ve planlaması gereken eyler, onu çok yormu tu. Buz kasasına gitti; uykusunu kaçırmak için, oradan aldı ı buz parçasını mendikne sarıp alınına koydu.

"2 Kasım." Dolmakalemini ekne aldı. ölüm kararım imzalayacaktı imdi. "Helen'e u rayıp birkaç dakika kaldım," diye yazdı. (Ba kalarının nasılsa ö renecekleri eyleri buraya yazmakta yarar vardı.) "ö leden soma saat 2'de ısı 92 F. Akam gene a rı. Angina'dan korkuyorum. "Günlü üne son hafta yazdıklarım gözden geçirip, bunlara "çok fena uyudum... Kötü bir gece geçirdim... Uykusuzluk sürüp gidiyor, " gibi bazı eklemelerde bulundu. Yazdıklarını dikkatle yeniden okudu; çünkü ölüm nedeninin soru turmasını yapacak adli makamlar da, sigorta müfetti leri de inceleyeceklerdi bu günlü ü. Yeni yazdıklarıyla eskiden yazdıkları arasında, tarz açısından pek fark olmadı ı kanısına vardı. Soma uykusu kaçsın diye, buzu gene alınına koydu. Saat daka on iki buçuktu. Sabahın ikisinden önce yatmaması daha yerinde olurdu.

"G ö sümü burkuyor,"dedi Scobie. "Tıpkı bir mengene gibi."

"Ne yapıyorsunuz o zaman?"

"Hiçbir ey yapmıyorum. A rı kesilinceye kadar hiç kıpırdamadan durmaya dikkat ediyorum."

"A rı ne kadar sürüyor?"

"Tam bilmem ama, bir dakikadan fazla sürdü ünü sanmam."

Bundan sonra Doktor, bir dinsel tören havası içinde, stetoskopunu kullandı. Gerçekten de Dr. Travis'in her davranı ı, bir din adamının davranı larım andırıyordu. Büyük bir içtenlik ve derin bir saygı görülüyordu yaptıklarında. nsan bedene böylesine saygı göstermesinin nedeni, çok genç olu uydu belki de. Bükülmü parma ıyla gö sü tıklarırken, bunu a ır a ır, dikkatle yapıyor; sanki birisinin ya da bir eyin kar ılık vermesini gerçekten bekliyormu gibi, kula mını gö se do ru e iyordu. Dinsel törenlerde oldu u gibi, Latince sözcükleri yumu ak bir sesle **soyuyor;** ama *pacem* yani huzur diyece ine, *sternum* yani gö üs kemi i diyordu.

"Bir de uykusuzluk var,"dedi Scobie.

Genç Doktor, koltu unda hafifçe kaykıldı, tükenmez kalemle yazı masasına hafifçe vurdu. Duda nın kenarında mor bir leke vardı. Bo bulundu u sıralarda bu kalemin ucunu emdi i, bu mor lekeden anla ılıyordu.

"Uyumamanız sinirden olmalı," dedi. "A rı ba layacak korkusundan. Önemi yok uykusuzlu un."

"Benim açımdan önemi var. Bana bir hap veremez misiniz? Uyuyunca rahatım ama, uykuyu saatlerce bekliyorum. Ertesi gün çalı acak halim olmuyor bazen. Oysa bir poüsün aklı ba nda olmalı."

"Size uyku hapı veririm elbette. Uyku durumunun hemen

çaresine bakarım. Evipan tam size göre."

Demek ki, bu i , bu kadar kolaydı.

Dr. Travis, kalemiyle gene tık tık tık masaya vurmaya ba ladı:

" imdi de bu a rıyı dü ünelim... Tam olarak bilinemez el-bette... Her a rı nöbetinin hangi ko ullar altında oldu unu dikkatle saptamanızı istiyorum... A rının niçin ba ladı mını... O zaman bunu bir düzene koyabirikiz; katta ço u zaman önl e yebüiriz."

"Ama neyim var benim?"

"öyle tıp terimleri vardı ki, hastaları her zaman korku-tur. Ke ke kanser için H₂O gibi bir simge kullanabilseydik. O zaman hastalar böylesine tedirgin olmazlardı. Angina da bu terimlerden biridir."

"Sizce Angina mı bu?"

"Angina'mn tüm belirtileri var sizde. Ama insan angina olur da, gene yıkarca ya ar. Hatta fazla yorulmamak artıyla çalı abilir de. Sizin ne kadar çalı abilece inizi kararla tırma hyız."

"K ar ima söylemek miyim?"

"Bunu gizlemenizin anlamı yok. Ne yazık ki, ey... Emekli olmanız gerekecek."

"Hepsi bu kadar mı?"

"Ba ka hastalıklardan ölürsünüz de Angina'dan ölmezsi-niz, e er kendinize bakarsanız."

"Ama gene de Angina'dan her an ölebilirim, öyle de il mi?"

"Size kesin bir ey söyleyemem, Binba ı Scobie. Hatta bunun Angina oldu unu bü e yüzde yüz söyleyemem."

"öyleyse Emniyet Müdürü'yle konu urum kimseye du-yurmadan. kimiz de emin oluncaya kadar karımı tela a ver-mek istemiyorum."

"Sizin yerinizde olsaydım, benim söylediklerimi aktaru dım ona. O zaman hazırlanmı olur. Ama kendinize bakarsa-nız, yıkarca ya ayabilece inizi de söyleyin e inize."

"Ya uykusuzluk ne olacak?"

"Bu sizi uyutacak."

Scobie arabasına oturdu; küçük paket yanındaki koltu un üstündeydi. "Artık yalnız tarihi kararla tırmam kaldı," diye dü ündü. Kontak anahtarım uzun süre çevirmedi. Sanki doktor gerçekten ölümcül bir hastalık te hisi koymu gibi, bir çe it deh et duydu. Uyku hapı kutusunun üstündeki, kurumu küçük bk yaraya benzeyen balmumu damlasına baktı. "Dikkatli, hem de çok dikkatli davranmalıyım," diye dü ündü. "Hiç kimsenin ku kulanmaması gerekiyor. Yalnız hayat sigortası sorunundan ötürü de il, ba kalarının mutlulu unu korumak için de... Angina'dan ölen orta ya lı bir adam unutulur da, kendini öldüren bk adam o kadar çabuk unutulamaz."

Balmumuyla kapatılmı paketi açıp, dacin nasd kullanılabaca mını inceledi. Öldürücü bir dozun ne oldu unu bilmiyordu. Ama normal dozun on kat fazlasını alırsa, mesele kalmazdı herhalde... Demek ki, dokuz gece boyunca bk hapı bir yerlerde saklayacak; onuncu gece hepsini bkden yutacaktı. Ba ka kanıtlar da uydurup, günlü üne yazmalıydı. Son geceye kadar, yani 12 Kasım a kadar günlü ünü tutmalıydı. Gelecek haftalar için randevular vermeydi. Davranı larında bir vedala ma havası sezilmemesi için, çok dikkatli olmalıydı. Bk Katolilerin i leyebilece i en korkunç cinayet oldu una göre, kusursuz biçimde i lenmi bk cinayet olmalıydı bu.

önce Emniyet Müdürü sorununu ele almalıydı.

Scobie, Emniyet Merkezi'ne do ru arabasını sürerken kilisenin önünde durdu. Ileyece i cinayetin akıllara sı maz korkunçlu u, sanki bk çe it mutluluk veriyordu ona. Bunca zaman bocalayıp, her eyi berbat ettikten soma, eyleme geçmi ti en sonunda. Kaybolmasın diye küçük paketi cebine koydu; ölümünü yanında ta ıyarak kiliseye girdi. Ya k bk zenci ka dın, Meryem Ana'nın heykeli önünde mum yakıyordu; bk ba ka ya k zenci kadın, yanında pazar sepeti, ekerini kavu turup oturmu , gözlerini mihraba dikmi ti. Bunlardan ba ka hiç kimse yoktu kiksede. Scobie arkalarda bk yere oturdu. Dua meye niyeti yoktu. Ne i e yarardı dua etmek? Katolik olan

lar her sorunun yanıtı biliyorlardı: Bir ki i günah i ler de pi - man olmazsa, o ki inin duaları etkisiz kalır. Scobie, hüznüle nerek imrendi o iki ya lı kadının dua edebilmesine. Scobie'nin terk etti i ülkenin hâlâ yurtta larıydı onlar. Scobie, insanlara sevgisi yüzünden i te bu duruma dü mü tü. Sonsuza dek sevgiden yoksun kalacaktı. Bir delikanlı gibi davranıp "a k u - runa feda etmeyece im hiçbir ey yoktur," diyecek durumda da de ildi.

Hazreti sa'nın çarımha gerildi i yerden, elinden geldi i kadar uzakta, kilisenin arkalarında, "dua edemezsem bile, konu abilirim hiç olmazsa," dedi:

"Ey Tanrım, tüm sorunların yanıtını öteden beri bildi im için, suçlu olan bir ben varım... Helen'e ya da karıma acı çek tirmektense, sana acı çektirmeyi ye ledim; çünkü senin nasıl acı çekti ini gözlerimle göremiyor; bunu ancak hayal edebiliyorum. Ama senin ya da o ikisinin u runa yapabileceklerimin bir sınırı vardır. Ya adı m sürece ikisini de bırakamam; ama ölürsem, artık onların kanını zehirleyemem. Onlar benim yüzümden hasta ve ben onları iyile tirebilirim. Sen de, sen de benim yüzümden hastasın Tamım. Sana aylarca hakaret etmeyi sürdüremem. Senin do du un gece olan Noel gecesi, mihraba gekp, yalanım meydana çıkmasın diye, senin etini simgeleyen ekme i, senin kanını simgeleyen arabı tatmaya dayanamam. Bunu yapamam. Beni temel olarak gözden çıkarman, senin için daka hayuh olur. Ben ne yaptı mı biliyorum. Bana acıman için yalvarmıyorum. Cehennemkk olmak her ne demekse ben kendi iste imle cehennemlik olaca m. Hep huzuru özledim; ama bundan böyle huzur nedir bilemeyece im. Ama ben senin ehnden kurtulduktan soma, sen huzura varacaksın. Beni bulmak için yerleri süpürmeyeceksin, da ları a ip beni aramayacaksın. O zaman beni unutabileceksin, Tamım, sonsuza dek beni unutabileceksin."

nsan tek ba ına konu amaz uzun süre. Er geç ba ka bir ses de duyulur. Tek ba ına yapılan her konu ma, bir tartı ma ya dönüür. te bu yüzden Scobie, öteki sesi susturamadı. Bu ses, gövdesinin ma arasından konu uyordu. Kendini ce

hennemlik etmek için gövdesine indirdi i kutsal ekmekle kutsal arap dde gelmi ti sanki:

"Beni sevdi ini söylüyorsun. Ama bana bunu yapıyor; kendini sonsuza dek benden yoksun ediyorsun. Ben seni seviyle yarattım. Senin gözya larını ben a ladım. Sem öyle eylerden kurtardım ki, bunların neler oldu unu hiçbir zaman bilmenin yolu yoktur. Günün birinde bu iste ini yerine getirip mutlulu unu görebileyim diye, bu huzur özlemini ben sana verdim. Ama sen, imdi beni itiyorsun; eri emeyece im yerlere gidiyorsun. Biz ikimiz, ba ba a, senli berdi konu abiliriz. Herhangi bir dilenci kadar alçakgönüllüyüm ben. Sana ba lı bk köpe e güvenebildi in kadar bana da güvenemez misin? tki bin yıldır sana sadık kaldım. imdi yapaca ın ey çok kolay: Bir çingra ı çalacaksın, rakibin gitti i yere gireceksin, günah çıkaracaksın... Pi manlık nasıl olsa yüre inde; zorluyor yüre ini. Sende eksik olan pi manlık duygusu de il, çok basit bk iki eyi yapamaman: Örne in Nissen kulübesine gidip ho ça kal diyememen. Ama ille bana sırt çevirmek istiyorsan, hiç olmazsa bundan böyle yalan söylemeden yap bunu: Evine git, karına ho ça kal de, metresinle otur. E er ya arsan, er geç geri döneceksin bana. Onlardan bki acı çekecek, ama bu acımn fazla derin olmamasını sa layabilece ime güvenmiyor musun?"

Ma aradan gelen ses sustu ve Scobie umutsuz bir kar ılık verdi bu sese:

"Hayır, sana güvenmiyorum. Seni seviyorum ama, sana hiçbir zaman güvenmedim. E er beni sen yarattınsa, tu layla dolu bk çuval gibi kep sırtımda ta ıdı ım bu sorumluluk duygusunu da sen yarattın demektir. Ben bo una polis de ilim. Düzenin korunmasından sorumluyum, adaletin yerini bulmasından sorumluyum. Benim gibi bir insan için, polislikten ba ka meslek yoktu. Kendi sorumluluklarımı sana yükleyemem. E er bunu yapabilirsem, ben, ben olmaktan çıkarım. Kendimi kurtarmak için, onlardan birine acı çektiremem. Ben sorumluyum ve seçti im yolda bu sorumlulu umu sonuna dek sürdürece im. Hasta bir adamın ölümü uzun süre acı çek

t irmez o ikisine. Herkes ölecek er geç. ölmeye kepimiz katlanabiliyoruz; bizim asıl katlanamack ımız ey ya amak."

"Sen ya adı n sürece umudum var." dedi o ses. "Tanrının umutsuzlu u bir insanın umutsuzlu undan bin beterdir.

imdi nasd ya ıyorsan, hep öyle ya amaya devam edemez misin?"

Ses yalvarıyor; çar ıda bir eyler satan bir satıcı gibi fiyatı gittikçe indiriyordu. "Senin yaptı ndan daka kötü eyler varckr,"diye açıklıyordu. Ama Scobie, "kayu,"diyordu, "hayu.olmaz.Seni seviyorum ve senin kendi mihrabın önünde sana hakaret etmeyece im bundan böyle." Scobie, cebindeki küçük paketi sıkı sıkı tutarak, "bu bir çıkmaz, anladın mı Tanrı, bu bir çıkmaz,"diyordu.

Scobie aya a kalktı, sırtını mihraba çevirip, kiliseden çıktı. Arabada dikiz aynasında kendini görünce, tuttu u gözya - ları yüzünden gözlerinin ne denk yarak oldu unu ancak o zaman anladı. Arabayı Emniyet Merkezi'ne Müdür ün oldu u yere sürdü.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

1

"3 Kasım. Angina te hisi konuldu unu ve yerime geçecek biri bulunur bulunmaz emekk olmam gerekti ini, Emniyet Müdürü'nedün söyledim.ö leden soma saat 2'de ısı 91 F. Bu gece Evipan aldı m için çok daka iyi uyudum."

"4 Kasım. Sabah 7.30'da Louise ile kikseye gittim. Ama rı ba lar gibi oldu undan, dinsel törene katılmadım. Bu devre bitmeden emeklili imi istemek zorunda oldu umu Louise'e ak amleyn söyledim. Angina'yı de ü ama, kalp yorgunlu unu ileri sürdüm. Evipan'dan ötürü gene iyi bir gece geçirdim, ö leden soma saat 2'de ısı 89 F."

"5 Kasım. Wellington Soka ı'nda lamba hırsızlı ı. Depo-
lama odasında çıkan yangın olayımı soru turmak için, bütün
sabahı Azikawe'nin ma azasında geçirdim. Ö leden soma
saat 2'de ısı 90 F. Kitaplık gecesi için, Louise'i arabayla Kulü-
be götürdüm."

"6 10 Kasım, ilk kez olarak günlü ümü her gün tutama-
dım. A rılar daha sık geliyor. Kendimi fazla yoramıyorum.
Bir mengene gibi. A a ı yukarı bir dakika sürüyor. Yarım
milden fazla yol yürürsem, a rının ba laması olası ı var.
Evipan aldı ım halde, son iki gece fena uyudum. Herhalde a -
rı gelecek korkusundan ötürü."

"11 Kasım. Travis'i gene gördüm. Angina oldu u konu-
sunda artık ku ku yok gibi. Bu gece Louise'e bildirdim. Ama
kendime bakarsam, ydlarca ya ayabilece imi de söyledim.
Emniyet Müdürü'yle ngiltere'ye çabuk dönme konusunu ko-
nu tum.Ama önümüzdeki bir iki hafta içinde, mahkemede iz-
lemem gereken birçok dava oldu u için, bir aydan önce bura-
dan ayrılamam. Ayın 13'ünde Fellowes'a, 14'ünde Emniyet
Müdürü'ne yeme e gitmemimizi kabul ettim. Ö leden sonra
saat 2'de ısı 88 F."

2

Scobie dolmakalemini bıraktı; mürekkebi kurutmak için
kullandı ı ka itla bile ini sildi. 12 Kasımın saat altısıydı ve
Louise plaja gitmi ti. Kafası iyi i liyordu ama, omuzundan
bile ine kadar sınırları kopacak gibi gerilmi ti. "Bu i in sonu-
na geldim, "diye dü ündü. Canavar düdükleri acı acı inerken,
ya murda yürüyerek Nissen kulübesine gitti inden beri, nice
yıllar geçmi ti. O mutluluk anı... Bunca yıldan sonra, ölmek
zamanı gelmi ti.

Ama sanki bu gece de ya ayacakmı gibi, daha yapması
gereken aldatmacalar vardı. Bunun bir veda oldu unu ancak
kendisi bilerek, vedala ması gerekiyordu. Biri onu görür diye
a ır a ır yürüyüp (hasta bir adam de il miydi?) yoku u tır

mandı, Nissen kulübelerine yöneldi. Bir tek söz söylemeden, ölüp gidemezdi böyle. Ama hangi sözü söyleyecekti? "Ey Tamım, do ru sözü söyleyeyim," diye dua etti. Ama kapıya vurunca, kiç kimse kar ılık vermedi, hiçbir söz söylenmedi. Belki Helen, Bagster ile birlikte plaja gitmi ti.

Kapı kihtk de ildi; içeriye girdi. Kafasında yıkar geçmi - ti; ama burada zaman oldu u gibi durmu tu sanki. Helen'e kizmet eden adamın bir kısmım içti i cin i esi olabilirdi bu cin i esi. Kaç yıl önceydi bu? Film çekmek için kurulan bir dekorda oldu u gibi.küçük memurlara Hükümet'in verdi i is- kemeleler, urada burada kaskatı duruyordu. Bunlar sanki hiç yerinden kıpırdamamı tı, tıpkı Helen'e arma an edilen o yer yastı ının yerinden kıpudamadı ı gibi. Mrs. Carter mı arma- an etmi ti o yer yastı ını? Yata ın ba ucundaki yastık, ö le uykusundan sonra düzeltilmemi ti. Scobie, bir kafanın biçi- mini alan ılık yere elini koydu. "Ey Tamım," diye dua etti, "sizlerden ayrılıyorum sonsuza dek. Yalvarırım vaktinde gel- sin Helen. Onu bir kez daka görebileyim." Ne var ki, çevresini saran sıcak gün serinledi ve hiç kimse gelmedi. Louise saat 6.30'da plajdan dönecekti. Burada bekleyemezdi artık.

"Bir haber bırakmalıyım ona," diye dü ündü. "Belki de ben bir ey yazıp bitirmeden, Helen geri döner." Gö sü dardır gibi oldu. Travis'e uydurup uydurup anlattı ı a rılardan be- terdi bu. "Ona bundan böyle kiç dokunamayaca ım," dedi kendi kendine. "Bundan böyle onun a zını ba kalarına bira- kaca ım. Yirmi yıl boyunca ba kaları öpecek onun a zım." Ço u sevdalılar, ölümden soma sonsuza dek birle ecekleri umuduyla bo una avunurlar. Ama Scobie, tüm soruların yanıtını biliyordu. Scobie sonsuza dek sevgiden yoksun kalma- ya mahkumdu. Bir kâ it parçası aradı; yırtık bir zarf bile bu- lamadı. Gözü pul albümüne ili ti. Bunu yapması için hiçbir neden yokken, albümü karı tırınca, kaderin ona bir ok daha attı ını hissetti; çünkü Helen'e kendi getirdi i o pulu görmü - tü; o puldaki cin lekesini anımsamı tı. "Bu pulu buradan çe- kip koparmak zorunda kalacak, ama ziyarı yok," diye dü ündü. Helen, "çekip koparılan pulların yeri görülmez," demi ti.

Scobie'nin cebinde yırtık bir kâğıt parçası bile yoktu. Ansızın bir kıskançlık nöbeti geçirdi: VI. George'un resmini gösteren, cinle lekelenmiş küçük yeşil pulu kaldırdı; albüme mürekkeple "seni seviyorum" diye yazıp, pulu eski yerine, yani bu yazının üstüne koydu. Haince bir kırğınhk içinde, "pulu yırtsa bile, bu yazıyı silemez; çünkü mürekkeple yazdım, "diye düündü. Bir an için, dümana karıştı yere mayın yerle tirdi i hissine kapıldı. Ama düman yoktu ortada. Helen'in yolu açık olsun diye tehlike yaratabilecek bir çöpyı nını saydı ı benli ini ortadan yok etmiyor muydu? Kapıyı kapayıp, a ır a ır yok u a a ı indi. Helen hâlâ gelebilirdi. Artık yaptı ı her eyi son kez olarak yapıyordu. Bu da garip bir duyguydu. Bir daha bu yok u a hiç ayak basmayacaktı. Be dakika soma, dolaptan yeni bir cin i esi alırken, "ömrümde bir daha bir içki i esi açmayaca ım," diye düündü. Bundan soma yapaca ı eylerin sayısı gittikçe azalıyordu. Son yapaca ı ey de ilacı yutmak olacaktı. Elinde cin i esi durakladı. " te o zaman cehennem ba layacak; Helen, Louise ve sen benden kurtulacaksınız," dedi Tanrıya.

Akşam yemeğinde Scobie, ne yaptı nını iyice bilerek, gelecek haftadan söz etti. Fellowes'un yemek çağırısını kabul etti i için, kendini suçladı. Ama kararla tırılması gereken birçok ey oldu u için, Fellowes a gittikten bir gün sonra, Emniyet Müdürü'nün yemeğine gitmek zorunda oldu unu açıkladı.

Louise sordu: "Uzun süre, çok uzun süre dinlendikten sonra da hiç umut yok mu, Ticki?"

"Bu i i sürdürmeye kalkmam do ru olmaz. Ne senin açından, ne onların açısından. Her an çöküveririm."

"Yani ille emekli mi olacaksın.?"

"Evet."

Louise, emeklilikten sonra nerede ya ayacakları konusunda konu mayaba ladı. Scobie ölesiye bezgindi. Orada hiçbir zaman birlikte oturmayacaklarını bildi i için, ileride sözde ya ayacakları u ya da bu köyün, u ya da bu evine ilgi gösterebilmek için, akıl almaz bir çaba gösteriyordu.

"Bir banliyöde oturmak istemem," dedi Louise. "Benim

asıl istedi im Kent bölgesinde ah ap bir evde oturup, ehre kolayca gidebilmek."

"Para durumumuza ba lı bu. Emekk maa im pek bir ey tutmayacak."

Louise, "ben çalı ırım," dedi. "Sava sırasında i bulmak kolay."

"Çak mana gerek kal amadan, idare edebilece imizi umarım."

"Çalı mak bana a u gelmez."

Yatma zamanı geldi. Scobie, Louise'in yukarı kata çıkmasını, kiç istemiyordu. Louise odadan çıktıktan soma, Scobie'nin yapabilece i tek ey ölmekti. kisini de ilgilendiren tüm konuları konu mu lardı ve Louise'in gitmesini en gekemek için ne söyleyece ini bilemiyordu.

"Ben burada biraz oturaca ım," dedi. "Yarım saat daha oturursam, belki uykum gekr. O zaman Evipan almak zorunda kalmam."

"Ben plaja gitti im için çok yorgunum. Yatmak istiyorum."

"Louise bu odadan çıkınca, sonsuza dek yalnız kalacağım," diye dü ündü. Yüre i çarpıyor, gerçeklerden kopmanın korkunç bunaltısına kapıkyordu. "Ölece ime inanmam," dedi kendi kendine. " imdi buradan kalkıp yata ıma yataca ım ve ya am yeniden ba layacak. Hiçbir ey, hiçbir kimse beni ölmeye zorlayamaz."

Gerçi gövdesinin içindeki ma aradan gelen o sesi i itmiyordu artık. Ama duydukları acıyı açı a vurarak, sessizce imdat isteyerek, ona dokunan, onu tutmaya çalı an parmaklar vardı sanki...

"Ne oluyorsun, Ticki? Hasta gibisin. Hadi, gel yat."

"Uyuyamayaca ım," diye direndi Scobie.

Louise sordu: "Benim yapabilece im bir ey yok mu? Biliyorsun, sevgikim, yapmayaca ım ey yok senin için..."

Scobie'yi ölüm cezasına mahkum eden bir eydi Louise'in sevgisi.

Scobie, acı içinde, umutsuzca onu tutmak isteyen parmak

lara, "ah Tanrım," dedi, "bir de ırmen ta ını sırtıma yükle mektense, öleyim daha iyi... Ona acı çektiremem, sana da acı çektiremem artık. E er beni seviyorsan —nasılsa biliyorum sevdi ini— bana yardım et de seni bırakabileyim. Sevgili Tamım, beni unut."

Ne var ki, o güçsüz parmaklar hâlâ hafif hafif de iyordu Scobie'ye. Scobie, Tanrının güçsüzlü ünü hiçbir zaman böyle-sine açık seçik görmemi ti.

"Bir ey istemem, sevgilim," dedi. "Uykuna engel olmalıyım."

Ama Louise merdivene do ru bir adım atar atmaz, Scobie gene konu tu:

"Bana bir eyler oku. Bugün yeni bir kitap vardı elinde. Bana bir eyler oku."

"Okuyaca ım eyden ho lanmazsın, Ticki. iir kitabıdır o."

"Ziyam yok. Belki uykumu getkir."

Louise okurken, hiç dinlemiyordu nerdeyse. ki kadım bk den sevemezsiniz derler. Ama duydu u bu heyecan a k de ü de neydi? Bir daha göremeyece i bir eyi, aç gözlerle berdi i nin içine çekmesi, a k de il de neydi? Karısının eski güzelli i Scobie'yi hiçbir zaman böyle sarmamı tı da, imdi Louise'in kırla an saçları, sinirleri gergin yüzü, kaknla an gövdesi, onu tamamıyla sarıyordu. Sivrisineklerden korunmak için giyilen özel çizmeler Louise'in aya ında yoktu; terlikleri ise bir hayk eskimi ti. "Bizim sevdi imiz ey güzellik de ildir," diye dü ündü. "Ba arısızlı ı seviyoruz biz. Hep genç kalmayı ba aramayanları, sinklerini sa lam tutamayanları, bedenlerini yıpratırları... Güzellik de ba arı gibidir; uzun süre sevemeyiz onu." Louise'i korumak için korkunç bir istek duydu. "Evet, onu koruyaca ım," dedi kendi kendine; "onubenden koruyaca ım. Sonsuza dek benden korunmu olacak."

Louise'in okudukları bk an dikkatini çaktı:

*Hepimiz dü üyoruz. Bu el de dü üyor.
Kimse dayanmıyor bu dü me illetine.*

*Ama bu evrensel dü meyi her zaman
Sevgi dolu elleriyle tutan biri var.*

Scobie, gerçe e benzeyen bu sözleri kabul etmedi. Bo una avutamazdı kendini. "O eller benim dü memi asla tutamaz," diye dü ündü. "Ben yalan söyleye söyleye, hainlik ede ede ya lara bulanımı gibiyim. Onun parmaklarının arasından kayıp gidiyorum." Güven, kurallarını unuttu u ölü bir dil gibiydi.

" ekerim, uyukluyor sun."

"Bir an dalmı ım."

"Ben yukarıya gidiyorum artık. Fazla geç kalma. Belki Evipan almaya gerek duymazsın bu gece."

Giden Louise'e baktı. Küçük kertenkele duvarda kıpırdamadan duruyordu.

Louise daha merdivene varmadan, Scobie onu geri ça ırdı:

"Gitmeden bana iyi geceler dile, Louise. Soma uyumu olursun belki."

Louise sıradan bir i yaparcasına Scobie'yi alnından öptü. Scobie de aym biçimde onu hafifçe ok adı. Garip bir ey yapmamalıydı bu son gece. Louise'in sonradan üzülererek anımsayacağı hiçbir ey yapmamalıydı.

Scobie bilinçli bir kaygısızlıkla konu tu:

" yi geceler, Louise. Seni sevdi imi biliyorsun."

"Elbette bikiyorum. Ben de seni seviyorum."

"Evet. yi geceler, Louise."

" yi geceler, Ticki."

Kendini ele vermeden bundan fazlasını yapamazdı.

Yukarı katta kapının kapandı ım duyar duymaz, bir sigara kutusunun içinde sakladı ı on tane Evipan hapım ortaya çıkardı. Durumu güvence altına almak için, iki hap daha ekledi. On gün boyunca iki hap fazla alması, ku ku uyandırmazdı herhalde. Soma birkaç yudum viski içip, avucunda tokum gibi duran haplarla, hiç kıpırdamadan oturdu, yüreklenmeyi bekledi. " imdi artık yüzde yüz yalnızım," dedi kendi kendi

ne. in sıfır noktasına varmı tı.

Ama Scobie yanıliyordu; çünkü yalnızlı ın da bir sesi vardır.

Yalnızlık, "bu hapları at." diyordu Scobie'ye. "E er atarsan, bu kadar çok hap toplayamazsın bir daha. Kurtulursun. Rol oynamaktan vazgeç. Merdivenleri çık, yata ına yatıp, bir güzel uyu. Sabah seni uyandırırılar. Emniyet Merkezi ne gidip sıradan i lerine bakarsın."

Ses, "mutlu" yada "huzur" sözcüklerini vurgularcası na "sıradan" sözcü ünün üstüne basa basa konu uyordu.

Scobie yüksek sesle, "hayır," dedi. "Hayır."

Önce altı hapy a zına koyup, viskiyle yuttu. Altı hap daha yuttuktan sonra, günlü ünü açtı; 12 Kasım tarihinin altına yazmaya ba ladı: "H.R.'a u radım; dı arı çıkmı tı. Ö leden sonra saat 2'de ısı..." Sanki tam o sırada son a rı gö sünü burkmu gibi, yazdı ını yarıda bıraktı. Dimdik oturup, ona çok uzun gelen bir süre, ölümün geli inin belirtilerini bekledi. Ölümün nasıl gelece ini hiç bilemiyordu. Dua etmeye çalı tı; ama Meryem Ana'ya yapılan dua aklına gelmiyordu bir türlü. Yüre inin çalan bir duvar saati gibi bir ses çıkardı nın farkındaydı. Pi manlı ı belirten duayı söylemeye çalı tı. Ama, "pi manım ve ba ı lanmak istiyorum," sözcüklerine geldi i sırada, kapının önünde bir bulut geli ti. Bu bulut bütün odaya yayıldı ve Scobie niçin pi man oldu unu anımsayamadı. ki eliyle kendini tutarak, dik oturmak zorunda kaldı; ama kendisini böyle tutmasının nedenini de unutmu tu. Acı çekenlerin seslerini ta uzaklardan duyar gibi oldu. Bulutlar yo unla ınca, aya a kalkıp pencereleri kapatmaya çalı tı. "Ka sırga,"dedi yüksek sesle, "bir kasırga olacak. Ali!" diye seslendi. "Ali!" Odanın dı ında birinin onu aradı ını, onu ça ırdı ım sandı. Burada oldu unu söylemek için son bir çaba harcadı. Aya a kalktı. Yüre indeki çekicin bir kar ılık verircesine gümledi ini duydu. Bir haberi vardı verecek. Ama karanlık ve kasırga, bu haberi itti, gö süne tıktı. Ve hep evin dı ında; çekiç vuru ları gibi kula ında gümleneyen dünyanın dı ında; dolanıp duran, içeriye girmek isteyen, imdat isteyen, onun

yardımını isteyen biri vardı. Bu yardım iste i kar ısında, bu kurban ç ılı ı kar ısında, Scobie kendini zorluyor, davranmaya ç alı ıyordu. Bu yardım iste ine bir kar ılık* verebilmek için, çok, çok uzaklarda olan bilincini kendine do ru çekmeye ç alı tı. Yüksek sesle, "sevgik Tamım, seviyorum..." dedi. Ama gücü tükenmi ti. Yıkdan gövdesinin yere ç arptı nı hissetmedi. Madeni bir para gibi dö emede fu fu dönüp buz kassasının altına kaçan madalyonun, adım kiç kimsenin anımsayamadı ı o ermi in madalyonunun çıkardı ı küçük ç ıngutıyı da duymadı.

ÜÇÜNCÜ KISIM

B R N C BÖLÜM

1

Wilson, "sizden elimden geldi i kadar uzak kalmaya çalı - tım uzun süre," dedi. "Ama belki bir yardımım dokunur artık diye dü ündüm."

"Herkes çok iyiydi bana kar ı," dedi Louise.

"Onun bu kadar a ır hasta oldu unu bilmiyordum."

"Onu gözetlemeniz bu bakımdan i e yaramadı, de il mi?"

"Gözetlemek benim isimdir... Hem size â ı ım."

"Bu a k sözcü ünü amma da kolay söylüyorsunuz, Wil - son."

"Bana inanmıyor musunuz?"

"A k, a k a k diyen hiç kimseye inanmam. A k demek, ben, ben, ben demektir aslında."

"Yani benimle evlenmeyecek misiniz?"

"Pek sanmam. Ama ileride belki de evlenirim sizinle. Yal - nızlı ın beni ne hale sokaca ını bilemem. Neyse, a ktan ko - nu mayalım artık. Onun en sevdi i yalandı bu."

" kinize de söyledi i yalan."

"Wilson, o kadın nasıl kar ıladı bu durumu?"

"Bugün ö leden sonra onu Bagster'in yanında plajda gördüm. Duydu uma göre de, dün gece Kulüpte çekmi kafaları."

"Haysiyeti yok o kadının."

"Onun nesini be endi bir türlü anlayamadım. Ben sizi asla aldatmazdım, Louise."

"Biliyor musunuz, öldü ü gün bile o kadını görmeye git mi .

"Siz nereden biliyorsunuz bunu?"

"Orada yazılıydı. Günlü ünde. Hiç yalan söylemezdi günlü ünde. A k gibi inanmadı ı eylerden hiç söz etmezdi."

Scobie acele acele topra a verileli üç gün olmu tu, ölüm raporunu Dr. Travis imzalamı tı; Angina pectoris. Böyle bir iklimde otopsi yapmak güçtü. Üstelik de gerek yoktu buna. Ama Dr.Travis, geri kalan Evipan haplarını saymı tı gene de.

"Size bir ey söyleyeyim mi," dedi Wilson, "bana hizmet eden adam, onun geceleyin ansızın öldü ünü söyleyince, kendini öldürdü ünü sanmı tım."

"O öldükten sonra, ondan böyle rahat rahat söz etmen ne kadar garip... Oysa onu seviyordum, Wilson. Onu seviyordum ama, öldü gitti. Hem de öyle bir gitti ki, sanki kiç var olmamı gibi."

Scobie, ardında birkaç giysi ve bir Mende dilbilgisi kitabından ba ka bir ey bırakmamı tı. Emniyet Merkezinde de ondan kala kala, ıvrır zıvrır küçük eylerle dolu bir çekmece ve paslı bir çift kelepçe kalmı tı. imdi evde hiçbir ey de i me mi ti. Kitap rafları gene kitapla doluydu. Wilson, burasının öteden beri Scobie'nin evi de il, yalnız Louise'in evi oldu unu dü ündü. Seslerinin, sanki ev bombo mu gibi çınlaması, bir kuruntu muydu acaba?

Wilson sordu: "O durumu, yani o kadınla ik kisini eskiden beri biliyor muydunuz?"

"Bildi im için geri döndüm. Mrs. Carter bana yazmı tı. Herkesin dikne dü tüklerini söylemi ti. Kocam hiç farkında de ildi bildiklerinin. Kendini çok kurnaz sanıyordu. Dinsel törene benimle birlikte katılınca, beni de az kalsın kandıracaktı.

O i in bitti ine inanacaktım."

"Vicdanıyla nasıl ba da tırdı bunu?"

"Böyle davranan Katolikler de vardır anla ilan. Günah çıkarırlar, soma aym i i gene yaparlar. Ama ben, daha dürüst sanıyordum onu. Biri ölünce, bkçok eyin farkına varıyorsunuz."

"Yusef den para akyordu."

"Buna da inanabilirim artık."

Wilson elini Louise'in omuzuna koydu:

"Ben namusluym, Louise. Seni seviyorum."

"Beni sevdi ini bikiyorum."

öpü mediler. Daha çok erkendi öpü mek için. Ama bombo izlenimini veren odada, elele oturup, demir damda bece-riksizce dolanan akbabaların çıkardı ı sesi dinlediler.

"Demek ki, güldü ü bu?" dedi Wilson.

"ölürken, günlü üne bir eyler yazıyordu. Hiç ilginç olmayan eyler, ısı filan. Isıyı her zaman yazardı. Romantik bk adam de ildi. AUah bikt o kadında ne buldu da böyle i lere giri ti."

"izin verir misin u günlü e bir göz atayım?"

"Nasıl istersen,"dedi Louise. "Zavallı Ticki'nin gizk kapaklı bir yam kalmadı artık."

"Onun gizledikleri nasılsa az çok biliniyordu öteden beri."

Wilson bir sayfa çevirdi, okudu; sonra bir sayfa daha çevirdi gene okudu.

"Uzun süredir uykusuzluk çekiyor muydu?" diye sordu.

"Benim bildi im kadarıyla, ne olursa olsun, deliksiz uyurdu."

Wilson, "uykusuzlu u konusunda eklemeler yaptı mın farkında mısın?" dedi. "Sonradan yaptı ı eklemeler..."

"Bunu nereden anladın?"

"Mürekkep renklerini kar ıla tırmak yeter bunun için. Sonra Evipan aldı nı çok bilinçli olarak, özenle yazması... Ama her eyden önce mürekkep renkleri... Bazı olasılıklar geliyor insanın aklına..."

Deh ete kapılan Louise, Wilson'un sözünü kesti:

"Yooo, hayır. Böyle bir ey yapamazdı. Ne de olsa, bir Ka tolikti o."

2

Bagster yalvardı, "Beni al içeri, bir küçücük içki içelim."

"Plajda dört tane içtik bile."

"Bir küçücük içki daka."

"Peki," dedi Helen.

Ömrünün sonuna dek, hiçbir kimseden hiçbir eyi esirgemesi için bir neden kalmamı tı artık.

"Bikyor musun, beni bundan önce hiç içeri almamı tın," dedi Bagster. "Nefis bir yer yapmı sın burasını. Bir Nissen kulübesinin böylesine cici bir yuva olabilece i kimin aklına gelebilirdi?"

Bagster'in yüzü kıpkırmızıydı. Pembe cin kokuyordu.

"kimizin de kak duman," diye dü ündü Helen.

Bagster, Helen'in üst duda mını ıslak ıslak öptü, çevresine bakındı:

"Ha, ha!" dedi. " te sevgik i emiz oracıkta duruyor."

kisi de bir cin daha içtikten soma, Bagster üniformasının ceketini çıkardı, özenle bir iskemlenin arkasına astı.

"Hadi," dedi " uraya serilip, a ktan söz edekm."

"Buna gerek var mı? imdiden mi?" diye sordu Helen.

Bagster, "ı ıkları yakma zamanı; alacakaranlık," dedi. "Onun için denetimi artık George'a bırakaca ız."

"George da kim?"

"Kim olacak? Otomatik pilot elbette. Sana ö retecek çok ey var."

"Allak a kına, ba ka zaman ö ret bunları bana."

Bagster kararkyrk; Helen'i yata a do ru itti:

" imdiki zaman, e lenceye en uygun zamandu."

Helen, "ne diye olmasın?" diye dü ündü. "Mademki adamın cam istiyor, ne diye olmasın? Ha Bagster, ha ba ka biri... Bu dünyada sevdi im hiç kimse yok. öteki dünyaya geknce,

hesaba katılmaz öteki dünya. Mademki e lence istiyorlar, (Bagster 'e lenceden' söz etmi ti) e lensinler bari."

Helen, hiçbir ey demeden yata a uzandı. Gözlerini kapadı. Karanlıkta hiçbir ey yoktu. "Yalnızım," diye dü ündü. Kendine acıymıyordu böyle dü ünürken. Bu bir gerçektir. Ya nındakilerin hepsi öldükten soma, ke if yolculu una çıkmı bir adamın "artık yalnızım" demesi gibi bir eydi.

"Pek co kulu de ilsin, "dedi Bagster. "Beni birazcık olsun sevmiyor musun, Helen?"

Helen, "hayır," dedi. "Hiç kimseyi sevmiyorum."

Bagster, öfkeyle, "ama Scobie'yi seviyordun," dedikten soma, hemen özür diledi:

"Kusuruma bakma. Çok pis bir ey söyledim."

Helen, "hiç kimseyi sevmiyorum, "dedi gene. "Ölüleri seve-mezsün, öyle de il mi? Ölüler yok olurlar, öyle de il mi? Ölüle-ri sevmek, nesli tükenmi bir ku u sevmek gibi olur, öyle de il mi?"

Helen, Bagster gibi bir adamdan bile yanıt beklercesine bunları soruyordu. Gözleri kapalıydı; çünkü karanlıkta ölüme daha yakın oluyordu, Scobie'yi alan ölüme daha yakın oluyordu. Bagster yataktan inerken, somya hafif titredi; ceketini aldı ı iskemle hafif gıcırdadı.

Bagster, "ben sandı ın kadar soysuz bir adam de ilim, Helen," dedi. "Sen bu i in havasında de ilsin. Yarın görü ü-yor muyuz?"

"Neden olmasın?"

Gerçi Helen'in kimseden hiçbir eyi esirgemesi için bir neden yoktu ama, Bagster bir ey istemedi i için, akim almaya-ca ı kadar rahatladı gene de.

" yi geceler, kızım," dedi Bagster. "Seni gene görürüm."

Helen gözlerini açtı; kapının e i inde oyalanan, tozlu ma-vi renkte giysiler giymi bir yabancı gördü. Bk yabancıya her eyi söyleyebilirsiniz. Yabancılar, ba ka bir dünyadan gelmi yaratıklar gibidir; gekp geçerler, her eyi unutuverirler.

Helen, "Tanrıya inanır mısın?" diye sordu.

Bagster bıyı ını çeki tirdi:

"Eh i te, inanırım herhalde."

"Ke ke ben de inanabilsem," dedi Helen. "Ke ke ben de inanabilsem."

"Bilirsin ya, inanan çoktur. Gitmeliyim artık. yi geceler."

Helen göz kapaklarının arkasındaki karanlıkta gene yalnız kaldı. nanmak iste i, do mamı bir bebek gibi bedeninin içinde kıvrandı. Dudakları kıpırdadı; ama aklına gelen tek söz, "sonsuz dek ve sonsuz dek amin," sözüydü. Gerisini unutmuydu. Elini uzattı, yataktaki öteki yastı a dokundu. Yalnız olmaması için binde bir olasılık vardı belki ve e er u an yalnız de ilse, ömrünün sonuna kadar yalnız kalmayacaktı sanki.

3

Peder Rank, "bana kalsaydı, bunun hiç farkına varamazdım, Mrs. Scobie," dedi.

"Ne var ki, Wilson farkına vardı."

"Bilmem neden ama, böylesine gözlemci olanlardan ho lanmam."

"Onun i i bu."

Peder Rank, gözlerini hızla Louis'e do ru çevirdi:

"Muhasebeci olarak i i bu mu?"

Louise canından bezmi ti: "Beni avutmak için, bana söyleye ininiz bir söz yok mu. Peder?"

Peder Rank, "bir ölümden sonra bir ölü evinde neler konulur neler," diye dü ündü. "Neler evrikp çevrikr, neler tartışılır, ne sorular sorulur, ne istekler öne sürülür... Sessizli ne i inde ne gürültüler edilir..."

"Mrs. Scobie, dedi, "siz çok avutuldunuz ömrünüz bo yunca. E er Wilson'un sandı ı do ruysa, herkesten fazla e ini zi dü ünmemiz gerekiyor.

"Siz benim tanıdı m kadar tanıyor musunuz onu?"

"Elbette tanıyorum, Mrs. Scobie. Siz on be yıl süreyle

onun e i oldunuz, öyle de il mi? Bir rahip ancak önemsiz eyleri bilebilir."

"Önemsiz eyleri mi?"

Peder Rank sinirlendi: "Yani günahları demek istiyorum. Bir adam bize gelip erdemleri konusunda günah çıkarmaz."

"Mrs. Rolt durumunu biliyordunuz herhalde. Hemen hemen herkes biliyordu."

"Zavallı kadın."

"Onun niçin zavallı oldu unu anlayamadım."

Peder Rank, "biz Katoliklerle ba ı belaya giren mutlu ve dünyadan habersiz her insana acırım ben," dedi.

"E im kötü bir Katolikti."

"Ezbere söylenen lafların en aptalıdır bu," dedi Peder Rank.

"Sonunda da, o... O i rençli i yaptı. Kendini cehennemlik etti ini biliyordu mutlaka."

"Evet, bunu çok iyi biliyordu. Kendine merhamet edileceğine inanmazdı. Ancak ba kalarına merhamet ederdi o."

"Onun selameti için dua etmem bile bir i e yaramayacak."

Peder Rank günlü ü hızla kapatıp, öfkeyle konu tu:

"Sizin ya da benim, Tanrının merhameti konusunda bir eyler bildi imizi ileri sürmeye kalkmayın ne olur Mrs. Scobie."

"Kilise der ki..."

"Kilisenin öyle dedi ini biliyorum. Kilise kurallarının hepsini bilir. Ama bir tek insanın yüre inde neler olup bitti ini bilmez."

Louise bezginlik içinde sordu:

"Yani biraz olsun, umudunuz var mı sizin?"

"Kininiz var mı ona?" dedi Peder Rank.

"Kinim kalmadı artık."

"Bir kadın kin beslemezken, Tanrının neden kin besleyeceğini sanıyorsunuz öyleyse?"

Peder Rank, ha in bir direnç içinde sormu tu bunu.

Ama Louise umuda sırt çevkdi:

"Ah neden, neden her eyi berbat etti böyle?"

Peder Rank, "size garip gelecek ama," dedi, "çok yanlış şeyler yaptım kaide, benim bildiğim kadarıyla Tanrıyı gerçekten seven bir adamdı o."

Louise, Scobie'ye kin beslemediğini daha demin söylemişti ama, a laya a laya kurumu gözpınarlarından birkaç damla gözyaşı sızabildiği gibi, biraz daha kin sızdı Louise'in içinden:

"Tanrıdan başka hiç kimseyi sevmemi besbelliydi."

"Bu söylediğiniz de belki doğrudur," dedi Peder Rank.

B TT